

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ Η. ΚΥΡΙΑΚΟΠΟΥΛΟΥ

ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ
ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ
ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ
ΚΑΙ ΙΔΙΑ ΤΗΣ
ΑΤΤΙΚΗΣ ΔΙΑΛΕΚΤΟΥ

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ
ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ ΚΑΙ ΠΑΡΘΕΝΑΓΩΓΕΙΩΝ

Διορθωθεῖσα ὑπὸ^{την}
ΓΕΩΡΓΙΟΥ Δ. ΖΗΚΙΔΟΥ
ΓΥΜΝΑΣΙΑΡΧΟΥ

Καὶ ἐγκριμένα ἐν τῷ διαγωνισμῷ τῶν Διδακτικῶν βιβλίων
ΔΙΑ ΤΗΝ ΠΕΝΤΑΕΤΙAN 1904—1909

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΕΚΔΟΣΙΣ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΥ «ΑΙ ΜΟΥΣΑΙ» Ι. Ν. ΣΙΔΕΡΗ
43 - Όδός 'Ερμοῦ - 43

Ψηφιοποιήθηκε από το Μοντέρνο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

1906

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ «ΑΙ ΜΟΥΣΑΙ» ΙΩΑΝΝΟΥ Ν. ΣΙΔΕΡΗ

15 'Οδὸς 'Ερμοῦ EN ΑΘΗΝΑΙΣ 'Οδὸς 'Ερμοῦ 15

ΕΡΓΑ Δ. Η. ΚΥΡΙΑΚΟΠΟΥΛΟΥ

ΕΚΔΟΘΕΝΤΑ ΥΠΟ ΤΟΥ ΗΜΕΤΕΡΟΥ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΥ

A'. Πρὸς χρῆσιν τῶν Γυμνασίων.

Συντακτικόν τῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσης Σχ. 8ον σελ. 144.

Στοιχειώδης Ζωολογία μετὰ πολλῶν εἰκόνων ἔκδοσις νέα διασκευασθεῖσα κατὰ τὴν τοῦ Paul Vert.

Ξενοφῶντος Ἑλληνικὰ βιβλίων Α' καὶ Β' μετὰ εἰσαγωγῆς καὶ ποικίλων ἐρμηνευτικῶν σημειώσεων.

Ἑλληνικὴ Ἰστορία ἀπό τῶν ἀρχαιοτάτων γρόνων μέχρι τοῦ νῦν.

B'. Πρὸς χρῆσιν τῶν Ἑλληνικῶν Σχολείων καὶ Παρθεναγωγείων.

Ἑλληνικὴ Χρηστομάθεια Τόμος Α' μετὰ ποικίλων σημειώσεων διὰ τοὺς μαθητὰς τῆς Α' τάξεως.

Ἑλληνικὴ Χρηστομάθεια Τόμος Β'. Τεῦχος Α' περιέχον Ξενοφῶντος Κύρου Ανάδασιν, βιβλίον α' καὶ δ' μετὰ σημειώσεων διὰ τὴν Β' τάξιν.

Ἑλληνικὴ Χρηστομάθεια Τόμος Β' Τεῦχος Β' περιέχον Ξενοφῶντος Κύρου Ανάδασιν, βιβλίον γ' καὶ δ' μετὰ σημειώσεων διὰ τὴν Β' τάξιν.

Ἑλληνικὴ Χρηστομάθεια Τόμος Γ' περιέχον Ξενοφῶντος Ἑλληνικὰ βιβλία α' καὶ δ' καὶ Κύρου Παιδείας κατ' ἐκλογὴν μετὰ ἐρμηνευτικῶν σημειώσεων διὰ τοὺς μαθητὰς τῆς Γ' τάξεως.

Φυσικὴ Ἰστορία μετὰ πλείστων εἰκόνων ἐγκεριμένη ἐπὶ πενταετίαν διὰ τοὺς μαθητὰς τῆς Α' καὶ Β' τάξεως.

Ἑλληνικὴ Γραμματεικὴ τῆς Ἀττικῆς διαιλέκτου ἐγκριθεῖσα ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου κατὰ τὸν ΒΤΓ' νόμον ἐπὶ πέντε σχολικά ἔτη διὰ τὴν Α' Β' καὶ Γ' τάξιν.

Ἀνώμαλα Ῥήματα τῆς Ἀττικῆς διαιλέκτου μετὰ γραμματικῶν παρατηρήσεων.

Ἐπίτορον Συντακτικόν τῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσης ἐγκριθὲν ἐν τῷ διαγωγισμῷ ἐπὶ πενταετίαν.

C'. Πρὸς χρῆσιν τῶν Δημοτικῶν Σχολείων.

Μαθήματα Φυσικῆς Ἰστορίας μετὰ πλείστων καλλιτεχνικῶν εἰκόνων διὰ τοὺς μαθητὰς τῆς Γ' καὶ Δ' τάξεως.

Στοιχειώδης Ζωολογία μετὰ πολλῶν εἰκόνων διὰ τοὺς μαθητὰς τῆς Ι' καὶ Δ' τάξεως.

1906 ΚΥΡ

ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ Η. ΚΥΡΙΑΚΟΠΟΥΛΟΥ

ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

ΚΑΙ ΙΔΙΑΙ ΤΗΣ

ΑΤΤΙΚΗΣ ΔΙΑΛΕΚΤΟΥ

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ

ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ ΚΑΙ ΠΑΡΘΕΝΑΓΩΓΕΙΩΝ

Διορθωθεῖσα ὑπὸ

ΓΕΩΡΓΙΟΥ Δ. ΖΗΚΙΔΟΥ
ΓΥΜΝΑΣΙΑΡΧΟΥ

Καὶ ἐγκριθεῖσα ἐν τῷ διαγωνισμῷ τῶν Διδακτικῶν Βιβλίων

ΕΠΙ ΠΕΝΤΑΕΤΙΑΝ 1904—1909

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚΔΟΣΙΣ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΥ «ΑΙ ΜΟΥΣΑΙ» Ι. Ν. ΣΙΔΕΡΗ

15 - Οδός Ερμού - 15

1906

Πρωτ. 5924
Αριθ. Διεκπ. 9764

Ἐν Ἀθήναις τῇ 25 Ιουνίου 1904.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

Πρόσ θέν Δημ. Η. Κυριακόπουλον.

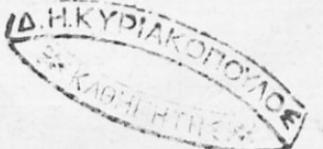
Ἐχοντες ὑπ' ὅψει τὸν νόμον „ΒΤΙ“ τῆς 12 Ιουνίου 1895 περὶ διδακτικῶν βιβλίων τῆς Μέσης καὶ Δημοτικῆς Ἐκπαιδεύσεως καὶ τὸ Βασιλικὸν Διάταγμα τῆς 10 Οκτωβρίου 1895 καὶ τὴν ἐκθεσιν τῆς οἰκείας ἐπιτροπείας τῶν κριτῶν τῶν διδακτικῶν βιβλίων τῶν εἰς τὰ Ἑλληνικὰ σχολεῖα εἰσακτέων, γνωρίζομεν ὑμῖν, ὅτι ἐγκρίνομεν τὴν γνώμην τῆς ἐπιτροπείας ταύτης, ὅπως τὸ ὑμέτερον σύγγραμμα «Διδακτικὴ Γραμματικὴ τῆς Ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Γλώσσης διορθωθεῖσα ὑπὸ Γεωργ. Δ. Ζυκίδου» τὸ κατὰ τὸν εἰρημένον Νόμον ἐγκριθὲν εἰσαχθῆ ἐν τοῖς δημοσίοις, δημοσυντηρήτοις καὶ ἰδιωτικοῖς Ἑλληνικοῖς σχολείοις ἐπὶ ΠΕΝΤΕ σχολικὰ ἔτη ἀπὸ τοῦ σχολικοῦ ἔτους 1904—1909.

Ο. Υπουργός

Α. Σιμοπούλος

Στέφ. Μ. Παρίσης

Πᾶν γνήσιον ἀντίτυπον δέον νὰ ἔχῃ ἐνταῦθα κάτωθι τὴν σφραγίδα καὶ ὑπογραφὴν τοῦ Δ. Η. Κυριακοπούλου καὶ τὴν σφραγίδα τοῦ ἐκδότου.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

ΤΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ ΔΙΑΛΕΚΤΟΥ.

§ 1. Ἡ Ἑλληνικὴ Γραμματικὴ διδάσκει τοὺς κανόνας, καθ' οὓς αἱ λέξεις συγματίζομεναι ἀποτελοῦσι τὸν λόγον.

§ 2. Ἡ Γραμματικὴ δικιρεῖται εἰς δύο μέρη· α') εἰς τὴν ἴδιαν Γραμματικὴν, ἡτις προγματεύεται περὶ τῶν συγματισμῶν τῶν λέξεων· β') εἰς τὸ Συντακτικόν, διπερ προγματεύεται περὶ τοῦ λόγου, διτις ἐκ λέξεων ἀποτελούμενος ἐκφράζει τέλειον γόημα.

§ 3. Ἡ ἴδιας Γραμματικὴ δικιρεῖται εἰς τρία μέρη:
α') εἰς τὸ στοιχειολογικὸν ἢ φιλογολογικόν, διπερ προγματεύεται περὶ τῶν στοιχείων ἢ φύσεων, ἐξ ὧν συγματίζονται αἱ λέξεις.
β') εἰς τὸ τυπικόν, διπερ διδάσκει τοὺς τύπους τῶν λέξεων.
γ') εἰς τὸ ἐτυμολογικόν, διπερ διδάσκει τὸ ἔτυμον τῶν λέξεων, ἡτοι πῶς αἱ λέξεις συγματίζονται ἐξ ἀλλων εἴτε διὰ παραγωγῆς εἴτε διὰ συνθέσεως.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

ΣΤΟΙΧΕΙΟΛΟΓΙΚΟΝ

§ 4. Πάσσα λέξις συνίσταται ἐξ ἀπλῶν φωνῶν ἢ φύσεων, ὃν τὰ γράτικα σημεῖα λέγονται στοιχεῖα ἢ γράμματα.

§ 5. Ἡ Ἑλληνικὴ γλῶσσα ἔχει 24 γράμματα τὰ ἔξι, α (ἄλφα), β (βῆτα), γ (γάμμα), δ (δέλτα), ε (ἐψιλόν), ζ (ζῆτα), η (ήτα), θ (θῆτα), ι (ιώτα), κ (κάππα), λ (λάρδα), μ (μῦ), ν (νῦ), ξ (ξεῖ),

4) Εἰς τὰς μετὰ προθέσεων συγθέτους λέξεις χωρίζονται τὰ συγθετικὰ μέρη, οἷον συν-θήκη. Ἐάν δημοσίη πρόθεσις πάλι έκθλιψιν, τὸ τελευταῖον αὐτῆς σύμφωνον προφέρεται μετὰ τοῦ ἐπομένου φωνήντος, οἷον ἀ-νέχω (ἀνά-εχω) ἀ-πέρχομαι (ἀπό-έρχομαι). Όμοιως καὶ ἐάν δὲν εἶναι σύνθετοι εἰς μίκην αἱ λέξεις, οἷον κα-τ' ἐμοῦ, ἀ-π' ἑ-κείνου, ἐ-φ' ὅ-σου.

5) Αἱ προθέσεις δέξιες, εἰς, πρὸς καὶ τὸ ἀγγειότον μέρον δυστὰ σύνθετα, ἐάν μὲν ἐπηταῖ σύμφωνον, χωρίζονται, οἷον ἐκ-φεύγω, εἰς-φέρω, προσ-φέρω, δυσ-τυχής ἐάν δημοσίη ἐπηταῖ φωνήν, τὸ τελευταῖον αὐτῶν σύμφωνον προφέρεται μετὰ τοῦ ἐπομένου φωνήντος, οἷον ἐ-ξάγω (ἐξ-ἄγω), εἰς-άγω (εἰσ-άγω), προ-σφέρω, προ-σελθεῖν, δυ-σάρεστος (δυσ-άρεστός).

§ 16. Αἱ συλλαβήι ἐάν εἴη μακρή ἡ βραχεῖαι. Καὶ μακρὰ μὲν εἶναι συλλαβή τις

α') φύσει, δταν ἔχη φωνῆν μακρὸν ἡ διφθογγον, ώς ἥ-ρως, κοι-νός.

β') θέσει, δταν μετὰ βραχὺ φωνῆν ἀκολουθῶσι δύο ἡ περισσότερα σύμφωνα ἡ ἐν διπλοῦν, ώς ἡ παραλήγουσα εἰς τὸ μέ-γι-στος, ὁ-ψον, δρ-γή, τράπε-ζα, ἐ-χθρός, κλπ.

Βραχεῖα δὲ εἴναι ἡ συλλαβή, δταν ἔχη βραχὺ φωνῆν καὶ δὲν εἶναι θέσει μακρά.

ΣΗΜ. Τὸ μακρὸν δίχρονον σημειοῦται δι' εὐθείας γραμμῆς ἄνωθεν αὐτοῦ, ώς ἂ, τὸ δὲ βραχὺ διὰ καμπύλης γραμμῆς ἄνωθεν αὐτοῦ, ώς ἄ.

Τόνοι.

§ 17. Εἰς πᾶσαν λέξιν πολυσύλλαβην μίκη συλλαβὴν προφέρεται δυνατώτερον τῶν ἄλλων, ἥτις δέγεται τόνον. Σημεῖξ δὲ τῶν τόνων εἶναι τρία:

α') ἡ δξεῖα (') δεικνύουσα τὴν ὑψουμένην φωνήν, ώς Θεός.

β') ἡ περισπωμένη (") δεικνύουσα τὴν ἐκτεταμένην φωνήν, ώς σῶμα.

γ') ἡ βαρεῖα (') τιθεμένη εἰς τὴν τελευταῖαν συλλαβὴν λέξεως, μετὰ τὴν ὅποιαν δὲν ὑπάρχει σημεῖον στιξεως, ώς τὸν Θεόν σέβου.

§ 18. Η μὲν ὀξεῖα τίθεται ἐπὶ βραχείας καὶ ἐπὶ μακρᾶς συλλαβῆς, ἡ δὲ περισπωμένη μόνον ἐπὶ φύσει μακρᾶς συλλαβῆς, ώς λόγος, σώματα, σῶμα, ναῦς, τιμῆ.

Ψηφιοποίηθηκε από τὸ Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

§ 19. Ἡ ὄξεις τίθεται ἐπὶ μιᾶς τῶν τριῶν τελευταίων συλλαβῶν τῆς λέξεως, ως παιδεύμενος, παιδευομένη, πεπαιδευκώς. Ἡ δὲ περισπωμένη μόνον ἐπὶ μιᾶς τῶν δύο τελευταίων συλλαβῶν, ως ποιοῦσι, ποιῶ.

§ 20. Εἰς τὴν προπαραλήγουσαν μόνον ὄξεις τίθεται, ὅταν ἡ λήγουσα εἴνεται, ως πόλεμος, χρήματα.

§ 21. Ἡ περισπωμένη τίθεται εἰς τὴν μακρὰν παραλήγουσαν, ὅταν ἡ λήγουσα εἴνεται, ως μακρά, ως σῶμα, αὐλαῖ.

§ 22. Ἡ φύσει μακρὰ παραλήγουσα τονιζομένη περισπάται, ἐὰν ἡ λήγουσα εἴνεται, ως μακρά, ως σῶμα, αὐλαῖ.

§ 23. Εἰς τὰς διφθόγγους ὁ τόνος τίθεται ἐπὶ τοῦ δευτέρου φωνήντος, ως βασιλεύς, ταῦς.

§ 24. Ἐκ τοῦ τόνου ἡ λέξις λέγεται δξύτονος μέν, ὃν ἡ λήγουσα ἔχῃ ὄξειν, ως βασιλεύς, μήν περισπωμένη δέ, ἐὰν ἡ λήγουσα ἔχῃ περισπωμένην, ως σοφῶν, πανταχοῦ βαρύτονος δέ, ἐὰν μηδένα τόνον ἔχῃ. Ἡ θεριτονος πάλιν λέξις λέγεται παροξύτονος μέν, ὃν ἡ παραλήγουσα ἔχῃ ὄξειν, ως βίος προπαροξύτονος δέ, ὃν ἡ προπαραλήγουσα ἔχῃ ὄξειν, ως ἄνθρωπος προπερισπωμένη δέ, ὃν ἡ παραλήγουσα ἔχῃ περισπωμένην, ως τεῖχος, σῶμα.

§ 25. Ἡ ὄξεις τῶν ὄξυτόνων γίνεται θερεῖκ, ὅταν δὲν χωρίζωνται ἀπὸ τῆς ἐπομένης λέξεως διὰ σημείου τινὸς τῆς στίξεως, ως σιγὴ νέφρι τιμῆρ φέρει. Ὄταν δύως μετὰ τὴν ὄξυτονον λέξιν εἴνεται στιγμή, κἄλλον, κόμμικ, ἐρωτηματικὸν ἡ ἐγκλιτικὴ λέξις, τὸ ὄξυτονον φυλάττει τὴν ὄξειν. Ἡ δὲ ἐρωτηματικὴ ἀντανυμίκις τίς; τί; ἔχει πάντοτε ὄξειν, ως Ἀντισθένης ὑπό τυρος ἐρωτηθείς, τί διδάξει τὸν νιόν, φιλόσοφον, ἔφη.

Πνεύματα.

§ 26. Πᾶν φωνὴν ἡ διφθόγγος ἐν ἀρχῇ λέξεως ἔχει πνεῦμα. Τὰ πνεύματα είνεται δύο, ἡ δισείκ (τοι), ως ὥρα, Ὁμηρος, καὶ ἡ ψιλὴ (τοι), ως δρος, λαρρός.

§ 27. Τὸ ρ ἐν ἀρχῇ λέξεως δισύνεται, ως δώμη, ἔγραρ.

§ 28. Εἰς τὰς διφθόγγους τὸ πνεῦμα τίθεται ἐπὶ τοῦ δευτέρου φωνήντος, ως αὐλός, εὔρον.

Εὐφωνικὰ τελικὰ σύμφωνα.

§ 29. Γράμματά τινας τιθενται εἰς τὸ τέλος λέξεών τινων χάριν εὐφωνίας. Τοιαῦτα εἶνε τὰ ἔξης, κ, σ, ν.

1) τὸ εὐφωνικὸν κ λαμβάνει τὸ ἐπιρρομή οὐ πρὸ φωνήντος ψιλουμένου, διπερ γίνεται πρὸ φωνήντος δισυγομένου οὐχ, ώς οὐ πάρεστιν, οὐκ ἔχω, οὐχ ὁρῶ.

2) τὸ σ τιθεται[·] α') εἰς τὸ οὔτω, διπερ οὔτω λέγεται μὲν πρὸ συμφώνου καὶ οὔτως ώς ἐπὶ τὸ πολὺ πρὸ φωνήντος, ώς οὔτω ποιεῖ καὶ οὔτως ἐποίησεν[·] β') εἰς τὸ ἐκ, διπερ ἐκ λέγεται πρὸ συμφώνου καὶ ἐξ πρὸ φωνήντος, ώς ἐκ θαλάσσης, ἐξ ἐμοῦ.

3) τὸ εὐφωνικὸν ν πρὸ φωνήντος καὶ ἐν τέλει τῶν προτάσεων τιθεται[·] α') εἰς τὴν λήγουσαν εἰς σι (ξι, ψι) δοτ. πληθ. τῶν ὄνομάτων καὶ εἰς τὰ εἰς -σι(ν) λήγοντα τοπικὰ ἐπιρρήματα, ώς πᾶσιν εἰπεν αὐτό, καὶ Ἀθήνησι(ν), Ὄλυμπίαισι(ν). β') εἰς τὰ τρίτα πρόσωπα τῶν ὄνομάτων τὰ λήγοντα εἰς ε καὶ ἀπλοῦν, ώς τύπονταν, ἔτιπτεν αὐτόν, τίθησιν ἐκεῖνο[·] γ') εἰς τὸ εἴκοσι(ν), πέροι(ν), παντάπασιν.

Προκλιτικαὶ καὶ ἐγκλιτικαὶ λέξεις.

α') Προκλιτικαὶ ἡ ἀτονοι λέξεις.

§ 30. Προκλιτικαὶ ἡ ἀτονοι λέξεις λέγονται δέκα μονοσύλλαθοι λέξεις, αἵτινες προφέρονται μετὰ τῆς ἐπομένης λέξεως ώς εἰ εἶνε μίκη λέξις, καὶ διὰ τοῦτο δὲν δέχονται ιδίον τόνον. Τοιαῦται εἶνε[·] 1) τέσσαρες τύποι τοῦ ἀρθρου, δ, ἥ, οἱ, αἱ[·] 2) τρεῖς προθέσεις, ἐν, εἰς (ἐς), ἐκ (ἐξ)[·] 3) τὰ ἐπιρρήματα ως καὶ οὐ (οὐκ, οὐγ)[·] 4) ὁ σύγδεσμος εἰ.

ΣΗΜ. Δέγεται δέξιαν τὸ οὐ ἐν τέλει προτάσεως, ώς πᾶς γάρ οὕ;

β') Ἐγκλιτικαὶ λέξεις.

§ 31. Ἐγκλιτικαὶ λέξεις λέγονται μονοσύλλαθοι καὶ δισύλλαθοι τινες λέξεις, αἵτινες προφέρονται μετὰ τῆς προηγουμένης ώς εἰ εἶνε μίκη λέξις, καὶ διὰ τοῦτο ἐγκλίγονται, ἡτοι ἀποθέλλουσι τὸν ιδίον τόνον, ώς

φίλος τις, ἡ ἀναθεβάζουσιν αὐτὸν ὡς ὀξεῖχν εἰς τὴν λήγουσαν τῆς προηγουμένης, ὡς ἄνθρωπός τις, σῶμά τι. Τοικύται δὲ εἶνε

α') κι προσωπικαὶ ἀντωνυμίκι μοῦ, μοί, μέ, σοῦ, σοί, σέ, οὗ, οἴ, ἔ.

β') ἡ ἀόριστος ἀντωνυμίκι τίς, τί εἰς πάντας τοὺς τύπους αὐτῆς πλήν

τοῦ ἀττα.

γ') τὰ ἀόριστα ἐπιφρήματα πού, πή, ποί, ποθή, ποθέν, ποτέ, πώς.

δ') ὁ ἐνεστὼς τῆς ὄριστικῆς τοῦ εἰμὶ καὶ φημὶ πλὴν τοῦ β' ἑνικοῦ εἰ καὶ φήσ.

ε') τὰ μόρια γέ, τέ, τοί, νύν (ἄλλο παρὰ τὸ νῦν = τόρα), πέρ, πὼ καὶ τὸ ἀγώριστον δέ.

§ 32. Κυριώτατοι: κακόνες περὶ ἐγκλίσεως εἶνε οἱ ἔξις.

α') δταν ἡ προηγουμένη λέξις εἶνε ὀξύτονος ἢ περισπωμένη, ἡ ἐγκλιτικὴ ἀποθέλλει τὸν τόνον της, ὡς ἀνήρ τις, καλός ἐστιν, φῶς τι, ἀγαθοῦ τυρος.

β') δταν ἡ προηγουμένη λέξις εἶνε παροξύτονος, ἡ μὲν μονοσύλλαβος ἐγκλιτικὴ ἀποθέλλει τὸν τόνον της, ἡ δὲ δισύλλαβος φυλάκτει αὐτὸν, ὡς φίλος μου, φίλος ἐστίν.

γ') δταν ἡ προηγουμένη λέξις εἶνε προπαροξύτονος ἢ προπερισπωμένη ἡ ἀτονος, ἡ ἐγκλιτικὴ ἀναθεβάζει τὸν τόνον της ὡς ὀξεῖχν εἰς τὴν λήγουσαν ἑκείνης, ὡς ἄνθρωπός τις, ἄνθρωπόν τινα, σῶμά τι, σῶμα δέστιν, εἰ τις.

ΣΗΜ. 1. "Οταν ἡ προηγουμένη λέξις λήγῃ εἰς ξ ἢ ψ, ἡ μὲν μονοσύλλαβος ἐγκλιτικὴ ἀναθεβάζει τὸν τόνον της εἰς τὴν λήγουσαν ἑκείνης, ἡ δὲ δισύλλαβος φυλάττει αὐτὸν, ὡς λαῖλάψ τις, λαῖλαψ ἐστίν.

ΣΗΜ. 2. Τὸ τοπικὸν πρόσφυμα δε (ζε) προστιθέμενον εἰς τὰ σύστατικὰ δὲν ἀποτελεῖ μετ' αὐτῶν μίαν λέξιν, ἀλλὰ λογίζεται ὡς ἐγκλιτικόν, καὶ ἐφαρμόζονται οἱ ἀνωτέρῳ κανόνες, ὡς "Ολυμπόν δε (εἰς τὸν "Ολυμπον), Μέγαρά δε, Ἐλευσίνα δε, Σφηντόν δε, οὐρανόν δε, Ἀθήναζε (=Αθήνασδε). "Οταν δὲ προστιθηταί εἰς τὰς δεικτικὰς ἀντωνυμίας καὶ τὰ ἐπιφρήματα τὸ δεικτικὸν δέ, καταθαίνει ὁ τόνος εἰς τὴν πρὸ αὐτοῦ συλλαβήν, ὡς (τόσος) τοσόδε, τοσοῦδε, τοσῷδε, τοσῷδε· (τοῖος) τοιόδε, (τηλίκος) τηλικόδε, (ἐνθα) ἐνθάδε.

ΣΗΜ. 3. "Οταν τὸ ἐγώ καὶ τὸ ἐμοὶ συνάπτωνται μετὰ τοῦ ἐγκλιτικοῦ γέ εἰς μίαν λέξιν, ἀναθεβάζεται ὁ τόνος εἰς τὴν προπαραλήγουσαν, ἔγωγε, ἔμοιγε.

δ') ἐάν τύχωσι πολλαὶ κατὰς σειρὰς ἐγκλιτικαὶ λέξεις, ἐκάστη ἐπο-

μένη ἀναθίσάζει τὸν τόνον εἰς τὴν λήγουσαν τῆς προηγουμένης ως ὀξεῖαν, ως εἴ πού τίς τινα ἔδοι.

§ 33. Αἱ ἐγκλιτικαὶ ὄρθοτονοῦνται, ἦτοι φυλάκτουσι τὸν τόνον αὐτῶν, εἰς τὰς ἑξῆς περιπτώσεις:

α') δταν ἡ μὲν ἐγκλιτικὴ εἶνε δισύλλαβος, ἡ δὲ προηγουμένη παροξύτονος, ως φίλοι τινές.

β') δταν ἡ συλλαβή, ἐφ' ᾧς θὰ ἐτίθετο ὁ τόνος, πάσῃ τῇθλιψιν, ως φίλος δ' ἐστίν (ἀλλὰ φίλος δέ ἐστιν).

γ') δταν λέγωνται μετ' ἐμφάσεως, δηλ. δταν τιθωνται ἐν ἀντιθέσειν ἢ ἐν ἀρχῇ προτάσεως, ως τινὰς μὲν πᾶσι, τινὰς δὲ τισίν ἔστι θεός.

ΣΗΜ. "Οταν τὰ ἐγκλιτικὰ μόρια καὶ ἡ ἀριστος ἀντιωνυμία τίς, τί συνάπτωνται μετ' ἄλλων λέξεων, σχηματίζονται λέξεις, αἵτινες δὲν τονίζονται κατὰ τοὺς κανόνας (§ 18—22), ως οὔτε, μήτε, ὥστε, οὔδε, τήνδε, ήτις, ήστινος, οὔτινος, κτλ. Τὰ οὔτω δὲ συναπτόμενα θεωροῦνται ως μία λέξις, δταν ἐπηταί ἄλλο ἐγκλιτικόν, ως εἴτε τις, οὔτε τινός.

Μεταβολαὶ τῶν φωνηέντων.

α') Συναιρέσεις

§ 34. Συναιρέσεις εἶνε ἡ συγγάγενεσις δύο κατὰ σειρὰν φωνηέντων ἡ φωνήνετο; καὶ διφθόγγου μιᾶς λέξεως εἰς ἐν μακρὸν (ἢ διφθογγον), ως (τείχεα) τείχη, (πλόος) πλοῦς.

ΣΗΜ. Τοὺς κανόνας, καὶ οὓς γίνεται ἡ συναιρέσις, θέλομεν μάθη εἰς τὰ περὶ κλίσεως τῶν ὄνομάτων καὶ τῶν ὄρμάτων κεφάλαια.

§ 35. Κανόνες τοῦ τονισμοῦ ἐν τῇ συναιρέσει: εἶνε οἱ ἑξῆς:

α') δταν μηδέτερον τῶν συναιρουμένων φωνηέντων ἔχη τόνον, καὶ τὸ συνηρημένον δὲν ἔχει, ως (περιπλοος) περίπλον, (ἐτίμον) ἐτίμων. Ἐξαιρεῖται τὸ (χρύσεω) χρυσᾶ, κτλ. (ἀργύρεοι) ἀργυροῖ, κτλ.

β') δταν τὸ ἔτερον τῶν φωνηέντων ἔχη τόνον, ἔχει καὶ τὸ συνηρημένον, ως (όστεον) ὀστοῦν, (ποιεόμεν) ποιοῦμεν, (ἀεθλον) ἀθλον.

γ') συνηρημένη λήγουσα δέχεται: περισπωμένην, ἐάν τονίζηται τὸ πρώτον τῶν συναιρουμένων φωνηέντων· ἂν δ' διμως τονίζηται τὸ δεύτερον δι' ὀξείας, τότε καὶ ἡ συνηρημένη λήγουσα δέχεται: ὀξεῖαν, ως (βασιλέες)

βασιλεῖς, ἀλλὰ (έστεκώς) ἔστως. Ἐξηρεῖται τὸ (ήγός) ὥχώ, κτλ. καὶ τοῦ δυτικοῦ τὸ (πλόω) πλώ, κτλ.

6') Κρᾶσις.

§ 36. Κρᾶσις εἶνε ἡ συγγάρευσις τοῦ τελικοῦ φωνήντος ἢ διφθόγγου μῆσις λέξεως μετὰ τοῦ ἀρχικοῦ φωνήντος ἢ διφθόγγου τῆς ἐπομένης εἰς ἓν μακρὸν ἢ διφθογγον, ως (τὸ ἐναντίον) τονταρτίον, (καὶ ἐγώ) κάγω. Οὗτω δὲ συγάπτονται κι δύο λέξεις εἰς μίαν.

Τὸ ἐν τῆς κράσεως γινόμενον μακρὸν φωνῆν δέχεται: ἵωται ὑπογεγραμμένον, ἐὰν τὸ τελευταῖον τῶν συγγάρευσιμένων φωνήντων εἴνε τι, ως (καὶ εἰτα) κάτα, (ἐγώ οἶμαι) ἐγῷμαι.

Σημεῖον τῆς κράσεως εἶνε ἡ κορωνίς (¹), ἣτις τιθεται ἐπὶ τοῦ φωνήντος, τὸ ὄποιον προκύπτει ἐκ τῆς κράσεως. Μένει δὲ ἐν τῇ κράσει τὸ πνεῦμα τοῦ δασυνομένου ἀρθρου καὶ τῆς ἀναρροφικῆς ἀντωνυμίας, ως (ὁ ἀνθρωπος) ἀνθρωπος, (ἢ ἐγώ) ἀγώ.

§ 37. Ἡ κρᾶσις γίνεται συνήθως εἰς τὰ ἑξῆς:

α') εἰς τὰ ἀρθρα καὶ τὸ κλητικὸν ἐπιφώνημα ὡς, ως (τὰ ἐμὰ) τάμα, (τὸ αὐτὸ) ταῦτα, (ὁ ἀνθρωπος) ἀνθρωπος, (ῳ ἀγαθῇ) ὠγαθέ, (ὁ ἀτερος=ἔτερος) ἀτερος, (οἱ ἀτεροι=ἔτεροι) ἀτεροι, (τοῦ ἀτέρου) θάτερον, (τῷ ἀτέρῳ) θάτερω, (τὰ ἀτέρω) θάτερα.

β') εἰς τὰς ἀναρροφικὰς ἀντωνυμίας δὲ καὶ ἄ, ως (ἢ ἐγώ) ἀγώ, (ὁ ἐρόρει) οὐφόρει, (ἢ ἀν) ἀν.

γ') εἰς τὸν σύνδεσμον καὶ καὶ εἰς τὴν πρόθεσιν πρό, ως (καὶ ἐν) κἄν, (καὶ ἂν) κἄν, (καὶ ἐκεῖνος) κάκεινος, (πρὸ ἔργου) προύργον.

δ') εἰς τὸ ἐγώ μετὰ τοῦ οἶμαι καὶ οἴδα, ως (ἐγώ οἶμαι) ἐγῷμαι, (ἐγώ οἴδα) ἐγῷδα.

Ο τόνος τῆς πρώτης λέξεως ἀποθέλλεται, ὁ δὲ τῆς δευτέρας μένει εἰς τὴν αὐτὴν συλλαβήν, ως (καὶ ἔπειτα) κάπειτα, (τὰ ἀγαθὰ) τάγαθά. Εὖν δὲ ἡ δευτέρα λέξις εἶνε δισύλλαβος παροξύτονος μετὰ θραγείας ληγούστης, προπερισπάται, ως (τὸ ἔργον) τούργον, (τὰ ἀλλα) τάλλα. Εὖν δύναται λέξις εἶνε μονοσύλλαβος, φυλάττει τὸν τόνον της, ως (καὶ ἂν) κἄν.

γ') "Εκθλιψις.

§ 38. "Εκθλιψις λέγεται ἡ ἀποθέλλη τοῦ τελικοῦ βραχὺος φωνήντος Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής.

λέξεως τινος πρὸ τοῦ ἀρκτικοῦ τῆς ἐπομένης. Σημεῖον δὲ τῆς ἐκθλίψεως εἶναι ἡ ἀπόστροφος (ἢ), ώς (ύπὸ ἐμοῦ) ὑπ' ἔμοῦ, (οἰδας δτ;) οὐδ' ὅπι.

§ 39. Ἐν τῇ ἐκθλίψει πρέπει νὰ φυλάσσουνται οἱ ἔξης κακόνες:

α') ἐκθλίψεις γίνεται ἐπὶ πασῶν τῶν λέξεων, αἵτινες λέγουσιν εἰς ἄ., ε., τ., ο., ως (ἄλλας ἐκεῖνος) ἀλλ' ἐκεῖνος, (ὅτε ἥλθεν) ὅτ' ἥλθεν, (ύπὸ ἐμοῦ) ὑπ' ἔμοῦ, (οὐκέτι εἰμι) οὐκέτ' εἰμι.

β') ἐὰν μετὰ τὴν ἐκθλίψιν συμπέσῃ ψιλὸν σύμφωνον πρὸ δικαίουμένου φωνήσεως, τρέπεται εἰς δικαίον, ώς (μετὰ ἡμῶν) μεθ' ἡμῶν, (πάντας ὁρᾶς) πάνθ' ὁρᾶ. Ἄλλ' ὅμως ἀπηλιώης, ἵππαρμοστής, λεύκιππος, ἀπεφθος, ἀπαφή.

γ') Καὶ δύο ψιλὰ σύμφωνα μεταβάλλονται εἰς δικέα, ώς (νύκτας διλην) νύχθ' διλην. Ἐὰν δὲ τὰ ψιλὰ εἶναι ὄμόφωνα, μεταβάλλεται μόνον τὸ τελευταῖον, ώς (σάκκος ὑφαίνω) σακχυφάρτης.

ΣΗΜ. Καὶ ἐν συνθέσει γίνεται ἐκθλίψις γωρίς νὰ τίθηται ἀπόστροφος, ώς (κατὰ-ἔχω) κατέχω, (κατὰ-ἔξω) καθέξω.

§ 40. Δὲν ἐκθλίσονται δὲ τὰ ἔξης:

α') τὸ βροχὴν ν.

β') τὸ α., ι., ο. εἰς τὰς μονοσυλλαβήσους λέξεις.

γ') τὸ ει εἰς τὰς προθέσεις περί, ἄχρι, μέχρι καὶ εἰς τὸν σύνδεσμον διη̄ ἔτι δὲ εἰς τὴν ἐπὶ μόνον εἰς τὰ σύνθετα ἐπίορκος, ἐπεικής καὶ εἰς τὰ ἔξι κύτῶν παραγόμενα καὶ εἰς τὸ ἐπιέσσασθαι καὶ τὸ μεταγ. ἐπιούσιος.

ΣΗΜ. "Οπου δύναται νὰ προστεθῇ τὸ εὐφωνικὸν ν, δὲν γίνεται ἐκθλίψις συνήθως πλήν του ἐστι, ώς λέγουσιν δι (καὶ οὐχὶ λέγουσ' δτ;), ἐπεμφεν αὐτὸν (καὶ οὐχὶ ἐπεμψ' αὐτόν), τοῖς παισὶν αἴτοις (καὶ οὐχὶ τοῖς πατέρας αὐτοῦ), ἀλλ' ὅμως ἔοθ' διε, ἔοθ' διως.

§ 41. Αἱ ὁξυτονούμεναι ἀκλιτοὶ λέξεις καὶ ἡ λέξις πατὰ ἀποβάλλουσι τὸν τόνον ἐν τῇ ἐκθλίψει, ώς (παρὸ ἐμοῦ) παρ' ἔμοῦ, (οὐδὲ ἐγὼ) οὐδὲ ἐγώ, οὕτε ποτ' ἐς πόλεμον, "Αιδης τιν' ἔσχεν. Πάσσας δὲ αἱ ἀκλιτοὶ λέξεις καὶ τὸ ἐπιτὰ ὀνακθέζουσι τὸν τόνον ώς ὁξεῖκαν εἰς τὴν προηγουμένην συλλαβήν, φήμ' ἐγώ, πόλλος ἔπαθον, ἐπτ' ἥσαν.

Μεταβολαὶ τῶν συμφώνων.

§ 42. Μεταβολαὶ τοῦ ν.

α') τὸ ν πρὸ τῶν οὐρανισκούσιων μεταβάλλεται εἰς γ, ώς (ἐν-καλῶ) ἐγκαλῶ.

β') τὸν πρὸ τῶν χειλοφώνων τρέπεται εἰς μ., ὡς (συγ-πράττω) συμπράττω.

γ') τὸν πρὸ τῶν ὑγρῶν ἀφομοιοῦται πρὸς αὐτὰ, φ.; (συγ-λέγω) συλλέγω, (ἐν-μένω) ἐμμένω, (συγ-ράπτω) συρράπτω. Τὸν πρὸ τῆς σεντόνως, (ἐν-μένω) ἐμμένω, (συγ-ράπτω) συρράπτω.

δ') τὸν πρὸ τοῦ ρ μένει ἀμετάβλητον, ώς ἔργουθμος, ἔργιος, ἔργίπτω. δ') τὸν πρὸ τοῦ σ ἀποθάλλεται συνήθως, ώς (συγ-σκευάζομαι) συσκευάζομαι, (συγ-στέλλω) συστέλλω.

ΣΗΜ. Τὸν ἄ της ἐν προθέσεως δὲν ἀποθάλλεται πρὸ τοῦ σ, ὡς ἔργοθμοι. Τῆς δὲ σὺν τῷ ν, ἐὰν ἔπηται ἀπλοῦν σ, ἀφομοιοῦται πρὸς αὐτό, ώς φομαι. Τῆς δὲ σὺν τῷ σ, ἐὰν ἔπηται ἀπλοῦν σ, ἀφομοιοῦται πρὸς αὐτό, ώς (σύν-σιτος) σισσοτος, ἐὰν δ' ἔπηται σ μετ' ἄλλου συμφώνου, ἀποθάλλεται, ώς (σύν-στηνος) σινοκηνος.

§ 43. Ἐάν δύο κατὰ σειρὰν συλλαβέσθαι μιᾶς λέξεως ἔγχωσι δικαὶο σύμφωνον, τὸ πρῶτον τρέπεται εἰς τὸ ὄμοιόν του ψιλὸν

α') εἰς τὸν ἀναδιπλακούσαμὸν τῶν ἥρμάτων, ώς (φερίληκα) πεφίληκα, (θιθημοι;) τίθημι.

β') εἰς τὸν πικθητ. μέλλ. καὶ ἀστρ. τοῦ τίθημι καὶ θύμο, ώς (θεθήσομαι), τεθήσομαι, (θεθηνη) ἐτέθην, (θυθήσομαι) τυθήσομαι, (θεθηνη) ἐτύθην.

γ') εἰς τὴς ἔξης λέξεις θρῖξ (γεν. τριχός), ταχύς, θάπιω, τρέφω, τῶν ὄποιων τὸ θέμα ἔγει ἐν ἀργῇ θ, ώς (θιθηνη) ἐτάφην, (θηθηνη) ἐτράφην.

§ 44. Μένει δὲ τὸ πρῶτον δικαὶο ἄ καὶ ἀμφότερα

α') δῖταιν τὸ δεύτερον δικαὶο σύμφωνον τρέπηται, ώς (ἔθισθη) ἔθιαμα, (θέρη-μα) θρέμμα, (θρε φτάς) θρεπτός.

β') δῖταιν προστιθηται κατάληξις ἀπὸ θ ἀρχομένη, ώς τεθράφθαι, πλὴν τοῦ α' παθ. ἀστριστού τῆς προστακτικῆς, διπου τρέπεται τὸ δεύτερον δικαὶο σύμφωνον εἰς ψιλόν, ώς (παιδεύθηθι) παιδεύθητι.

γ') εἰς τὰ σύγχετα λιθο-φρόδος, δρυνθο-θήρας.

δ') εἰς τὸν παθ. μέλλ. καὶ ἀστρ. τῶν ἥρμάτων, ώς ἔχύθην, ὀρθώθην, ἐθρέφθην, χυθήσομαι, δρυνθο-θήρας.

ε') δῖταιν γίνηται ἔκθλιψις, ώς μάθεθ' ήμας, ἀφεθείς.

Σημεῖα στίξεως.

§ 45. Πᾶς λόγος συγίσταται ἐκ μερῶν, τὰ ὅποια γωρίζονται ἀπὸ Ψηφιοποίηθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἀλλήλων διὰ σημείων τινῶν. Ὁ γωρισμὸς οὗτος τοῦ λόγου λέγεται: σημεῖος, τὰ δὲ σημεῖα λέγονται: σημεῖα στίξεως.

§ 46. Τὰ σημεῖα τῆς στίξεως εἶναι ἡ τελεῖα συγμή(•), ἡ μέση στιγμὴ ἢ τὸ κῶλον(•) καὶ τὸ κόμμα ἢ ύποστιγμή(•).

Πρὸς τούτοις εἶναι καὶ τὸ ἐρωτηματικόν(;) τὸ ὄποιον τίθεται: ἐπὶ τῶν ἐρωτήσεων, ως τίς;

§ 47. Ἀλλὰ δὲ σημεῖα εἶνε

α') ἡ ἀπόστροφος, δι': ἡς σημειοῦται ἡ ἔκθλιψις.

β') ἡ κορωνίς, δι': ἡς σημειοῦται ἡ κράσις.

γ') τὸ διαλυτικόν (••), ὅπερ τίθεται: ἐπὶ τοῦ : καὶ οὐ, δταν ταῦτα ἀναγνώσκωνται: γωριστέ, ως δίδιος, πραΐς.

δ') τὸ ἐπιφωνηματικόν ἢ θαυμαστικόν (?), ὅπερ τίθεται: μετὰ προτάσεις καὶ λέξεις σημανούσας θαυμασμόν, γράπτην, θεῖψιν.

ε') ἡ παρένθεσις (), ἐντὸς τῆς ὄποιας τίθεται πρότασις ἢ λέξις γρηγορεύουσα πρὸς διασκόρπισιν.

ζ') τὰ εἰσαγωγικὰ (« »), ἐντὸς τῶν ὄποιων τίθεται αὐτολεξεῖς λόγος ἄλλου ἢ περικοπὴ συγγραφέως τινός.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΤΥΠΙΚΟΝ

Περὶ τῶν μερῶν τοῦ λόγου.

§ 48. Πέσσαι: αἱ λέξεις διαφοροῦνται εἰς κλιτᾶς καὶ ἀκλιτούς. Κλιταὶ εἶναι δνομα οὐσιαστικόν, δνομα ἐπίθετον, ἀντωνυμία, ἀρθρον καὶ δῆμα.

§ 49. Οὐσιαστικὰ λέγονται: τὰ ὄνόματα, διὰ τῶν ὄποιων σημανούται: τὰ ὄντα (αἱ οὐσίαι), ως Ἀλέξανδρος, δένδρον, λέων.

§ 50. Ἐπίθετα λέγονται: τὰ ὄνόματα, τὰ ὄποια σημανούσι τὴν ποιότητα ἢ ἴδιότητα τῶν ὄντων (τὴν λογήν), ως λευκός, καθαρός, δικαίος, σοφός.

§ 51. Τὰ οὐσιαστικὰ πάλιν σημανούσι

α') ἐν μόνον ὅν (πρόσωπον, ζῷον ἢ πρᾶγμα), καὶ τότε λέγονται κύριοι ὄντες, ως Ἑλλάς, Γεώργιος, Κέρθεος.

β') πάντα τὰ τοῦ αὐτοῦ εἰδους ὅντα, καὶ τότε λέγονται προσηγορικά, ως ἀνθρωπος, φυτόν, νῆσος.

Τὰ δὲ προσηγορικά οὐσιαστικά, ὅσα σημαίνουσιν ὅντα (αἰσθητὰ ἢ νοητά), λέγονται συγκεκριμένα, ως ἀνήρ, δέρδρον· ὅσα δὲ σημαίνουσιν ιδιότητα ἢ κατάστασιν, λέγονται ἀφηρημένα, ως κακία, εὐτυχία.

§ 52. Ἀντὶ τῶν ὄντος τίθενται πολλάκις ἄλλαι λέξεις, οἵτινες λέγονται ἀντωνυμίαι, ως ἔγω, οὗτος, τοιοῦτος.

§ 53. Τὸ δρόθορον τίθεται πρὸ τῶν ὄντος τίθενται, ἵνα ὄρισῃ αὐτά.

§ 54. Ρήματα λέγονται οἱ λέξεις, οἵτινες σημαίνουσιν ὅτι οὐσιαστικόν τι ἐνεργεῖ ἢ πάσχει· ἢ συγγρόνως ἐνεργεῖ καὶ πάσχει· ἢ εὑρίσκεται εἴς τινα κατάστασιν, ως παιζω, δέρομαι, ἀνθῶ.

§ 55. Τὰ δὲ ἄκλιτα εἶναι τεσάρων εἰδῶν· α') ἐπιρρήματα· β') προθέσεις· γ') σύνδεσμοι· δ') ἐπιφωνήματα.

§ 56. Τὰ διάφορα ταῦτα εἰδη τῶν λέξεων λέγονται μέρη τοῦ λόγου.

Ἐκ τῶν μερῶν τοῦ λόγου ὅσα μένουσι πάντοτε ἀμετάβλητα λέγονται ἄκλιτα, ὅσα δὲ μεταβάλλουσι τὸν τύπον αὐτῶν λέγονται ἀλιτά.

Πίζα, θέμα, κατάληξις.

§ 57. Εἰς πᾶσαν λέξιν διακρίνομεν τὴν φύσιαν, τὸ θέμα καὶ τὴν κατάληξιν.

1. Καὶ φύσια μὲν λέγεται τὸ ἀπλοῦν καὶ ἀργικὸν μέρος τῆς λέξεως, πὸ ὁποῖον οὐδεμίκιν ἔχει προσθήκην καὶ δὲν παράγεται· ἐξ ὄλλου, ἀλλ' ἐξ αὐτοῦ παράγονται τὰ θέματα ἢ οἱ λέξεις.

2. Θέμα δὲ λέγεται τὸ μέρος τῆς λέξεως, τὸ ὁποῖον συγματίζεται ἐκ τῆς φύσης καὶ μένει σχεδὸν ἀμετάβλητον κατὰ τὸν συγματισμὸν τῶν διαφόρων τύπων τῆς λέξεως. Τὰ δὲ γράμματα, οἵτινα προστιθέμενα εἰς τὴν φύσιαν συγματίζουσι τὸ θέμα, λέγονται προσφύματα.

ΣΗΜ. Τὸ θέμα εύρισκεται, ἀφ' οὗ ἀφαιρεθῇ ἢ πατωτική ἢ ὄηματική κατάληξις, ως ἀπὸ τοῦ λόγου ἀφ' οὗ ἀφαιρέσωμεν τὴν κατάληξιν η, μένει λόγος καὶ τούτο εἶναι τὸ θέμα, ὅμοιως τύποι-μεν, τύπε-τε (τυπτο-, τυπτε-).

§ 58. Τὸ τελευταῖον γράμμα τοῦ θέματος λέγεται χαρακήρ, τὸ δὲ πρὸ τοῦ γαρακήρος φωνῆν λέγεται θεματικὸν φωνῆν, ἀλλ' ἐν τῷ Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Θέματα λήγη εἰς φωνήν, αὐτὸς ὁ γραφακτήρος εἶναι καὶ θεματικὸν φωνήν, ως πόλις, ιχθύς, λόγος.

§ 59. Καταλήξεις δὲ λέγονται τὰ γράμματα, τὰ ὅποια προστίθενται εἰς τὸ τέλος τοῦ θέματος, καὶ οὕτω συγματίζονται οἱ διάφοροι τύποι τῶν λέξεων.

§ 60. Αἱ μὲν καταλήξεις τῶν ὀνομάτων λέγονται πιστικαὶ καταλήξεις ως δεικνύουσαι τὰς διαφόρους σύντονες πτώσεις, οἱ δὲ καταλήξεις τῶν φημάτων λέγονται προσωπικαὶ ως δεικνύουσαι τὰ διάφορα πρόσωπα. Οὕτω λ. γ. εἰς τὸ ὄνομα λέξις ἡ ζήχ μὲν εἶναι λεγ, εἰς τὴν ὅποιαν προστίθεται τὸ πρόσωπον σι καὶ γίνεται τὸ θέμα λέξι, εἰς τοῦτο δὲ προστίθεται ἡ καταλήξις η καταλήξεις η γίνεται ὁ τύπος λέξις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ

Κλίσις τῶν ὀνομάτων.

§ 61. Τὰ ὀνόματα κλίνονται κατὰ 3 διαφόρους τρόπους, οἵτινες λέγονται κλίσεις, πρώτη κλίσις, δευτέρα κλίσις, τρίτη κλίσις.

§ 62. Τὰ ὀνόματα τῆς α' καὶ β' κλίσεως εἶναι ἵσοσυλλαβα, ἦτοι ἔχουσιν ἴσας συλλαβὴς εἰς πάσας τὰς πτώσεις, τὰ δὲ τῆς γ' κλίσεως εἶναι περιπτοσύλλαβα, ἦτοι ἔχουσι μίαν συλλαβὴν περισσοτέραν.

§ 63. Τῶν ὀνομάτων ἄλλα μὲν εἶναι ἀρσενικά, ἄλλα δὲ θηλυκά, ἄλλα δὲ οὐδέτερα. "Οθεν τὰ ὀνόματα ἔχουσι τρία γένη, τὰ ὅποια δικρίνονται ως ἐπὶ τὸ πολὺ δι^ειδίκες ἔκκατον καταλήξεως, ως ὁ καλὸς λόγος, ἡ καλὴ τιμὴ, τὸ καλὸν δέρδορ.

§ 64. Τὰ οὐσιαστικὰ συνήθως ἔχουσιν ἔν μόνον γένος, ως ὁ ἀνήρ, ἡ γυνή. Τινὲς δὲ ἔχουσι δύο γένη καὶ ἄλλον μὲν τύπον διὰ τὸ ἀρσεν., ἄλλον δὲ διὰ τὸ θηλυκόν, ως ὁ βασιλεὺς, ἡ βασίλισσα, ὁ ποιητής, ἡ ποιήτρια.

α') "Αλλα δὲ ἔχουσι μὲν δύο γένη, ἄλλα διὰ τῆς αὐτῆς καταλήξεως ἐκφράζουσι καὶ τὸ ἀρσενικὸν καὶ τὸ θηλ.,, ως ὁ καὶ ἡ ἀνθρωπος, ὁ καὶ ἡ βοῦς, ὁ καὶ ἡ ἵππος. Ταῦτα λέγονται κοινὰ ἡ κοινοῦ γένους.

β') Τινὲς δὲ ἐκφράζουσι καὶ τὰ δύο γένη διὰ τῆς αὐτῆς καταλήξεως Ψηφιοποήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

καὶ τοῦ αὐτοῦ ἀρθροῦ, τὰ ὅποια λέγονται ἐπίκοινα, ως ὁ ἀετός, ἡ ἀλώπηξ, ἡ γαλῆ, κτλ. Πρὸς δόλωσιν δὲ τοῦ φυσικοῦ γένους γίνεται χρῆσις τοῦ ὁ ἡ ἄρρων, ὁ θῆλυς, ἡ θήλεια, ως ἡ ἄρρων ἀλώπηξ, ὁ θῆλυς ἀετός, κτλ.

§ 65. Τὰ ὄνόματα ἔχουσι τρεῖς ἀριθμούς, ἐνικόν, δυϊκὸν καὶ πληθυντικόν, ἦτοι ἔχουσιν ἴδιον τύπον, δι' οὗ ἐκφράζεται ἐν πρόσωπον, ζῷον ἢ πράγμα, ἄλλον, δι' οὗ ἐκφράζονται δύο (πρόσωπα, ζῷα ἢ πράγματα) ἢ ζεῦγος, καὶ ἄλλον, δι' οὗ ἐκφράζεται πλήθις (ἦτοι πολλά), ως ὁ βασιλεύς, τὸ χεῖρε, οἱ ἄνθρωποι.

§ 66. Τὰ ὄνόματα ἔχουσι καὶ πτώσεις, ἦτοι ἴδιους τύπους, διὸ τῶν ὅποιων ἐκφράζονται διάφοροι σχέτεις. Εἶναι δὲ αἱ πτώσεις 5, δυομαστική, γενική, δοτική, αἰτιαπική καὶ κλητική. Ἐκ τούτων ἡ μὲν ὄνοματος καὶ κλητ. λέγονται εὐθεῖαι πτώσεις, ἡ δὲ γεν., δοτ. καὶ αἰτιαπ. λέγονται πλάγιαι πτώσεις.

§ 67. Ἡ κλίσις, τὸ γένος, ὁ ἀριθμὸς καὶ ἡ πτῶσις λέγονται παρεπόμενα τοῦ ὄνόματος.

§ 68. Πολλὰ ὄνόματα πάσχουσι συναίρεσιν ἢ εἰς μερικὰς μόνον πτώσεις καὶ λέγονται διλγοπαθῆ ἢ εἰς δόλκας καὶ λέγονται διλοπαθῆ.

§ 69. Περὶ τοῦ τονισμοῦ ἐν τῇ κλίσει γενικῶς ισχύουσιν οἱ ἔξης κακόνες.

α') Εἰς πάσας τὰς πτώσεις τονιζεται ἡ συλλαβή, ἥτις καὶ ἐν τῇ ὄνομαστικῇ, ἐφ' ὅσον ἐπιτρέπει ἡ ποσότης τῆς ληγούσης, ως ὁ ἄνθρωπος, τοῦ ἀνθρώπου, τὸν ἄνθρωπον.

β') Ἡ μακρὰ λήγουσα τῆς γενικ. καὶ δοτικ. τονιζομένη περισπάται, ως τῆς χαρᾶς, τῇ χαρᾷ, τῆς τιμῆς, τῇ τιμῇ, ταῖν χεροῖν, τῶν τιμῶν, ταῖς τιμαῖς, ταῖς ὄδοῖς.

γ') Ἡ ἀσυναίρετος λήγουσα τῆς ὄνομ., αἰτιαπ. καὶ κλητ. τονιζομένη ἔξυγεται, ως ἡ τιμή, τὴν τιμήν, ὁ τιμή.

"Ἄρθρον

§ 70. Ἡ Ἑλληνικὴ γλῶσσα ἔχει ἐν ἀρθρον, τὸ ὅποιον κλίνεται κατὰ τὴν πρώτην καὶ δευτέραν κλίσιν ως ἔξης.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

	'Ερικός				Δυϊκός				Πληθυντικός		
	ἀρσ.	θηλ.	οιδ.		ἀρσ.	θηλ.	οιδ.		ἀρσ.	θηλ.	οιδ.
'Ογ.	ό	ή	τὸ		τὼ	τὼ	τὼ		οἱ	αἱ	τὰ
							(τὰ)				
Γεν.	τοῦ	τῆς	τοῦ		τὸν	τοῖν	τοῖν		τῶν	τῶν	τῶν
							(ταῖν)				
Δοτ.	τῷ	τῇ	τῷ		τοῖν	τοῖν	τοῖν		τοῖς	τοῖς	τοῖς
							(ταῖν)				
Αἰτ.	τὸν	τὴν	τὸ		τὼ	τὼ	τὼ		τοὺς	τὰς	τὰ
							(τὰ)				

Εἰς τὴν κλητικὴν τῶν ὄνομάτων δύναται· γὰρ προστιθηταί· τὸ κλητικὸν ἐπιφώνημα· ὁ.

ΣΗΜ. Εἰς τοὺς Ἀττικοὺς συγγραφεῖς οἱ πύποι· τοῦ δικοῦ θηλ. ἀρθρου τὰ, ταῖν, εἶναι σχεδὸν ἀχρηστοί.

Πρότερη κλίσις

§ 71. Κατὰ τὴν πρώτην κλίσιν κλίνονται· τὰ εἰς -ας καὶ -ης ἀρσενικὰ καὶ τὰ εἰς -α καὶ -η θηλυκά.

α') Τὰ θηλυκὰ κλίνονται· ως ἔξηρα.

	'Ερικός				Δυϊκός				Πληθυντικός		
	ἡ	χαρὰ	ἡ		δικαία	ἡ	τιμὴ		ἡ	δήλη	
'Ονομ.	ἡ	χαρὰ	ἡ		δικαία	ἡ	τιμὴ		ἡ	δήλη	
Γεν.	τῆς	χαρᾶς	τῆς		δικαίας	τῆς	τιμῆς		τῆς	δήλης	
Δοτ.	τῇ	χαρᾷ	τῇ		δικαίᾳ	τῇ	τιμῇ		τῇ	δήλῃ	
Αἰτ.	τὴν	χαρὰν	τὴν		δικαίαν	τὴν	τιμὴν		τὴν	δήλην	
Κλ.	ὦ	χαρὰ	ὦ		δικαία	ὦ	τιμὴ		ὦ	δήλη	

	'Ερικός				Δυϊκός				Πληθυντικός		
	τὼ	χαρὰ	τὼ		δικαία	τὼ	τιμὴ		τὼ	δήλα	
'Ογ.	τὼ	χαρὰ	τὼ		δικαία	τὼ	τιμὴ		τὼ	δήλα	
Γεν.	τοῖν	χαραῖν	τοῖν		δικαίαιν	τοῖν	τιμαῖν		τοῖν	δήλαιν	
Δοτ.	τοῖν	χαραῖν	τοῖν		δικαίαιν	τοῖν	τιμαῖν		τοῖν	δήλαιν	
Αἰτ.	τὼ	χαρὰ	τὼ		δικαία	τὼ	τιμὴ		τὼ	δήλα	
Κλ.	ὦ	χαρὰ	ὦ		δικαία	ὦ	τιμὴ		ὦ	δήλα	

Ψηφιοποίηθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Πληθυντικός

Όν.	αί γέροντι	αί δίκαιοι	αί τιμάτι	αί δηλώτι
Γεν.	τῶν γέροντων	τῶν δίκαιων	τῶν τιμάτων	τῶν δηλών
Δοτ.	ταῖς γέροντις	ταῖς δίκαιοις	ταῖς τιμάτις	ταῖς δηλώτις
Αἰτ.	τὰς γέροντας	τὰς δίκαιας	τὰς τιμάτας	τὰς δηλώτας
Κλ.	ῷ γέροντι	ῷ δίκαιοι	ῷ τιμάτι	ῷ δηλώτι

§ 72. Τὰ λήγοντα εἰς α καθηρὸν (ἥτοι τὰ ἔχοντα πρὸ τοῦ α φωνῆν) ή εἰς ρα, εἰς μὲν τὴν γενικὴν τοῦ ἐνικού λήγουσιν εἰς ας, εἰς δὲ τὴν δοτ. εἰς α, ως λαλιά, λαλιᾶς, λαλιᾶ, χαρά, χαρᾶς, χαρῆ.

Ένικός

Όν.	ἡ Μούσα	ἡ ῥίζα	ἡ μέλανη	ἡ λέγουσα
Γεν.	τῆς Μούσας	τῆς ῥίζας	τῆς μελανίνης	τῆς λεγούστης
Δοτ.	τῇ Μούσῃ	τῇ ῥίζῃ	τῇ μελανίνῃ	τῇ λεγούστῃ
Αἰτ.	τὴν Μούσαν	τὴν ῥίζαν	τὴν μέλανινην	τὴν λεγούσαν
Κλ.	ῷ Μούσα	ῷ ῥίζῃ	ῷ μέλανην	ῷ λέγουσα

Δυϊκός

Όν. Αἰτ. Κλ. τῷ Μούσᾳ	τῷ ῥίζᾳ	τῷ μελανίνᾳ	τῷ λεγούσα
Γεν. Δοτ. τοῖν Μούσαιν	τοῖν ῥίζαιν	τοῖν μελανίναιν	τοῖν λεγούσαιν

Πληθυντικός

Όν.	αἱ Μούσαι	αἱ ῥίζαι	αἱ μέλαναι	αἱ λέγουσαι
Γεν.	τῶν Μούσων	τῶν ῥίζων	τῶν μελανιῶν	τῶν λεγούσων
Δοτ.	ταῖς Μούσαις	ταῖς ῥίζαις	ταῖς μελανίναις	ταῖς λεγούσταις
Αἰτ.	τὰς Μούσας	τὰς ῥίζας	τὰς μελανίνας	τὰς λεγούσας
Κλ.	ῷ Μούσαι	ῷ ῥίζαι	ῷ μέλαναι	ῷ λέγουσαι

§ 73. Τὰ εἰς -α μὴ καθηρὸν (ἥτοι τὰ ἔχοντα πρὸ τοῦ α σύμφωνον πλὴν τοῦ ρ) εἰς μὲν τὴν γενικὴν τοῦ ἐνικού λήγουσιν εἰς -ης, εἰς δὲ τὴν δοτικὴν εἰς -η, ως ἡ τραπέζα, ταῖς τραπέζης, τῇ τραπέζῃ.

6') Τὰ ἀρσενικὰ κλίνοντα: ως ἔξης·

Ἐγκόδος

Όν.	ὁ	νεονίκης	ὁ	ἀδολέσχης (φιλόπατρος)
Γεν.	τοῦ	νεονίκου	τοῦ	ἀδολέσχου
Δοτ.	τῷ	νεονίκῃ	τῷ	ἀδολέσχῃ
Αἰτ.	τὸν	νεονίκην	τὸν	ἀδολέσχην
Κλ.	ὦ	νεονίκη	ὦ	ἀδολέσχη

Δυϊκός

Όν.	Αἰτ.	Κλ.	τῷ	νεονίκῃ	τῷ	ἀδολέσχῃ
Γεν.	Δοτ.		τοῖν	νεονίκιν	τοῖν	ἀδολέσχιν

Πληθυντικός

Όν.	οἱ	νεονίκαι	οἱ	ἀδολέσχαι
Γεν.	τῶν	νεονίκων	τῶν	ἀδολέσχων
Δοτ.	τοῖς	νεονίκαις	τοῖς	ἀδολέσχαις
Αἰτ.	τοὺς	νεονίκης	τοὺς	ἀδολέσχας
Κλ.	ὦ	νεονίκαι	ὦ	ἀδολέσχαι

Παραδείγματα: ὁ ταμίκης, ὁ εἰρηνοδικής.

§ 74. Τὰ ἐπόμενα εἰς -ης ὄνόματα λήγουσιν ἐν τῇ κλητ. εἰς ἂ καὶ οὐχὶ εἰς η, δῆπος τὸ ἀδολέσχης.

α') τὰ εἰς -ης, πολίτης, ὡς πολῖτα, Ὁρέστης, ὡς Ὁρέστᾳ.

β') Τὰ ἔθνικά ὄνόματα εἰς -ης, ως Σκύθης, Σκύθᾳ, Πέρσης, Πέρσᾳ (τὸ κύριον ὅμως Πέρσης ἔχει κλητ. ὡς Πέρση).

γ') τὰ σύνθετα οὔσιαστικὰ τὰ λήγοντα εἰς -μέτρης, πώλης, -τρίβης, -ώνης, -άρχης, ως ὡς γεωμέτρᾳ, βιβλιεπόλα, παιδοτρίβᾳ, τελῶνᾳ, γυμνασάρχᾳ. Τὸ δὲ δεσπότης ἐν τῇ κλητικῇ τοῦ ἑνίκου καὶ προπαροξύνεται (παρὰ τὸν κανόνα § 69, α'), ὡς δέσποτᾳ.

§ 75. Ποσότης τῶν ληγουσῶν. Τὸ α τῆς ληγούσης εἶνε μηκόν. Βραχὺ δὲ εἶνε μόνον εἰς τὰς ἔξτης περιπτώσεις.

α') ἐν τῇ ἑνίκῃ κλητικῇ τῶν ἀνωτέρω εἰρημένων εἰς -ης ὄνομάτων, ὡς πολῖτᾳ, τελῶνᾳ, κτλ.

β') ἐν τῇ ἑνίκῃ ὄνομ., αἰτ. καὶ κλητ. τῶν εἰς α μὴ λαθαρὸν ληγόντων οὔσιαστικῶν ως φίζᾳ, φίζᾳν, μάχαιρᾳ, μάχαιρᾳν, Μοῦσᾳ, Μοῦσᾳν.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΣΗΜ. Ἐκ τῶν εἰς-ρα ἔξαιρούνται τὸ Αἴθιζα, Φαιδεῖα, καὶ αὐλά, λαύζα, σαύρα καὶ παλαιότεροῦ, τὰ ὅποια ἔχουσι τὸ α μακρόν. Προσέτι ἔξαιρούνται τὰ εἰς ρα δισύλλαβα τὰ παραλήγοντα εἰς φωνῆν, ώς ὥρα, πήρα, ἕθρα, πλὴν τοῦ σφῦρα.

γ') ἐν τῇ ἑνικ. ὄνομ., αἰτ. καὶ οἰκητικ. τῶν ἐπιθέτων καὶ μετοχῶν, ὡς τὸ ἀρσενικὸν εἶνε τριτόκλιτον, ώς ταχεῖα (ἀρσ. ταχύς), λύσιον (ἀρσ. λύων).

δ') ἐν τῇ ἑνικ. ὄνομ., αἰτ. καὶ οἰκητ. τῶν εἰς -εια ἀρχηρημένων οὐσιαστικῶν, δσα παράγοντας ἐν τῶν εἰς -ης τριτοκλίτων ἐπιθέτων, καὶ τῶν εἰς -οια, ώς (εὐγενὴς) εὐγένεια, (ἀληθὴς) ἀλήθεια, εὔνοια, εὔπλοια, κτλ. Ἔπι δὲ τὸ μεσόγεια, ἀκοώρεια, πέλεια (περιστερά), βασίλεια (βασίλισσα), ιέρεια, Ἀλεξάνδρεια, Ἀρτιόχεια.

ε') ἐν τῇ ἑνικ. ὄνομ., αἰτιατ. καὶ οἰκητ. τῶν εἰς -αια δισυλλάχθων, ώς μαῖα, γαῖα, γραῖα. Ἔπι δὲ καὶ εἰς τὸ Πλάταια, Φώκαια, Εστίαια, Νίσαια, Ποτείδαια.

Ϛ') εἰς τὰ εἰς -υια, ώς μυῖα, ἀγνιά', δρυνιά, πλὴν τοῦ μητρυῖα'.

§ 76. Τονισμός. Ἡ γενικὴ πληθ. τῶν οὐσιαστικῶν περισπάτων πάντων ἐν τῇ ληγούσῃ (διότι γίνεται ἐν συναιρέσεως τοῦ ἀντιονείδος εἰς -ῶν), ώς (μαχαιράων) μαχαιρᾶν, (Μουσάων) Μουσᾶν. Ἐξαιρούνται αἱ γενικαὶ πληθ. χρήστων, ἐτησίων καὶ ἀφύων τοῦ ὃ χρήστης, οἱ ἐτησίαι καὶ ἡ ἀφύη. Τῶν δὲ ἐπιθέτων δσα μὲν ἔχουσι τὸ ἀρσενικὸν τριτόκλιτον περισπῶνται ἐν τῇ ληγούσῃ, δσα δὲ ἔχουσι τὸ ἀρσενικὸν δευτερόκλιτον παροξύνονται, ώς (ἡ ταχεῖα) τῶν ταχειῶν, (ἡ δικαία) τῶν δικαίων.

"Αρχα παραδείγματα ποδες ἄδικων.

Θηλ. α') ἔχοντας βραχὺ φωνῆν ἐν τῇ παραληγούσῃ, φιλία, εἰενθερία, ἐσπέρα, θύρα, λύρα.

"Ἐχοντας μακρὸν φωνῆν ἡ δίφθοιγγον ἐν τῇ παραληγούσῃ, θήρα, ὥρα, παλαίστρα, βασιλεία, δμόνοια, ἀγκύρα, γέφυρα, μοῖρα, σφαῖρα, πεῖρα, πρῷρα.

Ϛ') δόξα, δίψα, πρόμνα, τόλμα, δέσποινα, τράπεζα, διάτα, θάλασσα, λέαντα, ἄμιλλα, γλῶσσα, ἡττα, χλαῖνα.

γ') ἔχοντας βραχὺ φωνῆν ἐν τῇ παραληγούσῃ, πύλη, βλάβη, δίκη.

"Ἐχοντας μακρὸν φωνῆν ἐν τῇ παραληγούσῃ, στήλη, κλίνη, νίκη, λύπη, ὑλη, αἱ Θῆβαι. Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

‘Αρσεν. α’) ἔχοντας θραγὴν ἐν τῇ παραληγούσῃ, ταμίας, γεανίας, Πανσαρίας, Πελοπίδας.

“Εγχοντας μακρὸν θραγὴν ἐν τῇ παραληγούσῃ, Αἰνείας, Ἐπαμεινώνδας.

β’) ἔχοντας βραχὴν θραγὴν ἐν τῇ παραληγούσῃ, εὐεργέτης, προδότης, Αἰσχίνης, Κεκροπίδης.

“Εγχοντας μακρὸν θραγὴν ἐν τῇ παραληγούσῃ, στρατιώτης, δολιτής, πολιτής, γαύτης, Ηρακλείδης, Σπαρτιάτης.

Συνηροημένα τῆς πρώτης κλίσεως.

Παραδείγματα.

ἡ (‘Αθηνάς) Ἀθηνᾶ, ἡ (γέν) γῆ, ὁ (‘Ερμές) Ἔρμης

Ἐπικόδιοι

Ον.	ἡ	Αθηνᾶ	γῆ	ὁ	Βορρᾶς	Ἐρμῆς
Γεν.	τῆς	Αθηνᾶς	γῆς	βορροῦ	ἡ βορρᾶ	Ἐρμοῦ
Δοτ.	τῇ	Αθηνᾷ	γῇ	βορρᾷ		Ἐρμῇ
Λιτ.	τὴν	Αθηνᾶν	γῆν	βορρῶν		Ἐρμῆν
Κλ.	ῳ	Αθηνᾷ	γῇ	βορρῷ		Ἐρμῇ

Δυτικός ὄνομα., αἰτ. καὶ κλητ. τῷ Ἐρμᾶ, γεν. καὶ δοτ. τοῖν Ἐρμαῖν.

Πληθ. οἱ Ἐρμαῖ (στῆλαι τοῦ Ἐρμοῦ), τῶν Ἐρμῶν, τοῖς Ἐρμαῖς, τοὺς Ἐρμᾶς.

§ 77. Τὰ συναιρούμενα ἐν τῇ ἑνίκ. ὄνομαστικῇ εἰς -ᾶ λήγουσιν ἐν τῇ γενικῇ καὶ δοτ. εἰς -ᾶς, -ᾳ. Τὰ δὲ συναιρούμενα ἐν τῇ ἑνίκ. ὄνομ. εἰς -ᾶς ἔχουσι τὴν ἑνίκ. γενικὴν εἰς -οῦ ἢ εἰς -ᾶ.

Παραδείγματα πρόδια ἀδεκνόν.

μῆτ (πασὸν 100 δραχ.), Ἀπελλῆς, ἀδελφιδῆ (θυγάτηρ ἀδελφοῦ ἢ ἀδελφῆς), θυγατριδῆ (θυγάτηρ θυγατρός, ἐγγόνη), λεοντῆ (δέρμα λέοντος), φύλακτη (φύλακτον τὸ ιδίωτον Εργαδεύτης ποντικῆς

Ἐπίθετα συνηγορημένα α' κλίσεως.

Έπικός

Όν.	ἥ (χρυσέα)	χρυσῆ	(ἀργυρέα)	ἀργυρᾶ	(ἀπλόη)	ἀπλῆ
Γεν.		χρυσῆς		ἀργυρᾶς		ἀπλῆς
Δοτ.		χρυσῆ		ἀργυρᾶ		ἀπλῆ
Αἰτ.		χρυσῆν		ἀργυρᾶν		ἀπλῆν
Κλ.		χρυσῆ		ἀργυρᾶ		ἀπλῆ

Δυϊκός

Όν. Αἰτ.	τῷ	χρυσᾷ	ἀργυρᾷ	ἀπλᾷ
Γεν. Δοτ.	τοῖν	χρυσαῖν	ἀργυραῖν	ἀπλαῖν

Πληθυντικός

Όν.	αἱ (γρύσεαι)	γρυσαῖ	(ἀργύρεαι)	ἀργυραῖ	(ἀπλόαι)	ἀπλαῖ
Γεν.		γρυσῶν		ἀργυρῶν		ἀπλαῖν
Δοτ.		γρυσαῖς		ἀργυραῖς		ἀπλαῖς
Αἰτ.		γρυσᾶς		ἀργυρᾶς		ἀπλαῖς
Κλ.		γρυσαῖ		ἀργυραῖ		ἀπλαῖ

§ 78. Συναιροῦνται τὸ καὶ εἰς ἥ, ὡς (μνά) μνᾶ, τὸ δὲ ὄη εἰς η, ὡς (ἀπλόη) ἀπλῆ, τὸ δὲ ἐκ εἰς -η, ὡς (Ἐρμές) Ἐρμῆς, (χρυσῆ) χρυσῆ· δτεν δύμας πρὸ τοῦ εα προηγήται ε ἥ ρ, συγκιρεῖται εἰς ἄ, ὡς (ἀργυρέα) ἀργυρᾶ, (ἐρεέα) ἐρεᾶ, (βορέας) βορρᾶς.

Παραδείγματα πρὸς ἄδικον.

(κυκνέα) κυκνῆ, (λινέα) λινῆ, (χαλκέα) χαλκῆ, (πορφυρέα) πορφυρᾶ, (σιδηρέα) σιδηρᾶ, (διπλόη) διπλῆ, (ἐξαπλόη) ἔξαπλῆ, (δεκαπλόη) δεκαπλῆ.

Ἀνωμαλίαι εἰς τὴν α' κλίσιν.

§ 79. Κύριέ τινα ὄνόματα λήγοντα εἰς α μὴ καθαρὸν σχηματίζουσι τὴν γενικὴν εἰς ας καὶ τὴν δοτικ. εἰς -α, ὡς Λήδα, Λήδας, Λήδη, Ἀνδρομέδα, Ἀνδρομέδας, Ἀνδρομέδῃ· 2) τὴν γενικὴν εἰς -α ἔχουσιν ἐκτὸς τῶν εἰς ας καὶ πολλὰ κύρια Δωρικὰ ὄνόματα ἥ μὴ Ἑλληνικά, ὡς

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Λεωνίδας, Λεωνίδα, Ἀρρίβας, Ἀρρίβα, Σύλλας, Σύλλα· 3) τινὰ κύριον ὄντα παρακλήσεις λέγονται εἰς -ης ἔχουσι τὴν ἐνικήματα γενικὴν εἰς -εω, ὁ Τῆρης, Τῆρεω, ὁ Θαλῆς, Θάλεω· 4) τὸ μανδραγόρας διφορεῖται τοῦ μανδραγόρας καὶ μανδραγόρου.

Δευτέρα κλίσις.

§ 80. Κατὰ τὴν δευτέραν κλίσιν κλίνονται τὰ εἰς -ος ἀρσενικὰ ἢ θηλυκὰ καὶ τὰ εἰς -ον οὐδέτερα.

Παραδείγματα.

1) πρὸς ἐκμάθησιν τῶν καταλήξεων.

Ἐπικόδιος

Ὀν.	ὁ	λόγος	τὸ	ἔργον
Γεν.	τοῦ	λόγου	τοῦ	ἔργου
Δοτ.	τῷ	λόγῳ	τῷ	ἔργῳ
Αἰτ.	τὸν	λόγον	τὸ	ἔργον
Κλ.	ῷ	λόγε	ῷ	ἔργον

Δυϊκός

Ὀν., αἰτ., κλ., τῷ	λόγῳ	τῷ	ἔργῳ
Γεν. καὶ δοτ. τοῖν	λόγοιν	τοῖν	ἔργοιν

Πληθυντικός

Ὀν.	οἱ	λόγοι	τὰ	ἔργα
Γεν.	τῶν	λόγων	τῶν	ἔργων
Δοτ.	τοῖς	λόγοις	τοῖς	ἔργοις
Αἰτ.	τοὺς	λόγους	τὰ	ἔργα
Κλ.	ῷ	λόγοι	ῷ	ἔργα

β') πρὸς ἀσκησιν εἰς τὸν τονισμὸν

Ἐπικόδιος

Ὀν.	ὁ	ἀνθρώπος	ἡ	όδδος	τὸ	σῦκον
Γεν.	τοῦ	ἀνθρώπου	τῆς	όδοῦ	τοῦ	σύκου
Δοτ.	τῷ	ἀνθρώπῳ	τῇ	όδῳ	τῷ	σύκῳ
Αἰτ.	τὸν	ἀνθρώπον	τὴν	όδὸν	τὸ	σῦκον
Κλ.	ῷ	ἀνθρώπε	ῷ	όδὲ	ῷ	σῦκον

Ψηφιοποήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Δυτικός

Όν. κιτ. κλ.	τὸ	ἀνθρώπῳ	τὸ	οὐδὲ	τὸ	σύκω
Γεν. δοτ.	τοῖν	ἀνθρώποιν	τοῖν	οὐδοῖν	τοῖν	σύκοιν

Πληθυντικός

Όν.	οἱ	ἀνθρώποις	οἱ	οὐδοὶ	τὰ	σῦκα
Γεν.	τῶν	ἀνθρώπων	τῶν	οὐδῶν	τῶν	σύκων
Δοτ.	τοῖς	ἀνθρώποις	τοῖς	οὐδοῖς	τοῖς	σύκοις
Αἰτ.	τοὺς	ἀνθρώπους	τὰς	οὐδοὺς	τὰς	σύκας
Κλ.	ῷ	ἀνθρώποις	ῷ	οὐδοῖς	ῷ	σύκας

*Ἐπίθετα**Έντικός*

Όν.	ὁ	ώραῖος	ὁ	ἥσυχος	τὸ	ἥσυχον
Γεν.	τοῦ	ώραῖου	τοῦ	ἥσυχου	τοῦ	ἥσυχου
Δοτ.	τῷ	ώραῖῳ	τῷ	ἥσυχῳ	τῷ	ἥσυχῳ
Αἰτ.	τὸν	ώραῖον	τὸν	ἥσυχον	τὸ	ἥσυχον
Κλ.	ῷ	ώραῖε	ῷ	ἥσυχε	ῷ	ἥσυχον

Δυτικός

Όν. κιτ. κλ.	τὸ	ώραῖο	τὸ	ἥσυχο	τὸ	ἥσυχο
Γεν. δοτ.	τοῖν	ώραῖοιν	τοῖν	ἥσυχοιν	τοῖν	ἥσυχοιν

Πληθυντικός

Όν.	οἱ	ώραῖοι	οἱ	ἥσυχοι	τὰ	ἥσυχα
Γεν.	τῶν	ώραῖων	τῶν	ἥσυχων	τῶν	ἥσυχων
Δοτ.	τοῖς	ώραῖοις	τοῖς	ἥσυχοις	τοῖς	ἥσυχοις
Αἰτ.	τοὺς	ώραῖους	τοὺς	ἥσυχους	τὰς	ἥσυχα
Κλ.	ῷ	ώραῖοι	ῷ	ἥσυχοι	ῷ	ἥσυχα

§ 81. Η κατάληξις α τοῦ οὐδ. πλ. εἶνε βροχεῖται, ώς σύκα, μῆλα, κτλ.

§ 82. Η έντική κλητική τῶν εἰς -ος διευτεροκλίτων εἶνε καὶ ὄμοια μὲ τὴν ὄνομαστ., ώς ὁ φίλος (ἀντί τοῦ ὁ φίλε).

§ 83. Τῶν οὐδετέρων ἡ ὄνομα., αἰτιατ. καὶ κλητικὴ εἶναι δύσοιται.

Ἄρθρα παραδείγματα πρὸς ἀδεκοδίν.

Ἄρσεν. ὁ ἵππος, λίθος, ξένος, τρόπος, νόμος· ἄγγελος, ἄνεμος, δάκτυλος· ὅμος, δοῦλος, μῆνος, ὄπος.

Θηλυκ. ἡ παρθένος, βίβλος, νόσος, πλίνθος, τάφρος, δρόσος· βῶ-λος, ψῆφος, νῆσος· ἀμπελος, βάσανος, ἔλαφος, ἥπειρος.

Οὐδέτ. τὸ σπλον, θηρίον, ἴστιον· εἴδωλον, πρόσωπον, ἴμάτιον· δῶρον, μῆλον, ἀγγεῖον.

Ἐπιθ. λευκός, λευκόν· τυφλός, τυφλόν· καθαρός, καθαρόν· ἥσυ-χος, ἥσυχον· ὠραῖος, ὠραῖον.

Συνηγομένα τῆς β' κλίσεως.

a') Οὐσιαστικὰ

Ἐγκέδει

'Ον. ὁ (πλόος) πλοῦς	ὁ (περίπλοος) περίπλους	τὸ (όστεον) ὄστοιν
Γεν. τοῦ	πλοῦ	τοῦ
Δοτ. τῷ	πλῷ	περίπλῳ
Αἰτ. τὸν	πλοῦν	περίπλον
Κλ. ὁ	[πλοῦ]	[περίπλο]

Ἀντέκει

'Ον. αἰτ. τῷ	πλῷ	τῷ	περίπλῳ	τῷ	ὄστῳ
Γεν. Δοτ. τοῖν	πλοῖν	τοῖν	περίπλοιν	τοῖν	όστοιν

Πληθυντικός

'Ον. οἱ	πλοῖ	οἱ	περίπλοι	τὰ	ὄστα
Γεν. τῶν	πλῶν	τῶν	περίπλων	τῶν	όστῶν
Δοτ. τοῖς	πλοῖς	τοῖς	περίπλοις	τοῖς	όστοις
Αἰτ. τοὺς	πλοὺς	τοὺς	περίπλους	τὰ	ὄστα
Κλ. ὁ	πλοῖ	ὁ	περίπλοι	ὁ	όστο

Κανόνες τῆς συναισθέσεως

§ 84. Τὸ οο καὶ εο συνχροῦνται εἰς ου, τὸ δὲ εα εἰς α (οὐχὶ εἰς η), πρὸ δὲ μακρῶν ϕωνηέντων ἢ διφθόγγων τὸ ε καὶ ο καταπίνονται ὡπ' αὐτῶν, ως (πλόει) πλοῦς, (ὁστέον) δστοῦr, (ὁστέον) δστᾶ, (πλόοι) πλοῖ, (πλόων) πλῶr, (πλόους) πλοῦς.

Τονισμὸς τῶν συνηρούμενων

§ 85. Τὰ ἀπλὰ εἰς τὴν ὄνομ., αἰτικτ. καὶ κλητ. τοῦ δυτικοῦ εἶνε ὁξύτονα (§ 35, γ'), τῷ (π.)όω πλώ, τῷ (ὁστέω) δστώ, εἰς δὲ τὴν γενικ. καὶ δστ. περισπώμενη, ως τοῖν (πλόοιν) πλοῦn, τοῖν (ὁστέοιν) δστοῦr. 2) Τὰ δὲ σύνθετα φυλάκτεται τὸν τόνον πάντοτε εἰς τὴν τονιζομένην συλλαβήν τῆς ὄνομαστικῆς (ἐν μέρει παρὸν τὸν κανόνα § 35, α'), ως (περιπλόου) περίπλου.

Παραδείγματα πρὸς ἀσκηδίν

δ ἀδελφιδοῦς (υἱὸς ἀδελφοῦ ἢ ἀδελφῆς),
δ θυγατριδοῦς (υἱὸς θυγατρός),
δ θροῦς (θόρυβος), ὁ νοῦς, ὁ ρῶς.

β') Ἐπίθετα

Ἐνικόδει

Όν. ὁ, ἡ (εὔνοος) εὔγονος	τὸ (εὔνοον)	εὔγονυν	τὸ (ἀπλόον) ἀπλοῦν
Γεν. τοῦ, τῆς εὔγονος	τοῦ	εὔγονος	τοῦ ἀπλοῦ
Δοτ. τῷ, τῇ εὔγονῳ	τῷ	εὔγονῳ	τῷ ἀπλῷ
Αἰτ. τόν, τὴν εὔγονον	τὸ	εὔγονον	τὸ ἀπλοῦν
Κλ. ὁ [εὔγονος]	ὁ	εὔγονον	ὁ ἀπλοῦν

Ἄνικόδει

Όν. Αἰτ. τῷ εὔγονῳ	τῷ	εὔγονῳ	τῷ	ἀπλῷ
Γεν. Δοτ. τοῖν εὔγονοιν	τοῖν	εὔγονοιν	τοῖν	ἀπλοῖν

Πληθυντικός

Όν. οἱ, αἱ	εῦνοι	τὰ	εῦνοι	τὰ	ἀπλαχ
Γεν. τῶν	εῦνων	τῶν	εῦνων	τῶν	ἀπλῶν
Δοτ. τοῖς, ταῖς	εῦνοις	τοῖς	εῦνοις	τοῖς	ἀπλοῖς
Αἰτ. τούς, τάς	εῦνους	τὰ	εῦνοι	τὰ	ἀπλαχ
Κλ. ὁ	εῦνοι	ὁ	εῦνοι	ὁ	ἀπλαχ

Erikoīs

Όν. ὁ (χρύσεος)	χρυσοῦς	τὸ (χρύσεον) χρυσοῦν	
Γεν. τοῦ	χρυσοῦ	τοῦ	χρυσοῦ
Δοτ. τῷ	χρυσῷ	τῷ	χρυσῷ
Αἰτ. τὸν	χρυσοῦν	τὸ	χρυσοῦν
Κλ. ὁ	[χρυσοῦ]	ὁ	χρυσοῦν

Avikoīs

Όν. Αἰτ. τῷ (χρυσέω) χρυσῷ	τῷ	χρυσῷ	
Γεν. Δοτ. τοῖν	χρυσοῖν	τοῖν	χρυσοῖν

Πληθυντικός

Όν. οἱ (χρύσεοι)	χρυσοῖ	τὰ (χρύσεα) χρυσᾶ	
Γεν. τῶν	χρυσῶν	τῶν	χρυσῶν
Δοτ. τοῖς	χρυσοῖς	τοῖς	χρυσοῖς
Αἰτ. τούς	χρυσοῦς	τὰ	χρυσᾶ
Κλ. ὁ	χρυσοῖ	ὁ	χρυσᾶ

Παρατηρήσεις.

§ 86. Τὸ οὐσιαστικὸν κάνεον καὶ τὰ εἰς -εος καὶ -εον μετουσιαστικὴ ἐπίθετα συνακριβούμενα καταχθιζόουσι· τὸν τόνον εἰς τὴν συγηρημ. συλλαβήν, ὡς (κάνεον) κανοῦν, (κάνεω) κανᾶ, (χρύσεος) χρυσοῦς, (χρύσεοι) χρυσοῖ, (χρύσεα) χρυσᾶ. Τούγαντίον δὲ τὰ εἰς -τοῦς, -πλους, -ρους συνακριβούμενα ἀναχθιζόουσι· τὸν τόνον εἰς τὴν παρακλήγουσαν, ὡς (περιπλόου) περιπλού, (καταρρόου) κατάρροου. Τὸ δὲ οα εἰς τὰ σύνθετα οὐ-Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

δέτερα μένει ἀσυναίρετον, ώς τὰ εὕνοα, εὕπλοα πλὴν τῶν εἰς πλοῦς πολλαπλασιαστικῶν, ώς (ἀπλόα) ἀπλᾶ.

Αττικὴ δευτέρα κλίσις.

§ 87. Κατὰ τὴν Ἀττικὴν δευτέραν κλίσιν κλίνονται ὄνοματά τινα λήγοντα εἰς -ως ἀρσεν. καὶ θηλυκά καὶ εἰς -ων οὐδέτερα.

Παραδείγματα.

δ (ναὸς) νεώς τὸ (ἀνώγειον) ἀνώγεων

Ἐπικός

Ὀγ.	ό	νεώς	τὸ	ἀνώγεων
Γεγ.	τοῦ	νεῷ	τοῦ	ἀνώγεω
Δοτ.	τῷ	νεῷ	τῷ	ἀνώγεῳ
Αἰτ.	τὸν	νεών	τὸ	ἀνώγεων
Κλ.	ῷ	νεώς	ῷ	ἀνώγεων

Δυϊκός

Ὀγ. Αἰτ. τῷ νεῷ	τῷ	ἀνώγεων
Γεγ. Δοτ. τοῖν νεῷν	τοῖν	ἀνώγεῳν

Πληθυντικός

Ὀγ.	οἱ	νεῷ	τὰ	ἀνώγεω
Γεγ.	τῶν	νεών	τῶν	ἀνώγεων
Δοτ.	τοῖς	νεῷς	τοῖς	ἀνώγεῳς
Αἰτ.	τοὺς	νεώς	τὰ	ἀνώγεω
Κλ.	ῷ	νεῷ	ῷ	ἀνώγεω

§ 88. Τὰ Ἀττικὰ τῆς δευτέρας κλίσεως φυλάκτουσι τὸ ω εἰς δλαξ τὰς πτώσεις, ὅπερ ὑπογορόρεται ὅπου ἐν τῇ κοινῇ ὑπάρχει φ ἢ οι, ώς τῷ (λαῷ) λεφύ, οἱ (λαοί) λεφύ, τοῖς (λαοῖς) λεφύς. Τὴν δὲ ἑνικὴν κλητ. ἔχουσιν ὁμοίαν μὲ τὴν ὄνομαστικήν, ώς ὁ Μενέλεως, κλητ. ὁ Μενέλεως.

§ 89. Τοιςμός. Τὰ Ἀττικὰ τῆς β' κλίσεως ϕυλάκτουσιν εἰς πάσας τὰς πτώσεις τὸν τοιςμὸν τῆς ὄγομαστικῆς.

§ 90. Ἡ ἔως (κύρη) καὶ ἡ Κέως ἔχουσιν αἰτιατ. τοῦ ἑνίκου τὴν ἔω, τὴν Κέω. Οὐδοίς καὶ τὸ ὁ τυφᾶς, ἡ Τέως, ἡ Κῶς, ἡ ἄλως. Τὸ δὲ Ἀθως, λαγὸς καὶ Μινως διφοροῦνται, Ἀθω καὶ Ἀθων, λαγὸς καὶ λαγών, Μινω καὶ Μινων.

Παραδείγματα.

ὁ λεώς, ὁ κάλως (παλαμάρι), Τυρδάρεως.

Ἐπίθετα κατὰ τὴν Ἀττικὴν β' κλίσιν.

§ 91. Τὰ κατὰ τὴν Ἀττικὴν β' κλίσιν κλινόμενα ἐπίθετα εἶνε πάντα δικτέλητα, ως ὁ, ἡ ἔμπλεως, τὸ ἔμπλεων, ὁ, ἡ ἀξιόχρεως, τὸ ἀξιόχρεων, ὁ, ἡ Ἄλεως, τὸ Ἄλεων. Εξαιρεῖται τὸ πλέως, πλέα, πλέων.

Ἐπικόδιος		Διηκόδιος		Πληθυντικός	
ὁ ἡ	τὸ	τῷ	σί, σι	τὰ	τὰ
Ὀν.	Ἄλεως	Ἄλεων	Ἄλεω	Ἄλεω	Ἄλεω
Γεν.	Ἄλεω	Ἄλεω	Ἄλεων	Ἄλεων	Ἄλεων
Δοτ.	Ἄλεω	Ἄλεω	Ἄλεων	Ἄλεως	Ἄλεως
Αἰτ.	Ἄλεων	Ἄλεων	Ἄλεω	Ἄλεως	Ἄλεω
Κλ.	Ἄλεως	Ἄλεων	Ἄλεω	Ἄλεω	Ἄλεω

Ἐπικόδιος					
Ὀν.	ὁ	πλέως	ἡ	πλέκ	τὸ
Γεν.	τοῦ	πλέω	τῆς	πλέκς	τοῦ
Δοτ.	τῷ	πλέω	τῇ	πλέκῃ	τῷ
Αἰτ.	τὸν	πλέων	τὴν	πλέκνην	τὸ
Κλ.	ὦ	πλέως	ὦ	πλέκα	ὦ

Διηκόδιος					
Ὀν.	Αἰτ.	πλέω	τῷ	πλέκ	τῷ
Γεν.	Ἀλεῶν	Ἀλεών	τοῖν	πλέκνην	τοῖν
Φημιοπόλιθηκε ἀπό το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής					

Πληθυντικός

Όν.	οί	πλέω	αί	πλέκι	τὰ	πλέα
Γεν.	τῶν	πλέων	τῶν	πλέων	τῶν	πλέων
Δοτ.	τοῖς	πλέωρις	τοῖς	πλέωνις	τοῖς	πλέωρις
Αἰτ.	τοὺς	πλέωνες	τοὺς	πλέωνες	τοὺς	πλέωνες
Κλ.	ὦ	πλέωρ	ὦ	πλέκι	ὦ	πλέκι

ΣΗΜ. Τὰ σύνθετα ὅμως τοῦ πλέων εἶναι δικατάληκτα καὶ συγχρηματίζουσι τὸ οὐδέτερον πληθ. εἰς -εω καὶ εἰς -εα, τὰ ἔμπλεω, τὰ ἔκπλεα.

Μεταπλαστὰ τῆς β' αλίσεως.

§ 92. Μεταπλαστὰ λέγονται δοκιμαστικά μεταπλάττονται εἰς τινας πτώσεις καὶ ἀριθμούς συγχρηματίζομενα ἐξ ὄνομαστικῆς ἀνυπόρητου. Τοιαῦτα δὲ εἶναι τὰ ἔξηπτα.

ό δεσμός,	πληθ.	οἱ δ σμοὶ	καὶ τὰ δεσμά.
ό σίτος	»	τὰ σίτα	καὶ τὰ σίτα.
τὸ στάδιον	»	οἱ στάδιοι	καὶ τὰ στάδια.
ό σταθμός	»	οἱ σταθμοὶ	καὶ τὰ σταθμά.

Τοίτον κλίσις

§ 93. Τὰ ὄνδρατα τῆς τρίτης κλίσεως εἶναι ἡ συμφωνόληκτα (ἥτοι ἔχουσι γκρακτήρα σύμφωνον) ἡ φωνηντόληκτα (ἔχουσι γκρακτήρα φωνήν).

Συγήθως εὑρίσκομεν τὸ θέμα τῶν τριτοκλίτων, όν ἀπὸ τῆς γενικῆς τοῦ ἐνικοῦ ἀρχιρέσωμεν τὴν κατάληξιν -ος, ως κρατήρ, κρατήρος (θεμ. κρατήρ, συμφωνόληκτον), ἰχθύς, ἰχθύος (θεμ. ἰχθύς, φωνηντόληκτον).

Καταλήξεις τῶν πτώσεων

Ἐργάζονται		Αντίκτοι		Πληθυντικός	
ἀρσ. θηλ.	οὐδ.		ε	ἀρσ. θηλ.	οὐδ.
Όν.	-η̄ς	-	ε	Όν.	ες
Γεν.	-ος	-ος	οιν	Γεν.	ων
Δοτ.	:	:	οιν	Δοτ.	σι(ν)
Αἰτ.	χ η̄ ν	-	ε	Αἰτ.	χε ή [ν]ες
Κλ.	-η̄	Φημιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαίδευτικής Γραμματικής		Κλ.	χε

§ 94. Ποσότης τῶν καταλήξεων. Τὰ διγρονά εἰς τὰς καταλήξεις τῶν τριτοκλίτων εἶναι βροχγές. Ἐξιφροῦνται δὲ προέργονται ἐκ συναίρεσεως, ως (Περικλέα) Περικλέα, (ὑγιέα) ὑγιᾶ καὶ ἡ αἰτιατ. τοῦ ἐνικοῦ καὶ πληθ. τῶν εἰς -ευς οὐσιαστ., ως βασιλέα, βασιλέας, ως ὄντα μηκρά.

A') Συμφωνόληπτα.

§ 95. Τὰ συμφωνόληπτα ὄνόματα τῆς γ' κλίσεως ἔχουσι γκρακτήρας ή γειλόρωνον ή οὐρανισκόρωνον ή ὁδοντόρων ή ὑγρὸν (ὑγρόληπτα) ή σίγμα (σιγμόληπτα).

1) ἔχοντα γκρακτήρα γειλόρωνον π, β, φ.

Ἐνικός

	Θέμα ράλεθ-		Θέμα γυπ-	
Ὀν.	ἡ	ράλεψ	ό	γύψ
Γεν.	τῆς	ράλεθός	τοῦ	γυπός
Δοτ.	τῇ	ράλεθί	τῷ	γυπὶ
Αἰτ.	τὴν	ράλεθο	τὸν	γυπω
Κλ.	ὦ	ράλεψ	ὦ	γύψ

Δυϊκός

Ὀνομ.	τῷ	ράλεθε	τῷ	γῦπε
Γεν.	τοῖν	ράλεθοῖν	τοῖν	γυποῖν

Πληθυντικός

Ὀν.	οἱ	ράλεθες	οἱ	γῦπες
Γεν.	τῶν	ράλεθῶν	τῶν	γυπῶν
Δοτ.	τοῖς	ράλεψὶ(γ)	τοῖς	γυψὶ(γ)
Αἰτ.	τὰς	ράλεθος	τοὺς	γῦπος
Κλ.	ὦ	ράλεθες	ὦ	γῦπες.

§ 96. Χειλόρωνον μετὰ τοῦ σ γίνεται ψ, ως φλέψ (ράλεθ-ς), γὺψ (γύπ-ς), φλεψὶν (ράλεθ-σίν), γυψὶν (γυπ-σίν).

Παραδείγματα πρός ἀδικούσιν.

'Ο "Αραιψ, ή λαῖλαψ.

2) ἔχοντα χαρακτήρα οὐρανισκόφωνον (ζ, γ, χ).

Ἐπικός

	(θέμας αἰγ-)	(θέμας κόρακ-)	(θέμας ὄνυχ-)
Ὀν.	ἡ αἰξ	ὁ κόραξ	ό ὄνυξ
Γεν.	τῆς αἰγὸς	τοῦ κόρακος	τοῦ ὄνυχος
Δοτ.	τῇ αἰγὶ	τῷ κόρακι	τῷ ὄνυχι
Αἰτ.	τὴν αἰγὰ	τὸν κόρακκ	τὸν ὄνυχα
Κλ.	ὦ αἰξ	ὦ κόραξ	ὦ ὄνυξ

Δυϊκός

'Ον. Αἰτ.	τῷ αἰγε	τῷ κόρακε	τῷ ὄνυχε
Γεν. Δοτ.	τοῖν αἰγοῖν	τοῖν κόράκοιν	τοῖν ὄνύχοιν

Πληθυντικός

'Ον.	αἱ αἰγες	οἱ κόρακες	οἱ ὄνυχες
Γεν.	τῶν αἰγῶν	τῶν κόράκων	τῶν ὄνυχων
Δοτ.	ταῖς αἰξ̄(ν)	τοῖς κόραξ̄(ν)	τοῖς ὄνυχ̄(ν)
Αἰτ.	τὰς αἰγὰς	τοὺς κόρακκας	τοὺς ὄνυχας
Κλ.	ὦ αἰγες	ὦ κόρακες	ὦ ὄνυχες

(θέμα σάλπιγγ-)

	Ἐπικός	Δυϊκός	Πληθυντικός
'Ον.	ἡ σάλπιγξ	τῷ σάλπιγγε	αἱ σάλπιγγες
Γεν.	τῆς σάλπιγγος	τοῖν σάλπιγγοιν	τῶν σάλπιγγων
Δοτ.	τῇ σάλπιγγι	τοῖν σάλπιγγοιν	τοῖς σάλπιγξ̄(ν)
Αἰτ.	τὴν σάλπιγγα	τῷ σάλπιγγε	τὰς σάλπιγγας
Κλ.	ὦ σάλπιγξ	ὦ σάλπιγγε	ὦ σάλπιγγες

§ 97. Οὐρανισκόφωνον μετὰ τοῦ σ γίνεται ξ, ὡς αἴξ (αἰγ-ς), κόραξ (κόρακ-ς), ὄνυξ (ὄνυχ-ς), σάλπιγξ (σάλπιγγ-ς), αἰξ̄(ν) (αἰγ-σίν), κόραξ̄(ν) (κόρακ-σίν), ὄνυξ̄(ν) (ὄνυχ-σίν), σάλπιγξ̄(ν) (σάλπιγγ-σίν).

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Παραδείγματα πρὸς ἀδικούν.

Ἀρσενικόν. Φρονᾶς (θέμ. Φρυγ-), Θραῖξ, Φοίνιξ, κήρους, βῆξ (θέμ. Βηγχ-).

Θηλυκόν. Φλάδης (θέμ. φλογ-), φάλαγξ (φάλαγγ-), γλαῦξ (γλαυκ-), σάρξ (σάρκ-), αλημαξ, διῶρυξ (θέμ. διωρυχ-).

3) ἔγουνται γαρακτηροὶ ὁδοντόφωνοι (δ, θ, τ ἢ ντ).

Ἐπικόδιος

	(θέμ. ἐλπιδ-)	(θέμ. ὄρνιθ-)	(θέμ. ταπητ-)
Ὄν.	ἡ ἐλπίς	ό, ἡ ὄρνις	ό ταπητης
Γεν.	τῆς ἐλπιδος	τοῦ, τῆς ὄρνιθος	τοῦ ταπητος
Δοτ.	τῇ ἐλπιδῃ	τῷ, τῇ ὄρνιθῃ	τῷ ταπητῃ
Αἰτ.	τὴν ἐλπιδα	τόν, τὴν ὄρνιθην	τόν ταπητα
Κλ.	ὦ ἐλπίς	ὦ ὄρνι	ὦ ταπητης

Διηκόδιος

	τῷ ἐλπιδε	τῷ ὄρνιθε	τῷ ταπητε
Γεν. Δοτ.	τοῖν ἐλπιδοιν	τοῖν ὄρνιθοιν	τοῖν ταπητοιν

Πληθυντικός

Ὄν.	οἱ ἐλπιδες	οἱ, οἱ ὄρνιθες	οἱ ταπητες
Γεν.	τῶν ἐλπιδων	τῶν ὄρνιθων	τῶν ταπητων
Δοτ.	ταῖς ἐλπιδσ(γ)	τοῖς, ταῖς ὄρνισι(γ)	τοῖς ταπησι(γ)
Αἰτ.	τὰς ἐλπιδας	τους, τὰς ὄρνιθας	τους ταπητας
Κλ.	ὦ ἐλπιδες	ὦ ὄρνιθες	ὦ ταπητες

ΣΗΜ. Κατὰ τὸ ἐλπίς κλίνεται καὶ τὸ σύνθετον ἐπίθετον εὐθέλης μετὰ αἰτιατ. εὐθελιν., κατὰ δὲ τὸ εὐθελις καὶ τὰ ἐκ τοῦ πόλις σύνθετα καὶ τοῦ έθνης, ὡς φιλόπολις, φιλοπόλιδος, φιλοπόλιδη, φιλόπολιν, ἀπολις, ἀπόλιδος, κτλ. φιλερις, φιλέριδος, φιλεριν.

Ἐπικόδιος

	(θέμ. ἐσθητ-)	(θέμ. ἰδρωτ-)	(θ. γεγραφοτ)
Ὄν.	ἡ ἐσθητης	ὁ ἰδρωτης	ὁ γεγραφωτης
Γεν.	τῆς ἐσθητος	τοῦ ἰδρωτος	τοῦ γεγραφοτος
Δοτ.	τῇ ἐσθητῃ	τῷ ἰδρωτῃ	τῷ γεγραφοτῃ
Αἰτ.	τὴν ἐσθητα	τὸν ἰδρωτα	τὸν γεγραφοτα
Κλ.	ὦ ἐσθητης	ὦ ἰδρωτης	ὦ γεγραφωτης

Διεύκολος

Όν. Αἰτ.	τώ	ἐσθῆτε	τώ	ἰδρῶτε	τώ	γεγραφότε
Γεν. Δοτ.	τοῖν	ἐσθήτοιν	τοῖν	ἰδρῶτοιν	τοῖν	γεγραφότοιν

Πληθυντικός

Όν.	οἱ	ἐσθῆτες	οἱ	ἰδρῶτες	οἱ	γεγραφότες
Γεν.	τῶν	ἐσθήτων	τῶν	ἰδρῶτων	τῶν	γεγραφότων
Δοτ.	τοῖς	ἐσθῆσι(γ)	τοῖς	ἰδρῶσι(γ)	τοῖς	γεγραφόσι(γ)
Αἰτ.	τὸς	ἐσθῆτας	τὸς	ἰδρῶτας	τὸς	γεγραφότας
Κλ.	ὦ	ἐσθῆτες	ὦ	ἰδρῶτες	ὦ	γεγραφότες

Παραδείγματα πρόδεις ἄσκησιν.

Ἄρσενικά. *Κρής* (θέμ. Κρητ-), *γυμνής* (θέμ. γυμνητ-), *γέλως* (θέμ. γελωτ-), *εἴλως*, *πεποιηώς*, *λελυκώς*.

Θηλυκά. *Βραδύτης* (θ. βραδυτητ-), *ταχύτης* λαμπάς (θ. λαμπαδ-), *Ἐλληνίς* (θ. Ἐλληνιδ-), *πατρίς*, *κυημίς* (θέμ. κυημιδ-), *σφραγίς* (θέμ. σφραγιδ-), *χλαμὺς* (θέμ. χλαμυδ-).

*Ένικός**Διεύκολος**Πληθυντικός*

Όν. Αἰτ., Κλ.	τὸ	σῶμα	τώ	σώματε	τὰ	σώματα
Γεν.	τοῦ	σώματος	τοῖν	σωμάτοιν	τῶν	σωμάτων
Δοτ.	τῷ	σώματι	τοῖν	σωμάτοιν	τοῖς	σώμασι(γ)

Παραδείγματα πρόδεις ἄσκησιν.

Δέρμα (θέμ. δερματ-), *γράμμα* (θ. γραμματ-), *αἷμα*, *πρᾶγμα*, *κτῆμα*, *ἄγαλμα*.

Ένικός

(θ. γιγάντ-)	(θ. λεοντ-)	(θ. χαριεντ-)	(θ. χαριεντ-)
Όν.	γίγας	λέων	χαρίεις
Γεν.	γίγαντος	λέοντος	χαριεντος
Δοτ.	γίγαντι	λέοντι	χαριεντι
Αἰτ.	γίγαντα	λέοντα	χαριεντα
Κλ.	γίγαν	λέον	χαρίεν

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Δυϊκός

'Ον. Αἰτ. γίγαντε	λέοντε	χαρίεντε	χαρίεντε
Γεν. Δοτ. γιγάντοιν	λεόντοιν	χαρίέντοιν	χαρίέντοιν

Πληθυντικός

'Ον.	γίγαντες	λέοντες	χαρίεντες	χαρίεντα
Γεν.	γιγάντων	λεόντων	χαρίέντων	χαρίεντων
Δοτ.	γίγασι(γ)	λέουσι(γ)	χαρίεσι(γ)	χαρίεσι(γ)
Αἰτ.	γίγαντας	λέοντας	χαρίεντας	χαρίεντα
Κλ.	γίγαντες	λέοντες	χαρίεντες	χαρίεντα

Ερικός

(θέμ. ὁδοντ-)			(θέμ. διδοντ-)			
'Ον.	ὁ	ὁδοὺς	ὁ	διδοὺς	τὸ	διδὸν
Γεν.	τοῦ	ὁδόντος	τοῦ	διδόντος	τοῦ	διδόντων
Δοτ.	τῷ	ὁδόντι	τῷ	διδόντι	τῷ	διδόντι
Αἰτ.	τὸν	ὁδόντα	τὸν	διδόντα	τὸ	διδὸν
Κλ.	ὦ	ὁδοὺς	ὦ	διδοὺς	ὦ	διδὸν

Δυϊκός

'Ον. Αἰτ. Κ. τὸ	ὁδόντε	τὸ	διδόντε	τὸ	διδόντε
Γεν. Δοτ. τοῖν	ὁδόντοιν	τοῖν	διδόντοιν	τοῖν	διδόντοιν

Πληθυντικός

'Ον.	οἱ	ὁδόντες	οἱ	διδόντες	τὰ	διδόντα
Γεν.	τῶν	ὁδόντων	τῶν	διδόντων	τῶν	διδόντων
Δοτ.	τοῖς	ὁδοῦσι(γ)	τοῖς	διδοῦσι(γ)	τοῖς	διδοῦσιν
Αἰτ.	τοὺς	ὁδόντας	τοὺς	διδόντας	τὰ	διδόντα
Κλ.	ὦ	ὁδόντες	ὦ	διδόντες	ὦ	διδόντα

Ξενοφάων-Ξενοφῶν, ποιέων-ποιῶν, ποιέον-ποιοῦν.

Ἐρυκός

'Ογ.	Ξενοφῶν	ποιῶν	ποιοῦν
Γεν.	Ξενοφῶντος	ποιοῦντος	ποιοῦντος
Δοτ.	Ξενοφῶντι	ποιοῦντι	ποιοῦντι
Αἰτ.	Ξενοφῶντας	ποιοῦντας	ποιοῦν
Κλ.	Ξενοφῶν	ποιῶν	ποιοῦν

Δυικός

'Ογ. Αἰτ. Κ. Ξενοφῶντες	ποιοῦντες	ποιοῦντες
Γεν. Δοτ. Ξενοφῶντοιν	ποιοῦντοιν	ποιοῦντοιν

Πληθυντικός

'Ογ.	Ξενοφῶντες	ποιοῦντες	ποιοῦντας
Γεν.	Ξενοφῶντων	ποιοῦντων	ποιοῦντων
Δοτ.	Ξενοφῶσις(γ)	ποιοῦσι(γ)	ποιοῦσι(γ)
Αἰτ.	Ξενοφῶντας	ποιοῦντας	ποιοῦντας
Κλ.	Ξενοφῶντες	ποιοῦντες	ποιοῦντας

§ 98. Οδοντόφωνον πρὸ τοῦ σ ἀποβάλλεται, ὡς (*ἐλπίδ-*ς) ἐλπίς, (*ἐσθήτ-*ς) ἐσθῆς, κτλ. "Οταν δὲ ἀποβάλληται ντ πρὸ τοῦ σ, τὰ πρὸ αὐτῶν φωνήντα ἐκτείνονται, τὸ μὲν ἄ γίνεται ᾧ, τὸ δὲ ε γίνεται ει, τὸ δὲ ο γίνεται ου, ως (γίγαντ-ς) γίγας, (*օδόντ-*ς) ὁδούς, (χαρίεντ-ς) χαρίεις, (γίγαντ-σι) γίγασι, (*օδόντ-σι*) ὁδοῦσι. Τὰ εις -εις καὶ -εν δημως ἐπιθετα δὲν ἐκτείνουσι τὸ ε εις τὴν δοτ. πληθ. ως χαρίεις, φωνήεσι, κτλ.

Μαραδείγματα πρὸς ἄδκηδιν.

Ο γέρων, ὁ δράκων, ὁ φέρων, ὁ λέγων, ὁ ἀνδριάς, ὁ ἐλέφας, ὁ Τάρας, ὁ γράμμας, τὸ γράμμα, ὁ ποιήσας, τὸ ποιῆσαν, ὁ δηλώων δηλῶν, τὸ δηλόν δηλοῦν, ὁ φωνήεις, τὸ φωνῆεν (θέμ. φωνηεντ-), ὁ ἀστερόεις τὸ ἀστερόεν (θέμ.. ἀστεροεντ-), ὁ γρούς, τὸ γρὸν (θέμ. Ψηφιοποιήηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

γνοντ-), ὁ προδούς, τὸ προδόν (θέμ. προδοντ-), ὁ ἀλούς, τὸ ἀλόν (θέμ. ἀλοντ-).

Ἐνταῦθα ἀνήκει καὶ τὸ κέρας (θέμ. κερατ-), τὸ ὄποιον ὅταν σημαίνῃ πτέρυξ στρατοῦ γίνεται ἐκ τοῦ θέματος κερασ- καὶ μετὰ τὴν ἀποθολήν τοῦ σ. συγκαρεῖται, ὄμοιώς καὶ τὸ πέρας καὶ τέρας.

Ἐπικόδιοι

Ὄν. Αἰτ.	κέρκις		τέρκις
Γεν.	κέρκτος ἢ κέρως		τέρκτος
Δοτ.	κέρκτις ἢ κέρχι		τέρκτις

Διπλοί

Ὄν. Αἰτ.	κέρκτες ἢ κέρκι		τέρκτες
Γεν.	κερκτοῖς ἢ κερφῶν		τερκτοῖς

Πληθυντικόι

Ὄν. Αἰτ.	κέρκτας ἢ κέρκα		τέρκτας ἢ τέρκα
Γεν.	κερκτῶν		τερκτῶν
Δοτ.	κέρκσις(ν)		τέρκσις(ν)

Τὸ δὲ πέρας φυλάττει πανταχοῦ τὸ τ (δρα καὶ § 103, Β', α').

4) ὑγρόληκτα (ἥτοι ἔχοντα χαρακτῆρας ὑγρόν, λ, ν, ρ).

Ἐπικόδιοι

(θέμ. γείτον-) (θ. ἡγεμον-) (θ. σωρόν-)

Ὄν.	ό, ἡ γείτων	ό, ἡ ἡγεμών	ό, ἡ σωρών	τὸ σωρόν
Γεν.	γείτονος	ἡγεμόνος	σωρόνος	σωρόνος
Δοτ.	γείτονις	ἡγεμόνις	σωρόνις	σωρόνις
Αἰτ.	γείτονας	ἡγεμόνας	σωρόνας	σωρόνας
Κλ.	γείτον	ἡγεμών	σωρών	σωρών

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Δυϊκός

'Ον. Αιτ. Κλ.	γείτονες	ήγεμόνε	σώφρονες	σώφρονες
Γεν. Δοτ.	γειτόνοιν	ήγεμόνοιν	σώφρονοιν	σώφρονοιν
Πληθυντικός				
'Ον.	γείτονες	ήγεμόνες	σώφρονες	σώφρονας
Γεν.	γειτόνων	ήγεμόνων	σώφρονων	σώφρονων
Δοτ.	γείτοσι(ν)	ήγεμόσι(ν)	σώφροσι(ν)	σώφροσι(ν)
Αιτ.	γειτονας	ήγεμόνας	σώφρονας	σώφρονας
Κλ.	γείτονες	ήγεμόνες	σώφρονες	σώφρονας

Ἐνικός ὁ ἄλς, τοῦ ἄλος, τῷ ἄλι, τὸν ἄλα. Δυϊκός τῷ ἄλε, τοῖν ἄλοιν. Πληθ. οἱ ἄλες, τῶν ἄλων, τοῖς ἄλσι, τοὺς ἄλας. Τοῦτο συνήθως εὐρίσκεται εἰς πληθ. ἀριθμὸν=ἄλας, τὸ δὲ θηλ. ἡ ἄλς εὐρίσκεται μόνον παρὰ ποιηταῖς=θηλασσα, ἐξ αὐτοῦ διέγινε τὸ ἐπίθ. παράλιος,-ία,-ιον (παραθαλάσσιος) καὶ ἄλλα.

Παραδείγματα.

Ο πέπων, τὸ πέπον, ὁ, ἡ μηῆμων, τὸ μηῆμον, ὁ, ἡ ἄφρων, τὸ ἄφρον, ὁ, ἡ παράφρων, τὸ παράφρον.

§ 99. Τὰ εἰς -ων, οὐδ.-ον συγκριτικὰ εἰς τὴν ἐνικὴν αἰτιατ. τοῦ ἀρσενικοῦ καὶ θηλυκ. καὶ εἰς τὴν πληθ. ὄγομχοτικὴν καὶ αἰτ. καὶ κλητ. τοῦ ἀρσεν. καὶ οὐδετέρου ἔχουσι καὶ συνηρημένους τύπους, ως ἐξῆς.

Ἐνικός

'Ον.	ὁ, ἡ ἔχθιων	τὸ ἔχθιον
Γεν.	ἔχθιονος	ἔχθιονος
Δοτ.	ἔχθιονι	ἔχθιονι
Αιτ.	ἔχθιονα καὶ ἔχθιω	ἔχθιον
Κλ.	ἔχθιον	ἔχθιον

Δυϊκός

'Ον. Αιτ.	ἔχθιονε	ἔχθιονε
Γεν. Δοτ.	ἔχθιόνοιν	ἔχθιόνοιν

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Πληθυντικός

Όν.	ἐχθίονες καὶ ἐχθίους	ἐχθίονα καὶ ἐχθίω
Γεν.	ἐχθίονων	ἐχθίονων
Δοτ.	ἐχθίοσι(γ)	ἐχθίοσι(γ)
Αἰτ.	ἐχθίονας καὶ ἐχθίους ⁽¹⁾	ἐχθίονας καὶ ἐχθίω
Κλ.	ἐχθίονες καὶ ἐχθίους	ἐχθίονας καὶ ἐχθίω

"Ομοιόν τι συμβαίνει καὶ εἰς τὴν αἰτιατ. τοῦ ἑνίκου τοῦ Ἀπόλλων
καὶ Ποσειδῶν.

Έμικός

Όν.	Ἀπόλλων	Ποσειδῶν
Γεν.	Ἀπόλλωνος	Ποσειδῶνος
Δοτ.	Ἀπόλλωνι	Ποσειδῶνι
Αἰτ.	Ἀπόλλωνας καὶ Ἀπόλλων	Ποσειδῶνας καὶ Ποσειδῶν
Κλ.	Ἀπόλλον	Πόσειδον

Έμικός

Όν.	οἱ μέλαχς	τὸ μέλαν
Γεν.	τοῦ μελάχνος	τοῦ μελάχνος
Δοτ.	τῷ μελάχνῃ	τῷ μελάχνῃ
Αἰτ.	τὸν μελάχνα	τὸ μελάχνα
Κλ.	ὦ μελάχνη	ὦ μελάχνη

Δυνικός

Όν. Αἰτ. Κλ.	τὸ μέλαχνε	τῷ μελάχνε
Γεν. Δοτ.	τοῦ μελάχνοιν	τοῖν μελάχνοιν

Πληθυντικός

Όν.	οἱ μέλαχνες	τὰ μελάχνα
Γεν.	τῶν μελάχνων	τῶν μελάχνων
Δοτ.	τοῖς μελάχναις(γ)	τοῖς μελάχναις(γ)
Αἰτ.	τοὺς μελάχνας	τὰ μελάχνα
Κλ.	ὦ μελάχνες	ὦ μελάχνα

(1) Τοῦτο δὲν προηλθεν ἐκ συναττέσεως (ὅτε ἔπρεπε νὰ εἶνε ἐχθίως), ἀλλὰ κατ' ἀναλογίαν τῆς πληθ. ὄνομαστ., οἱ δὲ συνηρημ. τύποι γίνονται ἐκ θ. ἐχθίοστ-.
Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

§ 100. Ένιστε καὶ ν μόνον δέκαν ἀποθέλληται πρὸ τοῦ σ, τὰ πρὸ κύτου φωνήντα ἐκτείγονται τὸ ἄ εἰς ἄ καὶ τὸ ε εἰς ει, ώς (μέλαν-ς) μέλας, (τάλαν-ς) τάλας, (κτέν-ς) κτείς, κτλ.

Ἐνικόδης

(θεμ. ῥήτορ-)	(θεμ. κρατηρ-)	(θ. θηρ-)
Οὐ.	έ βήτωρ	ό κρατήρ
Γεν.	ρήτορος	κρατῆρος
Δοτ.	ρήτορι	κρατῆρι
Αἰτ.	ρήτορα	κρατῆρα
Κλ.	ρήτορ	κρατήρ

Δυϊκόδης

Οὐ. Αἰτ. Κλ.	ρήτορε	κρατῆρε	θῆρε
Γεν. Δοτ.	ρήτοροιν	κρατῆροιν	θηροῖν

Πληγυντικόδης

Οὐ.	οί ρήτορες	κρατῆρες	θῆρες
Γεν.	ρήτορων	κρατῆρῶν	θηρῶν
Δοτ.	ρήτορσι(ν)	κρατῆρσι(ν)	θηρσι(ν)
Αἰτ.	ρήτορας	κρατῆρας	θῆρας
Κλ.	ρήτορες	κρατῆρες	θῆρες

Παραδείγματα πρὸς ἀσκεπτιν·

Ἄρσενικά. Ἀγών, χειμών, Μαραθών, Λάκων, Πλάτων, Σόλων (εἰς πάντας ταῦτα τὸ ω εἶνε θεματ. φωνῆν), ἡ ἀηδὼν (θ. ἀηδον-), ὁ, ἡ δαίμων, ὁ, ἡ ἄφρων, μὴν (θ. μην-), λιμὴν (θ. λιμεν-), ποιμὴν (θ. ποιμεν-), Τιτάν (θ. Τιτᾶν-), τάλας, τάλαν (θ. τάλαν-), δελφὶς (θ. δελφῖν-).

Θηλυκά. Σειρὴν (θ. Σειρην-), εἰκὼν (θ. εἰκον-), Λακεδαίμων (θ. Λακεδαιμον-), γῆς (θ. γῆν-), Ἐλευσίς (θ. Ελευσιν-), Σαλαμίς (θεμ. Σαλαμῖν-).

Ἄηρ (θ. ἄερ-), αἰθήρ (θ. αἴθερ-), αὐτοκράτωρ (θ. κύπερος-), Κάρο (θεμ.). Καρποποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Συγκεκομμένα τῆς γ' αλίσεως.

§ 101. Ἐνταῦθα ἀνήκουσι καὶ τὰ συγκεκομμένα, ακλούμενα τοιου-
τοτρόπως, διότι σχηματίζονται κατὰ συγκοπὴν τοῦ ε. Τοικυτά δὲ εἶνε
τὰ ἔξης·

1. ὁ ἀστὴρ (θ. ἀστερό-) σχηματίζει τὴν δοτ. πληθ. ἐκ τοῦ συγκεκομ-
μένου θέματος ἀστρό-τη̄ προσθήκῃ τονιζόμενου βραχέος α, τοῖς ἀστράσιν.

2. Δημήτηρ σχηματίζει πάσας τὰς ἀλλας πτώσεις πλὴν τῆς κλητ.
τοῦ ἑνίκου ἐκ τοῦ συγκεκομμένου θέματος Δημητρό- καὶ ἀναβιβάζει τὸν
τόνον, Δήμητρος, Δήμητρι, Δήμητρα, Δήμητρο.

3. ὁ πατήρ, ἡ μήτηρ, ἡ θυγάτηρ καὶ γαστήρ, ἀτινα σχηματί-
ζουσιν ἐκ τοῦ συγκεκομμένου θέματος πατρό-, μητρό-, θυγατρό- καὶ
γαστρό- 1) τὴν γεν. καὶ δοτ. τοῦ ἑνίκου τονιζόμενας ἐπὶ τῆς ληγούστης,
πατρός, πατρί, μητρός, μητρί, θυγατρός, θυγατρί, γαστρός, γαστρί,
2) τὴν δοτ. πληθ. προσθήκῃ τονιζόμενου βραχέος α, πατράσι, μητράσι,
θυγατράσι, γαστράσι. Οἱ δὲ λοιποὶ μὴ συγκεκομμένοι τύποι ἔχουσι τὸν
τόνον ἐπὶ τοῦ ε τῆς παραληγούσης, πατέρα, μητέρα, θυγατέρα, γα-
στέρα. Τὸ δὲ πατήρ καὶ θυγάτηρ ἀναβιβάζουσι τὸν τόνον πάτερ, θύ-
γατερ.

4. ὁ ἀνήρ καὶ ὁ ἀρήν (πρόθετον) αλίνονται ως ἔξης:

Ἐπικόδιος

Ὄν.	ὁ	ἀνήρ	ὁ	(ἀρήν) ἀμνὸς
Γεν.	τοῦ	ἀνδρὸς	τοῦ	ἀρόνος
Δοτ.	τῷ	ἀνδρὶ	τῷ	ἀρνὶ
Αἰτ.	τὸν	ἀνδρα	τὸν	ἀρνα
Κλ.	ὦ	ἀνερ	ὦ	ἀμνὲ

Ἀνικόδιος

Ὄν. Αἰτ. Κλ.	τῷ	ἀνδρε	τῷ	ἀρνε
Γεν. Δοτ.	τοῖν	ἀνδροῖν	τοῖν	ἀρνοῖν

Πληθυντικός

Ὄν.	οἱ	ἀνδρες	οἱ	ἀρνες
Γεν.	τῶν	ἀνδρῶν	τῶν	ἀρνῶν
Δοτ.	τοῖς	ἀνδράσις(ν)	τοῖς	ἀρνάσις(ν)
Αἰτ.	τοὺς	ἀνδράς	τοὺς	ἀρνάς
Κλ.	ὦ	ἀνδρες	ὦ	ἀρνες

ΣΗΜ. Ἀντὶ τῆς ὀνομ. ἀρήγ (φερομένης ἐν ἐπιγραφαῖς) εἶναι ἐν γράφει: ἡ ὄνομ., ἀμφός.

5) **Σιγμόδηκτα** (ἥτοι ἔχοντα χρωκτήρα σ), ἔνθις ὀνόματους: τὰ ἔξης:

Α') Θέματα εἰς εσ-, ὅπινα φυλάττουσι τὸ σ μόνον εἰς τὴν ὄνομακτικήν καὶ αλητικήν, (τὰ δὲ οὐδέτ. καὶ εἰς τὴν αἰτ.) τοῦ ἐνικοῦ, εἰς δὲ τὰς ξλλαχι πτώσεις ἀποβάλλουσιν αὐτὸν καὶ συναιροῦνται (ἡ δοτικ. πληθ. δὲν συναιρεῖται). Τοιαῦτα δὲ εἶναι 1) κύρια ὄνόματα ἀνδρῶν λήγοντα εἰς ης, ἥτοι τὰ εἰς -γένης, -μένης, -σθένης, -κράτης, -μίδης, -νείκης, -τέλης, -κλέης (-κλῆς) -φάρης, -δεύκης.

Όν.	Σωκράτης	Περικλῆς
Γεν.	Σωκράτους	Περικλέους
Δοτ.	Σωκράτει	Περικλεῖ
Αἰτ.	Σωκράτη	Περικλέω
Κλ.	Σώκρατες	Περικλεῖς

§ 102. Τὰ εἰς -ης κύρια ὄνόματα πλὴν τῶν εἰς -κλῆς σχηματίζουσι τὴν αἰτιατικήν τοῦ ἐνικοῦ καὶ κατὰ τὴν πρώτην κλίσιν εἰς -ην, ὡς Σωκράτης, Ἀριστοτέλης, τὸν δὲ πληθ. κατὰ τὴν πρώτην, οἱ Δημοσθέναι, τῶν Δημοσθενῶν, τοῖς Δημοσθέναις, τοὺς Δημοσθένας.

§ 103. Τὰ εἰς -κλῆς κύρια ὄνόματα εἰς τὴν ὄνομαστ., δοτικὴν καὶ αλητικὴν συναιροῦσι καὶ τὸ πρῶτον ε.

Β') Τὰ εἰς -ος οὐδέτεροι οὐσιαστικά.

Ἐνικός		Δινικός		Πληθυντικός	
Όν.	τὸ γένος	τῷ γένει	τὰ γένη	γένη	γένη
Γεν.	τοῦ γένους	τοῖν γενοῖν	τῶν γενῶν	γένεσι(ν)	γένεσι(ν)
Δοτ.	τῷ γένει	τοῖν γενοῖν	τοῖς γένεσι(ν)	γένη	γένη
Αἰτ.	τὸ γένος	τῷ γένει	τὰ γένη	γένη	γένη
Κλ.	ὦ γένος	ὦ γένει	ὦ γένη	γένη	γένη

ΣΗΜ. Τὸ εα, ὅταν πρὸ αὐτοῦ ὑπάρχῃ φωνῆν, συναιρεῖται εἰς α, ὡς χρέος, τὰ χρέα (=γρέεα), κλέος, τὰ κλέα.

Παραδείγματα πρὸς ἀσκησίν.

Διογένης, Ἀριστομένης, Δημοσθένης, Πολυκράτης, Διομήδης, Πολυνείκης, Ἀριστοτέλης, Ἀριστοφάρης, Πολυδεύκης, Ἡρακλῆς, Θεμιστοκλῆς, Σοφοκλῆς.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Εἶδος, βάρος, ὕψος, μέγεθος, πλῆθος, ἔθνος, ἥθος, ἔτος, θέρος, ψῦχος, κέρδος, ζεῦγος, ζίφος, χεῖλος, ἄνθος, κράτος, δόρος, πάθος, τέλος, μῆσος, στήφος, ὅγος, κῆρος κατλ.

3) Τὰ εἰς -ης, οὐδ. -ες ἐπίθετα, ως σαφής, ἀληθής, εὐγενής, ὑγιής, εὐφυής, κατλ.

Ἐπικόδιος	Πληθυντικός
Ὄν. ὁ, ἡ σαρῆς τὸ σαρὲς	οἱ, αἱ σαρεῖς τὰ σαρῆ
Γεν. τοῦ, τῆς σαροῦς τοῦ σαροῦς	τῶν σαρῶν τῶν σαρῶν
Δοτ. τῷ, τῇ σαρεῖ τῷ σαρεῖ	τοῖς, ταῖς σαρέσι(ν) τοῖς σαρέσι(ν)
Αἰτ. τόν, τὴν σαρῆ τὸ σαρὲς	τούς, τὰς σαρεῖς τὰ σαρῆ
Κλ. ὁ σαρὲς ὡ σαρὲς	ὁ σαρεῖς ὡ σαρῆ

Αυτὸς ὁν., αἰτ., κλ. σαρεῖ, γεν. δοτ. σαροῖν.

ΣΗΜ. 1. Ἡ αἰτ. πληθ. τοῦ ἀρ. καὶ θηλ. δὲν προέρχεται ἐκ συναιρέσεως, ἀλλὰ γίνεται κατ' ἀναλογίαν τῆς ὀνομαστ. πληθυντικῆς.

ΣΗΜ. 2. Τὰ εἰς -εης συναιροῦσι τὸ εα εἰς ἄ, ως ἐνδεής (ἐνδεέα) ἐνδεᾶ, τὸ δὲ ὑγιῆς καὶ τὰ εἰς -φυῆς λήγοντα συναιροῦσι τὸ έα εἰς ἄ καὶ ἥ, ως τὸν ὑγα καὶ ὑγῆ, εὐφυνά καὶ εὐφυῆ.

ΣΗΜ. 3. Τὰ σύνθετα βαρύτονα ἀναθιβάζουσι τὸν τόνον εἰς τὰς εἰς -ες ληγούσας πτώσεις, ως ὁ, ἡ συνήθης, τὸ σύνηθες. Ἐξαιροῦνται τὰ εἰς -ώδης, -ώκης, -ώλης καὶ -ήρης, ὁ, ἡ εὐώδης, τὸ εὐώδες, ὁ, ἡ ποδώκης, τὸ ποδώκες, ὁ, ἡ παγώλης, τὸ πανώλες, ὁ, ἡ ξιφήρης, τὸ ξιφήρες.

ΣΗΜ. 4. Καὶ εἰς τὴν γενικ. πληθ. καὶ γενικ. καὶ δοτ. τοῦ δυϊκοῦ εύρισκονται τὰ σύνθετα βαρύτονα ἐπίθετα ἔχοντα ἀναθιβασμένον τὸν τόνον, ως ἡ τριήρης (ναῦς), τῶν τριήρων, τοῖν τριήροιν, ὁ, ἡ αὐτάρκης, τῶν αὐτάρκων, τοῖν αὐτάρκοιν, ὁ, ἡ συνήθης, τῶν συνήθων, τοῖν συνήθουν, ὁ, ἡ αὐθάδης, τῶν αὐθάδων, τοῖν αὐθάδοιν.

Παραδείγματα.

Ἄκριβής, ἀληθής, δαψιλής, ἐγκρατής, πολυτελής, συγγενής, ψευδής, ἀσεβής, ἀσθενής, ἀσφαλής, ἀφανής, εὐμενής, εὐπειθής, εὐπρεπής, εὐτυχής.

Αὐτάρκης, αὐταρκες, αὐθάδης, αὐθαδες, εὐώδης, εὐώδες, θηριώδης, θηριώδες.

Εἰς ταῦτα ἀνήκουσι

B') Τὰ εἰς ας οὐδέτερα θέματα, όπις φυλάκτουσι τὸ σ μόνον εἰς Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τὴν ὄνομ., αἰτ. καὶ κλητ. τοῦ ἐνικοῦ. Τοικῦται δὲ εἶνε:

α') τὸ γέρας (βραχεῖον), τὸ γῆρας, τὸ κρέας.

<i>Ένικός</i>	<i>Αυτίκός</i>	<i>Πληθυντικός</i>
Όν.	τὸ κρέας	τὰ κρέας
Γεν.	τοῦ κρέως	τῶν κρεῶν
Δοτ.	τῷ κρέᾳ	τοῖν κρεῶν
Αἰτ.	τὸ κρέας	τὰ κρέας
Κλ.	ὦ κρέας	ὦ κρέα

6') "Άλλαξ οὐδέτερα εἰς ας εἶνε τὸ κνέφας (σκότος), σέλας (φῶς), ἀπινα μόνον εἰς α καὶ α συναιροῦνται, ως σέλα (πληθ.), τῷ κνέφᾳ, ἀλλὰ γεν. τοῦ κνέφους ως τὰ εἰς -ος οὐδέτερα.

Γ') 'Η αἰδὼς (θέμ. αἰδοσ-) ἀποθέλλει τὸ σ εἰς τὰς πλαγίας πτώσεις καὶ συναιρεῖται πανταχοῦ, ως (αἰδό(σ)-ος) αἰδοῦς, (αἰδό(σ)-ι) αἰδοῖ, (αἰδό(σ)-α) αἰδῶ, ὡ αἰδώς.

'Ομοίως καὶ ἥρας, ἥρως, ἥρι, ἥρω, ὡ ἥρως.

B') Φωνηεντόληκτα.

§ 104. Φωνηεντόληκτα εἶνε τὰ ἔξης: 1) τὰ εἰς -υς, γεν. -υος οὐσιαστικά, ως ἵχθυς, μῆς.

ὁ ἵχθυς, τοῦ ἵχθυος, τῷ ἵχθυ, τὸν ἵχθυν, ὡ ἵχθυ· τὸ ἵχθυε, τοῖν ἵχθυοιν· οἱ ἵχθυες, τῶν ἵχθυων, τοῖς ἵχθυσι, τοὺς ἵχθυς, ὡ ἵχθυες.

ὁ μῆς, τοῦ μυός, τῷ μυί, τὸν μῦν, ὡ μῦ· τῷ μύε, τοῖν μυοῖν· οἱ μύες, τῶν μυῶν, τοῖς μυσί, τοὺς μῆς, ὡ μύες.

Παραδείγματα· ὁ, ἡ σῆς (γοιρος) καὶ ὕς, ἡ λισχύς, ἡ δρῦς, ἡ πίτνις, ὁ βότρυς, ὁ στάχυς.

2) ὁ, ἡ βοῦς, ἡ γραῦς, ἡ ναῦς (πλοῖον).

Βοῦς, Βοός, Βοτή, Βοῦν, ὡ βοῦ· βόει, βοοῖν· βόεις, Βοῶν, βουσι!(ν); βοῦς, ὡ βόεις.

ἡ γραῦς, τῆς γραός, τῇ γραί, τὴν γραῦν, ὡ γραῦ· τῷ γρᾶε, τοῖν γραοῖν· αἱ γραῖες, τῶν γραῶν, ταῖς γραυσί, τὰς γραῦς, ὡ γραῖες.

ἡ ναῦς, τῆς νεῶς, τῇ νηί, τὴν ναῦν, ὡ ναῦ· τῷ (νῆε), τοῖν νεοῖν· αἱ νῆες, τῶν νεῶν, ταῖς ναυσί, τὰς ναῦς, ὡ νῆες.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΣΗΜ. Τὸ βοῦς, γραῦς, ταῦς φυλάττουσι τὴν δίφθογγον μόνον πρὸ καταλήξεων ἀπὸ συμφώνου ἀρχομένων, τὸ δὲ ὁ, ἡ οἰς (πρόθατον) πανταχοῦ, γεν. οἴδησ, δοτ. οἴη, αἰτ. οἴν· πληθ. οἴεσ, οἴῶν, οἴσι(ν), αἰτ. οἴς.

3) Τὰ εἰς -ευς ἀρσενικὰ οὐσιαστικὰ (ἀπανταχ ὁξύτονα).

Ἐνικός	Δινήκος	Πληθυντικός
Ὄν ὁ βασιλεὺς	τῷ βασιλῆ	οἱ βασιλεῖς καὶ βασιλῆς
Γεν. τοῦ βασιλέως	τοῖν βασιλέοιν	τῶν βασιλέων
Δοτ. τῷ βασιλεῖ	τοῖν βασιλέοιν	τοῖς βασιλεῦσι(ν)
Αἰτ. τὸν βασιλέα	τῷ βασιλῆ	τοὺς βασιλέας
Κλ. ὁ βασιλεῦ	ὁ βασιλῆ	ὁ βασιλεῖς καὶ βασιλῆς

§ 105. Τὰ εἰς -ευς φυλάττουσι τὸ εν τοῦ θέματος πρὸ τῶν ἀπὸ συμφώνου ἀρχομένων καταλήξεων καὶ εἰς τὴν αἰλητ. τοῦ ἑνικοῦ, εἰς δὲ τὰς ἄλλας πτωσίες συστέλλουσιν αὐτὸν εἰς ε.

§ 106. Τῶν εἰς -ευς τὸ α καὶ ας τῆς ἑνικ. καὶ πληθ. αἰτιατ. εἶνε μακρὸν (ὅπερ ἐκ τοῦ βασιλῆα, βασιλέα, βασιλῆας, βασιλέας κατ' ἑναλλαγήν), εἰς δὲ τὴν ἑνικὴν γενικὴν ἔχουσιν -εως (ὅπερ ἐκ τοῦ βασιλῆος, βασιλέως κατ' ἑναλλαγήν). Εἰς τὴν ὄνομ. καὶ αἰλητ. τοῦ πληθ. συγκιροῦνται κατὰ τοὺς παλαιοτέρους Ἀττικοὺς εἰς ἥστε ἐκ τοῦ ἥστε (ώς βασιλῆες βασιλῆης, ἵππηες ἵππηης), ὅμοιως δὲ καὶ ἐν τῷ δυτικῷ εἰς -ῆ ἐκ τοῦ ἥστε (ώς βασιλῆε-βασιλῆη, ἵππηε-ἵππηη).

§ 107. Τὰ εἰς -ευς συγκιροῦνται μόνον εἰς ει, ἐάν τοῦ ενε προηγήται φωνῆν, συγκιροῦνται καὶ εἰς τὰς γενικὰς καὶ αἰτ. τοῦ ἑνικ. καὶ αἰτ. τοῦ πληθ. συγχωνεύονται τὸ έως καὶ ἔων εἰς -ῶς καὶ -ῶν καὶ τὸ έᾶ καὶ ἔᾶς εἰς ἄ καὶ ἄς, ως Περιαῶς, Πειραιᾶ, Πλαταιῶς, Πλαταιᾶ, Πλαταιῶν, Πλαταιᾶς, Πρασιῶς, Παιανιῶν, Θεσπιᾶς, Δωριᾶς. Εξαἱρείται τὸ ἀλιεὺς κλινόμενον ως τὰ συμφωνόληκτα εἰς -εύς.

Παραδείγματα.

*Ἀχιλλεύς, Ὀδυσσεύς, Μεγαρεύς, Εὐβοεύς, γονεύς, λερεύς, ἀλιεύς, ἵππεύς.

4) Τὰ οὐσιαστικὰ εἰς -ις, -υς, -η γεν. -εως, ως ἡ πόλις πόλεως, ὁ πῆχυς πήχεως, τὸ ἄστιν ἄστεως.

Ψηφιοποίηθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ἐνικὸς

Όν.	ἢ πόλις	ό πόλης	τὸ ἀστοῦ
Γεν.	τῆς πόλεως	τοῦ πόλης	τοῦ ἀστεῶς
Δοτ.	τῇ πόλει	τῷ πόληι	τῷ ἀστεῖ
Αἰτ.	τὴν πόλιν	τὸν πόλην	τὸν ἀστοῦ
Κλ.	ὦ πόλι	ὦ πόλη	ὦ ἀστοῦ

Δυϊκὸς

Όν. Αἰτ. Κλ.	τῷ πόλει	τῷ πόληι	τῷ ἀστεῖ
Γεν. Δοτ.	τοῖν πολέοιν	τοῖν πόληοιν	τοῖν ἀστεοῖν

Πληθυντικὸς

Όν.	zi πόλεις	οί πόληις	τὰ ἀστη
Γεν.	τῶν πόλεων	τῶν πόληων	τῶν ἀστεῶν
Δοτ.	ταῖς πόλεσι(γ)	τοῖς πόλησι(γ)	τοῖς ἀστεσι(γ)
Αἰτ.	τὰς πόλεις	τοὺς πόληις	τὰ ἀστη
Κλ.	ὦ πόλεις	ὦ πόληις	ὦ ἀστη

Τὰ θέματα τούτων λήγουσιν εἰς : καὶ υ εἰς τὴν ἐνικὴν ὄνομ., αἱτ. καὶ κλητ., εἰς δὲ τὰς ἄλλας πτώσεις ἔχοντα θέματα ληγον εἰς ει (πόλει-ος) μεταβάλλουσιν εἰς ε. Εἰς δὲ τὴν γεν. τοῦ ἐνικ. καὶ πληθ. εἶναι προπορεύτοντα. Συγκιροῦνται δὲ μόνον εἰς ει: καὶ η.

Παραδείγματα.

Αρσενικὰ εἰς -ις, μάντις, ὄφις, πρύτανις.

Θηλυκὰ εἰς -ις, κρίσις, τάξις, αἴσθησις, ἀνάβασις, ἐπίθεσις, πρᾶξις, δύραμις, πίστις, σπάνις.

Αρσενικὰ εἰς -υς, πέλεκυς, πρέσβεις (κατὰ πληθ. μόνον).

Ἐνταῦθι ἀνήκουσι καὶ τὰ εἰς υ ἐπιθετικὰ θέματα, ἀτινχ φυλάττουσι: τὸ υ μόνον εἰς τὴν ὄνομ., αἱτιατ. καὶ κλητ. τοῦ ἐνικοῦ, εἰς δὲ τὰς ἄλλας πτώσεις τοῦ ἀρχικοῦ θέματος εἰς -ευ ἀποβάλλεται: τὸ υ πρὸ φωνήεντος (ώς ήδευ-ος, ήδε-ος), συγκιροῦνται δὲ μόνον εἰς -ει, ως ήδυς, ήδεῖα ήδύ.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

'Ενικός				Πληθυντικός				
Όν.	ό	ήδυς	τὸ	ήδὺ	οἱ	ήδεῖς	τὰ	ήδέα
Γεν.	τοῦ	ήδεος	τοῦ	ήδεος	τῶν	ήδέων	τῶν	ήδέων
Δοτ.	τῷ	ήδει	τῷ	ήδει	τοῖς	ήδεσι	τοῖς	ήδεσι
Αἰτ.	τὸν	ήδυν	τὸ	ήδὺ	τοὺς	ήδεῖς	τὰ	ήδέα
Κλ.	ῷ	ήδὺ	ῷ	ήδὺ	ῳ	ήδεῖς	ῷ	ήδέα

Παραδείγματα.

Βαθύς, βαρύς, βραχύς, γλυκύς, εὐθύς, δέξις, παχύς, πλατύς, ταχύς· θῆλυς, θήλεια, θῆλυ, ήμασις, ήμάσιεια, ήμασιν.

5) Τὰ θηλυκὰ οὐσιαστικὰ εἰς -ω, γεν. -οῦς, ώς ἡ ἥχω (θ. ἥχοι-).

ἡ ἥχω, τῆς ἥχους, τῇ ἥχοι, τὴν ἥχω, ὡ ἥχοι.

Ο πληθυντικός καὶ δυικός σγηματίζεται· κατὰ τὴν δευτέραν κλίσιν καὶ φέρεται μόνον παρὰ γραμματικοῖς.

Τὰ θέματα τούτων λήγουσιν εἰς οἱ καὶ εἶνε ώς ἐπὶ τὸ πολὺ θηλυκῶν κυρίων ὄνομάτων, οὐλάττους· δὲ τὸ τελικὸν οἱ τοῦ θέματος μόνον ἐν τῇ κλητ. τοῦ ἑνίκου, τὴν δὲ ἑνίκ. αἰτιατ. τονίζουσι παρὰ τὸν κανόνα (§ 35, γ') ὁμοίως τῇ ὄνομαστικῇ.

Παραδείγματα.

Πειθώ, Ἀργώ, Λητώ, Καλυψώ, Σαπφώ, ἡ πειθώ, ἡ εὐεστώ.

6) Τὰ ἀρσενικὰ οὐσιαστ. εἰς -ως, γεν. ωος, ώς θώς (τσκάλι).

'Ενικός		Δυικός		Πληθυντικός		
Όν.	ό	θώς	τῷ	θῶε	οἱ	θῶες
Γεν.	τοῦ	θωὸς	τοῖν	θώσιν	τῶν	θῶών
Δοτ.	τῷ	θωὶ	τοῖν	θώσιν	τοῖς	θωσι(γ)
Αἰτ.	τὸν	θῶα	τῷ	θῶε	τοὺς	θῶας
Κλ.	ῷ	θῶς	ῷ	θῶε	ῷ	θῶες

Ομοίως καὶ ὁ Τρώς, τοῦ Τρωός, τῷ Τρῷ, τὸν Τρῶκ, ὥ Τρώς· οἱ Τρῶες, τῶν Τρώων, τοῖς Τρωσι(γ), τοὺς Τρῶκς, ὥ Τρῶες.

*Ανώμαλα τῆς γ' κλίσεως.

1. Ο Ἀρης (θεὸς τοῦ πολέμου), τοῦ Ἀρεως, τῷ Ἀρει, τὸν Ἀρη(γ), ὥ Ἀρης καὶ ὥ Ἀρες.

Ψηφιοποήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

2. ἡ γυνή, τὰ ὅλλα ἐκ τοῦ θέματος γυναικ-, εἰς δὲ τὴν γενικ. καὶ δοτικ. τονίζεται ἐπὶ τῆς ληγούσας ώς τὰ μονοσύλλαβα.

ἡ γυνή, τῆς γυναικός, τῇ γυναικί, τὴν γυναικα, ὁ γύραι· τῷ γυναικε, τοῖν γυναικοῖν· αἱ γυναικες, τῶν γυναικῶν, ταῖς γυναιξί, τὰς γυναικας, ὁ γυναικες.

3. Ζεύς, Διός, Διί, Δία, Ζεῦ.

4. ἡ θρίξ, τῆς τριχός, τῇ τρίχῃ, τὴν τρίχα, ὁ θρίξ· αἱ τρίχες, τῶν τριχῶν, ταῖς θριξῖ(ν), τὰς τρίχας, ὁ τρίχες (§ 43, γ').

5. ἡ κλείς, τῆς κλειδός, τῇ κλειδί, τὴν κλεῖν (κλειδός δὲ μτγ.)· αἱ κλεῖδες, τῶν κλειδῶν, ταῖς κλεισί, τὰς κλεῖδας (καὶ μτγ. τὰς κλεῖς)· καὶ ἀρχαιότ. κλήσ, κληδός, κληδί, κλῆδα, κλῆδες, κτλ.

6. ὁ, ἡ κώνων, κυνός, κυνί, κύρα, ὁ κύον· πληθ. κύνες, κυνῶν, κυσί, κύνας· κύνε, κυνοῦν.

7. ὁ, ἡ μάρτις, μάρτυρος, μάρτυρι, μάρτυρα· μάρτυρες, μαρτύρων, μάρτυρι, μάρτυρας, μάρτυρες· μάρτυρε, μαρτύρουρ.

8. ἡ Πρύξ, Πυκνός, Πυκνί, Πύκνα (καὶ νεώτερος Πρυκός, Πύκνι, Πρύκνα).

9. ἡ χείρ, τῆς χειρός, τῇ χειρί, τὴν χεῖρα· τῷ χεῖρε, τοῖν χεροῖν· αἱ χεῖρες, τῶν χειρῶν, ταῖς χεροῖ(ν), τὰς χεῖρας, ὁ χεῖρες.

Ἐτερόκλιτα.

1. ὁ ἥρως κλίνεται ποτὲ μὲν κατὰ τὴν Ἀττικὴν δευτέραν κλίσιν, φέτος ἥρω, τῷ ἥρῳ, αἰτιατ. πληθ. τοὺς ἥρως, ποτὲ δὲ κατὰ τὴν τρίτην κλίσιν ώς ἔξης· ὁ ἥρως, τοῦ ἥρωος καὶ τοῦ ἥρω, τῷ ἥρῳ καὶ τῷ ἥρῳ, τὸν ἥρωα καὶ τὸν ἥρω· οἱ ἥρωες, τῶν ἥρώων, τοῖς ἥρωαι, τοὺς ἥρωας καὶ ἥρωας· τῷ ἥρωε, τοῖν ἥρώοιν καὶ ἥρωφ.

2. ὁ Οἰδίπονς, τοῦ Οἰδίπον καὶ (μτγ.) τοῦ Οἰδίποδος, τῷ Οἰδίποδι, τὸν Οἰδίπονι καὶ (μτγ.) Οἰδίποδα, κλητ. ὁ Οἰδίπονς καὶ ὁ Οἰδίπον. Πληθ. τῶν Οἰδίποδῶν, τοὺς Οἰδίποδας.

3. ὁ σκότος, τοῦ σκότιον, κτλ. κατὰ τὴν β' κλίσιν καὶ τὸ σκότος, τοῦ σκότους, τῷ σκότει, κατὰ τὴν γ' κλίσιν.

4. ὁ ταῦς, τοῦ ταῦ, τῷ ταῷ, κτλ. καὶ μτγ. ταῦνος, ταῦνη, κτλ.

5. ὁ χρώς, τοῦ χρωτός, τῷ χρωτὶ καὶ χρῷ, κτλ.

Μεταπλαστά.

1. τὸ δάχρονον κλίνεται κακνονικῶς, ἀλλὰ καὶ δοτ. πληθ. κατὰ τὴν γ' δάχρουσιν.

2. τὸ δέρδρον κλίνεται κακνονικῶς, ἀλλὰ καὶ δοτ. πληθ. κατὰ τὴν γ' δέρδρεσιν(ν).

3. ὁ νῖδος κακνονικῶς, ἀλλ' ἔχει καὶ τύπους ἐξ ὄνομαστ. σὺνσ (ώς τὸ ήδυς), γεν. νιέος, τῷ νίεῖ δυτικ. τὸ νίέε, τοῖν νιέοιν πληθ. οἱ νίεῖς, τῶν νιέων, τοῖς νιέσι, τοὺς νιέῖς, ὁ νιές.

4. ὁ πρεσβευτὴς (ὁ ἀπεσταλμένος) καθ' ἑνικὸν ὄμακλῶς κατὰ τὴν α' κλίσιν δυτικὸς τὸ πρέσβει, τοῖν πρεσβέοιν πληθ. οἱ πρέσβεις (καὶ οἱ πρεσβευταί), τῶν πρέσβεων (καὶ πρεσβευτῶν), τοῖς πρέσβεσι (καὶ πρεσβευταῖς), τοὺς πρέσβεις (καὶ πρεσβευτάς).

Τὸ δὲ ὁ πρέσβης (ὁ γέρων), κιτ. τὸν πρέσβυν, κλητ. ὁ πρέσβης μόνον εἰς τοὺς ποιητὰς καθ' ἑνικὸν εὐρίσκεται, ἐν φ' τὸ πρεσβύτης (γέρων), τοῦ πρεσβύτου, κτλ. κατὰ τὴν α' κλίσιν εὐρίσκεται καὶ εἰς ποιητὰς καὶ πεζογράφους εἰς πάσας τὰς πτώσεις.

5. ὁ ὅνειρος καὶ τὸ ὅνειρον σπανίως συνήθως εὑγρηστοι τύποι εἶνε οἱ ἐξῆς· τὸ ὅναρ, τοῦ ὅνειρατος, τῷ ὅνειρατι, τὸ ὅναρ· τὰ ὅνειρατα, τῶν ὅνειράτων, τοῖς ὅνειρασι, τὰ ὅνειρατα.

6. τὸ πῦρ, πυρός, κτλ., πληθ. τὰ πυρὰ (πυροῖς φρουρῶν), τῶν πυρῶν, τοῖς πυροῖς.

7. ὁ, ἡ ὅρνις (πτηνόν), ὅρνιθος, ὅρνιθι, ὅρνιθα καὶ ὅρνιν, ὁ ὅρνι· πληθ. ὅρνιθες, ὅρνιθῶν, ὅρνισιν(ν), ὅρνιθας καὶ ὅρνις.

Ἐλλειπτικὰ καὶ ἄκλιτα.

§ 108. Τὰ ἐλλειπτικὰ εἶνε ἐλλιπῆ 1) κατὰ πτῶσιν, 2) κατ' ἀριθμόν. Καὶ ἐλλιπῆ κατὰ πτῶσιν εἶνε α) τὸ ὅναρ (στὸν ὅπνο) καὶ ὕπαρ (στὰ ξύπνια) μόνον κατ' ὄνομαστ. καὶ αἰτιατ. τοῦ ἑνικ.). β) τὸ ὅφελος (μόνον κατ' ὄνομαστ. καὶ αἰτιατ. τοῦ ἑνικοῦ). γ) τὸ ὑπό μάλης μόνον κατὰ γεν., οἱ δὲ λοιπαὶ πτώσεις ἐκ τοῦ μασχάλη. δ) τὸ εἰς νέωτα (μόνον οὕτω κατ' αἰτιατ.=τοῦ χρόνου). ε) τὸ ὁ τᾶν (μόνον οὕτω κατὰ κλητ.).

'Ἐλλιπῆ δὲ κατ' ἀριθμόν εἶνε 1) τὰ καθ' ἑνικὸν μόνον φερόμενα, τὸ

ἔραο, ἡ γῆ, τὸ μέλι, τὸ κνέφας. 2) τὰ πληθυντικὰ μόνον, τὰ ἔγκατα, οἱ ἐτησίαι, κινδυνεῖ (δύσις ἡλίου, δυτικὰ μέρη) καὶ τὰ ὄνοματα τῶν ἕορτῶν τὰ Ὀλύμπια, τὰ Παναθήναια, τὰ Διονύσια, κτλ.

§ 109. Ακλιτικές εἰναι τὸ χρεών (τὸ γρέος), τοῦ χρεών, κτλ. καὶ τὸ θέματις μετά τοῦ ἐστί(ν).

Περὶ σχηματισμοῦ τῶν πτώσεων.

§ 110. Η ὀνομαστικὴ τοῦ ἑνικοῦ τῶν οὐδετέρων εἰναι ὅμοια τῷ θέματι. Ενταῦθα δύως ισχύει ὁ ἐπόμενος κανὼν:

1. Πλεξαὶ λέξεις Ἐλλ. δύναται νὰ ἔχῃ τελικὸν γράμμα μόνον φωνῆεν ἢ ἐν τῶν ἑξῆς συμφώνων ν, ρ, σ (ζ, ψ), τὰ δὲ ἄλλα σύμφωνα ἀποβάλλονται, ως (γάλακτ-) γάλα, (χαρίεντ-) χαρίεν, (λέγοντ-) λέγον.

2. Τὰ δὲ εἰς -ος οὐδ. οὐσ. τρέπουσι τὸ θεματικὸν φωνῆεν ε εἰς ο, ως (γένεσ-) γένος, (τείγεσ-) τεῖγος.

ΣΗΜ. 1. Θέματά τινα ἔχουσιν εἰς τὰς πλαγίας πτώσεις τ, ἐν δὲ τῇ ὀνομ. καὶ αἰτιατ. σ., ως πέρασ- καὶ πέρατ-, φωσ- καὶ φωτ-.

ΣΗΜ. 2. Τὸ ἥπαρ (συκῶτι) καὶ τὸ φρέαρ (πηγάδι) συγηματίζουσι τὴν μὲν ὀνομ., αἰτιατ. καὶ κλητ. τοῦ ἑνικ. ἐκ θέμ. ἥπαρ-, φρεαρ-, τὰς δὲ ἄλλας πτώσεις ἐκ θέματος ἥπατ-, φρεατ-, ὅθεν τὸ ἥπαρ, τοῦ ἥπατος, τὸ φρέαρ, τοῦ φρεατος, κτλ. Όμοίως καὶ τὸ ὥδωρ, τοῦ ὥδατος, κτλ.

ΣΗΜ. 3. Ανώμαλοι εἶναι αἱ ὀνομ. τῶν ἑξῆς οὐδετέρων, ἀτιναχτικά μὲν ὥμαλά, τὸ γόνυ, τοῦ γόνατος, τὸ δόρυ, τοῦ δόρατος, τὸ οὖς, τοῦ ωτός.

§ 111. Η ὀνομαστικὴ τοῦ ἑνικοῦ τῶν ἥπατ. καὶ θηλ. συγηματίζεται ἀλλοτε μὲν λαχμήζοντας τὴν πτωτικὴν ακτέλητιν σ., ἀλλοτε δὲ ἀγενούτης.

1. Λαχμήζοντας τὸ σ εἰς τὴν ὀνομ. τὰ ἀρωνόληκτα θέματα καὶ τὰ φωνηντόληκτα ἐκτὸς τῶν εἰς -άθ θηλ. ως ἡ ἥχω, ἡ πειθώ, κτλ., δτε συμβαίνουσιν κι προηγουμένως σημειώθεισαι μεταβολαῖ, ἦτοι χειλόφωνον μετὰ τοῦ σ γίνεται ψ, ως (φλεθ-ς) φλέψ, οὐρανισκόφωνον μετὰ τοῦ σ γίνεται ζ, ως (βηγ-ς) βήξ, ὁδοντόφωνον ἢ ν πρὸ τοῦ σ ἀποβάλλεται, ως ('Αρκάδ-ς) Ἀρκάς, (μέλαν-ς) μέλας, (ποιήσαντ-ς) ποιήσας.

ΣΗΜ. Τοῦ ποὺς καὶ ἀλώπηξ εἶναι δύο θέματα πονδ-, ἔξ οὗ ἡ ὀνομ. καὶ κλητ., καὶ ποδ-, ἔξ οὗ αἱ λοιπαὶ πτώσεις, καὶ ἀλωπηκ- καὶ ἀλωπεκ-.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

2. Δὲν λαμβάνουσι συνήθως τὸ σ εἰς τὴν ὄνομαστ. τὰ θέματα τὰ ἔχοντα χαρακτῆρα ν, πολλάκις δὲ καὶ ντ ἡ ρ ἡ σ, καὶ τότε ἡ ὄνομαστικὴ τούτων γίνεται ἐκ μακρῶν θεμάτων, ώς (λιμεν-) λιμήν, (ἀερ-) ἀήρ, (Σωκράτεις-) Σωκράτης, (ήγεμον-) ἡγεμών, (φητορ-) φήτωρ, (αἰδος-) αἰδώς, (λεοντ-) λέων, (γέροντ-) γέρων, (λέγοντ-) λέγων.

§ 112. Εἰς τὴν αἰτιατ. τοῦ ἑνίκου λαμβάνουσι τὴν κατάληξιν α ὅσα ὄνόματα ἔχουσι χαρακτῆρα σύμφωνον, ώς (κόρακ-) κόρακ-α, (φλεθ-) φλέβ-α. "Οσα δὲ ἔχουσι χαρακτῆρα ϕωνῆεν εἰς -ις, -ης, -ας καὶ -ους λήγοντα λαμβάνουσι τὴν κατάληξιν ν, ώς (θότρυ-) βότρυν-ν, (πόλι-) πόλι-ν, (βου-) βοῦ-ν, κτλ.

"Ομοίως καὶ τὰ βαρύτονα εἰς -ις (θευ. οὐ η ἵδ) λαμβάνουσι τὴν κατάληξιν ν, ώς χάρις χάριτος χάριν, ἔρις ἔριδος ἔριν, Ἀρτεμις Ἀρτέμιδος Ἀρτεμιρ, Φθιῶτις Φθιῶτιρ. Ἐξιρεῖται τὸ τρίποντα τρίποδα, Γέργυις, Γέργυιθα. Διφορεῖται τὸ δρυνις δρυνθα καὶ δρυνιρ.

Τὰ δὲ ὀξύτονα εἰς -ις ἔχουσι μόνον τὴν κατάληξιν α, ώς ἐλπὶς ἐλπίδα, τυραννὶς τυραννίδα, σφραγὶς σφραγῖδα.

§ 113. Ἡ κλητικὴ τοῦ ἑνίκου εἶναι ἡ ὄμοια τῇ ὄνομαστικῇ ἡ ὄμοια τῷ θέματι.

1. Ὁμοία μὲν τῇ ὄνομαστικῇ εἶναι ἡ κλητικὴ εἰς πάσας τὰς μετοχὰς καὶ εἰς πάντα τὰ ἀρωνόληκτα ὄνόματα, ώς ὁ λέγων, ὁ Ἀραψ, ὁ Φρούξ, ὁ Ἀρκάς, ὁ Κορής. Ἐξιρεῦνται τινας εἰς -ις ἔχοντα χαρακτῆρα ὀδοντόφωνον, τὰ ὄποια σχηματίζουσι τὴν κλητ. εἰς ι (κατὰ τὰ εἰς ις φωνηεντόληκτα), ώς ὁ τυραννί (θ. τυραννιδ-), ὁ παῖ (θευ. παιδ-), ὁ νεανī (θ. νεανιδ-).

2. Ὁμοία δὲ τῷ θέματι εἶναι ἡ κλητικὴ α' εἰς τὰ ἔχοντα χαρακτῆρα ὑγρὸν καὶ ντ (τὰ ὄποια ἀποβάλλουσι τὸ τ), ώς (τέλχν-) τάλας, ὁ τάλαν, (γείτον-) γείτων, ὁ γεῖτον, (μητερ-) μήτηρ, ὁ μῆτερ, (Αἰᾶντ-) Αἴᾶς, ὁ Αἴᾶν, (λεοντ-) λέων, ὁ λέον, (χριεντ-) χριεῖς, ὁ χριείν.

Τὰ ὀξύτονα δόμως ἐκ τούτων σχηματίζουσι τὴν κλητικὴν ὄμοιαν τῇ ὄνομαστ., ώς (ήγεμόν-ος) ὁ ἡγεμών, (ποιμέν-ος) ὁ ποιμῆν.

ΣΗΜ. Τὰ ὄνόματα ἀήρ, πατήρ, δαήρ, δαήρ (ἀνδράδελφος), σωτήρ, μήτηρ, θυγάτιης καὶ Αημήτηρ καὶ Απόλλων (θέμ. Ἀπόλλων-) καὶ Ποσειδῶν (θ. Ποσειδῶν-) σχηματίζουσι τὴν κλητικὴν ἄνερ, πάτερ, δᾶερ, σωτερ, μῆτερ, θυγατερ, Αήμητηρ, Ἀπόλλων, Ποσειδῶν.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ε') εἰς τὰς εἰς -εις λήγοντας θέματα, ώς ὁ Σώκρατες, ὁ εὐτυχέσ·

γ') εἰς τὰς εἰς -εις καὶ -υ φωνηεντόληκτας θέματα, ώς ὁ ἤχθυ, γραῦ, πόλι, βασιλεῦ, ἥχοι.

§ 114. Εἰς τὴν δοτικὴν τοῦ πληθ. προστίθεται πανταχοῦ ἡ κατάληξις -σι(ν) εἰς τὸ θέμα, ώς ἤχθυ-σι(ν), γραυ-σι(ν), ναυ-σι(ν), βασιλεῦ-σι(ν).

Εἶναι δ' ἐνταῦθα παρατηρητέα τὰ ἔξης:

1) εἰς τὰς εἰς -εις, -υς, -υ (γεν. εως καὶ εος) ἡ κατάληξις σι προστίθεται εἰς τὸ ε τοῦ θέματος τῆς γενικῆς, ώς πόλε-σι(ν), πήχε-σι(ν), ἄστε-σι(ν).

2) εἰς τὰς συμφωνόληκτας ισχύουσιν αἱ αὐτοὶ κακνόνες πρὸ τοῦ σι (§ 111, 1), ώς (νυκτ-) μνξί(ν), (γαλακτ-) γάλαξι(ν), (γονατ-) γόρασι(ν), (δορατ-) δόρασι(ν), (ὦτ-) ὠσί(ν), (ποδ-) ποσί(ν).

3) τὰς ἔχοντα χαρακτῆρας ν ἀποβάλλουσιν αὐτὸν ἐν τῇ δοτ. πληθ. χωρὶς γὰρ ἐκτείνωσι τὸ πρὸ αὐτοῦ φωνῆγν, ώς (κτεν-) κτεσί(ν), (εὐδαιμον-) εὐδαίμοσι(ν).

4) τὰς εἰς -εις ἐπιθετικά λήγουσιν εἰς τὴν δοτ. πληθ. εἰς -εσιν, ώς (γαρίεντ-) χαρίεις, χαρίεσιν.

§ 115. Τὰς εἰς υς (γεν. υος) καὶ τὸ βοῦς, γραῦς, ναῦς, οἷς εἰς τὴν κατίτιατ. πληθ. κατάληξιν εἰχον ἐξ ἀρχῆς νε, ἀλλὰ τὸ ν ἀποβάλλεται μετ' ἀναπληρωτικῆς ἐκτάσεως, περισπῶνται δὲ αἱ ἐπὶ τῆς ληγούσης τονιζόμεναι πτώσεις, ώς τοὺς (ἰχθυνς) ἤχθυς, τὰς (πίτυνς) πίτυνς, τοὺς βοῦς, τοὺς μῆνας, τὰς γραῦς, τὰς ναῦς, τοὺς οἴς.

Τονισμὸς τῶν τριτοκλίτων.

§ 116 "Ολαὶ αἱ πτώσεις τονιζόνται ὅπου καὶ ἡ ὄνομακτική, ἵνα δέ τονιζόντων ἐπιτρέπει ἡ ποσότης τῆς ληγούσης. Έξαριθουνται:

1) τὰ μονοσύλλαβα τῆς τρίτης κλίσεως εἰς τὴν γεν. καὶ δοτ. παντὸς ἀριθμοῦ τονιζόμενα ἐπὶ τῆς ληγούσης, ώς μῆν, μηρός, μηρί, μηνοῖ, μηρῶν, μησίν, φλέψ, φλεβός, φλεβί, κτλ. Έν δὲ τῶν πολυσύλλαβων τὸ μὲν γυνὴ καὶ κύων πανταχοῦ, τὰ δὲ συγκοπτόμενα πατήρ, μήτηρ, θυγάτηρ, ἀνήρ (πλὴν τοῦ ἀνδρῶν, ἀνδροῖν) καὶ γαστὴρ καὶ τὸ οὐδεὶς καὶ μηδεὶς καὶ πᾶς καὶ πᾶν μόνον καθ ἐνικόν.

Παρὰ τὸν κακνόνα τοῦτον καὶ συμφώνως πρὸς τὸν γενικὸν κακνόνα

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

(§ 116) τονίζονται: α') εἰς πάντας τοὺς ἀριθμοὺς αἱ μονοσύλλαβοι μετοχῇ καὶ ἡ ἑρωτημακτικὴ ἀντανυμένη τίς; τί; ώς ὥν, ὅντος, ὅντι, κατλ., θεῖς, θέντος, θέντι, τίς, τίρος, κατλ.

β') εἰς τὴν γενικήν πληθ. καὶ γεν. καὶ δοτ. τοῦ δυίκου τὰ ἔξης οὐ πικστικά, ὁ, ἡ παῖς παιδός, Τρῶς Τρωός, ὁ θώς τοῦ θωός, ἡ δάς τῆς δαδός, τὸ φῶς τοῦ φωτός, τὸ οὖς τοῦ ὡτός, ώς παίδων, παίδουν, Τρώων, Τρώοιν, θώων, θώοιν, δάδων, δάδουν, φώτων, φώτοιν, ὡτῶν.

ΣΗΜ. Τὸ ἕαρ τονίζεται: ἥρος, ἥρι, διότι: ἡ βίζα ἐξ ἀργῆς δὲν εἶναι μονοσύλλαβος.

2) Ἐξαιροῦνται: ώς ἀνακθιθέζονται τὸν τόνον εἰς τὴν ἐνικήν κλητικὴν τὰ ἔξης:

α') τὰ σύνθετα βικρύτοντα εἰς -ων καὶ ης, ώς Ἀγαμέμνων ὁ Ἀγάμεμνον, Σωκράτης ὁ Σωκρατες, εὐδαίμων ὁ εὐδαιμον, αἰνθάδης ὁ αἴνθαδες. Ἐξαιροῦνται: δὲ τὰ εἰς -φρων καὶ τὰ βικρύτοντα εἰς -ήρης, -ώκης, -ώλης, -ώδης, ὁ εὐθύφρον, ὁ τριμῆρες, ὁ ποδῶκες, ὁ πανῶλες, ὁ εὐῶδες.

β') αἱ λέξεις ἀνήρ, πατήρ, δαίρη, σωτήρ, θυγάτηρ, Ἀπόλλων καὶ Ποσειδῶν, ώς ὁ ἀνερ, ὁ πάτερ, ὁ δᾶρος, ὁ σωτερ, ὁ θύγατερ, ὁ Ἀπόλλων, ὁ Ποσειδον.

§ 117. Ἡ μακρὰ λήγουσαν τῆς ὄνομαστ., αἰτιατικ. καὶ κλητ. τονίζομένη ὁζύνεται!. Τοῦ κανόνος τούτου ἀποκατέστη ἐν τῇ τρίτῃ κλίσῃ: κι ἐπόμεναι: Ἐξαιρέσεις:

1) εἰς τὴν ἐνικήν. ὄνομ., αἰτιατ. καὶ κλητ. ώς περισπώμενα,

α') πάντα τὰ μονοσύλλαβα οὐδέτερα, ώς φῶς, οὖς, πᾶν, πῦρ.

β') τὰ μονοσύλλαβα οὐ πικστικά εἰς -υς, -ης, -ην, δρῦς, δρῦν, δρῦς, μῆς, μῆν, σῆς, σῆν καὶ τὸ βοῦς, βοῦν, γραῦς, γραῦν, ναῦν, ναῦν, οἶς, οἶν.

2) εἰς τὴν ἐνικήν. ὄνομαστ. ώς περισπώμενα πᾶς, εἷς (τὸ δὲ παῖς καὶ Θρῆξ ώς ἐκ συνακιρέσεως περισπῶνται).

3) εἰς τὴν εἰς διφθοργγον λήγουσαν κλητικὴν ώς περισπώμενα, παῖ, γραῦ, βασιλεῦ, βοῦ, ἥχοι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

Περὶ ἐπιθέτων.

§ 118. Τῶν ἐπιθέτων ἄλλα μὲν ἔχουσι τρεῖς ἴδιας καταλήξεις διὰ τῶν τριῶν γενῶν καὶ λέγονται τρικατάληκτα, ὡς καλός, καλή, καλόν, ἀγαθός, ἀγαθή, ἀγαθόν, ταχύς, ταχεῖα, ταχύ. "Αλλα δὲ ἔχουσι δύο καταλήξεις, μίαν καὶ τὴν αὐτὴν διὰ τὸ ἀρσεν. καὶ θηλυκ. καὶ ἄλλην διὰ τὸ οὐδέτ. καὶ λέγονται δικατάληκτα, ὡς ὁ καὶ ἡ ἡσυχος, τὸ ἡσυχον, ὁ καὶ ἡ ἀλογος, τὸ ἀλογον, ὁ καὶ ἡ ἀξιόχρεως, τὸ ἀξιόχρεων, ὁ καὶ ἡ ἀληθῆς, τὸ ἀληθές. "Αλλα δὲ ἔχουσι μίαν μόνην καταλήξιν καὶ λέγονται μονοκατάληκτα. Ταῦτα συνήθως ἔχουσι μόνον ἀρσεν. καὶ θηλυκ., σπανίως δὲ καὶ οὐδ., ὡς ὁ καὶ ἡ φυγάς, ὁ καὶ ἡ αὐτόχειρ, ὁ καὶ ἡ βλάξ, ὁ καὶ ἡ ἡμιθρής.

§ 119. Αἱ μετοχαι πᾶσαι εἰνε τρικατάληκτοι, ὡς ποιήσας, ποιήσασα, ποιῆσαν.

§ 120. Τὰ ἐπιθετα κλίνονται σπως καὶ τὰ οὐσιαστικά. Τῶν τρικατάληκτων τὸ μὲν θηλυκὸν σγηματίζεται πάντοτε κατὰ τὴν πρώτην κλίσιν, τὸ δὲ ἀρσεν. καὶ οὐδέτ. ἡ κατὰ τὴν δ' κλίσιν ἡ κατὰ τὴν γ'. Τῶν δὲ δικατάληκτων τὰ μὲν εἰς -ος καὶ -ως σγηματίζονται κατὰ τὴν δ' κλίσιν, πάντα δὲ τὰλλα κατὰ τὴν τρίτην. Τὰ δὲ μονοκατάληκτα πάντα κατὰ τὴν γ' κλίσιν.

1) Καταλήξεις τῆς ὀνομαστικῆς τῶν ἐπιθέτων.

§ 121. Τὸ θηλυκ. τῶν τρικατάληκτων ἐπιθέτων τῶν κλινομένων κατὰ τὴν α' καὶ δ' κλίσιν λήγει εἰς -η, δύταν διμως προηγήται φωνῆν ἡ ρ, λήγει εἰς -α μακρόν, ὡς

φίλος,	φίλη,	φίλον	ἀγαθός,	ἀγαθή,	ἀγαθὸν
ἀθρόος,	ἀθρόα,	ἀθρόον	πατρῷος,	πατρῷα,	πατρῷον
νέος,	νέη,	νέον	καθάρειος,	καθάρεια,	καθάρειον
ἴδιος,	ἴδια,	ἴδιον	ἐλεύθερος,	ἐλεύθερα,	ἐλεύθερον

ΣΗΜ. Τὸ ὅγδοος εἶνε ὅγδοη, ὅγδοον, διότι =ὅγδοον.

§ 122. Τινὲς τῶν τρικατάληκτων τούτων ἐπιθέτων εὑρίσκονται καὶ Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

δικατάληπται, ώς ὁ βέβαιος, η βεβαία, τὸ βέβαιον καὶ ὁ καὶ η βέβαιος, τὸ βέβαιον· ὁ ἔτοιμος, η ἔτοιμη, τὸ ἔτοιμον καὶ ὁ καὶ η ἔτοιμος, τὸ ἔτοιμον, ὁ ἔρημος, η ἔρημη, τὸ ἔρημον καὶ ὁ καὶ η ἔρημος, τὸ ἔρημον, ὁφέλιμος, ὀφέλιμη, ὁφέλιμον καὶ ὁ καὶ η ὀφέλιμος, τὸ ὀφέλιμον.

2) Τονισμὸς τῶν ἐπιθέτων.

§ 123. Τὰ θηλυκὰ καὶ οὐδέτ. τῶν τρικατάλήκτων τούτων ἐπιθέτων τονίζονται ὅπου καὶ τὸ ἄρσεν., ἐφ' ὃσον ἐπιτρέπει η ποσότης τῆς ληγούσης. Εἰς τὴν ὄνομαστικὴν ὅμως πληθυντ. τῶν βαρυτόνων ὁ τόνος δὲν μένει ἐπὶ τῆς τονίζομένης συλλαβῆς τῆς ὄνομαστικῆς (παρὰ τὸν κανόνα § 69, α') καὶ η γεν. πληθ. δὲν περισπάται, ώς η αἰτία (θηλ. τοῦ αἴτιος) ἔχει ὄνομ. πληθ. αἰτίαι κατὰ τὸ ἄρσενικὸν οἱ αἰτίοι καὶ γεν. πληθ. αἰτίων, ώς ἔχει καὶ τὸ ἄρσεν. Τούγχαντίον δὲ τὸ οὐσιαστ. αἰτία (κατηγορία) ἔχει πληθ. ὄνομ. αἱ αἰτίαι, τῶν αἰτιῶν. Όυδις η ἀξία (θηλ. τοῦ ἀξιος) ἔχει πληθ. ὄνομ. ἀξίαι, ἀξιῶν, ἐν φ τὸ οὐσ. ἀξία ἔχει πληθ. αἱ ἀξίαι, τῶν ἀξιῶν.

§ 124. Ἐκ τῶν τρικατάλήκτων ἐπιθέτων τῶν κλινομένων κατὰ τὴν α' καὶ β' κλίσιν τινὰ εἶνε συνηρημένα. Τοιαῦτα δ' εἶνε τὰ ἔξης :

1) ἐπιθετά τινα εἰς -εος, -εα, -εον, ἀτινα σημαίνονται ὅλην η γρῦμα (μετουσιαστικά). Τοιαῦτα δ' ἔχουσι τὸν τόνον πάντοτε ἐν τῇ ληγούσῃ (παρὰ τὸν κανόνα § 35, α'), ώς χρυσοῦς, χρυσῆ, χρυσοῦν, ἀργυροῦς, ἀργυρᾶ, ἀργυροῦν, ἐρεοῦς, ἐρεᾶ, ἐρεοῦν.

2) τὰ πολλαπλασιαστικὰ ἀριθμητικὰ εἰς -πλόος, -πλόη, -πλόον, ώς διπλοῦς, διπλῆ, διπλοῦν, τριπλοῦς, δεκαπλοῦς, κτλ.

3) τινὰ λήγοντα εἰς -ρους, -πλοῦς, -ρούς δικατάληκτα ἐπιθετα. Τοιαῦτα δὲ φυλάττουσι τὴν κατάληξιν -οα τοῦ οὐδ. πληθ. ἀσυναίρετον. Τὸν δὲ τόνον ἔχουσι πάντοτε ὅπου καὶ η ὄνομαστικὴ τοῦ ἑνίκου (παρὰ τὸν κανόνα § 35, β') καὶ η συνηρημένη κύτων λήγουσα τῆς πληθ. ὄνομ. τοῦ ἄρσ. καὶ θηλ. οἱ λογίζεται ώς βραχεῖς, ώς (εὔνοος) εὔρους, (εὔνοου) εὔρουν, (εὔνοοι) εὔροι, εὔπλους, εὔπλουν, εὔπλοι.

§ 125. Τὰ θηλυκὰ τῶν τρικατάλήκτων ἐπιθέτων τῶν σχηματιζομένων κατὰ τὴν α' καὶ γ' κλίσιν ἔχουσιν εἰς τὴν λήγουσαν τῆς ὄνομ., αἰτ. καὶ κλητ., τοῦ ἑνίκ. α καὶ περισπῶνται εἰς τὴν γεν. πληθ. ἐπὶ Ψηφιοποίηθηκε ἀπό το Ινστιτούο Εκπαιδευτικής Πολιτικής τῆς ληγούσας (κατὰ τὸν κανόνα § 16). Τοιαῦτα δ' εἶνε τὰ ἔξης :

1) Τὰ εἰς -ᾶς, αὐτα, -ἄν ἐπίθετα, οἷον μέλας, μέλαινα, μέλαν,
τάλας, τάλαινα.

2) ἕκων, ἔκουσα, ἔκόν, γεν. ἔκόντος, ἔκουστος, ἔκόντος,
ἄκουσα, ἄκον, γεν. ἄκουστος, ἄκουστης, ἄκουστος.

3) πᾶς, πᾶσα, πᾶν καὶ ἄπας, ἄπασα, σύμπας, σύμπασα,
σύμπαν.

4) τὰ εἰς -εις, -εσσα, -εν, ώς γαρίεις, γαρίεσσα, γαρίεν, φωνήεις,
φωνήεσσα, φωνῆεν, κτλ.

5) τὰ εἰς -υς, -εῖα, -ν, ώς ἥδυς, ἥδεῖα, ἥδυ, ταχύς, ταχεῖα,
ταχύ, γλυκύς, γλυκεῖα, γλυκύ.

§ 126. Διακατάληπτα ἐπίθετα κλινόμενα κατὰ τὴν γ' οὐλίσιν είνε τὰ
ἔξης:

1) Τὰ εἰς -ων ἀρ. καὶ θηλ. καὶ εἰς -ον οὐδέτερα. Ταῦτα ἀναθεθά-
ζουσι τὸν τόνον ὅσον ἐπιτρέπει ἡ λήγουσα ἀνωτέρω, ώς ὁ καὶ ἡ ἐνδάιμαν,
τὸ εῦδαιμον, ὁ καὶ ἡ ἐλεήμων, τὸ ἐλέημον, ὁ καὶ ἡ ἀνεπιστήμων, τὸ
ἀνεπίστημον. Ἐξαιροῦνται τὰ ἐκ συνθέτων ἡμιάτων γινόμενα, ώς (ἐπί-
σταψι) ἐπιστήμων, τὸ ἐπιστῆμον, (ἐπιλαγθάνομαι) ἐπιλήσμων, τὸ
ἐπιλῆσμον, (ἀπεγιθάνομαι) ἀπεχθήμων, τὸ ἀπεχθῆμον.

2) ἄρρητη (ἀρσην), τὸ ἄρρεν (ἀρσεν), τοῦ ἄρρενος, κτλ.

3) τὰ εἰς -ης ἀρ. καὶ θηλ. καὶ εἰς -ες οὐδέτερα, ώς ὁ καὶ ἡ σαφῆς,
τὸ σαφές, ὁ καὶ ἡ ἀληθῆς, τὸ ἀληθές, ὁ καὶ ἡ αὐθάδης, τὸ αὐθαδες,
ὁ καὶ ἡ εὐώδης, τὸ εὐώδες.

4) ἐπίθετα σύγχετα ἐξ οὐσιαστικῶν καὶ κλινόμενα ὅπως κύπελλα ώς ἐπί-
τὸ πολύ, ὁ καὶ ἡ εὔελπις, τὸ εὔελπι, τοῦ εὐέλπιδος, τὸν εὔελπιν (§ 97,
3, σημ.), ὁ καὶ ἡ ἐπίχαρις, τὸ ἐπίχαρι, τοῦ ἐπιχάριτος, ὁ καὶ ἡ εὔ-
χαρις, τὸ εὔχαρι, τοῦ εὐχάριτος, ὁ καὶ ἡ δίπηχος, τὸ δίπηχον, τοῦ διπή-
χεος, καὶ οὐδ. τὰ διπήχη, ὁ καὶ ἡ δίποντος, τὸ δίποντον, τοῦ δίποδος, τὸν
δίποδα (καὶ δίπον), ὁ καὶ ἡ φιλόπολις, τὸ φιλόπολι, τοῦ φιλοπόλιδος.

§ 127. Μονοκατάληπτα ἐπίθετα είνε τὰ ἔξης, ὁ, ἡ ἄροπαξ (ἀρπα-
γος), ὁ, ἡ ἡλιξ (ἡλικος), ὁ, ἡ ἄπαις (ἀπαιδος), ὁ, ἡ ἀγρώς (ἀγρώ-
τος), ὁ, ἡ ἀλαζών (ἀλαζόνος), ὁ, ἡ λογάς (λογάδος), ὁ, ἡ φυγάς (φυ-
γάδος), ὁ, ἡ ἡμιθηής (ἡμιθητος), ὁ, ἡ νέηλνς (νεήλυδος), ὁ, ἡ μα-
κρόχειρ (μακρόχειρος).

Η παρόντα παρατητική έκφραση θηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ανώμαλα ἐπίθετα.

§ 128. Τὰ ἐπίθετα μέγας καὶ πολὺς σχηματίζουσι μόνον τὴν ἑνίκανομ. καὶ κιτ. τοῦ ἀρσεν. καὶ οὐδετ. κατὰ τὴν γ' αλίσιν, τὰς δὲ λοιπὰς πτωσεις ἐκ τοῦ μεγάλος καὶ πολλός.

Ἐπικός

Ον.	μέγας	μεγάλη	μέγα	πολὺς	πολλὴ	πολὺ
Γεν.	μεγάλου	μεγάλης	μεγάλου	πολλοῦ	πολλῆς	πολλοῦ
Δοτ.	μεγάλῳ	μεγάλῃ	μεγάλῳ	πολλῷ	πολλῇ	πολλῷ
Αἰτ.	μέγκν	μεγάλην	μέγκ	πολὺν	πολλὴν	πολὺν
Κλ.	ῳ μέγας	μεγάλη	μέγκ			
	καὶ μεγάλε					

Πληθυντικός

Ον.	μεγάλοι	μεγάλαι	μεγάλα	πολλοί	πολλαῖ	πολλὰ
				κ.τ.λ.		

2. Τὸ ἐπίθετον πρᾶος, πρᾶον δικνεῖται ἐκ τοῦ πραΐς τὸ θηλ. πραεῖα καὶ τὴν γεν. καὶ δοτ. τοῦ πληθ. τοῦ ἀρσεν. τῶν πραέων, τοῖς πραέσι καὶ δόλον τὸν πληθ. τοῦ οὐδετ., τὰ δ' ἄλλα πάντα σχηματίζονται ὄμοιλῶς κατὰ τὴν θ' καὶ α' αλίσιν.

Πληθυντικός

Ον.	οἱ	πρᾶοι	τὰ	πραέκ
Γεν.	τῶν	πράων	τῶν	πράέων
Δοτ.	τοῖς	πράέσι(ν)	τοῖς	πράέσι(ν)
Αἰτ.	τοὺς	πράους	τὰ	πραέκ
Κλ.	ῳ	πρᾶοι	ῳ	πραέκ

3. Τὸ ἐπίθετον σῶος, σώα, σῶον αλινόμενον ὄμοιλῶς σχηματίζει καὶ τύπους ἐκ τοῦ σῶς, οἵτινες εἶνε προτιμότεροι τῶν ἀντιστοίχων τοῦ σφραγιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ἐνικὸς

ἀρσεν.		θηλυκ.	οὐδέπτ.
ὁ σῶς	ἡ σῶς καὶ ἡ σᾶς		τὸ σῶν
	τῆς	σῶ	
* τὸν σῶν	τὴν σῶν		τὸ σῶν
		Πληθυντικὸς	
οἱ σῷ	οἱ σῷ		τὰς σᾶς
τοὺς σῶς	(τὰς σῶς)		τὰς σᾶς

Παράθεσις τῶν ἐπιθέτων.

§ 129. Οἱ βαθμοὶ τῶν ἐπιθέτων εἶναι τρεῖς, θετικός, συγκριτικὸς καὶ ὑπερθετικός, λαμπρός, λαμπρότερος, λαμπρότατος.

§ 130. Ο τύπος τῶν ἐπιθέτων, δοτις δηλοὶ ἀπλῶς τὴν ιδιότητα τῶν οὐσιαστικῶν, λέγεται βαθμὸς θετικός, ὡς ἥλιος λαμπρός.

§ 131. Ο τύπος τῶν ἐπιθέτων, δοτις δηλοὶ ιδιότητα οὐσιαστικοῦ εἰς μεγαλείτερον βαθμὸν παρὸ δὲ τὰ ἄλλα ὅμοιον, λέγεται βαθμὸς συγκριτικός, ὡς ἥλιος λαμπρότερος τῆς σελήνης.

§ 132. Ο τύπος τῶν ἐπιθέτων, δοτις δηλοὶ ιδιότητα οὐσιαστικοῦ εἰς μέγιστον βαθμὸν παρὸ δὲ τὰ ἄλλα ὅμοιοις δὲ, λέγεται βαθμὸς ὑπερθετικός, ὡς ὁ ἥλιος εἶναι λαμπρότατος πάντων τῶν ἀστέρων.

§ 133. Τὰ συγκριτικὰ καὶ ὑπερθετικὰ λέγονται ὄμοια παραθετικά.

§ 134. Τὰ παραθετικὰ τονίζονται δύον τὸ δυνατὸν ἀνωτέρω τῆς ληγούστης, καλλίων, κάλλιον, κάλλιστος, βελτίων, βέλτιον, βέλτιστος. Εἶναι δὲ δύαλα καὶ ἀνώμαλα.

α') Όμαλὰ παραθετικά.

§ 135. Αἱ συνήθεις παραθετικαὶ καταλήξεις εἶναι ἐν μὲν τῷ συγκριτικῷ -τερος, -τερα, -τερον, ἐν δὲ τῷ ὑπερθετικῷ -τατος, -τάτη, -τατον. Προστίθενται δ' αἱ καταλήξεις κατὰς εἰς τὸ θέμα τοῦ ἀρσενικοῦ, ὡς

μελάχις (θέμ. μελαν-) μελάνη-τερος	μελάνη-τατος
βραχὺς (θ. βραχυ-) βραχύ-τερος	βραχύ-τατος
πρέσβυς (θ. πρεσβυ-) πρεσβύ-τερος	πρεσβύ-τατος
σφήνης (θ. σφεν-) σφένη-τερος	σφένη-τατος

ΣΗΜ. Τὸ χαροίεις καὶ πένης τρέπουσι τὸ τοῦ θέματος εἰς σ πρὸ τοῦ -τερος,

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

-τατος, ἀλλ' εἰς μὲν τὸ χαρίεις λαμβάνεται τὸ ἄσθ. θέμα χαριετ-, εἰς δὲ τὸ πενητήγινεται τὸ η ε, ὡς χαρίεις (θ. χαριετ-), χαριέσ-τερος, χαριέσ-τατος, πένης (θ. πενητ-), πενέσ-τερος, πενέσ-τατος.

§ 136. Κυνόνες δὲ περὶ τῶν παραθετικῶν εἶνε οἱ ἔξῆς:

1) Τὰ εἰς -ος ἐπιθετὰ προσλαχιζόντα τὰς παραθετικὰς καταλήξεις φύλακτους: τὸν χρωκτήρος ο, ἣν ἡ πρὸ αὐτοῦ συλλαβὴ εἶνε φύσει ἡ θέσει μηκόρ: ἐκτείνουσι δὲ τὸ ο εἰς ω, ἐλλανὴν ἡ πρὸ αὐτοῦ συλλαβὴ εἶνε βραχγεία, ὡς κονφρος, κονφρό-τερος, κονφρό-τατος, λεπτός, λεπτό-τερος, λεπτό-τατος, μακρός, μακρό-τερος, μακρό-τατος, πικρός, πικρό-τερος, πικρό-τατος, ἀλλὰ ἄξιος, ἀξιώ-τερος, ἀξιώ-τατος, ἐχυρός, ἐχυρώ-τερος, ἐχυρώ-τατος.

ΣΗΜ. Τὰ δίγραφα ἐν τῇ παραληγούσῃ τῶν εἰς -ος ἐπιθέτων εἶνε συνήθως βραγέα. Εξαιροῦνται 1) τὰ σύνθετα ἐκ τοῦ θῆμας, χῦμος, κίνδυνος, νίκη, λύπη, τιμή, γῆγη καὶ κῦρος, ὡς εὐθῦμος, ἀθῦμος, πρόθῦμος, εὐχῦμος, ἐπικίνδυνος, φιλότηκος, ἀλύπος, ἐντῆμος, ἀτῆμος, εὐγῆμος, ἀκῦρος· 2) τὰ ἀπλάχιστα, λοχύρος, λιτόρος, τραπέρος, λιτός καὶ φλιτάρος.

2) Τὰ εἰς -ων ἐπιθετὰ προσλαχιζόντα: μεταξὺ τοῦ θέματος καὶ τῶν παραθετικῶν καταλήξεων τὸ εσ-, ὡς εὐδαίμων, εὐδαιμον-έσ-τερος, εὐδαιμον-έσ-τατος, ἀφρων, ἀφρον-έσ-τερος, ἀφρον-έσ-τατος. Όμοιώς καὶ ἡ μετοχὴ ἐρρωμένος, ἐρρωμενέστερος, ἐρρωμενέστατος καὶ τὰ σύνθετα ἐκ τοῦ νοῦς, εὖνοις, εὐνούστερος (=εὔνο-έσ-τερος), εὐνούστατος, καὶ τὸ ἀπλοῖς, ἀπλούστερος, ἀπλούστατος.

3) Τὸ φίλος καὶ τὸ παλαιὸς σχηματίζουσι τὰ παραθετικὰ ἀγωμάλως φίλ-τερος, φίλ-τατος, ἀλλὰ πολύφιλος, πολυφιλότερος, παλαιός, παλαιότερος (ἐκ τοῦ πάλι) καὶ παλαιό-τερος καὶ παλαιάτατος καὶ παλαιότατος.

Κατὰ δὲ τὸ παλαιότερος, παλαιάτατος σχηματίζουσι: τὰ παραθετικὰ κατά τὸ γεραιός, εῦδιος, ἥσυχος, ἰσος, μέσος, δψιος, ὡς γεραι-τερος, γεραι-τατος, εὐδιάτερος, ἥσυχαίτερος, ἰσαίτερος, μεσαίτερος, δψιαίτερος, δψιαίτατος καὶ πρωφαίτερον, πρωφαίτατα. Τὸ δὲ σχολαῖος λέγεται: σχολαίτερος καὶ σχολαίότερον, σχολαίτατα. Τὸ δὲ ἴδιος παρὰ τοῖς παλαιοῖς λέγεται: ἴδιώτερος, ἴδιώτατος, παρὰ δὲ μεταγενεστ-ιδιαίτερος, ἴδιαίτατος. Τὸ δὲ ἀσμενος πλὴν τοῦ ἀσμενώτερος, ἀσμενώτατος ἔτει καὶ ἀσμεναίτατα καὶ ἀσμενέστατα.

Φραγμοί ποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

4) Κατὰ τὸ ἄχαρις (ἀλόχοιτος) ἀχαρίστερος (=ἄγχορίτερος) ἐστιν· μάτισσαν τὰ παραθετικὰ αὐτῶν τὸ ἀρπαξ, βλάξ, κλέπτης, λάλος, λάγνος, δυφοφάγος καὶ πλεονέκτης, ὡς ἀρπαγίστατος, βλακίστατος (ἀλλὰ καὶ δυφοφάγος, βλακότατος), κλεπτίστερος, κλεπτίστατος, λαλίστερος, λα-
βλακότερος, λαγνίστατος, δυφοφαγίστατος, πλεονεκτίστατος.

§ 136. Αἱ σπανιώτεροι παραθετικοὶ καταλήξεις εἶναι ἐν μὲν τῷ συγ-
κριτικῷ -ι'ων καὶ οὐδ. -ιον, ἐν δὲ τῷ ὑπερθετικῷ -ιστος, -ιστη, -ιστον.
Οὕτω δὲ συγματιζούσαι τὰ παραθετικὰ αὐτῶν 1) ὄμιλά τινα πιθετών·

2) ἀνώμαλά τινα.

§ 137. Τὰ δεγχόμενα ἐκ τῶν ὄμιλῶν ἐπιθέτων τὰς καταλήξεις -ιων,
-ιστος εἶναι 1) τὸ ἥδος καὶ ταχύς, ἥδ-ιων, ἥδ-ιστος, -η, -ον,
θάσσων, θᾶττον, τάχ-ιστος. 2) τὸ αἰσχρός καὶ ἔχθρος, αἰσχ-ιων,
αἰσχ-ιστος, αἰσχ-ιον, ἔχθ-ιων, ἔχθ-ιστος (ὑπάρχουσι δὲ καὶ
τὰ μετὰ καταλήξεων -τερος, -τατος παραθετικά).

Ανώμαλα παραθετικά.

ἄγχθος	{	ἀμείνων	ἄρ-ιστος
"		βελτίων	βελτ-ιστος
"		κρείσσων	κράτ-ιστος
"		λάχων	λάχστος
κακός	{	κακ-ιών	κάκ-ιστος
		γείρων	γείρ-ιστος
καλός.	{	καλλ-ιών	κάλλι-ιστος
μέγχης	{	μείζων	μέγ-ιστος
μικρός	{	μικρό-τερος	μικρό-τατος
		μείων	ἐλάχ-ιστος
		ἐλάττων	ἐλάχ-ιστος
όληγος	{	όλειζων (όλιζων)	όλιγ-ιστος
		ήττων	ήκ-ιστα
		ἐλάσσων	ἐλάχ-ιστος
πολὺς	{	πλειών	πλειστος
ρήδης	{	ρήζων	ρήζ-ιστος

§ 138. Παραθετικά ἐκ προθέσεων καὶ ἐπιρρημάτων εἰνε ταῦτα:

πρὸ	πρότερος	
ὑπὲρ	ὑπέρ-τερος	ὑπέρ-τατος καὶ ὑπατος
—	ὕσ-τερος	ὕσ-τατος
πάλιν	παλινί-τερος	παλινί-τατος
πλησίον	πλησιαίτερος	πλησιαίτατος
προύργου	προυργικίτερος	προυργικίτατος
κάτω	κατώτερος	κατώτατος
ἐγγὺς	ἐγγύτερος	ἐγγύτατος

§ 139. Ένιστε τὰ παραθετικά σχηματίζονται καὶ περιφραστικῶς διὰ τοῦ μᾶλλον καὶ τοῦ θετικοῦ καὶ διὰ τοῦ μάλιστα καὶ τοῦ θετικοῦ, ως μᾶλλον φίλος, μάλιστα φίλος. Τινὰ δὲ ἐπιθέται καὶ μάλιστα τὰ μονοκατάληκτα καὶ αἱ μετοχὴ σχηματίζουσι τὰ παραθετικά μόνον περιφραστικῶς, ως μᾶλλον εἴελπις, μάλιστα φιλέλληται, νοῦν ἔχων μᾶλλον (νουνεχέστερος), κτλ. Τινὰ δὲ δὲν ἔχουσι διόλου παραθετικά ἐνεκ τῆς σημασίας των, ως τὸ χρυσοῦν, ἀργυροῦν, πάνσοφος, κτλ. Εὑρίσκονται δὲ καὶ τινὰ παραθετικά ἐξ ἄλλων παραθετικῶν σχηματίζόμενα, ως κακίστερος, γειρότερος, πλειότερος, μειζότερος, ἐσχατώτατος.

ΣΗΜ. Ὄμοιώς καὶ ἐν τῇ ὅμιλουμένῃ, πλειό σοφός, πλειό καλός, τὸ δὲ ὑπερθετικὸν ἡ ὅμιλουμένη ἐκφράζει διὰ τοῦ παρὰ πολὺ καὶ τοῦ θετικοῦ, ως παρὰ πολὺ σοφός (=σοφώτατος), ἢ διὰ τοῦ ἐνάρθρου συγχριτικοῦ, ως ἡ σοφώτερος ἀπὸ δλους.

Παράθεσις τῶν ἐπιρρημάτων.

§ 140. Καὶ ἐξ ἐπιρρημάτων γίνονται παραθετικά. Τὰ δ' ἐξ ἐπιθέτων γινόμενα ἐπιρρηματικά ἔχουσιν ως συγχριτικὸν ἐπίρρημα τὴν ἑνικ. αἰτιατ. τοῦ οὐδετ. συγχριτικοῦ καὶ ως ὑπερθ. ἐπίρρημα τὴν αἰτιατ. τοῦ οὐδ. πληθ. ὑπερθετικοῦ, ως

σκρῶς	σκρέστερον	σκρέστατα
αἰσχρῶς	αἰσχιον	αἰσχιστα
ἡδέως	ἡδιον	ἡδιστα
κάλως	κάλλιον	κάλλιστα
τάχιστα	θάσσον	τάχιστα
εὖ (τοῦ ἀγαθὸς)	ἄμεινον	ἄμειστα

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

§ 141. Ἐπιρρήματα δὲ παραθετικὰ εἶναι ταῦτα·

ἄνω	ἄνωτέρω	ἄνωτάτω
ἔπω	ἔσωτέρω	ἔσωτάτω
κάτω	κατωτέρω	κατωτάτω
πόρρω	πορρωτέρω	πορρωτάτω
(πρόσω)	προσωτέρω	προσωτάτω
πέριξ	περισιτέρω	περισιτάτω
ἐνδον	ἐνδοτέρω	ἐνδοτάτω
ἐγγύς	ἐγγυτέρω	ἐγγυτάτω
»	ἐγγύτερον	ἐγγύτατα
»	ἐγγύον (μαγ.)	ἐγγύστα (μαγ.)
μάλιξ	μᾶλλον	μάλιστα
[ἄπω]	ἀπωτέρω	ἀπωτάτω

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ

Περὶ ἀριθμητικῶν.

§ 142. Άριθμητικὰ λέγονται ὅσα: λέξεις σημαίνουσιν ἀριθμόν. Εἶνε δὲ τὰ ἀριθμητικὰ τριῶν εἰδῶν, ἐπίθετα, οὐσιαστικὰ καὶ ἐπιρρήματα.

§ 143. Τὰ ἀριθμητικὰ ἐπίθετα εἶναι πέντε εἰδῶν.

1) ἀπόλυτα, ὅσα σημαίνουσιν ἀριθμόν τινα ἀπολύτως, ως εἷς, δύο, τρεῖς, κτλ.

2) τακτικά, ὅσα σημαίνουσιν ἀριθμητικὴν τάξιν, ως ποδιος, δεύτερος, τρίτος.

3) χρονικά, ὅσα σημαίνουσιν ἀριθμὸν ἡμερῶν, ἐντὸς τῶν ὄποιων ἢ μετὰ τὰς ὄποιας συγένητη τι, ως δευτεραῖος, τριταῖος, δεκαταῖος.

4) πολλαπλασιαστικά, ὅσα σημαίνουσι πολλαπλασιασμὸν πραγμάτων ἢ προσώπων, ως τριπλοῦς, πενταπλοῦς, τριπλάσιος, πενταπλάσιος, δικαπλάσιος.

4) διανεμητικά, ὅσα σημαίνουσι διανομὴν κατά τινα ἀριθμόν, δηλ. ἢντις πόσα ἀντικείμενα κάλυπτουσι τι, ως σύγρδυο, σύμπεντε.

§ 144. Τὰ ἀριθμητικά, ὅταν σημαίνωσι μόνον δεκάδες ἢ μόνον

έκαποντάδας ή χιλιάδας ή μυριάδας, λέγονται ἀπλῶς, δεκαν δὲ σημαίνει μονάδας μετὰ δεκάδων ή έκαποντάδων, λέγονται σύνθετα.

Απόλυτα καὶ τακτικὰ ἀριθμητικά.

§ 145. Τῶν ἀπολύτων ἀριθμητικῶν ἐπιθέτων τὰ ἀπὸ τοῦ εἰς μέχρι τοῦ τέσσαρες καὶ ἀπὸ τοῦ διακόσιου καὶ ἑξῆς εἶναι κλιτά, τὰ δὲ ἄλλα εἶναι ἄκλιτα, τὰ δὲ τακτικὰ πάντα εἶναι ἐπιθέτω τρικατάληκτα.

§ 146. Τὰ τακτικὰ πάντα πλὴν τοῦ δεύτερος, ἕβδομος καὶ δύδος λήγουσιν εἰς -τος μὲν μέχρι τοῦ δέκα, εἰς -στὸς δὲ ἀπὸ τοῦ εἰκοσιού καὶ ἑξῆς· ως εἰκοστός, τριακοστός, τετταρακοστός, διακοσιοστός, πεντακοσιοστός, κτλ.

§ 147. Αριθμητικὰ σημεῖα εἶναι τὰ 24 γράμματα μετὰ τοῦ τόνου ἀγωθεν εἰς τοὺς μέχρι τοῦ 999 ἀριθμούς, κάτωθεν δὲ εἰς τὰς χιλιάδας. Μετὰ δὲ τὸ ε' (=5) εἶναι τὸ Βκῦ γραφόμενον σ' (=6) καὶ μετὰ τὸ π' (=80) τὸ κόππω Κ' (=90) καὶ μετὰ τὸ ω' (=800) τὸ σαμπεῖ Ρ (=900). Εἰς δὲ τοὺς μεγαλειτέρους τῶν μονάδων ἀριθμούς μόνον τὸ τελευταῖον γράμμα δέχεται τὸν τόνον, ως ια' (=11), ρζγ' (163), φφγ' (1903).

Απόλυτα

	ἐρώτησις πόσοι;	
1	ε'	εἷς, μίχ, ἐν
2	δ'	δύο
3	γ'	τρεῖς, τρίχ
4	δ'	τέτταρες, τέτταρα
5	ε'	πέντε
6	σ'	ἕξ
7	ζ'	έπτα
8	η'	όκτω
9	θ'	έννακ
10	ι'	δέκα
11	ια'	ἔνδεκα
12	ιδ'	δώδεκα
13	ιγ'	τρεῖς, (τρία) καὶ δέκα ἢ τρεισκατένα

Τακτικὰ

	ἐρώτησις πόστοι;
	πρῶτος
	δεύτερος
	τρίτος
	τέταρτος
	πέμπτος
	ἕκτος
	ἕβδομος
	ογδόος
	ένατος
	δέκτος
	ένδεκτος
	δωδέκτος
	τρίτος καὶ δέκτος
	ἢ τρεισκατένας

14	ιδ'	τετταρεσκιδένκω	τετταρεσκιδένκωτος ἢ τέτταρες καὶ δέκα
15	ιε'	πεντεκιδένκω	πεντεκιδένκωτος ἢ πέμπτος καὶ δέκατος
16	ιε'	έκκαιδένκω	έκκαιδένκωτος ἢ ἔκτος καὶ δέκατος
17	ιζ'	έπτακαιδένκω	έπτακαιδένκωτος ἢ ἑβδόμος καὶ δέκατος
18	ιη'	όκτωκαιδένκω	όκτωκαιδένκωτος ἢ ὅγδοος καὶ δέκατος
19	ιθ'	έννυεκκαιδένκω	έννυεκκαιδένκωτος ἢ ἔγκτος καὶ δέκατος
20	κ'	εἰκοσι(ν)	εἰκοστὸς
21	κε'	εἰς καὶ εἰκοσι(ν)	εἰς καὶ εἰκοστὸς
22	κε'	δύο καὶ εἰκοσι(ν)	δεύτερος καὶ εἰκοστὸς
28	κη'	όκτω καὶ εἰκοσι(ν)	ὅγδοος καὶ εἰκοστὸς
29	κθ'	έννέσι καὶ εἰκοσι(ν)	ένατος καὶ εἰκοστὸς
30	λ'	τριάκοντα	τριάκοστὸς
40	μ'	τεττάρακοντα	τεττάρακοστὸς
50	ν'	πεντήκοντα	πεντηκοστὸς
60	ξ'	έξηκοντα	έξηκοστὸς
70	ο'	έβδομήκοντα	έβδομηκοστὸς
80	π'	όγδοηκοντα	όγδοηκοστὸς
90	η'	ένενήκοντα	ένενηκοστὸς
100	ρ'	έκκατον	έκκατοστὸς
200	σ'	διακόσιοι,-αι,-α	διακοσιοστὸς
300	τ'	τριάκοσιοι,-αι,-α	τριάκοσιοστὸς
400	υ'	τετράκοσιοι	τετράκοσιοστὸς
500	φ'	πεντάκοσιοι	πεντάκοσιοστὸς
600	χ'	έξακοσιοι	έξακοσιοστὸς
700	ψ'	έπτακοσιοι	έπτακοσιοστὸς
800	ω'	όκτακοσιοι	όκτακοσιοστὸς
900	Ϟ'	ένακοσιοι	ένακοσιοστὸς
1000	,α	χίλιοι	χιλιοστὸς

2000	<i>β</i>	δισχίλιοι	δισχίλιοστὸς
3000	<i>γ</i>	τρισχίλιοι	τρισχίλιοστὸς
4000	<i>δ</i>	τετρακισχίλιοι	τετρακισχίλιοστὸς
10000	<i>ει</i>	μύριοι, -αι, -α	μυριοστὸς
20000	<i>ζ</i>	δισμύριοι	δισμυριοστὸς
100000	<i>η</i>	δεκακισμύριοι	δεκακισμυριοστὸς

Κλίδις τῶν ἀπολύτων.

<i>Έρικός</i>				<i>Αντίκός</i>	
Όν.	εῖς	μέτι	ἐν	δύο	
Γεν.	ένδος	μετάς	ένδος	δυοῖν	
Δοτ.	έντι	μετὶ	έντι	δυοῖν [δυσὶν]	
Αἰτ.	έντος	μετάν	έν	δύο	

Πληθυντικός

Όν.	τρεῖς	τρία	τέτταρες	τέτταρα
Γεν.	τριῶν	τριῶν	τεττάρων	τεττάρων
Δοτ.	τρισι(γ)	τρισι(γ)	τέτταρσι(γ)	τέτταροι(γ)
Αἰτ.	τρεῖς	τρία	τέτταρος	τέτταρα

Κατὰ τὸ εἶς, μία, ἐν κλίνεται καὶ τὸ ἐξ χυτοῦ σύνθετον οὐδεὶς καὶ μηδεὶς, ἀλλὰ ταῦτα διαφέρουσταν τὸν τόνον τῆς ἑνίκ. ὄνομ. τοῦ ἔρσενικοῦ καὶ ἔχουσι καὶ πληθυντ. κατὰ τὸ ἀρσεν. γένος.

<i>Έρικός</i>				<i>Πληθυντικός</i>	
Όν.	οὐδεῖς	οὐδεμία	οὐδὲν	οὐδένες	
Γεν.	οὐδενὸς	οὐδεμίᾳς	οὐδενὸς	οὐδένων	
Δοτ.	οὐδενὶ	οὐδεμὶ	οὐδενὶ	οὐδέσι(γ)	
Αἰτ.	οὐδένας	οὐδεμίαν	οὐδὲν	οὐδένας	

§ 148. Τὰ ἀπόλυτα ἀριθμητικὰ ἀπὸ τοῦ διακόσιοι καὶ ἐξῆς κλίνονται δύος τὰ τρικατάληκτα ἐπίθετα μόνον κατὰ πληθ. ἀριθμόν. Εὐρίσκονται δὲ καὶ καθ' ἑνίκων ἀριθμὸν μετὰ περιληπτικῶν ὄνομάτων, ἵππος (ἱππικόν), ἀσπίς, λόγκη, ως ἵππος μυρία τετρακοσία=μύριοι: τετρακόσιοι: ἱππεῖς.

§ 149. Τὸ μόριοι, μόριαι, μόρια—10000, τὸ δὲ μορίος, μορία, μορίον—χπε:ρος, ἀναριθμητος.

§ 150. Εἰς τοὺς συνθέτους ἀριθμοὺς προτάσσεται ὁ μικρότερος καὶ ἐπιτάσσεται ὁ μεγαλεῖτερος μετὰ τοῦ καὶ, ώς εἰς καὶ εἶκοσι καὶ ἑκατόν, τέτταρος καὶ τριακοστός. Σπαχιώτερον δὲ προτάσσεται ὁ μεγαλεῖτερος καὶ ἐπιτάσσεται ὁ μικρότερος μετὰ τοῦ καὶ ἡ ἔνευ τοῦ καὶ, ώς πεντακόσιοι καὶ εἴκοσι καὶ δύο, πεντακόσιοι εἴκοσι δύο.

ΣΗΜ. 1. Ἀντὶ τοῦ καὶ τίθεται ἡ πρόθεσις ἐπὶ ἡ πρός, ώς χίλια ἐπὶ μορίοις, τέτταρας πρός τοῖς χίλιοις, ἐνάτη ἐπὶ δέκα, δέκα μῆνας πρός ἄλλοις πέντε.

ΣΗΜ. 2. Αἱ μετὰ τοῦ 8 καὶ 9 σύνθετοι δεκαδεῖς ἐκφράζονται καὶ περιφραστικῶς, ώς τὸ 28 ἄνδρες λέγεται δυοῖν δέοντες τριάκοντα ἄνδρες, μᾶς δέονται εἰκοσι γυναικες (=19), δυοῖν δέοντα τετταράκοντα παιδία (=38).

§ 152. Τὰ χρονικὰ ἀριθμητικὰ ἐπίθετα γίνονται ἐκ τῶν τακτικῶν προστιθεμένης τῆς καταλήξεως -αῖος, -αῖα, -αῖον, ώς τριταῖος, τεταρταῖος, πεμπταῖος.

§ 153. Τὰ πολλαχτικά φίνε τρικατάληκτα ἐπίθετα λήγοντα εἰς -πλοῦς, -πλῆ, -πλοῦν ἢ εἰς -πλάσιος, -πλασίᾳ, -πλάσιον, ώς ἀπλοῦς, διπλοῦς, τριπλοῦς κτλ. διπλάσιος, τριπλάσιος, δεκαπλάσιος, ἑκατονταπλάσιος, κτλ. Ἀλλὰ τὰ μὲν εἰς -πλοῦς σημαζίνουσι ποσὸν κατὰ μέγεθος, τὰ δὲ εἰς -πλάσιος ποσὸν κατ' ἀριθμόν.

§ 154. Τὰ διανεμητικὰ σχηματίζονται διὰ τῶν προθέσεων ἀνὰ καὶ κατὰ μετὰ τῆς αἰτικής τῶν ἀπολύτων, ώς καθ' ἔτα (κάθε ἔνας), κατὰ δύο (κάθε δύο), ἀνὰ πέντε (ἀπὸ πέντε) ἢ διὰ συνθέτων μετὰ τῆς σύν, ώς σύνδυο (ἀπὸ δύο μαζί), σύντροις, σύμπεντε.

§ 155. Τὰ οὐσιαστικὰ ἀριθμητικὰ γίνονται ἐκ τῶν ἀπολύτων ἀριθμ. ἐπιθέτων καὶ λήγουσιν εἰς -άς (γεν. -άδος), εἶνε δὲ πάντα θηλυκά, ώς ἡ μορία (ἐκ τοῦ μόνος), δυάς, τριάς, τετράς, πεμπάς (μ.γ. πεντάς), ἑξάς, ἑβδομάς, δυγδοάς, ἑννεάς, δεκάς, ἑνδεκάς, δωδεκάς, εἰκάς (20), τριακάς (30), τετταρακοντάς, πεντηκοντάς, κτλ. ἑκατοντάς, χιλιάς, μυριάς. 2) καταλήγουσιν εἰς -νς, -ύος, ἀλλὰ ταῦτα εἶνε καὶ ὠρισμένα καὶ ἔχουσιν ἴδιαν σημασίαν, τοιχύτας δὲ εἶνε ἡ τριττύς, τετρακτύς, πεντηκοστύς, ἑκατοστύς, χιλιοστύς, μυριοστύς.

§ 156. Τὰ ἀριθμητικὰ ἐπιφρήματα γίνονται ἐκ τῶν ἀπολύτων ἐπιφριποίοι ποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

θέτων προσθήκη τῆς καταλήξ. -άκις, πλὴν τῶν τριῶν πρώτων, καὶ σημαίνουσι ποσάκις γίνεται τι.

1. ἀπαξῖ (μίαν φοράν)	18. ὄκτωκιδεκάκις
2. δἰς (δύο φοράς)	19. ἐγγεκκιδεκάκις
3. τρὶς (τρεῖς φοράς)	20. εἰκοσάκις
4. τετράκις	21. εἰκοσάκις ἀπαξῖ
5. πεντάκις	22. εἰκοσάκις δὶς
6. ἑξάκις	23. εἰκοσάκις τρὶς
7. ἑπτάκις	30. τριακοντάκις
8. ὄκτωκις	31. τριακοντάκις ἀπαξῖ
9. ἐννεάκις καὶ ἑνάκις	32. τριακοντάκις δὶς
10. δεκάκις	40. τετταρακοντάκις
11. ἑνδεκάκις	50. πεντηκοντάκις
12. δωδεκάκις	100. ἑκατοντάκις
13. τρισικιδεκάκις	200. δισκοσιάκις
14. τεσσαρεσκιδεκάκις	300. τρισκοσιάκις
15. πεντεκιδεκάκις	1000. χιλιάκις
16. ἑκκιδεκάκις	10000. μυριάκις
17. ἑπτακιδεκάκις	20000. δισμυριάκις

ΣΗΜ. 1. "Οταν εἶνε πολλὰ ἀριθμητικὰ ἐπίρρ. κατὰ σειράν, μόνον τὸ τελευταῖον ἔχει τὴν κατάληξιν -άκις, πάντα δὲ τὰ προηγούμενα εἶνε ἀπόλυτα ἐπίθετα, ὡς ἐννέα καὶ εἴκοσι καὶ ἑπτακοσιοπλασίας (=729 φοράς περισσότερον). Ταῦτα δὲ συνήθως ἔνοιηνται εἰς μίαν λέξιν, ὡς πεντεκαιεκοσάκις..

ΣΗΜ. 2. 'Αριθμητικὰ ἐπίρρ. εἶνε καὶ τὰ εἰς -χῆ καὶ -πλῆ καὶ -χα, ὡς διχῆ καὶ δίχα, τριχῆ καὶ τρίχα, κτλ., διπλῆ, τριπλῆ, κτλ.

§ 157. Οἱ κλασματικοὶ ἀριθμοὶ ἐκφέρονται ὡς ἑξῆς:

1) Διὰ τοῦ αὐσιαστ. μέρος ἡ μοῖρα καὶ τοῦ παρονομαστοῦ κατὰ γενικὴν ἐκφερομένου, ὡς τῶν πέντε αἱ δύο μοῖραι (= $\frac{2}{5}$). Παροκλείπεται δ' ὁ παρονομαστής, διὰ τοῦ μονάδος ὑπερέχει τὸν ἀριθμητήν, ὡς τὰ δύο μέρη (= $\frac{2}{3}$), τὰ τρία μέρη ($\frac{3}{4}$), τὰ δκτὼ μέρη ($\frac{8}{9}$).

2) Τὸ $\frac{1}{2}$ ἐκφέρεται ἡ διὰ τοῦ ἐπιθέτου ἡμισυς ἡ ἐν συγθέσει διὰ τοῦ ἡμι:-, δ ἡμισυς τοῦ ἀριθμοῦ (= $\frac{1}{2}$), ἡμιτάλαντον ($\frac{1}{2}$ ταλάντου), ἡμιωβόλιον, ἡμίμναιον, κτλ.

3) Τὸ $\frac{1}{3}$, $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{5}$ ἐκφέρονται διὰ τῶν τακτικῶν ἐπιθέτων μετὰ τοῦ μέρος ἢ μοῖρα ἢ ἐν συγθέσει τῶν τακτικῶν μετὰ τοῦ μόριον, ως τὸ τρίτον μέρος ἢ τριημόριον ($=\frac{1}{3}$), τὸ τέταρτον μέρος ἢ τεταρτημόριον ($=\frac{1}{4}$), τὸ πέμπτον μέρος ἢ πεμπτημόριον ($=\frac{1}{5}$).

§ 158. Οἱ δὲ μικτοὶ ἀριθμοὶ ἐκφέρονται ως ἔξῆς:

1) $1\frac{1}{3}$, $1\frac{1}{4}$, $1\frac{1}{5}$, κτλ. ἐκφέρονται ἐν συγθέσει μετὰ τῆς ἐπὶ προθέσεως συντεθειμένου τοῦ παροιομάστου, ως ἐπίτριτος, ἐπιτέταρτος, ἐπιπέμπτος, κτλ.

2) $2\frac{1}{2}$, $3\frac{1}{2}$, $4\frac{1}{2}$, $5\frac{1}{2}$ κτλ. ἐκφέρονται διὰ τοῦ τακτικοῦ ἐπιθέτου τοῦ ἐπομένου καὶ τοῦ οὐσιαστοῦ. συντεθειμένου μετὰ τοῦ ἡμι-, ως τρίτον ἡμιτάλαντον ($=2\frac{1}{2}$), τέταρτον ἡμιωβόλιον ($=3\frac{1}{2}$), πέμπτον ἡμίμυραιον ($=4\frac{1}{2}$), ἕκτον ἡμιτάλαντον ($=5\frac{1}{2}$). 2) Ἐκφέρονται καὶ οὗτως, ἐν δυοῖν καὶ ἡμίσει ἡμέρᾳ ($=2\frac{1}{2}$ ἡμέρᾳ), τρεῖς καὶ ἡμίσου δραχμῆς ($=3\frac{1}{2}$ δραχμῇ). 3) Ἐκφέρονται καὶ διὰ τῶν ἀπολύτων ἀριθμῶν διπλασιαζομένων, τοῦ δὲ οὐσιαστικοῦ συντεθειμένου μετὰ τοῦ ἡμι-, ως πέντε ἡμιάλαντα ($=2\frac{1}{2}$), ἐπτὰ ἡμιπόδια ($=3\frac{1}{2}$), ἐννέα ἡμιωβόλια ($=4\frac{1}{2}$), κτλ.

ΣΗΜ. Τὸ 1' ἐκφέρεται κατὰ τοὺς ἔξῆς τρόπους: 1) τάλαντον καὶ ἡμίσου· 2) διὰ τοῦ ἡμιόλιον, ως Κύρος ἡμιόλιον δώσει οὖ πρότερον ἔφερον (δῆλ. τὸ ὅλον καὶ ἡμίσου). 3) διὰ τοῦ τρίτα ἡμιτάλαντα, ἡμίμυραια, ἡμιπόδια, κτλ. 4) διὰ τοῦ τριημίμυραιον, τριημιπόδιον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ

Περὶ ἀντωνυμιῶν.

§ 159. Αντωνυμίαι λέγονται αἱ λέξεις, αἰτινες τίθενται ἀντὶ ὄνομάτων. Τίθενται δὲ ἀντὶ ὄνομάτων οὐσιαστικῶν (οὐσιαστικαὶ) ἢ ἀντὶ ὄνομάτων ἐπιθέτων (ἐπιθετικαὶ).

§ 160. Λἱ ἀντωνυμίαι: εἶνε 1) προσωπική· 2) ἐπαναληπτική· 3) αὐτοπαθής· 4) ἀλληλοπαθής· 5) κιητική· 6) δεικτική· 7) ἐρωτηματική· 8) ἀδριστοί· 9) ἀναφορική· 10) συσχετική.

§ 161. Προσωπικαὶ ἀντωνυμίαι: εἶνε καὶ ἔξῆς:

Eπικός

<i>α'</i> πρόσωπον	<i>β'</i> πρόσωπον	τρίτον πρόσωπον
Ογ.	ἐγώ	σὺ
Γεν.	ἐμοῦ καὶ μου	σοῦ καὶ σου
Δοτ.	ἐμοὶ καὶ μοι	σοὶ καὶ σοι
Αἰτ.	ἐμὲ καὶ με	σὲ καὶ σε
Κλ.		ὦ σὺ

Δινήκος

'Ογ. Αἰτ. νέῳ	σῷῳ	(i)
Γεν. Δοτ. νῷν	σῷῷν	οὐ καὶ οὐ

Πληθυντικός

'Ογ.	ἡμεῖς	ὑμεῖς	σφεῖς. σφέξ
Γεν.	ἡμῶν	ὑμῶν	σφῶν
Δοτ.	ἡμῖν	ὑμῖν	σφίσι(ν)
Αἰτ.	ἡμᾶς	ὑμᾶς	σφᾶς σφέξ
Κλ.		ὦ ὑμεῖς	

ΣΗΜ. 1. Οι τύποι: οὗ, οἱ, ὁ τῆς πριτοπροσώπου ἀντωνυμίας πολὺ σπανίως ἀπαντῶσιν εἰς τὸν πεζὸν λόγον, ὁ δὲ δυϊκὸς οὐδέποτε. Συνήθιως δ' εὐρίσκονται ἐπὶ αὐτοπαθείας καὶ τότε ὀρθοτονοῦνται πάντοτε. "Οταν δ' εὐρίσκωνται: ώς προσωπικαὶ ἀντωνυμίαι καὶ ἐγκλίνονται, ὅταν δὲν ὑπάρχῃ ἔμφασις ἡ ἀντίθεσις.

ΣΗΜ. 2. Οἱ ἐγκλιτικοὶ τύποι: τοῦ σὺ ὁρθοτονοῦνται καὶ οἱ δισύλλαβοι τύποι (οὐχὶ οἱ μονοσύλλαβοι) τοῦ ἑνίκου τοῦ ἐγώ· 1) ὅταν λέγωνται μετ' ἐμφάσεως, ώς οὲ λέγω (=σὲ καὶ οὐχὶ ἄλλον); 2) μετὰ προθέσεων, οἷον κατ' ἐμέ, ὑπὸ ἐμοῦ, ἐν σοὶ, ἀλλ' ὧμως καὶ πρός με.

ΣΗΜ. Τὸ ἐγώ καὶ ἐμοὶ μετὰ τοῦ γέ ἀναθίσαζουσι τὸν τόνον ἐγωγε, ἐμοιγε, ἀλλ' ἐμοῦ γε, ἐμέ γε.

§. 162. Ἡ ἀντωνυμία αὐτός, αὐτή, αὐτὸς ἔχει: 1) διακριτικὴν ἔννοιαν, ὅτε λέγεται δριστικὴ ἀντωνυμία, ώς αὐτὸς ὁ βασιλεὺς (ἀτός του

ό βασιλεὺς καὶ οὐχί ἄλλος), τὴν σημασίαν δὲ ταύτην ἔχει εἰς ἀπάσους τὰς πτώσεις· 2) εἰς τὰς πλαγίας μόνον πτώσεις ἔχει καὶ ἐπαναληπτικὴν σημασίαν, ἦτοι τίθεται ὅντει νὰ ἐπαναλαμβάνηται πρότερον ὄνομασθὲν πρόσωπον ἢ πρᾶγμα· 3) μετὰ τοῦ ἀρθρου σημαίνει ταυτότητα (=ό ίδιος), τότε δὲ συμβαίνει καὶ κράσις αὐτὸς (=ό αὐτός), ταῦτοῦ, ταῦτῷ, αὗτῇ (=ή αὐτή), τὸ δὲ οὐδέτερον εἶναι ταῦτὸ καὶ ταῦτόν.

ΣΗΜ. Ἡ αὐτὸς κλίνεται ὥμαλῶς, τὸ δὲ οὐδέτερον δὲν ἔχει γ, αὐτό. Τοιαῦτα δὲ εἶναι εξ, τοῦτο, ἄλλο, αὐτό, ἐκεῖνο, ὁ, τό.

§ 163. Ἡ αὐτοπαθὴς ἀντωνυμία γίνεται ἐκ τῆς ῥίζης τῶν πρόσωπων καν καὶ τῆς αὐτός.

α' πρόσωπον

Ἐνικός

Πληθυντικός

ἀρσ.	θηλ.	ἀρσ.	θηλ.
Γεν.	ἐμαυτοῦ	ἐμαυτῆς	ἡμῶν αὐτῶν
Δοτ.	ἐμαυτῷ	ἐμαυτῇ	ἡμῖν αὐτοῖς
Αἰτ.	ἐμαυτὸν	ἐμαυτήν	ἡμᾶς αὐτοὺς

β' πρόσωπον

Ἐνικός

Πληθυντικός

ἀρσ.	θηλ.	ἀρσ.	θηλ.
Γεν.	σεωυτοῦ	σεωυτῆς	ὑμῶν αὐτῶν
ἢ σεωτοῦ	ἢ σεωτῆς		
Δοτ.	σεωυτῷ	σεωυτῇ	ὑμῖν αὐτοῖς
ἢ σεωτῷ	ἢ σεωτῇ		
Αἰτ.	σεωυτὸν	σεωυτήν	ὑμᾶς αὐτοὺς
ἢ σεωτὸν	ἢ σεωτήν		

γ' πρόσωπον

Ἐνικός

Γεν.	έξυτοῦ	ἢ	αὔτοῦ		έξυτῆς	ἢ	αὔτῆς		έξυτοῦ	ἢ	αὔτοῦ
Δοτ.	έξυτῷ	ἢ	αὔτῳ		έξυτῇ	ἢ	αὔτῃ		έξυτῷ	ἢ	αὔτῳ
Αἰτ.	έξυτὸν	ἢ	αὔτὸν		έξυτὴν	ἢ	αὔτὴν		έξυτὸν	ἢ	αὔτὸν

Πληθυντικός

Γεν.	έξυτῶν	ἢ	αὔτῶν		έξυτῶν	ἢ	αὔτῶν		έξυτῶν	ἢ	αὔτῶν
	ἢ σφῶν αὐτῶν				ἢ σφῶν αὐτῶν				ἢ σφῶν αὐτῶν		
Δοτ.	έξυτοῖς	ἢ	αὔτοῖς		έξυτοῖς	ἢ	αὔτοῖς		έξυτοῖς	ἢ	αὔτοῖς
	ἢ σφίσιν αὐτοῖς				ἢ σφίσιν αὐτοῖς				ἢ σφίσιν αὐτοῖς		
Αἰτ.	έξυτοὺς	ἢ	αὔτοὺς		έξυτὰς	ἢ	αὔτὰς		έξυτὰ	ἢ	αὔτὰ
	ἢ σφᾶς αὐτοὺς				ἢ σφᾶς αὐτὰς				ἢ σφέας αὐτὰς		

§ 164. Ή ἀλληλοπαθής ἀντωνυμία ἀλλήλων κλίνεται μόνον κατά δυϊκὸν καὶ πληθυντικόν.

Ανικός

Γεν. Δοτ.	ἀλλήλοιν		ἀλλήλοιν (-αιν)		ἀλλήλοιν
Αἰτ.	ἀλλήλω		ἀλλήλω (-α)		ἀλλήλω

Πληθυντικός

Γεν.	ἀλλήλων		ἀλλήλων		ἀλλήλων
Δοτ.	ἀλλήλοις		ἀλλήλοις		ἀλλήλοις
Αἰτ.	ἀλλήλους		ἀλλήλας		ἀλληλα

§ 165. Λι κτητικαὶ ἀντωνυμίαι παράγονται ἐκ τοῦ θέματος τῶν προσωπικῶν καὶ εἶνε αἱ ἔζης κλινόμεναι ὄμαλῶς:

α' πρόσ. ἐμός, ἐμή, ἐμὸν (ἰδιός μου)· ἡμέτερος, -α, -ον (ἰδιός μας)
 β' πρόσ. σός, σή, σὸν (ἰδιός σου)· ὑμέτερος, -α, -ον (ἰδιός σας)
 γ' πρόσ. σφέτερος, -α, -ον (ἰδιός των)

ΣΗΜ. Ἀντὶ τῆς κτητικῆς ἀντων. τοῦ γ' προσώπου ἔσι, ἐή, ἐόν, ἵτις εἶνε εἰς τοὺς ποιητὰς εὑγρηστος, τίθεται ἡ γενικὴ αὐτοῦ, αὐτῆς, αὐτοῦ.

§ 166. Δεικτικὰ ἀντωνυμίαι εἶνε τρεῖς ὅδε, ἵδε, τόδε· οὗτος, αὕτη, τοῦτο καὶ ἐκεῖνος, ἐκείνη, ἐκεῖνο.

ΣΗΜ. Ὡς δεικτικὴ ἀντωνυμία εἶνε πολλάκις καὶ τὸ ἄρθρον, ώς «ὅ μὲν ταῦτα εἶπεν» (=οὗτος μὲν) καὶ «πρὸ τοῦ» (=πρὸ τούτου τοῦ χρόνου).

‘Η ἀντωνυμία ἐκεῖνος, ἵς τὸ οὐδέτερον εἶνε ἂνευ ν ἐκεῖνο, κλίνεται ὥμαλῶς.

‘Η ἀντωνυμία ὅδε γίνεται ἐκ τοῦ ἄρθρου, κατὰ τὸ ὅποιον καὶ κλίνεται, μετὰ τοῦ ἐγκλιτικοῦ δέ.

‘Η ἀντωνυμία οὗτος, αὕτη, τοῦτο κλίνεται ἀνωμάλως ώς ἔξτις:

Ἐνικός

Πληθυντικός

Οὐ	οὗτος	αὕτη	τοῦτο	οὗτοι	αὕται	ταῦτα
Γεν.	τούτου	ταύτης	τούτου	τούτων	ταύτων	τούτων
Δοτ.	τούτῳ	ταύτῃ	τούτῳ	τούτοις	ταύταις	τούτοις
Αἰτ.	τούτον	ταύτην	τοῦτο	τούτους	ταύτας	ταῦτα
Κλ., ὁ	οὗτος	ὁ αὕτη		ὁ οὗτοι	ὁ αὕται	

Δυνικός

Οὐ.	Αἴτ.	τούτῳ	τούτῳ	τούτῳ
Γεν.	Δοτ.	τούτοιν	ταύταιν	τούτοιν

καὶ τούτοιν

ΣΗΜ. Η δεικτικὴ σημασία τῶν ἀντωνυμίῶν τούτων ἐπιτείνεται προστιθεμένου εἰς αὐτὰς τοῦ δεικτικοῦ ι, ὅπερ εἶνε μακρόν, τονίζεται καὶ ἐκθάλλει τὰ πρὸ αὐτοῦ βραχὺα φωνήεντα, ώς οὗτοσὶ (αὔτοὶ δά), αὕτῃ, τοντί, ταυτί, ἐκεινοσί, ἐκεινογή.

Ἐρωτηματικὰ καὶ ἀδριστοι ἀντωνυμίαι.

§ 167. ‘Η ἐρωτηματικὴ ἀντωνυμία τίς; τί; ἔχει πάντοτε ὀξεῖσαν εἰς τὸ : τῆς βίζης. ‘Η δὲ ἀδριστος ἀντωνυμία τίς, τί ἐγκλίνεται εἰς

πάσας τὰς πτώσεις πλὴν τοῦ ἀττα καὶ τοιχέται, ὅπου ὀρθοτονήται, ἐπὶ τῆς ληγούσης.

ἔρωτηματικὴ

ἀόριστος

Ἐρυκὸς

ἀρσ. θηλ.	οὐδ.	ἀρσ. θηλ.	οὐδ.
Ὀν. τίς;	τί;	τίς	τί
Γεν. τίνος; καὶ τοῦ; τίνος; καὶ τοῦ;		τινὸς καὶ τοῦ	τινὸς καὶ τοῦ
Δοτ. τίνι; καὶ τῷ; τίνι; καὶ τῷ;		τινὶ καὶ τῷ	τινὶ καὶ τῷ
Αἰτ. τίνα; τί;		τινὰ	τί

Ἀνυκὸς ²

Ὀν. Αἰτ. τίνε;	τίνε;	τινὲ	τινὲ
Γεν. Δοτ. τίνοιν;	τίνοιν;	τινοῖν	τινοῖν

Πληθυντικὸς

Ὀν. τίνες;	τίνας;	τινὲς	τινὰς καὶ ἀττα
Γεν. τίνων;	τίνων;	τινῶν	τινῶν
Δοτ. τίσι(γ);	τίσι(γ);	τισὶ(γ)	τισὶ(γ)
Αἰτ. τίνας;	τίνα;	τινὰς	τινὰς καὶ ἀττα

§ 168. Ἀόριστος ἀντωνυμία εἶνε καὶ δ, ἥ, τὸ δεῖνα, ἥτις τιθεται μόνον ως οὐσιαστικὸν καὶ κλίνεται ως ἔξης:

Ὀνομ. δεῖνα, γεν. δεῖνος, δοτ. δεῖνη, αἰτιατ. δεῖνα. Πληθ. οι δεῖνες, τῶν δείνων, τοὺς δεῖνας.

Ἐνιστε δὲ εἶνε ἀκλιτος, ως ὁ δεῖνα, τοῦ δεῖνα, κτλ.

§ 169. Ἀόριστος ἀντωνυμία εἶνε καὶ ἡ ἔνιοι, ἔνιαι, ἔνια, ἥτις κλίνεται ως ἐπιθετον μόνον εἰς τὸν πληθ. ἀριθμόν.

Ἄναφορικαὶ ἀντωνυμίαι.

§ 170. Ἀραφορικὴ ἀντωνυμία εἶνε ἡ ὅς, ἥ, δ, εἰς τὴν ὅποιαν

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

προστιθεται τὸ πὲρ ἦ τὸ ἀόριστον τὸς καὶ γίνεται δσπερ, ἥπερ, ὅπερ,
καὶ δστις, ἥτις, ὁ, τι.

*Ἐπικόδιος**Πληθυντικός*

Ὀγ.	ὅς	ἥ	ὅ	οῖ	οῖς	ἥ
Γεν.	οῦ	ἥς	οῦ	ῶν	ῶν	ῶν
Δοτ.	ῷ	ἥ	ῷ	οῖς	οῖς	οῖς
Αἰτ.	ῶν	ἥν	ὦ	οὖς	ἥς	ἥ

Δυϊκός

Ὀγ. Αἰτ.	ὦ	ὦ	ὦ
Γεν. Δοτ.	οἶν	οἶν_ καὶ οἶν	οἶν

Ἐπικόδιος

Ὀγ.	δστις	ἥτις	ὅτι
Γεν.	(οὔτινος)	ὅτου	(οὔτινος) ὅτου
Δοτ.	φτινι ἥ δτῳ	ἥτινι	φτινι ἥ δτῳ
Αἰτ.	δγτινα	ἥτινα	ὅτι

Δυϊκός

Ὀγ. Αἰτ.	ὅτινε	ὅτινε (ἥτινε)	ὅτινε
Γεν. Δοτ.	οίγτινοιν	οίγτινοιν (αίγτινοιν)	οίγτινοιν

Πληθυντικός

Ὀγ.	οῖτινες	οῖτινες	(ἥτινα) καὶ ἄττα
Γεν.	ώντινων καὶ δτων	ώντινων	ώντινων καὶ δτων
Δοτ.	οίστισι καὶ δτοισι (δτοις)	οίστισι(γ)	οίστισι(γ)
Αἰτ.	οῦστινας	ἄστινας	ἄτινα ἥ ἄττα

ΣΗΜ. 1. Εἰς τὰς φράσεις καὶ δς (=καὶ οὔτος), ἥ δ' δς (=εἴπερ δ' οὔτος) ἥ
ἀντωνυμία δς τίθεται: ώς δεικτική.

ΣΗΜ. 2. Ή δστις ἀποβάλλει τὸν τόνον αύτῆς προστιθεμένου τοῦ οὐν, ώς
δστισοῦν (δποιοσδήποτε), δντιροῦν, κτλ.

Συσχετικαὶ ἀντωνυμίαι.

§ 171. Συσχετικαὶ καλοῦνται ἐπιθετικαὶ τινες ἀντωνυμίαι, αἵτινες σηματίζονται ἐν τῇς αὐτῆς ῥίζῃ καὶ ὡς πρὸς τὴν σημασίαν ἔχουσιν ἔμοιαίκαν σγέσιν πρὸς ἄλληλας. Τοιαῦται δὲ εἰναι καὶ ἔξης:

Ἐρωτηματικαὶ	Ἄρδιστοι	Δεικτικαὶ	Ἀραφορικαὶ
πόσος;	ποσὸς (κάκη ποσος)	τόσος τοσόςδε τοσοῦτος	ὅσος ὅποσος
ποῖος; (ποίας λογῆς)	ποιός (κάποιας λογῆς)	τοῖος τοιοῦτος (τέτοιας λογῆς) τοιόςδε	οίος όποιος (ὅποιας λογῆς)
πηλίκος; (πόσον μέγας)		(τηλίκος) τηλικόςδε τηλικοῦτος (τόσον μέγας)	(ήλικος) όπηλικος (ὅσον μέγας)

§ 172. Αἱ ἀντωνυμίαι αὗται εἰναι πᾶσαι ἐπιθετικαὶ τρικατέληκτα, πόσος, πόση, πόσον, ποῖος, ποία, ποῖον. Ἡ ἀντωνυμία τηλίκος εἰναι εὔχρηστος μόνον εἰς τοὺς ποιητάς. Αἱ ἔχουσαι τὸ δὲ ἀντωνυμίαι τοσόςδε, τοιόςδε καὶ τηλικόςδε κλίνονται ὁμολόγως κατὰ τὸ πρῶτον μόνον μέρος, εἰς πᾶσαν δὲ πτῶσιν προστίθεται τὸ δέ.

§ 173. Αἱ ἀντωνυμίαι τοιοῦτος, τοσοῦτος καὶ τηλικοῦτος, αἵτινες ἔχουσιν οὐδέτερον μετὰ τοῦ ν καὶ ἀνευ αὐτοῦ, τοιοῦτο καὶ τοιοῦτον, τοσοῦτο καὶ τοσοῦτον, τηλικοῦτο καὶ τηλικοῦτον, κλίνονται κατὰ πάντα τὰ γένη καὶ τοὺς ἀριθμοὺς ὡς ἡ ἀντωνυμία οὗτος, αὕτη, τοῦτο.

ΣΗΜ. Καὶ εἰς ταύτας τὰς ἀντωνυμίας προστίθεται τὸ δεικτικὸν ;, ὡς τοσοῦτον, τοσοῦδε.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

§ 174. Συγχετικαὶ πρὸς τὴν πότερος, ποτέρα, πότερον; εἶνε καὶ ἔξῆς· (πότερος, ποτέρα, πότερον=εἰς τις ἐκ τῶν δύο), ὁ ἔτερος, ἡ ἔτερα, τὸ ἔτερον (ὁ εἰς ἐκ τῶν δύο), ἔτερος (εἰς ἄλλος), ἔκατερος,-α,ον, (καθεὶς ἐκ δύο), ἔκαστος (πᾶς, καθεὶς) καὶ ἄλλος, ἄλλη, ἄλλο, ἀμφότεροι,-αι,-α (καὶ οἱ δύο) καὶ τὸ δυϊκὸν ἀμφω (οὐ. κιτ.), ἀμφοῖν (γεν. δοτ.)=καὶ οἱ δύο. "Ἐτι δὲ ἡ ἀναρροφικὴ δύπτερος,-α,-ον (δύοις ἐκ δύο) καὶ αἱ ἀρνητικαὶ οὐδέτεροις καὶ μηδέτεροις (οὐδεὶς ἐκ τῶν δύο). Πίκσαι αῦται αἱ ἀντωνυμίαι λέγονται ἐπιμεριστικαὶ.

§ 175. Συγχετικαὶ εἶνε καὶ ἡ ἐρωτηματικὴ τις; ἡ ἀκόρ. τις, καὶ δεικτικαὶ ὅδε, οὗτος, ἐκεῖνος καὶ αἱ ἀναρροφικαὶ ὅς, δοτις.

ΣΗΜ. Συγχετικὰ πρὸς ἄλληλα εἶνε καὶ τινα ἐπιρρήματα τόπου, χρόνου καὶ τρόπου, ἀτινα εἶνε τὰ ἔξῆς:

Ἐρωτηματικὰ	Ἄρριστα	Δεικτικὰ	Ἀναφορικὰ
ποῦ;	ποὺ (κάπου)	ἐκεῖ ἐγίθαδε ἐνταῦθα	οὗ ὅπου
ποῖ; (εἰς ποῖον μέρος)	ποὶ (εἰς κάποιον μέρος)	ἐκεῖσε ἐγίθαδε ἐνταῦθικ	ἔνθικ, οἱ, ὅποι (εἰς ὅποιον μέρος)
πόθεν; (ἀπὸ ποῦ)	ποθὲν (ἀπὸ κάπου)	ἐκεῖθεν ἐνθένδε ἐντεῦθεν	ὅθεν ὅπόθεν (ἀπὸ ὅπου)
πότε;	ποτὲ (κάποτε)	τότε	ὅτε ὅπότε
πηγίκα (ποίαν ὥραν);		τηγικάδε τηγικαῦτα (ταιτεῦτην ὥραν)	ἡγίκα ὅπηγίκα (δταν)
πῇ (διὰ ποίας όδοις, πῶς);	πῇ (κάπως)	τῇδε ταύτῃ	ἥ ὅπτῃ
πῶς;	πώς (κάπως)	οὕτως όδε ώς	ώς ὅπως

ἔνθα δι (ἐκεῖ δέ, τότε λοιπόν).

ἔνθα μὲν—ἔνθα δὲ (ἐδῶ μὲν—ἐκεῖ δέ).

ἔνθα καὶ ἔνθα (ἐδῶ καὶ ἐκεῖ).

ἔνθεν μὲν—ἔνθεν δὲ (ἀπ' ἐδῶ μὲν—ἀπ' ἐκεῖ δέ, ἀρ' ἐνὸς μὲν—ἀρ'

ἐπέρου δέ).

ἔνθεν καὶ ἔνθεν (ἀπ' ἐδῶ καὶ ἀπ' ἐκεῖ).

τοτὲ μὲν—τοτὲ δὲ (ἄλλοτε μὲν—ἄλλοτε δέ).

τέως (ἔως τότε, μέχρι τινὸς γρόνου), ἔως—(ἔως ὅτου).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΗΜΙΤΟΝ

Περὶ ὄντας.

§ 176. Παρεπόμενα τοῦ δίγματος. Τὸ φῆμα τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης ἔχει 1) τρία πρόσωπα, πρῶτον, δεύτερον, τρίτον· 2) τρεῖς ἀριθμούς, ἑνίκον, δυϊκόν, πληθυντικόν· 3) τέσσαρας διαθέσεις, ἐνεργητικήν, παθητικήν, μέσην καὶ οὐδετέραν· 4) τρεῖς ἀρχικοὺς καὶ τρεῖς παραγομένους ἢ ίστορικοὺς γρόνους, οἵτινες εἶναι οἱ ἔξης· ἀρχικοὶ ὁ ἐνεστώς, μέλλων καὶ παρακείμενος, παραγόμενοι δὲ ἢ ίστορικοὶ παρατατικός, ἀδόριστος καὶ ὑπερσυντέλικος· 5) τέσσαρας ἐγκλίσεις, δριστικήν, δηποτικήν, εὐπτικήν καὶ προστατικήν. Προσέτι δ' ἔχει καὶ τρία φηματικὰ ὄντα, ἀπαρέμφατον, μετοχὴν καὶ δίγματικά ἐπίθετα εἰς -τὸς καὶ -τέος.

Διαθέσεις τοῦ δίγματος.

§ 177. Αἱ διαθέσεις τοῦ δίγματος εἰναι τέσσαρες, ἐνεργητική, παθητική, μέσην καὶ οὐδετέρα. Καὶ λοιπὸν τὸ φῆμα εἶναι

χ') ἐνεργητικόν, δταν σημαίνῃ δτι τὸ ὑποκείμενον ἐνεργεῖ ἢ πρόττει τι, ώς τύπτω, γράφω, κτλ.

ζ') παθητικόν, δταν σημαίνῃ δτι τὸ ὑποκείμενον πάσχει, ώς τύπτομαι, νοσῶ, κτλ.

γ') μέσον, δταν σημαίνῃ δτι τὸ ὑποκείμενον ἐνεργεῖ καὶ πάσχει ἀρ'

ἴκυτοι, δηλ. κάμνει τι εἰς τὸν ἐκυτόν του, ώς λούομαι, κτενίζομαι, κτλ..

δ') οὐδέτερον, δταν σημαίνῃ δτι τὸ ὑποκείμενον οὔτε ἐνεργεῖ οὔτε

Ψηφιοποίηθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

πάσχει, ἀλλ' ὅτι εὑρίσκεται ἡ πλάθης εἰς τινα κατάστασιν, ώς ζῶ,
δημάρω κτλ.

ΣΗΜ. 1. Τὸ παθητικὸν ῥῆμα καὶ τὸ μέσον ἔχουσι τὸν αὐτὸν τύπον πλὴν
τοῦ μέλλοντος καὶ ἀρ., οἵτινες ἔχουσιν ἕδον τύπον διὰ τὸ παθ. καὶ ἕδον διὰ
τὸ μέσον.

ΣΗΜ. 2. Ὑπάρχουσι καὶ ἡγματα τύπου παθητ., τὰ ὅποια ἔχουσιν ώς ἐπὶ τὸ
πλεῖστον ἐνεργ. σημασίαν. Ταῦτα δὲν ἔχουσι τύπον ἐνεργ. καὶ καλοῦνται ἀποθε-
τικά, π. γ. ἐργάζομαι, δέχομαι, κτλ.

Χρόνοι τοῦ δήματος.

§ 178. Χρόνοι λέγονται οἱ τύποι τοῦ ῥήματος, οἱ ὅποιοι σημαίνουσι
τὸν χρόνον, δηλ. τὸ πότε γίνεται τὸ ὑπὸ τοῦ ῥήματος σηματινόμενον.

Οἱ χρόνοι εἰνε ὁ ἐνεστώς, ὁ παρατατικός, ὁ μέλλων, ὁ τετελεσμένος
μέλλων, ὁ ἀδριστος, ὁ παρακείμενος καὶ ὁ ὑπερσυντέλικος.

Ο ἐνεστώς, ὁ μέλλων (καὶ ὁ τετελεσμένος) καὶ ὁ παρακείμενος λέ-
γονται ἀρχικοὶ χρόνοι, ὁ δὲ παρατατικός, ἀδριστος καὶ ὑπερσυντέλικος
λέγονται: ἴστορικοὶ ἢ παραγόμενοι.

ΣΗΜ. 1. Ο ἐνεργ. παρακείμενος καὶ ὑπερσυντέλικος καὶ ὁ ἐνεργ., παθητ.
καὶ μέσος μέλλων καὶ ἀριστ. ἔχουσι καὶ δευτέρους τύπους, οἱ ὅποιοι λέγονται:
δεύτεροι χρόνοι, ώς ἔλαβον (δ' ἀρ.), ἐφάρη (ἀρ. δ' παθ.), φανήσομαι (μέλλ. δ'
παθ.), λέλοιπα (δ' παρακ.).

ΣΗΜ. 2. Τετελεσμένον ἢ μετ' ὀλίγον μέλλοντα μονολεκτικὸν ἔχουσι μόνον
τὰ παθητικὰ ῥῆματα καὶ ταῦτα οὐχὶ πάντα. Ἐνεργητικοὶ δὲ μέλλοντες τετελε-
σμένοις μονολεκτικοὶ δύο μόνον εὑρίσκονται, ἴστορικοι (τοῦ ἴστημι) καὶ τεθνήσκω (τοῦ
θνήσκω). "Αλλως δὲ σγηματίζεται περιφραστικῶς ὁ μέλλων τετελεσμένος ἐκ τοῦ
ἐνεργ. ἢ παθητ. παρακ. τῆς μετοχῆς καὶ τοῦ μέλλ. ἔσομαι (τοῦ εἰμ!), ώς
πεπαιδευκὼς ἔσομαι, πεποιημένος ἔσομαι.

Ἐγκλίσεις τοῦ δήματος.

§ 179. Αἱ ἐγκλίσεις εἰνε τέσσαρες*

1) ἡ δριστική, δι' ἣς ὁ ὄμιλῶν παροιστὴ τὴν πρᾶξιν ώς πραγματί-
κην καὶ ωρισμένην.

2) ἡ ὑποτατική, δι' ἣς ὁ ὄμιλῶν παροιστὴ τὴν θέλησιν αὐτοῦ τεί-
νουσαν εἰς πραγματικότητα.

3) ἡ εὐκτική, δι' τῆς ὁ ὄμιλῶν παραστᾶται πρᾶξιν ως ἀπλῶς ἐπιθυμητὴν (εὐχὴν) ἢ δυνατήν.

4) ἡ προστακτική, ἦτις σημαίνει προσταγὴν ἢ προτροπὴν.

Αἱ τέσσαρες αὗται ἐγκλίσεις καλούνται παρεμφατικαί, διότι παρεμφαίνουσι (δηλαδή) χρόνον, ἀριθμὸν καὶ πρόσωπον.

Πρόσωπα τοῦ ὁρήματος.

§ 180. Τὸ ὁρήμα ἔχει καὶ ἴδιον τύπον δι' ἑκαστον τῶν τριῶν προσώπων εἰς τὸν ἐνικόν, δυτικὸν καὶ πληθυντικὸν ἀριθμόν,

ώς ἐνικ.	α'	πρόσωπον λέγω	δυτικόν	πληθ.	α'	λέγομεν	
»	β'	» λέγεις	β'	λέγετον	»	β'	λέγετε
»	γ'	» λέγει	γ'	λέγετον	»	γ'	λέγουσι(ν)

ΣΗΜ. 'Ρημάτων τινῶν μόνον τὸ γ' ἐνικὸν πρόσωπον εἶνε σύνηθες, ώς δεῖ, χρή, πρέπει. Τὰ τοιαῦτα ὁρήματα λέγονται ἀπρόσωπα· διότι δὲν ἔχουσι πρόσωπον ώς ὑποκείμενον, ἀλλ' ἀπαρέμφατον ἢ τὴν ἀφηρημένην ἔννοιαν.

Ρηματικὰ ὄνόματα.

§ 181. 'Υπάρχουσι καὶ ἄλλοι τύποι τοῦ ὁρήματος, οἵτινες ἀποτελοῦσι τὴν μετάβοσιν ἀπὸ τοῦ ὁρήματος εἰς ἄλλα μέρη τοῦ λόγου. Τοιοῦτοι δὲ τύποι εἰνεῖσι:

1) τὸ ἀπαρέμφατον, ὅπερ εἶνε ὁρηματικὸν οὐσιαστικὸν ἀκλίτον καὶ δὲν δηλοῖ ὡρισμένον τι πρόσωπον καὶ ἀριθμόν, ώς γράφειν, γεγραφέναι, γράψαι.

2) ἡ μετοχή, ἦτις εἶνε ὁρηματικὸν ἐπιθετον, γράφων, γεγραφώσ, γράψας.

3) τὰ εἰς -τὸς καὶ -τέος ὁρηματικὰ ἐπιθετα, τὰ ὅποια εἶνε τύποι τοῦ ὁρήματος ἐν εἰδει ἐπιθέτου.

Συζυγίαι τοῦ ὁρήματος.

§ 182. Δύο κυρίως ὑπάρχουσιν αἱ συζυγίαι τῶν ὁρημάτων τῆς Ἑλλ. γλώσσης.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

1) Ἡ εἰς -ω συζυγία, ἥτις εἶνε πολυπληθεστέρα, καὶ αἱ προσωπικαὶ καταλήξεις συνάπτονται μετὰ τοῦ θέματος διὰ ϕωνήσητος συνδετικοῦ, ως παιδεύ-ο-μεν, λύ-ε-τε.

2) Ἡ εἰς -μι συζυγία, ἥτις περιέχει ὅλιγάτερα ῥήματα, αἱ δὲ προσωπικαὶ καταλήξεις συνάπτονται μετὰ τοῦ θέματος ἔνευ συνδετικοῦ ϕωνήσητος, ως ἐσ-μέν, ἐσ-τέ, τίθε-μεν, τίθε-τε.

Καὶ τὰ εἰς -ω συγματίζουσι κατὰ τὴν εἰς -μι συζυγίαν, δηλ. ἔνευ συνδετικοῦ ϕωνήσητος, τὸν παθητ. παρακείμ. καὶ ὑπερσυντέλικον καὶ τὸν παθητ. ἀρόταν.

A') Συζυγία εἰς -Ω.

§ 183. Τὰ εἰς -ω ῥήματα ως πρὸς τὸν γαρακτῆρα εἶνε φωνητό-ληκτα καὶ συμφωνόληκτα. Καὶ φωνητόληκτα μὲν λέγονται ἐκεῖνα, τῶν ὅποιων ὁ γαρακτῆρας εἶνε ϕωνήση, ως λύ-ω, τιμά-ω, ποιέ-ω, δηλό-ω; βουλεύ-ω, καί-ω, λού-ω, κλεί-ω ἢ κλῆ-ω, ἐσθί-ω. Συμφωνόληκτα δὲ λέγονται ἐκεῖνα, τῶν ὅποιων ὁ γαρακτῆρας εἶνε σύμφωνον, ως πείθ-ω, λείπ-ω. Τὰ δὲ συμφωνόληκτα πάλιν ὑποδιαιροῦνται εἰς ἀφωνόληκτα καὶ εἰς ὑγρόληκτα.

Καὶ ἀφωνόληκτα μὲν λέγονται ὅσα ἔχουσι γαρακτῆρα ἄρωνον, ως λέγ-ω, πλέκ-ω, κτλ.

“Ὑγρόληκτα δὲ λέγονται ὅσα ἔχουσι γαρακτῆρα ύγρόν, ως στέλλ-ω, σπείρ-ω, φαίν-ω, κτλ.

“Οθεν ως πρὸς τὸν γαρακτῆρα τὰ ῥήματα εἶνε 1) φωνητόληκτα· 2) ἀφωνόληκτα καὶ 3) ὑγρόληκτα.

§ 184. Ός πρὸς τὸν τόνον δὲ τὰ εἰς -ω ῥήματα λέγονται: 1) βαρύτονα, δταν δὲν ἔχωσι τόνον εἰς τὴν λήγουσαν τοῦ α' ἔνικ. προσώπου τοῦ ἐνεργ. ἐνεστ. τῆς ὄριστ., ως τύπιω, λέγω, γράφω· 2) περισπώμενα ἢ συγχρημένα, δταν περισπῶνται εἰς τὸ πρῶτον ἔνικ. πρόσωπ. τοῦ ἐνεργ. ἐνεστῶτ. τῆς ὄριστ., διότι συναιροῦνται, ως (ποιέω) ποιῶ, (τιμάω) τιμῶ, (δηλώω) δηλῶ.

ΣΗΜ. 1. Τὰ φωνητόληκτα δὲν εἶνε πάντα συγχρημένα. Εἶνε δὲ συγχρημένα ἐκεῖνα μόνον, ἂπινα ἔχουσι γαρακτῆρα α, ε, ο καὶ ἐπομένως λήγουσιν εἰς -άω, -έω, -όω, ως (τιμάω) τιμῶ, (ποιέω) ποιῶ, (δηλώω) δηλῶ. Τὰ δὲ ἄλλα

φωνηεντόληκτα εῖνε ἀσυναίρετα, ὡς λύ-ω, μηρύ-ω, βασιλεύ-ω, και-ω, κλεί-ω, λού-ω, κτλ.

ΣΗΜ. 2. Τὰ φωνηεντόληκτα ὄγκατα δὲν σχηματίζουσι δευτέρους γράμμους ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ.

ΣΗΜ. Πρίν ἔκθεσιμεν τὸν τύπον, καθ' ὃν σχηματίζονται τὰ εἰς -ω ὄγκατα, ἀναγκαῖον εἶνε νὰ προτάξωμεν τὴν κλίσιν τοῦ εἰμὶ ὄγκατος, τὸ ὅποιον πολλάκις γρηγοριεύει πρὸς σχηματισμὸν γράμμων τινῶν τῶν ὄγκατων καὶ ἐγκλίσεων.

§ 185. *Eīmī* (εἴμας).

Ἐνεστώς

Οριστικὴ

Υποτακτικὴ

Ἐνε. 1. εἰμὶ

ω

» 2. εἴ

γέ

» 3. ἐσ-τι

γή

Δυτ. 2. ἐσ-τὸν

γη-τον

» 3. ἐσ-τὸν

γη-τον

Πληθ. 1. ἐσ-μὲν

ω-μεν

» 2. ἐσ-τὲ

γη-τε

» 3. εἰσὶ(ν)

ω-σι(ν)

Εὐκτικὴ

Προστακτικὴ

Ἐνε. 1. ε-ι-η-ν

ει-θι

» 2. ε-ι-η-ς

ει-τω

» 3. ε-ι-η

ει-τον

Δυτ. 2. (ε-ι-η-τον καὶ) ε-ι-τον

[ει-των] (¹)

» 3. (ε-ι-η-την καὶ) ε-ι-την

ει-τε

Πληθ. 1. (ε-ι-η-μεν καὶ) ε-ι-μεν

ει-τε

» 2. (ε-ι-η-τε καὶ) ε-ι-τε

ει-των καὶ ὄντων

» 3. (ε-ι-η-σαν καὶ) ε-ι-σεν

(καὶ εστωσαν)

(¹) Καθ' ὅλην τὴν ἐνεργ. φωνὴν δὲν ὑπάρχει; γ' δυϊκὸν πρόσωπον τῆς προστακτικῆς.

Παρατατικός

'Ενικ. 1. ἦ-ν (ἢ ἦ)	Δυτικός	Πληθ. ἦ-μεν
» 2. ἦ-σθι	» ἦσ-τον	» ἦ-τε (ἢ ἦσ-τε)
» 3. ἦ-ν	» ἦσ-την	» ἦ-σθι

Μέλλων

'Ενικ. 1. ἔ-σομαι	Δυτικός	Πληθ. ἔ-σόμεθι
» 2. ἔ-σει	» ἔ-σεσθον	» ἔ-σεσθε
» 3. ἔ-σται	» ἔ-σεσθον	» ἔ-σονται

Εὔκτική. Μέλλων. ἔ-σοιμην, ἔ-σοιο, ἔ-σοιτο, κλπ.

Απαρέμφατ. 'Ενεστ. εἴ-ναι Μέλλ. ἔ-σεσθαι

Μετοχή. 'Ενεστ. ὅν, οὖσα, ὅν Μέλλ. ἔ-σόμενος, γεν. ἔσομένου
γεν. ὅντος, οὖσης, ὅντος ἔ-σομένη, » ἔσομένης
ἔ-σόμενος, » ἔσομένου

ΣΗΜ. Πλείονα περὶ τοῦ εἰμὶ ἵδε ἐν § 85.

*Αριθμός καὶ πρόσωπον	‘Οριστικὴ		‘Υποτακτικὴ
	‘Αρκτικοὶ κούνοι	‘Ιστορικοὶ κούνοι	
	Ἐρεστὸς	Παρατατικὸς	Ἐρεστὸς
Ἐνικ. 1	παὶδεύ-ω	ἐ-παὶδευ-ον	παὶδεύ-ω
» 2	παὶδεύ-εις	ἐ-παὶδευ-ες	παὶδεύ-ης
» 3	παὶδεύ-ει	ἐ παὶδευ-ε(ν)	παὶδεύ-η
Δυϊκ. 2	παὶδεύ-ε-τον	ἐ-παὶδευ-ε-τον ¹	παὶδεύ-η-τον
» 3	παὶδεύ-ε-τον	ἐ-παὶδευ-ε-την	παὶδεύ-η-τον
Πληθ. 1	παὶδεύ-ο-μεν	ἐ-παὶδευ-ο-μεν	παὶδεύ-ω-μεν
» 2	παὶδεύ-ε-τε	ἐ-παὶδευ-ε-τε	παὶδεύ-η-τε
» 3	παὶδεύ ουσι(ν)	ἐ-παὶδευ-ο-ν	παὶδεύ-ω-σι(ν)
	Μέλλων	Αόριστος	Αόριστος
Ἐνικ. 1	παὶδεύσ-ω	ἐ-παὶδευσ-ω	παὶδεύσ-ω
» 2	παὶδεύσ-εις	ἐ-παὶδευσ-ε-ς	παὶδεύσ-ης
» 3	παὶδεύσ-ει	ἐ-παὶδευσ-ε(ν)	παὶδεύσ-η
Δυϊκ. 2	παὶδεύσ-ε-τον	ἐ παὶδευσ-ε-τον ¹	παὶδεύσ-η-τον
» 3	παὶδεύσ-ε-τον	ἐ-παὶδευσ-ε-την	παὶδεύσ-η-τον
Πληθ. 1	παὶδεύσ-ο-μεν	ἐ-παὶδευσ-ο-μεν	παὶδεύσ-ω-μεν
» 2	παὶδεύσ-ε-τε	ἐ-παὶδευσ-ε-τε	παὶδεύσ-η-τε
» 3	παὶδεύσ ουσι(ν)	ἐ-παὶδευσ-ε-ν	παὶδεύσ-ωσι(ν)
	Παρακείμενος	Ὑπερσυντέλικος	Παρακείμενος
Ἐνικ. 1	πε-παὶδεύκ-ω	ἐ-πε-παὶδεύκ-ει-γ ²	πε-παὶδεύκ-ω
» 2	πε-παὶδεύκ-ας	ἐ-πε-παὶδεύκ-ει-ς	πε-παὶδεύκ-ης
» 3	πε-παὶδεύκ-ε	ἐ-πε-παὶδεύκ-ει(ν)	πε-παὶδεύκ-η ληπ.
Δυϊκ. 2	πε-παὶδεύκ-α-τον	ἐ-πε-παὶδεύκ-ει-τον ¹	Συνηθέστερον δὲ
» 3	πε-παὶδεύκ-α-τον	ἐ-πε-παὶδεύκ-ει-την	πεπαὶδεύκως ὁ, ἡτο
Πληθ. 1	πε-παὶδεύκ-α-μεν	ἐ-πε-παὶδεύκ-ει-μεν	πεπαὶδεύκότες ὡμεν
» 2	πε-παὶδεύκ-α-τε	ἐ-πε-παὶδεύκ-ει-τε	ἡτε, ὥσι(ν)
» 3	πε-παὶδεύκ-α-σι(ν)	ἐ-πε-παὶδεύκ-ε-σιν ³	
	Μέλλ. γ' ἡ τετελεσμένος		
Ἐνικ. 1	πεπαὶδεύκως ἔσομαι		
» 2	πεπαὶδεύκως ἔσει		
» 3	πεπαὶδεύκως ἔστω		
Δυϊκ. 2	πεπαὶδεύκότε	ἔσεσθον	
» 3	πεπαὶδεύκότε	ἔσεσθον	
Πληθ. 1	πεπαὶδεύκότες ἔσομεθα		
» 2	πεπαὶδεύκότες ἔσεσθε		
» 3	πεπαὶδεύκότες ἔσονται		

1) Πολλάκις τὸ δέ πρόσ. τοῦ διηκ. τῶν ἴστορικῶν γρόνων ἐν τῇ ὄριστικῇ ὡς καὶ τῇ εὐκτικῇ εἶναι ὅμοιον μὲ τὸ γ' πρόσωπον.

2) Τὸ α' πρόσ. τοῦ ἑνίκ. ὑπερσυντελίκου ἔχει ἐνίστε καὶ τύπον -η (ἐκ τοῦ Ἰωνίκου εἴτε οἴον ἐκείνη φασθείση θήκε απότοστον τοιούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικῆς).

3) Τὸ γ' πληθ. πρόσ. τοῦ ὑπερσυντελ. μεταγενεστ. ληγεῖ εις -ειον τοιούτου ἐπεπαιδεύκειον.

ακόν

Εύκτική	Προστακτική	Απαρέμφατος	Μετοχή
*Έγεστώς	*Έγεστώς	*Έγεστώς	*Έγεστώς
πα!δεύ-οι-μι	πα!δεύ-ε		πα!δεύ-ων
πα!δεύ-οι-ς	πα!δεύ-έ-τω		πα!δεύ-οντος
πα!δεύ-οι	πα!δεύ-ε-τον	πα!δεύ-ειν	πα!δεύ-ουσκ
πα!δεύ-οι-τον	[πα!δεύ-έ-των]		πα!δεύ-ούσης
πα!δεύ-οι-την			πα!δεύ-ον
πα!δεύ-οι-μεν	πα!δεύ-ε-τε		πα!δεύ-οντος
πα!δεύ-οι-τε	πα!δεύ-έ-γτων		
πα!δεύ-οι-εν	(ἢ πα!δεύ-έ-τωσκν)		
<i>Μέλλων</i>		Mέλλων	Mέλλων
πα!δεύσ-οι-μι			πα!δεύσ-ων
πα!δεύσ-οι-ς			πα!δεύσ-οντος
πα!δεύσ-οι			πα!δεύσ-ουσκ
πα!δεύσ-οι-τον		πα!δεύσ-ειν	πα!δεύσ-ούσης
πα!δεύσ-οι-την			πα!δεύσ-ον
πα!δεύσ-οι-μεν			πα!δεύσ-οντος
πα!δεύσ-οι-τε			
πα!δεύσ-οι-εν			
<i>Άδριστος</i>		*Άδριστος	*Άδριστος
πα!δεύσ-κι-μι			πα!δεύσ-άς
πα!δεύσ-εις (ἢ κις)	πα!δεύσ-ο-ν		πα!δεύσ-αγντος
πα!δεύσ-εις(γ) (ἢ κι)	πα!δεύσ-ά-τω		πα!δεύσ-ασκ
πα!δεύσ-αι-τον	πα!δεύσ-κ-τον	πα!δεύ-σκι	πα!δεύσ-άσκης
πα!δεύσ-αι-την	[πα!δεύσ-ά-των]		πα!δεύσ-άσκης
πα!δεύσ-αι-μεν			πα!δεύσ-αν
πα!δεύσ-αι-τε	πα!δεύσ-κ-τε		πα!δεύσ-αντος
πα!δεύσ-εικν (ἢ -αι-εν)	πα!δεύσ-ά-γτων (ἢ πα!δεύσάτωσκν)		
<i>Παρακείμενος</i>		Παρακείμενος	Παρακείμενος
πε-πα!δεύκ-οι-μικλ.	πεπα!δευκώς īσθι!		
Συνηθέστερον δὲ	πεπα!δευκώς ἔστω		
πεπα!δευκώς εἰην,	πεπα!δευκότε ἔστον		
εἴης, εἴη	πεπα!δευκότε ἔστων	πε-πα!δεύκ-έ-γκι!	
πεπα!δευκότε είτον,	πεπα!δευκότες ἔστε		
είτην,	πεπα!δευκότες ἔστων		
πεπα!δευκότες	(ἢ ἔστωσκν)		
είμεν, είτε, είεν			

¹⁾ Ο παρακείμενος παραδείγματα τούτου μπάργουσιν· οἷον τεθμαῖτι, εσται, ισθι τοῖς αἷσα, δέδιμι.

'Αριθμός καὶ πρόσωπον		'Οριστικὴ	'Υποτακτικὴ
'Αρκτικοὶ χρόνοι		'Ιστορικοὶ χρόνοι	
		'Ερεστὸς	'Ερεστὸς
'Ενικ.	1	παιδεύ-ο-μαι	ἐ-παιδεύ-ό-μην
"	2	παιδεύ-ει	ἐ-παιδεύ-ου
"	3	παιδεύ-ε-ται	ἐ-παιδεύ-ε-το
Δυϊκ.	2	παιδεύ-ε-σθον	ἐ-παιδεύ-ε-σθον
"	3	παιδεύ-ε-σθον	ἐ-παιδεύ-ε-σθην
Πληγή.	1	παιδεύ-ό-μεθα	ἐ-παιδεύ-ό-μεθα
"	2	παιδεύ-ε-σθε	ἐ-παιδεύ-ε-σθε
"	3	παιδεύ-ο-γται	ἐ-παιδεύ-ο-γτο
		Μέλλον	
'Ενικ.	1	παιδεύσ-ο-μαι	ἐ-παιδεύσ-ά-μην
"	2	παιδεύσ-ει	ἐ-παιδεύσ-ώ
"	3	παιδεύσ-ε-ται	ἐ-παιδεύσ-ε-το
Δυϊκ.	2	παιδεύσ-ε-σθον	ἐ-παιδεύσ-ε-σθον
"	3	παιδεύσ-ε-σθον	ἐ-παιδεύσ-ε-σθην
Πληγή.	1	παιδεύσ-ό-μεθα	ἐ-παιδεύσ-ά-μεθα
"	2	παιδεύσ-ε-σθε	ἐ-παιδεύσ-ε-σθε
"	3	παιδεύσ-ο-γται	ἐ-παιδεύσ-ά-γτο
		Παρακείμενος	
'Ενικ.	1	πε-παιδεύ-μαι	ἐ-πε-παιδεύ-μην ¹
"	2	πε-παιδεύ-ται	ἐ-πε-παιδεύ-σο
"	3	πε-παιδεύ-ται	ἐ-πε-παιδεύ-το
Δυϊκ.	2	πε-παιδεύ-σθον	ἐ-πε-παιδεύ-σθον
"	3	πε-παιδεύ-σθον	ἐ-πε-παιδεύ-σθην
Πληγή.	1	πε-παιδεύ-μεθα	ἐ-πε-παιδεύ-μεθα
"	2	πε-παιδεύ-σθε	ἐ-πε-παιδεύ-σθε
"	3	πε-παιδεύ-γται	ἐ-πε-παιδεύ-γτο
		'Υπερσυντέλεικος	
'Ενικ.	1	πε-παιδεύ-μαι	πεπαιδευμένος ὁ ²
"	2	πε-παιδεύ-ται	πεπαιδευμένος ἡς
"	3	πε-παιδεύ-ται	πεπαιδευμένος ἡ *
Δυϊκ.	2	πε-παιδεύ-σθον	πεπαιδευμένω ³ τον
"	3	πε-παιδεύ-σθον	πεπαιδευμένω ³ την
Πληγή.	1	πε-παιδεύ-μεθα	πεπαιδευμένοις ὧμεν
"	2	πε-παιδεύ-σθε	πεπαιδευμένοις ³ τε
"	3	πε-παιδεύ-γται	πεπαιδευμένοις ³ τοι

1) Ἐνίστε σχῆματίζεται περιφραστικῶς πεπαιδευμένος ἦν.

2) Μόνον τὰ ῥήματα μέμνημαι καὶ κέπημαι σχῆματίζουσι: μονολεκτικῶς τὸν παρακείμενον τῆς ὑποτακτ. εἰς -ῶμαι, -ῆ, -ῆται καὶ τῆς εὐκτικῆς εἰς -ήμην, -ῆρο, -ῆτο, οἷον κεκτῶμαι κεκτήμην, κλπ. Ἐνίστε δὲ καὶ τὸ κέκλημαι καὶ διαβέβλημαι σχῆματίζουσι: μονολεκτικῶς τὸν παρακμ. τῆς εὐκτικῆς οἷον κεκλῆσθε.

ΣΗΜ. Τὸ μέσον ῥῆμα σπανίως ἔχει τετελεσμένον μέλλοντα, ὃς μεμνήσομαι.

<i>Εὐκτική</i>	<i>Προστακτική</i>	<i>*Απαρέμφατος</i>	<i>Μετοχή</i>
'Ενεστώς	'Ενετώς	'Ενεστώς	'Ενεστώς
παιδεύ-οί-μην παιδεύ-οι-ο παιδεύ-οι-το παιδεύ-οι-σθον παιδεύ-οι-σθην παιδεύ-οι-μεθικ παιδεύ-οι-σθε παιδεύ-οι-γτο	παιδεύ-ου παιδεύ έ-σθω παιδεύ-ε-σθον παιδεύ-έ-σθων παιδεύ-ε-σθε παιδεύ-έ-σθων (ἢ παιδεύσθωσαν)	παιδεύ-ε-σθικι	παιδεύ-ό-μενος παιδεύ-ο-μένη παιδεύ-ό-μενον
<i>Mέλλων</i>		<i>Mέλλων</i>	<i>Mέλλων</i>
παιδευσ-οί-μην παιδεύσ-οι-ο παιδεύσ-οι-το παιδεύσ-οι-σθον παιδεύσ-οι-σθην παιδευσ-οί-μεθικ παιδεύσ-οι-σθε παιδεύσ-οι-γτο		παιδεύσ-ε-σθικι	παιδεύσ-ό-μενος παιδεύσ-ο-μένη παιδεύσ-ό-μενον
<i>Αόριστος</i>	<i>*Αόριστος</i>	<i>*Αόριστος</i>	<i>*Αόριστος</i>
παιδευσ-αί-μην παιδεύσ-αί-ο παιδεύσ-αί-το παιδεύσ-αί-σθον παιδεύσ-αί-σθην παιδευσ-αί-μεθικ παιδεύσ-αί-σθε παιδεύσ-αί-γτο	παιδευσ-αι παιδευσ-ά-σθω παιδεύσ-α-σθον παιδευσ-ά-σθων παιδεύσ-α-σθε παιδευσ-ά-σθων (ἢ -ά-σθωσαν)	παιδεύσ-α-σθικι	παιδεύσ-ά-μενος παιδεύσ-α-μένη παιδεύσ-ά-μενον
<i>Παρακείμενος</i>	<i>Παρακείμενος</i>	<i>Παρακείμενος</i>	<i>Παρακείμενος</i>
πεπαιδευμένος εἴην, ² εἴης, εἴη πεπαιδευμένω εἴτον, εἴτην πεπαιδευμένοι εἴμεν, είτε, εἴεν	πε-παιδεύ-σο πε-παιδεύ-σθω πε-παιδεύ-σθον πε-παιδεύ-σθων πε-παιδεύ-σθε πε-παιδεύ-σθων (ἢ -σθωσαν)	πε-παιδεύ-σθικι	πε-παιδεύ-μένος πε-παιδεύ-μένη πε-παιδεύ-μένον

'Αριθμός και πρόσωπον		'Οριστική	'Υποτακτική
		'Αρκτικοί χρόνοι	'Ιδιορυθμοί χρόνοι
		'Ενεστώς	Παρατατικός
Ἐνια.	1	πα:δεύ-ο-μα:	ἐ-πα:δεύ-ό-μην
"	2	πα:δεύ-ε:	ἐ-πα:δεύ-ου
"	3	πα:δεύ-ε-ται: κλπ. ώς τὸ μέσον	ἐ-πα:δεύ-ε-το κλπ. ώς τὸ μέσον
		Μέλλων	'Άρριστος
Ἐνια.	1	πα:δευθήσ-ο-μα:	ἐ-πα:δεύθη-γ
"	2	πα:δευθήσ-ει:	ἐ-πα:δεύθη-ς
"	3	πα:δευθήσ-ε-ται:	ἐ-πα:δεύθη
Δυϊκ.	2	πα:δευθήσ-ε-σθον	ἐ-πα:δεύθη-τον
"	3	πα:δευθήσ-ε-σθον	ἐ-πα:δεύθη-την
Πληθ.	1	πα:δευθήσ-ό-μεθι	ἐ-πα:δεύθη-η-μεν
"	2	πα:δευθήσ-ε-σθε	ἐ-πα:δεύθη-τε
"	3	πα:δευθήσ-ο-γνται:	ἐ-πα:δεύθη-σαι
		Παρακείμενος	'Υπερσυντέλικος
Ἐνια.	1	πεπα:δευμα:	ἐπεπα:δεύμην
"	2	πεπα:δευσα:	ἐπεπα:δεύσο
"	3	πεπα:δευται:	ἐπεπα:δεύτο
		κλπ. ώς τὸ μέσον	κλπ. ώς τὸ μέσον
		Μέλλ. γ' ἢ τετελεσμ.	
Ἐνια.	1	πε-πα:δεύσ-ο-μα:	
"	2	πε-πα:δεύσ-ει:	
"	3	πε-πα:δεύσ-ε-ται:	
Δυϊκ.	2	πε-πα:δεύσ-ε-σθον	
"	3	πε-πα:δεύσ-ε-σθον	
Πληθ.	1	πε-πα:δεύσ-ό-μεθι	
"	2	πε-πα:δεύσ-ε-σθε	
"	3	πε-πα:δεύσ-ο-γνται:	
			'Πρηματικά έπιθετα
		πα:δευ-τός πα:δευ-τὴ πα:δευτὸν	όστις εἶνε δυνατὸν γὰ πα:δευθῆ
		πα:δευ-τέος πα:δευ-τέα πα:δευ-τέον	όστις πρέπει νὰ πα:δευθῆ

Εύκτική	Προστακτική	Απαρέμφατος	Μετοχή
*Έρεστώς	*Έρεστώς	*Έρεστώς	*Έρεστώς
παιδεύ-οί-μην παιδεύ-οι-ο παιδεύ-οι-το κλπ. ώς τὸ μέσον	παιδεύ-ου παιδεύ-έ-σθιω κλπ. ώς τὸ μέσον	παιδεύ-ε-σθι:	παιδεύ-ό-μενος παιδεύ-ο-μένη παιδεύ-ό-μενον
Μέλλων		Μέλλων	Μέλλων
παιδευθησ-οί-μην παιδευθησ-οι-ο παιδευθησ-οι-το παιδευθησ-οι-σθιον παιδευθησ-οι-σθην παιδευθησ-οι-μεθικ παιδευθησ-οι-σθε παιδευθησ-οι-γντο		παιδευθήσ-ε-σθι:	παιδευθησόμενος παιδευθησομένου παιδευθησομένη παιδευθησομένης παιδευθησομενον παιδευθησομένου
*Άόριστος	*Άόριστος	*Άόριστος	*Άόριστος
παιδευθεί-ην παιδευθεί-ης παιδευθεί-η παιδευθεί-τον (ἢ-είντον) παιδευθεί-την (ἢ-εινήτην) παιδευθεί-μεν (ἢ-είνημεν) παιδευθεί-τε (ἢ-εινήτε) παιδευθεί-εν (ἢ-εινησαν)	παιδεύθη-τι παιδευθή-τω παιδεύθη-τον παιδεύθη-των παιδεύθη-τε παιδεύθη-των (ἢ παιδεύθη-τωσαν)	παιδευθή-γνοι	παιδευθείς παιδευθέντος παιδευθείσακ παιδευθείσης παιδευθὲν παιδευθέντος
Παρακείμενος	Παρακείμενος	Παρακείμενος	Παρακείμενος
πεπαιδευμένος εἴην πεπαιδευμένος εἴης πεπαιδευμένος εἴη κλπ. ώς τὸ μέσον	πεπαιδεύ-σο πεπαιδεύ-σθιω κλπ. ώς τὸ μέσον	πεπαιδεύ-σθι:	πεπαιδευ-μένος πεπαιδευ-μένη πεπαιδευ-μέγον
Μέλλ. γ' ἢ τετελεσμ.		Μέλλ. γ' ἢ τετελεσ.	Μέλλ. γ' ἢ τετελεσ.
πεπαιδευσ-οί-μην πεπαιδεύσ-οι-ο πεπαιδεύσ-οι-το πεπαιδεύσ-οι-σθιον πεπαιδεύσ-οι-σθην πεπαιδεύσ-οι-μεθικ πεπαιδεύσ-οι-σθε πεπαιδεύσ-οι-γντο		πεπαιδεύσ-ε-σθι:	πεπαιδευσόμενος πεπαιδευσομένου πεπαιδευσομένη πεπαιδευσομένης πεπαιδευσομενον πεπαιδευσομένου

"ΛΟΩ.α παραδείγματα.

Δακρύω(ū), κωλύω(ū), μηνύω(ū), βασιλεύω, βουλεύω, βουλεύομαι, δουλεύω, δεσμεύω, πιστεύω, κινδυνεύω, τοξεύω, θηρεύω, θεραπεύω, φυτεύω, μαντεύομαι, πραγματεύομαι. Ἰκετεύω, σκυλεύω, στρατεύομαι, στρατοπεδεύομαι.

Τονισμὸς τοῦ ὄντος.

§ 186. Τὰ ὄντα τονίζονται ὅσον ἐπιτρέπει ἡ ποσότης τῆς ληγούστης ἀνωτέρω, ως βούλευε, παῦε, κλπ.

ΣΗΜ. Τὰ δίγρανα τῶν καταλήξεων εἶναι βραχέα πλὴν τῆς καταλήξεως -as τῆς ἑνικ. ὀνομ. τοῦ α' ἀρ. τῆς ἑνεργ. μετογ. (κατὰ § 111,1). Περὶ δὲ τῶν καταλήξεων -ai καὶ -oi ίδè § 10.

§ 187. Ἐξαιρέσεις.

1) Ὁ ἑνεργ. ἀρ. α' τοῦ ἀπαρέμφάτου τονίζεται ἐπὶ τῆς παροληγούστης· οἵον παιδεῖσαι.

Διάκρινε τὸ παιδεύοντα (εὔκτ.) ἀπὸ τοῦ παιδεῖσαι (ἀπαρέμφ.) καὶ παιδεύοντα (προστακτ.).

2) Πάντα τὰ εἰς -nai ἀπαρέμφατα τονίζονται ἐπὶ τῆς παροληγούστης, οἵον πεπαιδευκέντραι, παιδευθῆνται.

3) Πάσκι κι εἰς -ως καὶ -eis μετογῇ ἔχουσιν ὀξεῖσιν ἐπὶ τῆς ληγούστης, οἵον πεπαιδευκώς, παιδευθέεις.

4) Ὁ μέσος καὶ πκθ. παροκείμ. τοῦ ἀπαρεμφ. καὶ τῆς μετογῆς τονίζονται ἐπὶ τῆς παροληγούστης, οἵον πεπαιδεῦσθαι, πεπιδευμένος.

5) Τὰ εἰς -tos ὄντα ὄντα τονίζεται εἶναι ὀξύτονα, τὰ δὲ εἰς -teos παροξύτονα, οἵον παιδευτός, παιδευτέος.

ΣΗΜ. 1. Τὰ θηλυκὰ καὶ οὐδέτερα τῶν μετογῶν τονίζονται ἐφ' ᾧς καὶ τὸ ἀρσεν. συλλαβῆς· π. γ. παιδεύων, παιδεύοντα, παιδεῦν.

Διάκρινε τὸ παιδεύοντα (προστ.) ἀπὸ τοῦ παιδεῦσον (μετγ.).

ΣΗΜ. 2. Ὁ ἀρ. παθ. τῆς ὄποτακτ. ἐν μὲν τῷ ἑνικῷ ἔχει περισπωμένην ἐπὶ τῆς ληγούστης, οἵον παιδευθῶ, -θῆς, θῆ, ἐν δὲ τῷ δυϊκ. καὶ πληθ. ἐπὶ τῆς παροληγούστης· οἵον παιδευθῶμεν, παιδευθῆτον, κλπ. Καὶ τῆς εὐκτικῆς ὁ δυϊκὸς καὶ πληθυντικὸς τονίζονται ἐπὶ τῆς παροληγούστης· οἵον παιδευθῆτον, -θείτηρ, -θείμεν, -θεῖτε, -θεῖεν.

6) Ὁ ἀριστος 6' ἑνεργ. τοῦ ἀπαρεμφ. περισπάται, ως λιπεῖν.

7) Ὁ ἀόριστ. 6' τῆς ἐνεργ. μετογῆς ὁξύνεται, ώς λιπών, λιπόντος, λαβών, κτλ.

8) Τὸ δεύτερον ἔνικὸν πρόσωπον τοῦ μέσου ἀορίστ. 6' τῆς προστάχτηκης περισπάται, ώς τραποῦ, (ἀλλὰ τράπεσθε).

9) Ὁ μέσος ἀόρ. 6' τοῦ ἀπαρεμῷ. παροξύνεται, ώς τραπέσθαι.

10) Τὸ 6' ἔνικ. πρόσωπον τῶν ἀνωμάλων ἀορ. εἶπον, εὔρον, ἡλθον, εἴδον καὶ ἔλαβον ἔχει ὁξεῖχν ἐπὶ τῆς ληγούσης ἐν τῇ προστάχτ. εἰπέ, εὑρέ, ἡλθέ, ἰδὲ καὶ λαβέ, τούνκαντιον δὲ εἴπετε, εὕρετε, ἔλθετε, ἰδετε, λάβετε.

Τονισμὸς τῶν συνθέτων ὁμιάτων.

§ 188. Εἰς τὴν ὄριστικὴν καὶ προστάχτ. τῶν συνθέτων ὁμιάτων ὁ τόνος ἀναλογίνει δύον ἐπιτρέπει ἡ ποσότης τῆς ληγούσης ἀνωτέρῳ (§ 186), οὐδέποτε δύμως ὑπεράκνω τῆς αὐξήσεως καὶ τοῦ ἀναδιπλασιασμοῦ, ώς παρῆγ, παρεῖχον, ἀφίξο, ἀπειργε (προστάχτ.), προύλεγον (προλέγω), κτλ.

§ 189. Τὸ 6' ἔνικ. πρόσωπον τοῦ μέσου ἀορ. 6' τῆς προστάχτ. καὶ εἰς τὰ σύνθετα εἶναι περισπώμενον, ώς ἀποτραποῦ, πλὴν τῶν μονοσυλλόγων συνθέτων μετὰ δισυλλάθου προθέσεως ἀγενθίλιπτου, ώς παράσχον, ἐπίσπον, παράθον, περίθον, ἀλλ' ἀφοῦ (τοῦ ἀρίεμαι).

ΣΗΜ. Τὰ ἄλλα σύνθετα ἔχουσι τὸν τονισμὸν τοῦ ἀπλοῦ ὁμιάτος, ώς ἐκ-λιπών, κτλ.

Σχηματισμὸς τῶν ὁμιάτων.

Α') Μεταβολαὶ καὶ προσθῆκαι ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ θέματος.

Aύξησις.

§ 190. Οἱ ιστορικοὶ χρόνοι τῆς ὄριστικῆς λαμβάνουσιν ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ θέματος αὔξησιν συλλαβικὴν ἢ χρονικήν.

§ 191. Συλλαβικὴν μὲν αὔξησιν λαμβάνουσι τὰ ἀπὸ συμφώνου ἀρχόμενα ὁμιάτα, ἵτοι λαμβάνουσιν ε πρὸ τοῦ ἀρκτικοῦ συμφώνου, εἰς δὲ τὸν ὑπερσυντέλικον πρὸ τοῦ ἀναδιπλασιασμοῦ, ώς ἐ-παίδευον, ἐ-παίδευσα, ἐ-πεπαιδεύκειν.

ΣΗΜ. Ἀν τὸ ἀρκτικὸν γράμμα εἶνε ρ διπλασιάζεται μετὰ τὴν συλλαβικὴν αὐξησιν, ὡς ὁμπτω, ἔρρυπτον, ὁπτω, ἔρρυπτον, κτλ.

§ 192. Χρονικὴν δὲ αὐξησιν λαμβάνουσι τὰ ἀπὸ φωνήσης ἀρχέμενα ρήματα, τὰς ἐκτείνουσι τὸ ἀρκτικὸν βροχὺ φωνῆσιν,

τὸ	χ	εἰς	η,	ώς	ἄγω.	παρατ.	ῆγον
τὸ	ε	εἰς	η,	ώς	ἔλπιζω,	»	ῆλπιζον
τὸ	ο	εἰς	ω,	ώς	όριζω,	»	ῶριζον
τὸ	ϊ	εἰς	ι,	ώς	ἴκετεύω,	»	ἴκετευον
τὸ	ϋ	εἰς	υ,	ώς	ὔθριζω,	»	ὔθριζον

Τῶν δὲ διφθοργῶν κι ἐπόμεναι αὐξάνονται ἐκτείνουσαι τῷ πρῶτῳ φωνῆσιν.

ἡ	αι	εἰς	ῃ,	ώς	αἱρέω-ῶ,	παρατ.	ῆροιν
ἡ	ᾳ	εἰς	ῃ,	ώς	ἄδω,	»	ῆδον
ἡ	οι	εἰς	ῳ,	ώς	οἰκτίζω,	»	ῷκτιζον
ἡ	ου	εἰς	ῳ,	ώς	αὐλῶ,	»	ῆλουν

Ἡ δὲ εἰ καὶ εν δὲν αὐξάνονται πάντοτε εἰς η καὶ ην, ως εἰκω (ὑπογρῳ), εἰκον, εἰκάζω, γῆκασα (καὶ εἰκοσ κατγ.), εῦχομαι, ηὐχόμην (καὶ εὐγέρμην), εὐδίσκω, ηὐρον (καὶ εὐρον). Ἡ δὲ διφθοργὸς οὐ μένει ἀμετάβλητος, ως οὐτάζω (πληγών), οὐταζον.

ΣΗΜ. Ἡ αὐξησις γίνεται μόνον ἐν τῇ ὁριστικῇ.

Αναδιπλασιασμός.

§ 193. Ο παρκνείμενος, ὑπερσυντ. καὶ μέλλ. τετελεσμένος λαμβάνουσιν ἐν ἀρχῇ τοῦ θέμυτος ἀναδιπλασιασμόν.

1) Ἀν τὸ ρῆμα ἄρχηται ἀπὸ ἑνὸς ἀπλοῦ συμφώνου (ἐκτὸς τοῦ ρ) ἢ ἀπὸ ἀρχῶν πρὸ ὑγροῦ, προτάσσεται τοῦ θέμυτος ε μετὰ τοῦ ἀρκτικοῦ συμφώνου, ως πε-παίδευκα, ἐ-πεπαιδεύκειν, πε-παίδευμαι, ἐ-πε-παίδευμην, πε-παίδεύσομαι.

ΣΗΜ. Ἀν τὸ ἑῆμα ἔγγη ἐν ἀρχῇ σύμφωνον δασὺ (φ, χ, θ), προτάσσεται οὐγῇ τοῦτο, ἀλλὰ τὸ ὅμόφωνό του ψιλὸν (π, κ, τ), ως φονεύω, πε-φόνευκα, χορεύω, κε-χόρευκα, θύω, τέ-θυκα.

2) Ἀν τὸ ρῆμα ἔγγη ἐν ἀρχῇ διπλοῦ σύμφωνον ἢ δύο σύμφωνα (ἀλλ' Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

οὐχί ἀρωνον πρὸ ὑγροῦ) ἢ ρ, λαμβάνει ἐν ἀρχῇ μόνον ε, ως στρατεύω, ἔστρατευκα, φαύω, ἔφαυκα, φίπτω, ἔφφιφα.

ΣΗΜ. Καὶ τὰ ἀπὸ γη ἀργόμενα ῥήματα λαμβάνουσι μόνον ε, ως ἔγγρωκα. Τὰ δὲ ἀπὸ θλ καὶ γλ διφοροῦνται, ηποι λαμβάνουσιν ἡ μόνον ε ἢ ε μετὰ τοῦ ἀρκτικοῦ συμφώνου, ως βλαστάρω, ἔβλάστηκα (καὶ βε-βλάστηκα), γλύφω, ἔγλυψμα (καὶ γέ-γλυψμα), βλασφημῶ, βε-βλασφήμηκα, βλάπτω, βέ-βλαφα.

3) Ἐν τῷ ὄχημα ἀργηταὶ ἀπὸ φωνήνετος, ἐκτείνεται τὸ ἀρκτικὸν τοῦτο φωνῆν διπλαῖς καὶ ἐν τῇ αὐξήσει τῶν ιστορικῶν χρόνων, ως ἀρπάζω, ἥρπακα, ἔλπίζω, ἥλπικα.

§ 194. Λι προσθῆκι καὶ ς μεταβολὴ ἐν ἀργῇ τοῦ θέματος λέγονται ἀναδιπλασιασμός.

§ 195. Ἐνεστωτικὸς ἀναδιπλασιασμός. Πήματά τινα λαμβάνουσιν ἀναδιπλασιασμὸν καὶ εἰς τὸν ἐνεστ. καὶ παρατ., δστις λέγεται ἐνεστωτικός. Εἶνε δὲ Ἐνεστωτικὸς ἀναδιπλασιασμός ἡ ἐπικνάληψις τοῦ ἀρκτικοῦ συμφώνου τοῦ θέματος μετὰ τοῦ ι, ως γι-γράψκω, ἔ-γι-γρωσκον, γιγνομαι, ἔ-γι-γρόμην, μί-μιω (ἐν τοῦ μι-μένω), πί-πτω (πι-πέτω), βι-βάζω.

ΣΗΜ. Ο ἀναδιπλασιασμὸς φυλάττεται εἰς δλας τὰς ἐγκλίσεις καὶ εἰς τὸ ἀπαρέμπτον καὶ εἰς τὴν μετογήν.

Ἄττικὸς ἀναδιπλασιασμός.

§ 196. Τινὰ ῥήματα ἀργόμενα ἀπὸ α, ε, ο λαμβάνουσιν εἰς τὸν παροκείμ. καὶ ὑπερσυντέλ. Ἀττικὸν ἀναδιπλασιασμόν. Εἶνε δὲ Ἀττικὸς ἀναδιπλασιασμός ἡ ἐπικνάληψις τῶν δύο πρώτων γραμμάτων τοῦ θέματος πρὸ τῆς ἐκτάσεως τοῦ θέματος, γίνεται δὲ εἰς βροχέκ ως ἐπὶ τὸ πολὺ θέματα.

Πήματα λαμβάνοντα τὸν Ἀττικὸν ἀναδιπλασιασμὸν εἶνε τὰ ἔξτις :

ἀλέω-ῶ	(ἀλέθω),	(ἀλ-ήλε-ω)	ἀλ-ήλε-μα:
ἀρόω	(ἀργάνω),		ἀρήρομα:
ὅμνυμι	(θέμα ὅμο-),	ὅμ-ώμο-ω	ὅμ-ώμο-μα:
ἔλεγγκω		(ἔλ-ήλεγγκω)	ἔλ-ήλεγμα:
ἐμέω-ῶ	(ζερω),	(ἐμ-ήμε-ω)	ἐμ-ήμεσ-μα:
ἔλαυνω	(θέμ. ἔλα-),	ἔλ-ήλαυ-ω	ἔλ-ήλαυ-μα:
ὅλλυμι	(θ. ὅλ-, ὅλε-),	ὅλ-ώλε-ω	ὅλ-ώλ-μα:
ὅρύτω	(θ. ὅρυχ-),	(ὅρ-ώρυχω)	ὅρ-ώρυγ-μα:

ρέβω	(θ. ἐνεκ-),	ἐν-ήνοχ-α,	ἐν-ήνεγ-ματι
έσθιω	(θ. ἐδε-),	ἐδ-ήδο-κα,	ἐδ-ήδεσ-ματι
ἔργομαι	(θ. ἐλυθ-),	ἐλ-ήλυθ-α,	
ἀλείφω	(θ. ἀλιθ-),	ἀλ-ήλιθ-α,	ἀλ-ήλιμματι
ἀγείρω	(θ. ἀγερ-),	(ἀγ-ήγερ-ακ),	(ἀγ-ήγερ-ματι)
ἐγείρω	(θ. ἐγερ-),	(ἐγ-ήγερ-ακ),	(ἐγ-ήγερματι)
		θ' ἐγρ-ήγερ-α (εἰματι ἀγριπνος)	
ἀκούω	(θ. ἀκο-),	ἀκ-ήκο-α	
ἐρείδω	(στηρίζω)	ἐρ-ήρεικα,	ἐρ-ήρεισματι

ΣΗΜ. 1. Ο ὑπερσυντέλ. εἴς τινα μόνον ἐκ τούτων λαμβάνει καὶ αὐξῆσιν γρονικὴν ἐν ἀργῇ τοῦ Ἀττικοῦ ἀναδιπλασιασμοῦ, ὡς ἀκούω, ἀκήκοα, ἥηκτοιειν, ὁρίσσω, δρῶσυχα, ὁρωρύζειν, ὁρωρύγμητ, ἀπ-όλλυμαι, ἀπολώλειν, ὅμημαι, ὅμωμοκα, ὅμωμόκειν.

ΣΗΜ. 2. Καὶ ὁ ἄρρ. θ' ἑημάτων τινῶν λαμβάνει Ἀττικὸν ἀναδιπλασ., ὡς ἄγω, ἄρρ. θ' ἥη-αγ-ον (θέμ. αγ-), φέρω, ἄρρ. θ' ἥη-εγκον (θέμ. ἐνεκ-).

Ἄνωμαλίαι ἐν τῇ αὐξῆσει καὶ τῷ ἀναδιπλασιασμῷ.

A') Τρίματα ἀπὸ φωνήνεντος ἀρχόμενα.

§ 197. Τὰ φέμικτα ἔάω (ἀργήνω), ἔθιζω, ἔλισσω, ἔλκω (έλκυώ), ἔρπω (έρπυζω), ἔργαζομαι, ἔρπομαι, ἔστιω καὶ ἔχω αὐξήσονται καὶ ἀναδιπλασιάζονται οὐχι: εἰς η, ἀλλ' εἰς ει, ως εἴων, εἴασα, εἴακα, εἴθιζον, εἴχον, κτλ. Ὁσκύτως εἴλον (θ. ἐλ-) ἄρρ. τοῦ ἀιρέω-ῶ, εἴδον (θ. ἰδ-) ἄρρ. θ' τοῦ δρῶ καὶ ἄρρ. θ' εἴμεν, εἴτε, εἴσαν, παρκα. εἴκα, ὑπερσ. εἴκειν (θέμ. ἐ- τοῦ ἴημι), εἴστηκειν ὑπερσ. (παρακ. ἔστηκα) τοῦ ἴστημι, εἴπον ἄρρ. θ' καὶ εἴηρηκα, εἱρήκειν, εἴρημαι.

§ 198. Τὸ θέματα ἔλκω εἶνε εὔχρονος μόνον εἰς τὸν ἐνεστ., παρατ. καὶ μέλλ., οἱ δὲ λοιποὶ γρόνοι σχηματίζονται ἐκ τοῦ ἔλκνω.

§ 199. Τοῦ ἔπομαι ὁ ἄρρ. θ' εἶνε ἔ-σπόμητ, ὑποτ. ἔπισπωμαι, εύντ. ἔπισποίμητ, κτλ., ως καὶ τοῦ ἔχω, ἔ-σχον, ἔ-σχόμητ (σχῶ, σχοῖνηρ, κτλ.).

§ 200. Ἐκ τοῦ θέματος ἔθ- (ἱθίζω, ἔθος) σχηματίζεται ὁ ἀνώμαλος παρκα. εἴωθα.

ΣΗΜ. Τὰ δήματα ταῦτα εἰχον ἐν ἀρχῇ Φ ἢ σ (ώς φαίνεται ἐν τῷ ἔ-σχορ, ἔ-σπόμηρ, κτλ.) καὶ ἐλάχιστον αὐξῆσιν συλλαβικήν, ἵτις ἀποβαλλομένου τοῦ Φ ἢ σ συναιρεῖται μετά τοῦ ἐπομένου ε εἰς ει, ως ἔχω (θέμ. σεγ/-), παρατ. (ἔ-σεγον, ἔ-ε-γον) εἰχον, ἄρο. ἔ-σχ-ορ, ἔ-ση-κα, σκή-σω.

§ 201. Τὰ δήματα ὠδέω-ῶ (σπεργνω), ὠροῦμαι (ἀγοράζω) καὶ οὐδέω-ῶ λαχιθάγουσιν αὐξῆσιν συλλαβικήν, ως ἔ-ώθουν, ἔ-ωσα, ἔ-ωρούμην, ἔ-ώνημαι, ἔ-ορέουν. 'Ωσαύτως καὶ τὸ ἔοικα (εἴμαι δημοιος, οχιγομακι) παρακ. 6' ἐν τοῦ θέμ. εικ-, γετογ., ἔοικὼς καὶ 'Αττικῶς εἰκώς, εἰκνια, εἰκός καὶ ἐπίρρ. εἰκότιως.

'Ομοίως καὶ τὸ ἄγρυπνη, ἄρο. ἔαξα, παρακ. ἔαγα καὶ 'ἄλισκομαι, ἄρο. ἔαλων, παρακ. ἔαλωκα.

§ 202. Τὸ ἔοικα εἰς τὸν ὑπερσ. καὶ τὸ ἔορτάζω λαχιθάγουσιν αὐξῆσιν εἰς τὴν δευτέρην συλλαβήν, ως ἔψκειν, ἔώρταζον.

§ 203. Συλλαβικὴν ἔμικ καὶ γρονικὴν αὐξῆσιν ἡ ζηκδιπλασιασμὸν λαχιθάγουσι τὰ δήματα δρῶ καὶ ἀν-οίγω, ἔώρων, ἄλλα παρακ. ἔόρακα, (ἐώρακ), ἀν-έφρογον, ἀν-έφρεα, παρακ. ἀν-έφρα, ἀν-έφρημαι, ἀν-έφρημην.

ΣΗΜ. Τινὰ δήματα δὲν λαχιθάγουσιν αὐξῆσιν, ως οἰκουρῶ, οἰκούρουν, οἰωρίζομαι, οἰωριζόμην, αναίρω (ξηραίνω), αναίρων.

B') Πήματα ἀπὸ συμφώνου ἀρχόμενα.

§ 204. Τὰ δήματα βούλομαι, δύναμαι καὶ μέλλω πολλάκις λαχιθάγουσι καὶ αὐξῆσιν η ἀντὶ τοῦ ε, ως ἔβονταλόμην (καὶ ἡθουλόμην), ἔδυνάμην (καὶ ἡδυνάμην), ἔμελλον (καὶ ἡμελλον)(¹).

§ 205. 'Ο παρατ. χρῆν ἔχων ἐν ἔκυτῷ τὴν αὐξῆσιν (=γρὴ ἡν) ως δήμικ θεωρηθεὶς ἐγένετο ἔχρην.

ΣΗΜ. 'Ο ὑπερσ. ἔστασαν (=εἰστήκεσαν) εἶνε ἄνευ αὐξῆσεως.

§ 206. Τὰ δήματα μιμηθοῦ, (θ. μνκ-) καὶ (κτάκμα) κιῦμαι δὲν λαχιθάγουσιν ἐν τῷ παρακ. μόνον ε, ἀλλ' ἐπαναλαχιθάγουσι καὶ τὸ ἀρκτικὸν σύμφωνο παρὰ τὸν κκνόνχ (² 193, 2), ως μέ-μημαι, ἔ-μεμημην, κέ-κημαι (ἐνίστε καὶ ἔ-κημαι), ἔ-κε-κήμην. 'Ομοίως καὶ πέπτωκα (τοῦ πιπτω).

(1) 'Ομοίως ἐν τῇ ὅμιλουμένῃ ἥπια (ἐπια) τοῦ πίνω, ἥφερα καὶ ἔφερα τοῦ φέρω.

§ 207. Τινὲς ἁρμόνια ἀρχόμενα ἐξ ἑνὸς ὑγροῦ συμφώνου λαμβάνουσιν ἀναδιπλασιασμὸν εἰ καὶ ὅχι εἰ μετὰ τοῦ ἀρκτικοῦ συμφώνου, ὡς

λαμβάνω	εἰληρίζω	εἰληρίζω
λαγγάνω	εἰληρίζω	εἰληρίζω
λέγω	εἰρηνίκω	εἰρηνίκω
συλλέγω	συνείλογκω	συνείλεγμω
διελέγομαι		διειλεγμω
μείρομαι (λαμβάνω ἀπὸ τὴν μοῖραν)		εἰμαρταί (εἰνε τῆς μοῖρας)

Αὕξησις τῶν συνθέτων δημάτων καὶ ἀναδιπλασιασμός.

§ 208. Εἰς τὰ μετὰ προθέσεως σύνθετα ἡ αὔξησις καὶ ὁ ἀναδιπλασιασμὸς γίνονται ἐν ἀρχῇ τοῦ ἁρμάτως μετὰ τὴν πρόθεσιν, ὡς ἀπο-θάλλω, ἀπο-έθαλλον, ἀπο-θείληκω, ἐκ-θάλλω, ἐξ-θαλλον, ἐκ-θείληκω: συγγράψω, συγ-έγραψον, συγ-γέγραψκ· συ-σκευάζω, συν-εσκεύαζον, συγ-εσκεύακα· προσ-τάττω, προσ-έταττον, προσ-τέταγματι.

ΣΗΜ. 1. Ἐν ἡ πρόθεσις λάρη εἰς φωνῆν, τὸ δὲ ἐπόμενον ὅτικα ἀρχηταὶ ἀπὸ β, τότε τὸ β:πλασιάζεται, ὡς ἀπορρίπτω, ἀπορρέω (ἀπὸ καὶ ρέω) διάφορον τοῦ ἀπορέω, διερε παράγεται ἐκ τοῦ ἀπορος).

ΣΗΜ. 2. Τὰ ἄλλα σύνθετα ἁρμάτα λαμβάνουσι τὴν αὔξησιν καὶ τὸν ἀναδιπλασιασμὸν ἐν ἀρχῇ, ὡς

δύστυχῷ	ἐδυστύχουν	δεδυστύχηκω
εὐτυχῷ	ητύχουν καὶ εὐτύχουν	
ἀθυμέω-ῶ	ἡθύμουν	ἡθύμηκω
μυθιστογῆ	ἐ-μυθιστόγουν	με-μυθιστόγηκω
όδοποιῶ	ώδοποιουν	ώδοποιήμω
οἰκοδομῶ	φοιοδόμουν	φοιοδόμηκω
ἰπποτροφῶ	ἰπποτρόφουν	ἰπποτρόφηκω
πλημμελῶ	ἐ-πλημμέλουν	πε-πλημμέληκω

ΣΗΜ. 3. Τὰ μετὰ τοῦ δυσ- σύνθετα ἁρμάτα, τῶν ὑποίων τὸ ἁρματικὸν θέμα ἔργεται ἀπὸ βραχέος φωνής εντος, λαμβάνουσι μετὰ τὸ δυσ τὴν αὔξησιν καὶ ἀναδιπλασιασμόν, ὡς δυσ-αρεστῶ, δυσ-ηρέστον, δυσ-ηρέστηκα. Οὕτως εύρισκεται καὶ εὐ-ηργέτον, εὐ-ηργέτηκα καὶ ἐψ-εργέτον, εὐ-εργέτηκα.

Ανωμαλίαι αὐξήσεως καὶ ἀναδιπλασιασμοῦ
συνθέτων δημάτων.

§ 208. Τινὰ δήματα μετὰ προθέσεως σύνθετα λαμβάνουσιν αὔξησιν καὶ ἀναδιπλασιασμὸν καὶ ἐν ἀρχῇ τῆς προθέσεως καὶ μετ' αὐτὴν ἐν ἀρχῇ τῆς δίζης, ώς

ἀν-έγκομαι,	ἡν-ειχόμην,	ἡν-εσχόμην
ἀμπ-έγκομαι,	ἡμπ-ειγόμην,	ἡμπ-εσχόμην
ἀμφι-γνοῶ,	ἡμφι-εγνόσουν,	ἡμφι-εγνόσακ
ἐπ-αγ-օρθῶ,	ἐπ-ηγ-ώρθουν,	ἐπ-ηγ-ώρθωκα
ἐν-οχλῶ,	ἡν-ώγλουν	ἐν-ώγληκα

§ 209. Τινὰ μετὰ προθέσεως σύνθετα δήματα νομισθέντα ώς ἀπλα-λαμβάνουσι τὴν αὔξησιν καὶ τὸν ἀναδιπλασιασμὸν ἐν ἀρχῇ τῆς προθέ-σεως, ώς

ἐπι-σταματᾷ,	ἡπιστατάμην,	ἡπιστατήθην
καθ-ιζω,	ἐκάθιζον	ἐκάθισα καὶ καθίσα
καθέζομαι,	ἐκαθεζόμην	
καθεύδω,	ἐκάθευδον (καὶ καθηῦδον)	
ἀμφιέννυμι,	ἡμφιόεσκα	ἡμφιόεσμακ
ἐγγυῶ,	ἡγγύων,	ἡγγύηκα
περοιμιάζομαι,	ἐπεροιμιάζόμην,	πεπεροιμιάσμακ
κάθημαι,	ἐκάθημην	

§ 210. "Οσα δήματα παράγονται ἀπὸ λέξεων συνθέτων μετὰ προθέσεων ἢ δσων δήματων τὸ ἀπλούν εἶναι σχερστον, λαμβάνουσι τὰ πλει-στα τὴν αὔξησιν καὶ τὸν ἀναδιπλασιασμὸν ἐν ἀρχῇ τῆς δίζης μετὰ τὴν πρόθεσιν, ώς

ἐγκωμιάζω	(ἐγκώμιον),	ἐνεκωμίαζον,	ἐγκεκωμίακα
ἐπιτηδεύω	(ἐπιτηδεῖς),	ἐπετήδευον,	ἐπιτετήδευκα
κατηγορέω-ῶ	(κατηγορος),	κατηγόρουν,	κατηγόρηκα
ὑποπτεύω	(ὑποπτος),	ὑπώπτευον,	ὑπώπτευκα
ἀπολαυώ	(ἀπὸ λαύω),	ἀπέλαυσα,	ἀπολέλωκα
ἐξετάζω	(ἐξ ἐτάζω),	ἐξήτασα,	ἐξήτακα

Τινὰ δὲ ἐκ τούτων λαμβάνουσιν καὶ ξένησιν καὶ ἀναδιπλασιασμὸν καὶ πρὸ τῆς προθέσεως καὶ μετ' αὐτήν, ὡς

ἀντιδικῶ	(ἀντιδίκος),	ἡντεδίκουν,	ἡντεδίκησα
ἀμφισσήρω		ἡμφ-εσσήρτουν,	ἡμφ-εσσήρτησα
διαιτάω-ῶ	(δίκιτα),	ἴδιήτων,	ἴδειήτησα
παροιγέω-ῶ	(πάροιγος),	ἐπαροιγουν,	πεπαροιγησα

Παραδείγματα.

1. *Καθαρὰ ρήματα.* Ἀν-ορθῶ, κατα-δουλῶ, ἀπ-αιτῶ, κατα-ρροιῶ, παροι-μυθοῦμα, ἀπ-αντάω, δικ-μετρῶ, ἀπο-δημῶ, ἐπι-χειρῶ, δι-ερωτῶ, ἐκ-πολιτορκῶ, ἐν-εδρεύω, ἐξ-απατῶ, προσ-δοκάζω-ῶ, συ-μβοηθῶ, ἐπι-θυμῶ.

2. *Αφωνόληκτα.* Ἀπο-κρύπτω, κατα-λείπω, δια-τρίβω, ἐγ-καλύπτω, συγ-κόπτω, δια-πράττω, κατα-πράττω, ἀνα-κομίζω, κατα-οικίζω, ἀπο-τειχίζω, παροι-σκευάζω, ἐπι-ψηφίζω, συγ-κομίζω, κατα-δικάζω, σύν-αθροίζω.

3. *Υγρόληκτα.* Ἀνα-σπέλλω, ἀνα-τείνω, δικ-ρθείρω, ἐκ-δέρω, ἀπορχίνω, καθ-άλλομα (πηδῶ κάτω), δια-κρίνω, ὑπο-κρίνομα, δια-σπείρω.

B') Προσθηκαὶ εἰς τὸ τέλος τοῦ θέματος.

Τυπικαὶ καταλήξεις.

§ 244. Τυπικαὶ καταλήξεις τῶν ρημάτων εἶνε δῆλον τὸ μέρος τοῦ ῥήματος τὸ μετὰ τὸ θέμα. Εἶνε δὲ τυπικαὶ καταλήξεις καὶ ἔξης :

a') *Ἐνεργητικῶν.*

Οριστικῆς ἐνεστ. καὶ μέλλ.	έγικ.	ω	εις	ει
	δυῖκ.		ετον	ετον
	πληθ.	ομεν	ετε	ουσι(ν)
Οριστ. παρατατ.	ένικ.	ον	ες	ε(ν)
	δυῖκ.		ετον	ετην
	πληθ.	ομεν	ετε	ον

	ένικ.	α	ας	ε(γ)
Όριστ. παροκκειμ.	δυῖκ.		ατον	ατον
	πληθ.	αμεν	ατε	ασι(γ)
	ένικ.	ειν	εις	ει
Όριστ. ύπερσυν.	δυῖκ.		ειτον	ειταν
	πληθ.	.ειμεν	ειτε	εισον
	ένικ.	α	ας	ε(γ)
Όριστ. ἀκρίστ.	δυῖκ		ατον	αταν
	πληθ.	αμεν	ατε	αν
	ένικ.	ω	ης	η
Υποτ. ἐνεστ., παρ. καὶ ἀκρ.	δυῖκ.		ητον	ηταν
	πληθ.	ωμεν	ητε	ωσι(γ)
	ένικ.	οιμι	οις	οι
Εύκτ. ἐνεστ., παρ. καὶ μέλλ.	δυῖκ.		οιτον	οιταν
	πληθ.	οιμεν	οιτε	οιτεν
	ένικ.	αιμι	αις	αι
Εύκτ. ἀκρίστου	δυῖκ.		αιτον	αιταν
	πληθ.	αιμεν	αιτε	αιεν
	ένικ.		ε	ετω
Προστακ. ἐνεστ. καὶ ἀκρ. 6'	δυῖκ.		ετον	[ετων]
	πληθ.		ετε	ουτων
			(καὶ ετωσαν)	
	ένικ.		ον	ατω
Προστακ. ἀκρίστου α'	δυῖκ.		ατον	[ατων]
	πληθ.		ατε	αντων
			(καὶ ατωσαν)	

Απαρεμ. ἐνεστώτος, μέλλοντος καὶ ἀκρ. 6' ειν, ἀκρίστου α' αι καὶ παροκκειμένου ἔναι.

Μετοχ. ἐνεστώτος, μέλλ. καὶ ἀκρ. 6' -ων, -ονσά, -ον, ἀκρ. α' -ᾶς, ασά, αν καὶ παροκκ. -ώς, -νιά, -ός.

β') Μέσων καὶ παθητικῶν.

'Οριστικῆς ἐνεστῶτος, μέλ-	ένικ.	ομήκι	ει:	εται:
	δυϊκ.		εσθιον	εσθιον
	πληθ.	ομεθικ	εσθε	ονται:
'Οριστικῆς παρακτικοῦ καὶ μέσου ἀκρίστου β'	ένικ.	ομην	ου	ετο
	δυϊκ.		εσθιον	εσθιγν
	πληθ.	ομεθικ	εσθε	οντο
'Οριστικῆς παροκκειμένου	ένικ.	μηι	σκι:	ται:
	δυϊκ.		σθιον	σθιον
	πληθ.	μεθικ	σθε	νται:
'Οριστικῆς ὑπερσυντελίκου	ένικ.	μην	σο	το
	δυϊκ.		σθιον	σθηγν
	πληθ.	μεθικ	σθε	ντο
'Οριστικῆς μέσου ἀκρίστ. α'	ένικ.	αμην	ω	ατο
	δυϊκ.		ασθιον	ασθηγν
	πληθ.	αμεθικ	ασθε	αντο
'Οριστικῆς ἀκρ. παθ.	ένικ.	ν	ε	—
	δυϊκ.		τον	την
	πληθ.	μεν	τε	σον
'Υποτακτικῆς ἐνεστ. καὶ μέσου ἀκρίστ. α' καὶ β'	ένικ.	ωμήκι	ῃ	ηται:
	δυϊκ.		ησθιον	ησθιον
	πληθ.	ωμεθικ	ησθε	ωνται:
'Υποτακτ. ἀκρίστου παθ. α' καὶ β'	ένικ.	ῳ	ῃς	ῃ
	δυϊκ.		ῃτον	ῃτον
	πληθ.	ῳμεν	ῃτε	ῳσι(γ)
Εὐκτικῆς ἐνεστῶτος καὶ μέλλ. μέσου καὶ παθητ.	ένικ.	οιμην	οιο	οιτο
	δυϊκ.		οισθιον	οισθηγν
	πληθ.	οιμεθικ	οισθε	οιντο
Εὐκτικ. ἀκρίστ. μέσου	ένικ.	αιμην	αιο	αιτο
	δυϊκ.		αισθιον	αισθηγν
	πληθ.	αιμεθικ	αισθε	αιντο

Εύκτικ. ἀρρ. παθ. α' καὶ 6'	ένικ.	ειην	εινς	ειη
	δυῖκ.		ειτον	ειτην
	πληθ.	ειμεν	ειτε	ειεν
	ένικ.		ου	εσθιω
Προστικτικ. ἐνεστῶτος καὶ μέσου ἀρρίστου 6'	δυῖκ.		εσθιον	εσθιων
	πληθ.		εσθιε	εσθιων
			(καὶ εσθιωσαν)	
Προστικτ. παρακειμένου	ένικ.		ο	σθιω
	δυῖκ.		σθιον	σθιων
	πληθ.		σθιε	σθιων
			(καὶ σθιωσαν)	
Προστ. μέσου ἀρρίστου α'	ένικ.		αι	ασθιω
	δυῖκ.		ασθιον	ασθιων
	πληθ.		ασθιε	ασθιων
			(καὶ ασθιωσαν)	

Απαρέμφ. ἐνεστῶτος καὶ μέλλ. μέσου καὶ παθητικοῦ εαθαι, ἀρρίστου 6' μέσου ἐσθαι, ἀρρ. μέσου α' ασθαι, ἀρρ. παθητ. α' καὶ 6' ηραι, παρακειμ. σθαι.

Μετοχὴ ἐνεστῶτος, μέλλοντος μέσου καὶ παθητ. καὶ μέσου ἀρρ. 6' -όμενος, -ομένη, -όμενον, ἀρρίστ. μέσου α' -άμενος, -αμένη, -άμενον, ἀρρίστ. παθ. -είς, -εῖσα, -ἐν καὶ παρακ. -μένος, -μένη, -μένον.

§ 212. Αἱ τυπικαὶ καταλήξεις τῶν ῥημάτων συνίστανται ἐν πολλῶν μερῶν. Τὰ μέρη ταῦτα, ἔτινα προστιθενταὶ εἰς τὸν χρονικὸν χαρακτῆρα, εἶνε τὰ ἔξης: 1) τὰ συνδετικὰ φωνήεντα: 2) τὰ ἐγκλιτικὰ φωνήεντα: 3) καὶ προσωπικὰ καταλήξεις.

A') Χρονικὸς χαρακτήρ.

§ 213. Χρονικὸς χαρακτήρ λέγονται γράμματά τινα, τὰ ὅποια προστιθενταὶ ἀμέσως εἰς τὸ θέμα τοῦ ῥήματος πρὸς σχηματισμὸν καὶ διάκρισιν τῶν χρόνων αὐτοῦ.

§ 214. Οἱ προστιθέμενοι χρονικοὶ χαρακτῆρες εἶνε οἱ ἔξης: α') σ εἰς πᾶν μέλλ. καὶ ἔγεον. α' ἀρρ. καὶ μέσον, ως παιδεύ-σ-ω, α') σ εἰς πᾶν μέλλ. καὶ ἔγεον. α' ἀρρ. καὶ μέσον, ως παιδεύ-σ-ω, ψηφιοποιηθῆκε από τὸ Ινστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

ἐπαιδευ-σ-α, παιδεύσ-ο-μαι, ἐπαιδευσ-ά-μην, ($\pi\lambda\varepsilon-\kappa-\sigma-\omega$) πλέξω, ($\epsilon\pi\lambda\varepsilon\kappa-\sigma-\alpha$) ἐπλεξα, ($\pi\lambda\varepsilon\kappa-\sigma-\alpha-\mu\xi$) πλέξομαι.

6') ο εἰς τὸν ἐνεργ. παρακ. καὶ ὑπερσ. τῶν φωνηεντολήκτων, ὑγρολήκτων καὶ τῶν ἐχόντων γχρακτ. ὀδοντόφωνον, ως πεπαιδευ-κ-α, ἐπεπαιδεύ-κ-ει-ν, ἐσταλ-κ-α, ἐστάλ-κ-ειν, ($\pi\acute{\epsilon}\rho\alpha\delta-\kappa-\alpha$) πέφρα-κ-α.

Ἐὰν δημως τὸ θέμα τοῦ ἄρματος λήγῃ εἰς οὐρανισκόφωνον ἢ γειλόφωνον, δὲν λαμβάνει γχρακτῆρα κ, ἀλλὰ μεταβάλλεται τὸ γειλόφωνον εἰς φ καὶ τὸ οὐρανισκόφωνον εἰς χ, ως τρίβω, τέτριφ-α, πλέκω πέπλεχ-α, κτλ.

γ') Θε καὶ θη εἰς τὸν παθ. ἀρ. α', ε καὶ η εἰς τὸν παθητ. ἀρ. β', θησ- εἰς τὸν παθητ. μέλλ. α' καὶ ησ- εἰς τὸν παθητ. μέλλ. β', ως ἐπαιδεύ-θη-ν, ἐμίγ-η-ν, παιδεύ-θησ-ομαι, πλέχ-θησ-ομαι, γραφ-ησ-ομαι.

§ 215. Χρονικὸν γχρακτῆρα δὲν λαμβάνουσιν ὁ ἐνεργ. καὶ μέσ. ἀριστος β' καὶ ὁ μέσ. καὶ παθ. παρακείμ. καὶ ὑπερσυντέλ. καὶ ὁ β' ἐνεργ. παρακ. καὶ ὑπερσυντέλ., ως ἔλιπ-ον, ἔλιπ-όμην, τέτριμ-μαι, ἐτετρίμ-μην, πέποιθ-α, ἐπεποίθ-ειν.

Β') Συνδετικὰ φωνήεντα.

§ 216. Τὰ εἰς ω ὄρματα εἰς πάντας τοὺς γρόνους πλὴν τοῦ παθητ. ἀριστού, παρακ. καὶ ὑπερσυντ. λαμβάνουσι πρὸ τῶν καταλήξεων συνδετικὸν φωνῆεν.

§ 217. Τὰ συνδετικὰ φωνήεντα τῆς ὄριστικῆς, προστακτικῆς, ἀπαρεμφάτου καὶ μετοχῆς εἶνε τὰ ἔξης :

1) ἐν μὲν τῷ ἐνεστ., παρατατ. καὶ μέλλ. ἐνεργ., μέσῳ καὶ παθητ. εἶνε ο πρὸ τοῦ μ καὶ ν, πανταχοῦ δ' ἀλλαχοῦ ε, ως παιδεύ-ο-μεν, ἐπαίδευ-ο-ν, παιδεύ-ε-τε, ἐπαίδευ-ε-ς, παιδεύ-ο-ντος.

2) ἐν δὲ τῷ ἐνεργ. καὶ μέσῳ ἀρ. α' καὶ τῷ ἐνεργ. παρακείμ. εἶνε α, ἐπεπαιδεύ-σ-α-μεν, πεπαιδεύ-κ-α-μεν.

ΣΗΜ. Το τρίτον ἐνικὸν ἔχει ε ἐπαίδευ-σ-ε(ν), πεπαίδευ-κ-ε(ν) καὶ τὸ ἀπαρέμφ. πεπαίδευ-κ-έ-ραι. Ἀνωμάλως δὲ σγηματίζεται τὸ παίδευ-σ-ον καὶ πεπαίδευ-κ-ώς.

3) ἐν δὲ τῷ ἐνεργ. ὑπερσυντέλικῳ εἶνε ει πλὴν τοῦ γ' πληθ. ἔχοντος ε, ἐπεπαιδεύ-κ-ει-ν, ἐπεπαιδεύ-κ-ε-σαν.

§ 218. Τῆς δὲ ὑποτακτικῆς τὰ συνδετικὰ φωνήεντα συγχωνευθέντα ἐν τῇ εἰς -ω συζυγίᾳ μετὰ τῶν ἐγκλιτικῶν φωνήεντων εἶνε πρὸ τοῦ μ καὶ ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ν τὸ ω (καὶ ἐν τῷ α' προσώπῳ), πανταχοῦ δ' ἀλλαχοῦ τὸ η, ώς παιδεύ-ω-μεν, παιδεύ-ω-σι, παιδεύ-η-τε.

§ 219. Τῆς δ' εὐκτικῆς συγδετικὸν φωνῆεν ἐν μὲν τοῖς ἀλλοις χρόνοις εἶναι ο, ἐν δὲ τῷ ἐνεργ. α' καὶ μέσῳ ἡρ. α, ώς λέγ-ο-ι-μεν, λέξι-α-ι-μι, λύσι-α-ι-ντο.

Γ') Ἐγκλιτικὰ φωνήεντα.

§ 220. Ἐγκλιτικὰ φωνήεντα λέγονται τὰ φωνήεντα τὰ προστιθέμενα εἰς τὸ θέμα τῶν ῥημάτων πρὸ τῶν προσωπικῶν καταλήξεων πρὸς διάκρισιν τῶν ἐγκλίσεων. Ἐγκλιτικὰ δὲ φωνήεντα ἔχουσι μόνον ἡ ὑποτακτικὴ καὶ ἡ εὐκτική.

§ 221. Ἡ ὑποτακτικὴ ἔχει ἐγκλιτικὰ φωνήεντα ο καὶ ε, ἀλλὰ ταῦτα μετὰ τῶν συγδετικῶν φωνηέντων ἔγιναν ω καὶ η, λέγ-ω-μεν; λέγ-η-τε.

§ 222. Ἡ εὐκτικὴ ἐγκλιτικὸν φωνῆεν ἔχει ι, ἐν δὲ τῷ ἐνικῷ ἀριθμῷ τοῦ παθητ. ἡρο. ιη. Τὸ ι μετὰ τοῦ συγδετικοῦ φωνήεντος ο καὶ α γίνεται οι, οι, ώς λέγ-ο-ι-μι, λέξι-α-ι-μι, λεχθ-ε-ιη-ν, λεχθ-ε-ι-μεν.

ΣΗΜ. 1. Εἰς τὸ τρίτον πληθ. πρόσωπον τῆς εὐκτικῆς παρεντίθενται πρὸ τοῦ ν ἐν ε, ώς παιδεύ-οι-εν, παιδεύσ-οι-εν, παιδευθ-εῖ-εν.

ΣΗΜ. 2. Οἱ Αἰολικοὶ τύποι: -ειας, -ειε(ν) καὶ -ειαν εἶναι συνηθέστεροι τῶν κοινῶν τύπων τῆς εὐκτ. τοῦ ἡρόιστ. α' -αις, -αι, -αιεν.

Δ') Προσωπικαὶ καταλήξεις.

§ 223. Ἡ ὄριστική, ὑποτακτική, εὐκτικὴ καὶ προστακτικὴ ἔχουσι προσωπικὰς καταλήξεις, αἵτινες χρησιμεύουσι πρὸς διάκρισιν τῶν προσώπων.

§ 224. Αἱ προσωπικαὶ καταλήξεις διακρίνονται εἰς ἐνεργητικὰς καὶ μέσας ἡ παθητικάς, αὗται δὲ πάλιν εἰς προσωπικὰς καταλήξεις ἀρκτικῶν χρόνων καὶ εἰς προσωπικὰς καταλήξεις ἰστορικῶν χρόνων.

§ 225. Προσωπικὰς καταλήξεις τῶν ἀρκτικῶν χρόνων ἔχουσιν ἡ τῶν ἀρκτικῶν χρόνων ὄριστικὴ καὶ ἡ ὑποτακτική, τῶν δὲ ἰστορικῶν χρόνων ἔχουσιν οἱ ἰστορικοὶ χρόνοι τῆς ὄριστικῆς καὶ ἡ εὐκτική.

'Ενεργητικῆς φωνῆς			Μέσης φωνῆς	
ἀρκτ. χρόνων, ἵστορικ. γρόν.			ἀρκτικ.	ἱστορ.
Ἐνι. 1	—	ν μι: (εύκ.)	μα:	μην
2	ς	ς	αξι:	σο
3	—	—	ταξι:	το
Δυτικ.	2	τον	τον	σθιον
	3	τον	την	σθιον
Πληθ.	1	μεν	μεν	μεθικ
	2	τε	τε	σθιε
	3	ντι:	ν τη̄ σουν	νταξι:
				ντο

ΣΗΜ. 1. Τῆς καταλήξεως ντι τὸ τ τρέπεται εἰς σ, τὰ δὲ πρὸ αὐτοῦ φωνήεντα ἔκτείνονται, ώς (παιδεύ-ο-ντι) παιδεύοντι, (παιδεύσ-ο-ντι) παιδεύσοντι, (πεπαιδεύκ-ντι) παιδεύσκοντι.

ΣΗΜ. 2. Τὸ ν ἐν τῷ πρώτῳ προσώπῳ τοῦ α' ἐνεργ. ἀρ. ἔγινεν α, ἐπαιδευ-σ-α. Ἐν δὲ τῇ εὐκτικῇ εἶνε μι, ἐν δὲ τῇ εὐκτ. τοῦ ἀρ. παθ. γίνεται ν, λυθ-ε-ίη-ν.

ΣΗΜ. 3. Τῶν ἴστορικῶν χρόνων ἐν τῷ γ' πληθ. τὸ μὲν ν ὑπάρχει ἐν τῷ παρατ. καὶ ἀρ., τὸ δὲ -σαν ἐν τῷ ὑπερσ. καὶ τῷ παθ. ἀριστω.

ΣΗΜ. 4. Λί καταλήξεις -σαι καὶ -σο μόνον ἐν τῷ παθητ. παρακ. καὶ ὑπερσ. μένουσιν ἀμετάβλητοι, πανταχοῦ δ' ἀλλαχοῦ ἀποβάλλουσι: τὸ σ καὶ συναριθμοῦσι: τὸ αι καὶ ο μετὰ τῶν προτηγουμένων φωνήεντων, ώς (παιδεύσαι) παιδεύει ('Αττικῶς), (παιδεύσαι) παιδεύῃ, (ἐπαιδεύεσο) ἐπαιδεύον, (ἐπαιδεύσασο) ἐπαιδεύσω. Ασυναίρετα μένουσι: τὸ -οιο καὶ -αιο, ώς παιδεύοιο, παιδεύσαιο.

§ 226. Η προστακτικὴ ἔχει τὰς ἑζῆς προσωπικὰς καταλήξεις.

'Ενεργητ. φωνῆς			Μέσης φωνῆς	
Ἐνικ. 2	— η θι:		σο	
3	τω		σθω	
Δυτικ. 2	τον		σθιον	
3	[των]		σθιων	
Πληθ. 2	τε		σθιε	
3	ντων (καὶ τωσκν)		σθιων (καὶ σθιωσκν)	

ΣΗΜ. 1. Η καταλήξης θι δὲν ὑπάρχει εἰς τὸν ἐμετατραπέντε καὶ ἀρ. Ε' τῆς ψηφιοποιηθήκε από το Ινστιτούτο Εκπαίδευτικής Πολιτικής

προστακτ., μεταβάλλεται δὲ εἰς τὸ μετὰ τὸ θη τοῦ παθῆτ. α' ἀρ., ως παιδεύθητι, ὑπὸ λόγοι γράφητι, κτλ.

ΣΗΜ. 2. Ἀντὶ τῶν τύπων τῆς προστακτικῆς παιδευ-ό-ντων, παιδευ-σ-άντων, παιδευθέ-ντων, οἵτινες ὅμοιάζουσι μὲ τὰς γενικὰς πληγή. τῶν μετοχῶν, ὑπάρχουσι παρὰ μεταγενεστέροις καὶ οἱ τύποι παιδεύτωσαν, παιδευσάτωσαν, παιδευθήτωσαν. 'Ωσαύτως δὲ ἀντὶ τοῦ γ' πληγῆ. εἰς -οθων ἀπαντῶσι παρὰ μεταγενεστ. καὶ οἱ τύποι εἰς -οθωσαν, παιδευέθωσαν, πεπαιδεύθωσαν.

ΣΗΜ. 3. Ἀνωμάλως ἐσχηματίσθησαν αἱ προστακτικαὶ παΐδευσον καὶ παΐδευσαι.

§ 227. Ἡ ἀπαρεμφορτικὴ κατάληξις εἶναι ἡ οὖν ἐνεργή. εν καὶ ναι, ἡ δὲ μέση σθαι.

ΣΗΜ. Τὸ εν μετὰ τοῦ θεματικοῦ φωνήνετος συναίρειται εἰς ειρ. Ἀνωμάλως σχηματίζεται τὸ ἀπαρέμφ. τοῦ ἐνεργ. ἀρ. παιδεύσαι.

§ 228 Ἡ μετοχὴ ἔχει κατάληξιν μτ, δπερ προσθέτει εἰς τὸ θεματικὸν φωνῆν εκινέται σχηματίζει τὴν ὄνομαστικὴν ἀγενού τοῦ σ ἡ μετὰ τοῦ. ζ (ὅρι § 111, 1 καὶ 2), (λέγοντ-) λέγων, (λέξαντ-) λέξας, (παΐδευθ-ε-ντ-ζ) παιδευθείσ. "Αλλως ἐσχηματίσθη ἡ μετοχὴ τοῦ παρακειμ. πεπαιδευκώς, -κυῖα, -κός. Ἡ δὲ μετοχὴ τοῦ μέσου εἶναι -μένος, -μένη, -μένον, παιδευ-ό-μενος, παιδευ-σ-ό μενος, παιδευ-σ-ά-μενος, πεπαιδευμένος.

Γ') Μεταβολαὶ ἐν τῷ θέματι.

α') 'Ρήματα καθαρά.

'Ἐνεστῶς καὶ παρατατικός.

§ 229. Τὰ εἰς -έω, -άω καὶ -όω φήματα συνκιροῦσιν εἰς τὸν ἐνεστῶτα καὶ παρατ. τὸν γαρκατῆρα τοῦ θέματος μετὰ τῶν καταλήξεων καὶ διὰ τοῦτο λέγονται συνηρημένα.

'Ο ἐνεργ. ἐνεστ. τῆς εὐκτ. ἔχει ἐν τῷ ἐνικῷ συνήθως τὰς ἀττικὰς καταλήξεις -οίην, -οίης, -οίη (ἰδὲ § 225, 2).

ΣΗΜ. 'Ἐνιστε εύρισκονται καὶ τύποι εἰς -οιμι π. γ. (ποιέ-οι-μοι) ποιῶμι, (τιμά-οι-μι) τιμῷμι, (μισθό-οι-μι) μισθῷμι, κλπ. παρὰ ποιηταῖς καὶ μεταγενεστέροις.

Εἰς τὸν ἐνεστ. τοῦ ἐγεργ. ἀπαρεμφ. ἡ λήγουσα -ειν συναίρειται μετὰ Ψηφιόποιηθῆκε από το Νοτίτούτο Εκταιδευτικῆς Πολιτικῆς

τοῦ θεματικοῦ φωνήντος ώς νὰ ἔπο ἀπλῶς -εν· π. γ. τιμᾶ' ειν-τιμᾶρ,
ποιέ-ειν-ποιεῖν, δηλό-ειν-δηλοῦν.

χ') Πήματα εἰς -έω.

Εἰς ταῦτα τὸ εε συγχιεῖται εἰς ει καὶ τὸ εο εἰς ου· πρὸ δὲ τῶν
μακρῶν φωνηέντων καὶ τῶν διφθόγγων τὸ ε καταπίνεται.

Πιράδειγμα ποιέω.

Ἐνεργητικόν.

Οριστικὴ	
Ἐνεστ. (ποιέω)	ποιῶ
(ποιέεις)	ποιεῖς
(ποιέει)	ποιεῖ
(ποιέετον)	ποιεῖτον
(ποιέετον)	ποιεῖτον
(ποιέομεν)	ποιοῦμεν
(ποιέετε)	ποιεῖτε
(ποιέουσι)	ποιοῦσι(ν)
Πιράτ. (ἐποίεον)	ἐποίουν
(ἐποίεες)	ἐποίεις
(ἐποίεε)	ἐποίει
(ἐποιέετον)	ἐποιεῖτον
(ἐποιεέτην)	ἐποιεῖτην
(ἐποιέομεν)	ἐποιοῦμεν
(ἐποιέετε)	ἐποιεῖτε
(ἐποίεον)	ἐποίουν
Μέλλ.	ποιήσω
Ἄρ.	ἐποίησα
Πρκμ.	πεποίηκα
Ὑπερσ.	ἐπεποιήκειν

Υποτακτικὴ	
Ἐνεστ. (ποιέω)	ποιῶ
(ποιέης)	ποιῆς
(ποιέη)	ποιῆ
(ποιέητον)	ποιῆτον
(ποιέητον)	ποιῆτον
(ποιέωμεν)	ποιῶμεν
(ποιέητε)	ποιῆτε
(ποιέωσι)	ποιῶσι(ν)
Ἄρ.	ποιήσω -σης, σῃ,
Παρκμ.	πεποιηκώς ὁ, ἡς, ἣ
	ἡπεποιήκω, -ηης, -ηη
Εὐκτικὴ	
Ἐνεστ. (ποιείην)	ποιοίην ¹
(ποιείης)	ποιοίης
(ποιείη)	ποιοίη
(ποιείτον)	ποιοίτον
(ποιείτην)	ποιοίτην
(ποιείομεν)	ποιοίμεν

(1) Ἐνίστε δὲ (ποιέοιμοι) ποιοῦμι, (ποιέοις) ποιοῖς, (ποιέοι) ποιοι (§ 229, σημ.). Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

(ποιέοιτε) ποιοῖτε

(ποιέοιεν) ποιοῖεν

Μέλλ. ποιήσοιμι, -σοις, -σοι⁽¹⁾'Αρρ. ποιήσαιμι, -σεις, -σεις(ν)⁽¹⁾

Παρακμ. πεποιηκώς είην, είης, είη

ἢ πεποιήκοιμι, -κοις, -κοι

Προστακική

'Εγεστ. (ποιέει) ποιεῖ

(ποιείτω) ποιείτω

(ποιείτον) ποιείτον

[(ποιείτων) ποιείτων]

(ποιείτε) ποιείτε

(ποιείντων) ποιοιύντων

(ποιείτωσαν) (ποιείτωσαν)

'Αρρ. ποίησον, -άτω, κλπ.

Παρακμ. πεποιηκώς ισθι, ἔστω κλπ.

**Απαρέμφατος*

'Εγεστ. (ποιέειν) ποιεῖν

Μέλλ. ποιήσειν

'Αρρ. ποιήσαι

Παρακμ. πεποιηκέντι

Mετοχή

Εγεστ. (ποιέων) ποιῶν, ποιοιύντος

(ποιέουσα) ποιούσα, ποιούστης

(ποιέον) ποιοῦν, ποιοιύντος

Μέλλ. ποιήσων, ποιήσουσα, -ῆσαν

ποιήσοντος, -σούστης, -σοντος

'Αρρ. ποιήσας, ποιήσασα, ποιήσαν
-σαντος, -σάστης, -σαντος

Παρακμ. πεποιηκώς, πεποιηκότος,

πεποιηκυῖα, -κυῖας

πεποιηκός, -κότος

*Μέσον καὶ παθητικόν.***Οριστική*

'Εγεστ. (ποιέομαι) ποιοῦμαι

(ποιέει) ποιεῖ

(ποιείται) ποιείται

(ποιείσθιον) ποιείσθιον

(ποιείσθιον) ποιείσθιον

(ποιεόμεθι) ποιοιύμεθι

(ποιείσθε) ποιείσθε

(ποιείνται) ποιοιύνται

Παρακμ. (ἐποιεόμην) ἐποιοιύμην

(ἐποιεόν) ἐποιοῦ

(ἐποιείτο) ἐποιεῖτο

(ἐποιείσθιον) ἐποιείσθιον

(ἐποιείσθην) ἐποιείσθην

(ἐποιεόμεθι) ἐποιοιύμεθι

(ἐποιείσθε) ἐποιείσθε

(ἐποιείοντο) ἐποιοιύντο

Μέσ. μέλ ποιήσομαι, -σει, -σεται

» ἀρρ. ἐποιησάμην, -σω, -σετο

Παθ. μέλ. ποιηθήσομαι, -σει, -σεται

» ἀρρ. ἐποιήθην, -θης, -θη

Παρακμ. πεποιήμαι, -σαι, -ται

*Υπερσ. ἐπεποιήμην, -σο, -το

Μετ' ὅλ. μ. πεποιήσομαι, -σει, σεται

(1) Ἐνίστε ποιήσαις, ποιήσαι.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ὑποτακτικὴ

- Ἐνεστ. (ποιέωμαι) ποιῶμαι
 (ποιέῃ) ποιῇ
 (ποιέηται) ποιῆται
 (ποιέησθον) ποιῆσθον
 (ποιέησθον) ποιῆσθον
 (ποιεώμεθα) ποιώμεθα
 (ποιέησθε) ποιῆσθε
 (ποιέωνται) ποιῶνται

Ἄρρ. παθ. ποιηθῶ, -θῆς, -θῆ
 » μέσ. ποιησωμαι, -ση, -σηται
 Ηρακλ. πεποιημένος ὁ, -ῆς, ἡ

Εὐκτικὴ

- Ἐνεστ. (ποιεοίμην) ποιοίμην
 (ποιέοιο) ποιοῖο
 (ποιέοιτο) ποιοῖτο
 (ποιεοίσθον) ποιοῖσθον
 (ποιεοίσθην) ποιοῖσθην
 (ποιεοίμεθα) ποιοῖμεθα
 (ποιεοίσθε) ποιοῖσθε
 (ποιεοίντο) ποιοῖντο

Ἄρρ. παθ. ποιηθείην, -θείης, -θείη
 » μέσ. ποιησαίμην, -σαίο, σαίτο
 Μ. παθ. ποιηθησαίμην, -θήσαιο κλ.
 » μέσ. ποιησαίμην, -σαιο κλπ.

Ηρακλ. πεποιημένος εἰην, εἶης, εἴη

Προστακτικὴ

- Ἐνεστ. (ποιέου) ποιοῦ
 (ποιεέσθω) ποιείσθω

- (ποιέεσθον) ποιείσθον
 (ποιεέσθων) ποιείσθων
 (ποιέεσθε) ποιείσθε
 (ποιεέσθων) ποιείσθων
 (καὶ ποιείσθωσαν)

Ἄρρ. παθ. ποιηθητι, -θήτω
 » μέσ. ποιησαι, -σάσθω
 Ηρακλ. πεποίησο, -σθω

Ἀπαρέμφατος

- Ἐνεστ. (ποιέεσθαι) ποιείσθαι
 Μέλ. μέσ. ποιησεσθαι
 » παθ. ποιηθησεσθαι
 Άρρ. μέσ. ποιησασθαι
 » παθ. ποιηθῆσαι
 Ηρακλ. πεποιησθαι

Μετοχὴ

- Ἐνεστ. (ποιεόμενος) ποιούμενος
 (ποιεομένη) ποιουμένη
 (ποιεόμενον) ποιούμενον
 Μέλ. μέσ. ποιησόμενος, μένη, μενον
 » παθ. ποιηθησόμενος, μένη, μενον
 Άρρ. μέσ. ποιησάμενος, μένη, μενον
 » παθ. ποιηθείς, ποιηθέντος
 ποιηθείσα, ποιηθείσης
 ποιηθέν, ποιηθέντος

Ηρακλ. πεποιημένος, μένη, μενον
 Τρηματ. ἐπιθ. ποιητός, -τή, τόν,
 ποιητέος, -τέα, -τέον

Παρατήροσις 1. Τῶν εἰς -έω ḥημάτων δσα ἔχουσι βίζαν μονοσύλλαβον συναίροσι μόνον τὸ εε καὶ εει ει, πάντα δὲ τὰλλα (εο, εω, εη κλπ.) ἀγνοεσσοι θατεστέτοινετερύτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ἐνεργ.	όριστ.	ἐνεστ.	πλέω,	πλεῖς,	πλεῖ-
			πλέομεν,	πλεῖτε,	πλέοναι
"	πκρατ.	ἐπλεον,	ἐπλεις,	ἐπλει-	
		ἐπλέομεν,	ἐπλειτε,	ἐπλεον	
ὑποτάκτ.		ἐνεστ.	πλέω,	πλέης,	πλέη
			πλέωμεν,	πλέητε,	πλέωσι
εύκτ.		ἐνεστ.	πλέοιμ,	πλέοις,	πλέοι, κλπ.
προστ.		"	πλεῖ,	πλεῖτω,	πλειτον
			πλειτε,	πλεόντων(κκ! πλειτωσαν)	
ἀπαρέμφ.		"	πλειγ		
μετογ.		"	πλέων,	πλέονσα,	πλέον
Μέσον	όριστ.	ἐνεστ.	πλέομαι,	πλέει,	πλειται
			πλεόμεθα,	πλεισθε,	πλεονται
"	πκρατ.	ἐπλεόμην,	ἐπλέου,	ἐπλείτο	
		ἐπλεόμεθα,	ἐπλεισθε,	ἐπλεοντο	
ὑποτ.		ἐνεστ.	πλέωμαι,	πλέη,	πλέηται
εύκτ.		"	πλεοίμην,	πλέοιο,	πλέοιτο, κλ.
ἀπαρέμφ.		"	πλεισθαι,		
μετογ.		"	πλεόμενος,	η, ον.	

ΣΗΜ. Τὸ δέω (=δένω) ὅμως συναρείται παντοῦ, οἵον δῶ, δεῖς, δεῖ κλ. παρατ. ἔδουρ, ἔδεις, ἔδει. ὑποτ. (δέω) δῶ, (δέης) δῆς, δῆ, εύκτ. (δεοίην) δοίην, μετγ. (δέων) δῶν, δούσα, (δέην) δούν. Μέσον δοῦμαι, ἀνα-δούμενος κλπ. Ἐνίστε συναρείται οὕτω καὶ τὸ ξέω, οἵον ἀναξῶν, ἀποξούσιν (ἐν ἐπιγρ.).

Παραδείγματα πρόδεις ἄσκησιν.

Ἄδικέω, αἰτέω, ἀκολουθέω, ἀπειλέω, ἀσκέω, αὐλέω, βοηθέω, θαρρέω, κινέω, κοσμέω, οἰκέω, ὀκνέω, ὁμιλέω, πολεμέω, τηρέω, φιλέω, ωφελέω· δργέομαι, ἡγέομαι.

6') Πρήματα εἰς -άω.

Εἰς ταῦτα τὸ α μετὰ μὲν τοῦ ἐπομένου ε, η συναρείται εἰς ἀ, μετὰ δὲ τοῦ ει ἥ η εἰς α, μετὰ δὲ τοῦ ο, ω, ον συναρείται εἰς ω, μετὰ δὲ τοῦ οι εἰς φ.

Παράδειγμα τημάω.

Ἐνεργητικὸν

Οριστικὴ

- ἐνεστ. (τιμάω) τιμῶ
 (τιμάεις) τιμᾶς
 (τιμάει) τιμῷ
 (τιμάετον) τιμᾶτον
 (τιμάετον) τιμᾶτον
 (τιμάομεν) τιμῶμεν
 (τιμάετε) τιμᾶτε
 (τιμάουσι) τιμᾶται(ν)

- παρατ. (ἐτίμαν) ἐτίμων
 (ἐτίμαες) ἐτίμας
 (ἐτίμαε) ἐτίμα
 (ἐτιμάετον) ἐτιμᾶτον
 (ἐτιμαστῆν) ἐτιμάτην
 (ἐτιμάομεν) ἐτιμῶμεν
 (ἐτιμάετε) ἐτιμᾶτε
 (ἐτίμαν) ἐτίμων

- μέλλ. τιμήσω, -σαις, -σει
 ζόρ. ἐτίμησα, -σαις, σε(γ)
 παρακ. τετιμήσα, -σαις, -σε(γ)
 ὑπερσ. ἐτετιμήσειν, -σαις, -σει

- (τιμάητον) τιμᾶτον
 (τιμάητον) τιμᾶτον
 (τιμάωμεν) τιμῶμεν
 (τιμάητε) τιμᾶτε
 (τιμάωσι) τιμῶσαι(ν)

- ζόρ. τιμήσω, -σαις, ση
 παρακ. τετιμήσως ὁ, ἡς, ἡ
 ἦ τετιμήκω κλπ.

Εντικὴ

- ἐνεστ. (τιμαῖην) τιμώην ¹
 (τιμαῖης) τιμώης
 (τιμαῖη) τιμώη
 (τιμάοιτον) τιμῶτον
 (τιμαῖητην) τιμώτην
 (τιμάοιμεν) τιμῶμεν
 (τιμάοιτε) τιμῶτε
 (τιμάοιεν) τιμῶεν

- μέλλ. τιμήσαιμι, -σαις, -σοι

- ζόρ. τιμήσαμι, -σαις, -σεις(γ)
 παρακ. τετιμήσαμι εἰην, εἰης, εἴη
 ἦ τετιμήσαιμι κλπ.

Υποτακτικὴ

- ἐνεστ. (τιμάω) τιμῶ
 (τιμάης) τιμᾶς
 (τιμάη) τιμῷ *

- ἐνεστ. (τιμαῖ) τιμᾶ
 (τιμαῖτω) τιμάτω
 (τιμάετον) τιμᾶτον

Προστακτικὴ

¹ Εγίστε δὲ καὶ (τιμάοιμι) τιμῶμι, (τιμάοις) τιμῶς, (τιμάοι) τιμῷ κλπ. ή ς § 229, σημ.

[(τιμάζετων) τιμάτων]	Ἄπαρέμφατος
(τιμάζετε) τιμάτε	ἐνεστ.
(τιμάζοντων) τιμώντων	(τιμάζειν) τιμάν
(καὶ τιμάτωσαν)	μέλλ.
ἀρ. τιμησον -σάτω	ἀρ.
παροκκ. τετιμηκώς ἵσθι, ἔστω	παροκκ. τετιμηκέναι

Μετοχὴ

παροκτ. (τιμάων) τιμῶν, τιμῶντος	μέλλ. τιμήσων, -σουσα, -σον
(τιμάσουσα) τιμῶσα, τιμώσης	ἀρ. τιμήσας, -σασα, -σαν
(τιμάσιν) τιμῶν, τιμῶντος	παροκκ. τετιμηκώς, -κυῖς, -κός

*Μέσον καὶ Παθητικὸν**Οριστικὴ*

ἐνεστ. (τιμάσομαι) τιμῶμαι	ὑπερσ. ἐτετιμήμην, -σο, -το
(τιμάῃ) τιμῇ	με ὁλ. μελ. τετιμήσομαι, -σει,
(τιμάται) τιμᾶται	-σεται
(τιμάεσθον) τιμᾶσθον	
(τιμάεσθον) τιμᾶσθον	
(τιμάσθομεθ) τιμῶμεθ	
(τιμάσθε) τιμᾶσθε	
(τιμάνται) τιμῶνται	
παροκτ. (ἐτιμάσθον) ἐτιμώμην	
(ἐτιμάσου) ἐτιμᾶ	
(ἐτιμάτετο) ἐτιμῆτο	
(ἐτιμάεσθον) ἐτιμᾶσθον	
(ἐτιμάεσθην) ἐτιμᾶσθην	
(ἐτιμάσθομεθ) ἐτιμῶμεθ	
(ἐτιμάσθε) ἐτιμᾶσθε	
(ἐτιμάσθοτο) ἐτιμῶντο	

μελ. μέσ. τιμήσομαι, -σει, -σεται
 » παθ. τιμητήσομαι, -σει, -σεται
 καρ. μέσ. ἐτιμησάμην, -σω, -σατο
 » παθ. ἐτιμήθην, -θης, -θη
 παροκκ. τετιμημένος ω, ης, η,

Υποτακτικὴ

ἐνεστ. (τιμάσωμαι) τιμῶμαι	
(τιμάῃ) τιμῇ	
(τιμάται) τιμᾶται	
(τιμάεσθον) τιμᾶσθον	
(τιμάεσθον) τιμᾶσθον	
(τιμάσθομεθ) τιμῶμεθ	
(τιμάσθε) τιμᾶσθε	
(τιμάνται) τιμῶνται	
ἀρ. μέσ. τιμήσωμαι, -ση, -σηται	
» παθ. τιμηθῶ, -θης, θη	
παροκκ. τετιμημένος ω, ης, η,	

Ἐνκτικὴ

ἐνεστ. (τιμαίμην) τιμῷμην	
(τιμάοιο) τιμῷο	
(τιμάοιτο) τιμῷτο	
(τιμάοισθον) τιμῷσθον	
(τιμαίσθην) τιμῷσθην	

(τιμοσίμεθι) τιμώμεθι
 (τιμάσισθι) τιμώσθι
 (τιμάσιντο) τιμώντο
 μέλ. μέσ. τιμησοίμην, -σοιο, σοιτο
 » παθ. τιμηθησόμην, -θήσοιο,
 -θήσοιτο
 άρρ. υ. τιμησιμην, -σιο -σιτο
 παροκ. τετιμημένος εἰνην, εἰνης, εἰν

Προστακική

Ἐνεστ. (τιμάνο) τιμῶ
 (τιμαέσθω) τιμάσθω
 (τιμάξεσθιν) τιμάσθιν
 (τιμαέσθων τιμάσθων
 (τιμάξεσθι) τιμάσθι
 (τιμαέσθων) τιμάσθων
 (καὶ τιμάσθωσαν)

Άρρ. μέσ. τιμησι, -σάσθι
 » παθ. τιμήθητι, -θήτω

Παροκ. τετιμησο, -σθω

Απαραίμφατον

Ἐνεστώς

(τιμάξεσθι) τιμάσθι

Μέλλων μέσος

τιμήσεσθι

Μέλλων παθητικὸς
 τιμηθήσεσθι
 Άρριστος μέσος
 τιμήσασθι
 Άρριστος παθητικὸς
 τιμηθῆναι
 Παρακείμενος
 τετιμησθι

Μετοχή

Ἐνεστ. (τιμαόμενος) τιμώμενος
 (τιμαομένη) τιμωμένη
 (τιμαόμενον) τιμώμενον
 Μέλ μέσ. τιμησόμενος, -μένη,
 -μενον
 » παθ. τιμηθησόμενος, -η, -ον
 Άρρ. μέσ. τιμησάμενος, -η, -ον
 » παθ. τιμηθεῖς, -θεῖσα, -θεῖν
 γεν. τιμηθέντος, -θείσης, -θέντος
 Παροκκ. τετιμημένος, -η, -ον
 Επιθ. ῥημ. τιμητός, -τή, -τὸν
 τιμητέος, -τέα, -τέον

Παρατήροσις 2. Τὰ φήματα καίω (καίω) καὶ κλαίω (κλαίω) δὲν συναίρονται: ἔλλοι δέ τινα συναίροσι: τὸ αει καὶ αε εἰς η καὶ η καὶ οὐχὶ εἰς ἀ· οἷον ζῆν, διψῆν, πεινῆν, χρῆσθαι (μεταγειρίζεσθαι), χοῦν (διδόναι: χρησμόν) καὶ κνῆν, σμῆν, ψῆν· διότι γίνονται ἐκ τῶν ἐκτετα- μένων θεμάτων ζή(ω), διψή(ω), χρή(ομαι), καλ.

Όριστικής καὶ ὑποτκ.	Όριστικής παρατατι-	Προστακτι- κῆς	Όριστικής καὶ ὑποτκ.	Όριστικής παρατατι-	Προστακτι- κῆς
ἐνεστώς	κὸς	ἐνεστώς	ἐνεστώς	κὸς	ἐνεστώς
ζῶ	ἔζων		γρῦματι	ἔχωμην	
ζῆς	ἔζης	ζῆ	χρῆται	ἔχρω	χρῶ
ζῆ	ἔζη	ζήτω	χρῆσθαι	ἔχρητο	χρήσθω
ζῆτον	ἔζητον	ζῆτον	χρῆσθαι	ἔχρησθαι	χρήσθων
ζῆτον	ἔζήτην	[ζήτων]	χρῆσθαι	ἔχρησθην	χρήσθων
ζῶμεν	ἔζῶμεν		γρῦμαθι	ἔγρωμεθι	
ζῆτε	ἔζητε	ζῆτε	χρῆσθε	ἔχρησθε	χρῆσθε
ζῶσι(γ)	ἔζων	ζώντων	γρῦνται	ἔγρωντα	χρῆσθων
		(καὶ ζήτω- σαν)			(καὶ γρή- σθωσαν)

Παραδείγματα πρὸς ἀδικοδινόν.

Ἄγαπάω, ἀριστάω, ἀρτάω, βροντάω, γεννάω, δαπανάω, κυθεράω, νικάω,
δπτάω, τελευτάω, τολμάω, φοιτάω· θεάματι, θηγανάσματι.

γ') Ρήματα εἰς -όω.

Εἰς ταῦτα τὸ οε καὶ οο συναἱροῦνται εἰς ου,

τὸ οει καὶ οη » » οι,

καὶ τὸ οη συναἱρεῖται » ω,

πρὸ δὲ τῶν ἄλλων μακρῶν φωνηέντων η̄ διφθόγγων τὸ ο καταπίνεται.

Παράδειγμα μισθόω.

Ἐνεργητικόν.

Όριστική

(μισθόμεν)

μισθοῦμεν

Ἐνεστ. (μισθώ)

μισθῶ

(μισθότε)

μισθοῦτε

(μισθόεις)

μισθοῖς

(μισθόουσι)

μισθούσι(γ)

(μισθόει)

μισθοῖ

Παρατ. (ἐμισθον)

ἐμισθουν

(μισθόετον)

μισθοῦτον

(ἐμισθοεις)

ἐμισθους

(μισθόετον)

μισθοῦτον

(ἐμισθοεις)

ἐμισθου

(ἐμισθόετον) ἐμισθοῦτον
 (ἐμισθοέτην) ἐμισθούτην
 (ἐμισθόομεν) ἐμισθοῦμεν
 (ἐμισθόετε) ἐμισθοῦτε
 (ἐμισθοούν) ἐμισθουν

Μέλλ. μισθώσω, -σεις, -σει

Άρρ. ἐμισθωσκ, -σας, -σε(ν)

Παροκμ. μεμισθωκ, -κας, -κε(ν)

Υπερσ. ἐμεμισθώκειν, -κεις, -κει

*Υποτακτική

Ἐνεστ. (μισθώ) μισθῶ
 (μισθόης) μισθοῖς
 (μισθόῃ) μισθοῖ
 (μισθόητον) μισθῶτον
 (μισθόητον) μισθῶτον
 (μισθόωμεν) μισθῶμεν
 (μισθόητε) μισθῶτε
 (μισθόωσι) μισθῶσι(ν)

Άρρ. μισθώσω, -σης, -ση

Παροκμ. μεμισθωκάς ό, ής, ή

Εὐκτική

Ἐνεστ. (μισθοίην) μισθοῖην ¹
 (μισθοίης) μισθοῖης
 (μισθοίη) μισθοῖη
 (μισθοίητον) μισθοῖτον
 (μισθοίητην) μισθοῖτην
 (μισθοίημεν) μισθοῖμεν
 (μισθοίητε) μισθοῖτε
 (μισθοίειν) μισθοῖεν

Μέλλ. μισθώσοιμι, -σοις, -σοι
 Άρρ. μισθώσαιμι, -σεις, -σει(ν)
 Παροκμ. μεμισθώκοιμι, -κοις, -κοι
 ή μεμισθωκάς ειην. ειης, ειη

Προστακτική

Ἐνεστ. (μισθος) μισθου
 (μισθοέτω) μισθούτω
 (μισθόετον) μισθοῦτον
 [(μισθοέτων) μισθούτων]
 (μισθόετε) μισθοῦτε
 (μισθοόγτων) μισθούγτων
 (καὶ μισθούτωσκν)

Άρρ. μισθωσον, -σάτω
 Παροκμ. μεμισθωκάς ίσθι, έστω

*Απαρέμφατος

Ἐνεστ. (μισθοειν) μισθοῦν
 Μέλλ. μισθώσειν
 Άρρ. μισθῶσαι
 Παροκμ. μεμισθωκέναι

Μετοχή

Ἐνεστ. (μισθών) μισθῶν, μισθοῦντος
 (μισθόουσκ) μισθοῦσκ, μισθούστης
 (μισθόον) μισθοῦν, μισθοῦντος
 Μέλλ. μισθώσων, -σουσκ, -σον
 Άρρ. μισθώσας, -σασκ, -σαν
 Παροκμ. μεμισθωκάς, -κυίκ, -κός

(1) Ενίστε δὲ καὶ (μισθόοιμι) μισθοῖμι, (μισθόοις) μισθοῖς, (μισθοίην) μισθοῖην. Ορ. § 229, σημ.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Μέσον καὶ παθητικόν.

‘Οριστικὴ

- Ἐνεστ. (μισθόσμαξι) μισθοῦμαξι
 (μισθόει) μισθοῖ
 (μισθόεται) μισθοῦται
 (μισθόεσθον) μισθοῦσθον
 (μισθόεσθον) μισθοῦσθον
 (μισθούμεθιχ) μισθούμεθιχ
 (μισθόεσθε) μισθοῦσθε
 (μισθόονται) μισθοῦνται
 Πλοκτ. (ἐμισθούμην) ἐμισθούμην
 (ἐμισθόου) ἐμισθοῦ
 (ἐμισθόετο) ἐμισθοῦτο
 (ἐμισθόεσθον) ἐμισθοῦσθον
 (ἐμισθοέσθην) ἐμισθούσθην
 (ἐμισθούμεθιχ) ἐμισθούμεθιχ
 (ἐμισθόεσθε) ἐμισθοῦσθε
 (ἐμισθόοντο) ἐμισθοῦντο

- Μέλ. μέσ. μισθώσαμαξι, -ση, -σεται
 » παθ. μισθωθήσαμαξι, -ση, -σεται
 Αόρ. μέσ. ἐμισθωσάμην, -σω, -σετο
 » παθ. ἐμισθωθην, -θης, -θη
 Ηπρκμ. μεμισθωμαξι, -σαι, -ται
 ‘Υπερσ. ἐμεμισθωμην, -σο, -το
 Μετ’ ὅλ. μέλ. μεμισθώσαμαξι, -ση,
 -σεται

‘Υποτακτικὴ

- Ἐνεστ. (μισθόωμαξι) μισθῶμαξι
 (μισθόη) μισθοῖ
 (μισθόηται) μισθῶται
 (μισθόησθον) μισθῶσθον
 (μισθόησθον) μισθῶσθον
 (μισθούμεθιχ) μισθώμεθιχ
 Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

- (μισθόησθε) μισθῶσθε
 (μισθόωνται) μισθῶνται
 Αόρ. μέσ. μισθώσαμαξι, -ση, -σεται
 » παθ. μισθωθη, -θης, -θη
 Πλοκ. παθ. μισθωμένος ὡς, θης, θη

Ἐντικὴ

- Ἐνεστ. (μισθοίμην) μισθοίμην
 (μισθόειο) μισθοῖο
 (μισθόειτο) μισθοῖτο
 (μισθόεισθον) μισθοῖσθον
 (μισθοίσθην) μισθοῖσθην
 (μισθούμεθιχ) μισθοῖμεθιχ
 (μισθόεισθε) μισθοῖσθε
 (μισθόειντο) μισθοῖντο

- Μέλ. μέσ. μισθωσαίμην, -σαιο, -σαιτο
 » παθ. μισθωθησαίμην, -σαιο, -σαιτο
 Αόρ. μέσ. μισθωσαίμην, -σαιο, -σαιτο
 » παθ. μισθωθειην, -θειης, -θειη

Προστακτικὴ

- Ἐνεστ. (μισθόου) μισθοῦ
 (μισθοέσθω) μισθούσθω
 (μισθόεσθον) μισθοῦσθον
 (μισθοέσθων) μισθούσθων
 (μισθόεσθε) μισθοῦσθε
 (μισθοέσθων) μισθοῦσθων
 (καὶ μισθούσθωσκν)

- Αόρ. μέσ. μισθωσαί, -άσθω
 » παθ. μισθωθητι, -θήτω

Πλοκκμ. μεμισθωσο, -σθω

‘Απαρέμφατον

ἐνεστώς

(μισθόεσθιχ) μισθοῦσθιχ

Μέλλων μέσος	Μετοχή
μισθώσεσθαι:	Ἐνεστ. (μισθούμενος) μισθούμενος (μισθούμηνη) μισθουμένη (μισθούμενον) μισθούμενον
Μέλλων παθητικός	Μέλλ. μέσ. μισθωσόμενος, -μένη, -μενον
μισθωθήσεσθαι:	» παθ. μισθωθησόμενος
'Αόριστος μέσος	'Αόρ. μέσ. μισθωσάμενος
μισθώσασθαι:	'Αόρ. παθ. μισθωθεῖς, μισθωθέντος μισθωθεῖσα, μισθωθεῖσης μισθωθέν, μισθωθέντος
'Αόριστος παθητικός	Παρακρ. μεμισθωμένος, -μένη, -μένον
μισθωθῆναι:	'Επιθ. ἡγη. μισθωτός, -τή, -τὸν μισθωτέος, -τέα, -τέον
Παρακράμενος	
μεμισθῶσθαι:	

§ 230. Τὸ ρῆμα διγόνω-ῶ (κρυώνω) συναξιεῖται εἰς ω ἢ φ ἀντὶ τοῦ οὐ καὶ οἱ διότι γίνεται ἐκ τοῦ ἐκτεταμένου θέματος διγω-, ὡς ὑποτάχτ. διγῷ (ἀντὶ τοῦ ριγοῦ), εὔκτ. διγῷη (ἀντὶ τοῦ ριγοίη), ἀπαρ. διγῶν (ἀντὶ τοῦ ριγούν), διγῶσα (ἀντὶ τοῦ ριγοῦσα).

§ 231. Τὸ ρῆμα οἶμαι λέγεται καὶ οἴμαι καὶ ὁ παρατ. φόδμην καὶ φόδην. Τὸ δὲ λούω ἔχει παρατ. ἔλου, ἔλοῦμεν καὶ μέσ. ἐνειτ. λοῦμαι, λοῦται, λοῦνται, ἀπαρ. λοῦσθαι, μετοχ. λούμενος. Παρατ. ἔλοῦμην, ἔλοῦτο, ἔλοῦντο.

Παραδείγματα πρὸς ἀσκησίν.

'Αξιόω, δηρόω, ἐλευθερόω, ἐρημόω, ζημιόω, μαστιγόω, πληρόω, στεφανόω, ταπεινόω, ψεύσω.

§ 232. Οἱ ἄλλοι δηματικοὶ τύποι τῶν καθαρῶν δημάτων.

Οἱ καρακτὴρι τῶν καθαρῶν δημάτων, ἣν εἶνε φωνῆεν βραχύ, εἰς πάντας τοὺς τύπους πλὴν τοῦ ἐνεστ. καὶ παρατ. ἐκτείνεται, ἦτοι:

τὸ ε εἰς η, οἰον ζητέ-ω ζητή-σω

τὸ α εἰς η, » ἐρωτά-ω ἐρωτή-σω

τὸ ω εἰς ω, » δηλό-ω δηλώ-σω

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Εἰς τὰ ἡγίματα δημος πρὸ τοῦ α ἔχουσι ρ ḥ ε ḥ i, τὸ α ἐκτεῖ-
νεται οὐχὶ εἰς η ἀλλ' εἰς ἄ· οἷον δράω, δρᾶ' σω, ἔδρᾶσα, ἔάω, ἔἄ' σω,
ἀνιάω, ἀνιά' σω.

Τὰ δὲ εἰς -υω καὶ -ίω ἡγίματα ἔχουσι παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς ἐν τῷ
ἐνεστ. ἦδη τὸ u καὶ i μακρόν π. χ. ἰδρύ' ω, μέλ. ἰδρύ' σω, πρύ' ω,
ἔπρυσα. Ἐξαιρεῖται τὸ ἐσθί' ω, ἐπαΐω, ἀιψ' ω, ἀρύ' ω, μεθύ' ω,
πιψ' ω.

Παράδειγμα (ἐν φ τὸ α ἐκτείνεται οὐχὶ εἰς η, ἀλλ' εἰς ἄ).

Οριστικὴ

Ἐνεστ. θηρ(άω)ῶ, (άεις)ἢς, (άει)ἢ
Παρτ. ἐθήρα(ον)ων, (αεις)ας, (αει)α
Μέλ. θηράσω
Ἄρρ. ἐθήρασα
Παρακ. τεθήρασκ
Ὑπερσ. ἐτεθηράσκειν

Υποτακτικὴ

Ἐνεστ. θηρ(άω)ῶ, θηρ(άης)ἢς,
θηρ(άη)ἢ
Ἄρρ. θηράσω, -σης, -ση
Παρακ. τεθηράσκως ḥ, ḥς, ḥ.

Εὐκτικὴ

Ἐνεστ. θηρώην, -ώης, -ώη
Μέλλ. θηράσαιμ
Ἄρρ. θηράσαιμ
Παρακ. τεθηράσαιμ

Προστακτικὴ

Ἐνεστ. θήρ(αει)ᾶ, θήρ(αει)άτω
Ἄρρ. θηράσσον, -σάτω
Παρακ. τεθηράσκως ἵσθι

Απαρέμφατος

Ἐνεστ. (θηράειν) θηράν
Μέλλ. θηράσειν
Ἄρρ. θηράσκει
Παρακ. τεθηράσκενκα:

Μετοχὴ

Ἐνεστ. θηρ(άων)ῶν, θηρ(άουσα)
ῶσα, θηρ(άον)ῶν
Μέλλ. θηράσων, -σουσα, -σον
Ἄρρ. θηράσας, -σασα, -σαν
Παρακ. τεθηράσκως, -κυτικ, -κὸς

Μέσον καὶ παθητικόν.

Οριστικὴ

Ἐνεστ. (θηράομαι) θηρῶμαι
Παρατ. (ἐθηρασόμην) ἐθηρώμην
Μέλ. μέσ. θηράσσωμαι
Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδεύτικής Πολιτικής

Μέλ. παθ. θηράθησομαι:

Ἄρρ. μέσ. ἐθηράσσωμην
» παθ. ἐθηράθην

Παρακ. τεθηράσσωμαι

‘Υπερο.	ἐτεθηράχμην	‘Απαρέμιφατος	
Μετ’ ὅλ. μέλ.	τεθηράχσουμι:	Ἐνεστ. (θηράξεσθι:	
‘Υποτακτική		Μέλ. μέσ. θηράξεσθι:	
Ἐνεστ.	θηράμμι:	Μέλ. παθ. θηράθησεσθι:	
‘Αόρ. μέσ.	θηράσωμα:	‘Αόρ. μέσ. θηράσσεσθι:	
» παθ.	θηράθι	» παθ. θηράθηηναι:	
Παροκκυ.	τεθηράχμένος ὁ	Παροκκυ. τεθηράχσθι:	
<i>Εὐκτική</i>			
Ἐνεστ.	θηράμμην, -ῷο, -ῷτο	Μετοχή	
Μέλ. μέσ.	θηρᾶτοίμην	Ἐνεστ. θηρώμενος	
» παθ.	θηράθησοίμην	Μέλ. μέσ. θηρᾶτόμενος	
‘Αόρ. μέσ.	θηράτσιμην	» παθ. θηράθησόμενος	
» παθ.	θηράθιείην	‘Αόρ. μέσ. θηρᾶτάχμενος	
<i>Προστακτική</i>			
Ἐνεστ.	(θηράκου) θηρῶ	Παροκκυ. θηράχμένος	
	(θηράσθιω) θηράσθιω		
‘Αόρ. μέσ.	θηρᾶται, -άσθιω	<i>Ἐπίθετα δηματικά</i>	
» παθ.	θηράθηται, -θήτω	θηράτος, -τή, -τὸν	
Παροκκ.	τεθηράσσο, -άσθιω	θηράτεος, -τέα, τέον	

ΣΗΜ. Παρὰ τὸν κανόνα τὸ ἀκροάομαι (τινὸς) ἐκτείνει τὸν γαραχτῆρα εἰς ἄ., τὸ δὲ χράω (δίδω χρησμὸν) καὶ χρόμαι (μεταχειρίζομαι!) ἐκτείνουσι τὸ α εἰς τὴν οἵον ἀκροᾶσσομαι· χρήσω, ἔχρησα, κρήσομαι, ἔχρησάμην.

‘Ανωμαλίαι ἐν τῷ σχηματισμῷ τῶν χρόνων.

‘Ιδιότητες τῶν καθαρῶν δημάτων.

§ 233. Πολλὰ καθαρὰ ῥήματα ἔχοντα βραχὺ τὸ θεματικὸν φωνῆεν φυλάττουσιν αὐτὸ βραχὺ εἰς πάντας τοὺς ῥηματικοὺς τύπους καὶ προσλαμβάνουσι μετ’ αὐτὸ σ, δταν ἀκολουθῇ μ ἡ ὁδοντόφωνον.

Παράδειγμα σπάω (τραχῶ).

Παράδειγμα σπάω (τραχῶ)	Μέσον	Παθητικόν	
Ἐνεργητικὸν	σπάω-σπάω	σπάωμαι	
Παρατ.	ἐσπων	ἐσπώμην	
Μέλλ.	σπά'σω	σπά'σομαι	σπά-σ-θήσομαι
Άρρ.	ἐσπάσκω, σπά'σαι	ἐσπάσκομην	ἐσπά-σ-θην
Παρακ.	ἐσπάκω		ἐσπά-σ-μαι
Υπερσ.	ἐσπά'κειν		ἐσπά-σ-μην
Ρήμ.	ἐπίθ. σπά-σ-τός, σπά-σ-τός		

Παθητικόν παρακείμενος καὶ ὑπερσυντέλικος.

ἐσπά-σ-μαι, ἐσπάσαι, ἐσπά-σ-ται, ἐσπά-σ-θον, ἐσπά-σ-θον, ἐσπά-σ-μεθι, ἐσπά-σ-θε, ἐσπά-σ-μένοι εἰσί(γ).
 ἐσπά-σ-μην, ἐσπάσο, ἐσπά-σ-το, ἐσπά-σ-θον, ἐσπά-σ-θην, ἐσπά-σ-μεθι, ἐσπά-σ-θε, ἐσπά-σ-μένοι ἦσαν.

Τοιοῦτα εἴνε καὶ τὰ ἐπόμενα φήματα:

1) γελάω, γελά'σομαι, ἐγέλασσα, ἐγελά-σ-θην, καταγέλα-σ-τος
 ἐράω (ἀγαπῶ), ἐρα-σ-θήσομαι, ἡρά-σ-θην
 κλάω (σπάνω)

θλάω

ξλάω (ξλαύνω), ηλάσσα, ἔξιλάκα

χαλάω

2) ἀρκέω, τελέω, τρέω (τρέμω), ἐμέω, ζέω (βρόζω), ξέω, αἰ-
 δέομαι (ἐντρέπομαι), αἰδέσομαι, ἥδε-σ-θην, ἀκέομαι (θεραπεύω), μέλλ.
 ἀκέσομαι καὶ ἀκοῦμαι, ἡκεοάμην, ἀνήκε-σ-τος.

3) (έλκυω=σύρω), έλκω, έλξω, εἴλκυσσα, εἴλκυ-σ-μαι, εἴλκυ-σ-θην.
 πιύω, ἔπιυσσα, πιύ'σω, κατάπιυ-σ-τος.

4) ἀρόω, ἀρόσω, ἥροσα, κτλ. δὲν προσλαμβάνει δὲ σ.

"Ετι δὲ τὰ εἰς -άννυμι καὶ -έννυμι φήματα καὶ τὸ ἀπόλλυμι, ἄχθο-
 μαι, ἡλάσκομαι, ἀρέσκω, μεθύσκω, ἐδήδεσμαι τοῦ ἐσθίω.

ΣΗΜ. 1. Κατὰ τὸ τελέω-ῶ σχηματίζεται τὸ διατελέω-ῶ, ἐπιτελέω-ῶ, συντε-
 λέω-ῶ, οὐχὶ ὅμως τὸ λυστελῶ (ώφελῶ), λυστελήσω, κτλ.

ΣΗΜ. 2. Τὸ φῆμα καλέω-ῶ φυλάζτει τὸ φωνῆν του θέματος βραχὺν εἰς τὸν
 μέλλοντα καὶ ἀρίστη. ἐνεργ. καὶ μέσον, ως μέλλ. καλῶ, ἀρό. ἐκάλεσα, μέλλ.

μέσ. καλοῦμαι, ἀρ. ἐκαλεσάμην· οἱ δὲ λοιποὶ τύποι: συγχρατίζονται ἐκ τοῦ θέματος, κέντητα, κέντημαι, κεκλήσομαι, ἐκλήθην, κλητός.

Πρότι. ρήματα σύμνυμι, ἐλαύνω, βαίνω καὶ πίνω.

§ 234. Τὰ ἑπόμενα ρήματα εἰς τινας μὲν χρόνους ἔχουσι τὸ ωραῖον μακρόν, εἰς τινας δὲ βραχύ:

ἐπ-αινέω, ἐπαινέσομαι, ἐπήνεσκ, ἐπήνευκ, ἐπήνημαι, ἐπηγέθην.

αἰρέω, αἰρήσω, εἰλον, ἥρηκ, αἰρεθήσομαι, ἥρεθην, ἥρημαι.

ἡ σω, ἐδησκ, δεδεκα, δεθήσομαι, ἐδέθην, δεδεμαι.

ἀποδῦ'ω, ἀποδῦ'σω, ἀπέδυσκ, ἀποδέδυκ, ἀπεδῦ'θην, ἀποδέδυμαι.

θῦ'ω, θῦ'σω, ἔθησκ, τέθηκ, ἔτυ'θην, τέθημαι.

λῦ'ω, λῦ'σω, ἔλησκ, λέλυκ, ἔλυ'θην, λέλυμαι..

Ο τετελεσμένος μέλλων ἀκολουθεῖ τὸν ἐνεργητικὸν μέλλοντα, λελυμαι, δεδήσομαι.

Πρὸς τὸ ἐπαινῶ παράθιλε τὸ μάχομαι καὶ πρὸς τὸ αἰρέω τὸ εὑρίσκω.

Κατὰ τὸ ἐπαινῶ σγηματίζεται τὸ παραινῶ (μέλλ. συνήθως παραινέσω) καὶ κατὰ τὸ ἀποδύω τὸ ἐνδύω καὶ καταδίω.

§ 235. Τινὰ καθαρὰ ρήματα λαμβάνουσι τὸ σ καὶ δταν ὁ γαρακτῆρ ἐκτείνηται: ἡ εἶνε μακρός, οἷον ἀκούω (ἥκουσμαι, ἥκουσθην), κελεύω, καταλεύω, σείω, χόω-χῶ (κέχωσμαι), χράω-ῶ (διδω χρησμόν, ἔχρησθην).

Ομοίως τὸ νέω, πλέω, τι'νω, γιγνώσκω.

§ 236. Εἰς τὰ ἑπόμενα ρήματα παρεντίθεται τὸ σ οὐχὶ εἰς πάντας τοὺς χρόνους:

κλείω (κλήω), κένλειμαι: (κένλημαι), ἐκλει-σ-θην, κλει-σ-τός.

σείω, ἐσει-σ-θην, σέσει-σ-μαι, σει-σ-μός.

πταίω, ἐπταί-σ-θην, ἀπταί-σ-τός, (πταίσμα).

κρούω, κένκρουμαι: (ἢ κένκρουσμαι), ἐκρού-σ-θην, κρου-σ-τός.

χρῆ'ω, κέχροι-μαι, ἔχροισθην, χριστός.

δράω, δέδραχμαι, ἐδράσθην, δραστέον.

παύω, πέπτουμαι, ἐπαύθην, παυστέον.

γρῶμαι, κέγρημαι, ἔγρησθην, γρηστός, γρηστέος.

Κατὰ τὸ δράω σγηματίζεται καὶ τὸ δάννυμι καὶ μιμηγίσκω.

§ 237. Αἱ φίζαι: θευ-, νευ-, πλευ- καὶ πνευ- τοῦ θέω, νέω, πλέω καὶ πνέω φυλάττουσι τὸ υ μόνον πρὸ τῶν ἀπὸ συμφώνου ὀρχομένων καταλήξεων, εἰς δὲ τὸν ἐνεστ. καὶ παρατ. ἀποθάλλουσι: αὐτό, ώς

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τεύσομαι, νεύσομαι, ἔτενσα, νέτενκα, πλεύσομαι, ἔπλενσα, πέπλενκα,
τεπλευσμένος, ἀπλευστος, πνεύσομαι, ἔπνενσα.

§ 238. Τὸ φῆμικ χέω (χύνω) σγηματίζει τὸν μέλλοντα καὶ ἀρ. νεργ. καὶ μέσον ἔνει τοῦ σ ἐκ τοῦ χε, τοὺς δὲ ἄλλους τύπους ἐκ τοῦ θέμ. χν, μέλλ. χέω καὶ μέσ. χέομαι, ἀρ. ἔχεα καὶ μέσ. ἔχεάμην, παρκ., κέχυκα, κέχυμαι, ἔχυθη, χύτος.

Ουσίως καὶ τὸ δέω, παρκτ. ἔρρεον, μέλλ. δυήσομαι (σπαν. ἡεύ-
σομαι), ἀρ. ἔρρηνη (σπαν. ἔρρενσα), παρκη, ἔρρηνη, δυτός, δευτός.

Τὸ καίω καὶ κα'ω, κλαίω καὶ κλα'ω σγηματίζουσι τοὺς ἄλλους γρόνους ἐκ θέμ. καν- καὶ κλαν-, καύσω, ἔκανσα, κέκανκα, κλαύσω, ἔκλανσα, κέκλανκα.

6') Ρήματα ἀφωνόδηκτα.

§ 239. 1. Ἔρεστώς καὶ παραταπός

Ο γχρακτήριο πολλῶν ἀρωνιολήκτων φημάτων μεταβέλλεται εἰς τὸν
ἐνεστ. καὶ παρκτ. διότι:

1) ἂν ὁ γχρακτήριο εἴνει γειλόφωνον, προστιθεται τ, οἷον θέμ. βλαχ-,
ἐνεστ. βλάχπτω, θ. ἀστραχπ-, ἐνεστ. ἀστράχπτω, θ. ράχη, ἐνεστ. ῥάπτω.

2) ἂν ὁ γχρακτήριο εἴνει οὐρανισκόφωνον ἢ ὁδοντόφωνον, προστιθεται :
(j), τὸ ὄποιον μετὰ μὲν τοῦ οὐρανισκοφώνου τρέπεται συνήθως εἰς σσ
(ττ), μετὰ δὲ τοῦ ὁδοντοφώνου συνήθως εἰς ζ· οἷον

θέμ. θέμ. πραγ- ἐνεστ. θέμ. πρασσ- ἐνεσ. πράσσω(ττω) (ἐκ τοῦ πράγιω).

» φυλακ- » φυλασσ- » φυλάσσω(ττω) (ἐκ τοῦ φυλάκιω),

» βηγ- » βησσ- » βήσσω(ττω) (ἐκ τοῦ βήγιω),

» ἐλπιδ- » ἐλπιζ- » ἐλπιζω (ἐκ τοῦ ἐλπιδιω),

» γχριτ- » γχριζ- » γχριζομαι (ἐκ τοῦ γχριτιομαι).

ΣΗΜ. Ἐνίστε ὁ οὐρανισκόφωνος γχρακτήριο μετὰ τοῦ : τρέπεται εἰς ζ καὶ οὐχὶ^{εἰς σσ· π.γ. θέμ. χραγ-} θέμ. θέμ. πραγ-, ἐνεστ. (πράγιω) χράω, θέμ. οἰμώγ-, ἐνεστ. (οἰμώγιω)^{οἰμώζω, θέμ. στενάχ-}, ἐνεστ. (στενάχιω) στενάζω. Τούναντίσιν δὲ ὁ ὁδοντόφωνος
γχρακτήριο μετὰ τοῦ : τρέπεται εἰς σσ (ττ) καὶ οὐχὶ εἰς ζ· π.γ. θέμ. πλατ-,
ἐνεστ. (πλάτιω) πλάσσω(ττω), θ. ἐρετ-, ἐνεστ. (ἐρέτιω) ἐρίσσω.

§ 240. 2. Οἱ ἄλλοι ρηματικοὶ τύποι πλὴν τῶν δευτέρων χρόνων.

Θέματα ἔχοντα χειλόφωνον καὶ οὐρανισκόφωνον γχρακτήρα.

1. Τὰ θέματα διαχρονικά ἔχοντα γειλόφωνον καὶ οὐρανισκόφωνον γχρακτήρα

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

εἰς τὸν ἐνεργ. παρακ. α' καὶ ὑπερσ. α' δὲν προσλαμβάνουσι τὸν χρονικὸν γχρακτῆρα κ, ἀλλὰ δασύνουσι τὸν γχρακτῆρα τοῦ θέματος· εἰον τρίθ-ω, τέτριφ-α, τέττ-τω (θ. ταγ-) -τέταχ-α.

2. Πάντες οἱ ἄλλοι ἡρματικοὶ τύποι (πλὴν τῶν δευτέρων γράσιων) σχηματίζονται κατὰ τὸ παιδεύω. Ισχύουσιν δημος ἐνταῦθα οἱ ἐπόμενοι φωνολογικοὶ κανόνες:

α') χειλόφωνον πρότοι μ γίνεται μ καὶ οὐρανισκόφωνον πρὸ τοῦ μ γίνεται γ.

β') χειλόφωνον μετὰ τοῦ σ γίνεται ψ καὶ οὐρανισκόφωνον μετὰ τοῦ σ γίνεται ξ.

γ') χειλόφωνον καὶ οὐρανισκόφωνον πρὸ ὁδοντοφώνου ἀφομοιοῦται πρὸς αὐτό, τουτέστι πρὸ τοῦ ψιλοῦ τ γίνεται ψιλὸν (π, κ) καὶ πρὸ τοῦ δασέος θ γίνεται δασὺ (ρ, χ). (δῆθεν πτ, κτ, φθ, χθ).

δ') τὸ σ μεταξὺ δύο συμφώνων ἀποθέλλεται.

Τρίβω (ι)

Ἐνεργητικὸν

Οριστική

- Ἐνεστ. τρίθω, -εις, -ει
- Ηαρατ. ἔτριθον, -εις, ε(ν)
- Μέλλ. τρίψω
- Αόρ. ἔτριψα
- Ηαρακ. τέτριψα
- Υπερσ. ἔτετρίψειν

Υποτακτική

- Ἐνεστ. τρίθω, -ης, -η
- Αόρ. τρίψω, -ης, -η
- Ηαρακ. τετρίψω, -ης, -η

Εὐκτική

- Ἐνεστ. τρίθοιμι, -οις, -οι
- Μέλλ. τρίψοιμι, -οις, -οι
- Αόρ. α' τρίψαιμι, -ειας, -εις(ν)

παρακ. τετρίψοιμι, -οις, -οι

Προστακτική

- Ἐνεστ. τρίθει, -έτω
- Αόρ. α' τρίψον, -άτω

Απαρέμφατος

- Ἐνεστ. τρίθειν
- Μέλλ. τρίψειν

- Αόρ. τρίψαι
- Ηαρακ. τετρίψειν

Μετοχή

- Ἐνεστ. τρίθων, τρίθουσα, τρίθον
- Μέλλ. τρίψων, τρίψουσα, τρίψον
- Αόρ. α' τρίψας, τρίψασα, τρίψαν
- Ηαρακ. τετρίψως, τετρίψικ, τε-

[τρίθος]

Μέσον καὶ Παθητικὸν

Οριστικὴ

- Ἐνεστ. τρίβομαι, -ει, -εται
 Παρετ. ἐτρίβομην, -ου, -ετο
 Μέλ. μέσ. (τρίβ-σωμα) τρίψουμαι
 » πθ. α' (τρίβ-θήσωμα) τριψθήσωμαι
 » » 6' τριβήσωμαι
 Άόρ. μέσ. ἐτρίψάμην
 » πθ. α' ἐτρίψθην
 » » 6' ἐτρίψθην
 Παρον. ἐν. 1 (τέτριθ-μαι) τέτριμμαι
 » 2 (τέτριθ-σαι) τέτριψαι
 » 3 (τέτριθ-ται) τέτριπται
 δυικ. 2 (τέτριθ-σθον) τέτριφθον
 » 3 (τέτριθ σθον) τέτριφθον
 πληθ. 1 (τετρίθ-μεθα) τετρίμμεθα
 » 2 (τέτριθ-σθε) τέτριφθε
 » 3 (τετρίθ-μένος) τετριμμέ-
 νοι εἰσὶν

- Ὑπερσ. ἐνικ. 1 ἐτετρίμμην
 » 2 ἐτέτριψο
 » 3 ἐτέτριπτο
 δυικ. 2 ἐτέτριψθον
 » 3 ἐτετρίψθην
 πληθ. 1 ἐτετρίμμεθι
 » 2 ἐτέτριψθε
 » 3 τετριμμένοι ἦσαν
 Μετ' ὄλ. μέλ. τετρίψουμαι

Υποτακτικὴ

- Ἐνεστῶς τρίθωμαι
 Άόρ. μέσ. α' τρίψωμαι
 » πθ. α' τριψθῶ, -θῆς, -θῆ
 » » 6' τριθῶ, -θῆς, -θῆ

Παρον. τετριμμένος ὁ, ἡς, ἥ

Εὐκτικὴ

- Ἐνεστ. τρίβοιμην
 Μέλ. μέσ. τριψοίμην
 » παθ. α' τριψθησοίμην
 » » 6' τριβησοίμην
 Άόρ. μέσ. τρίψαίμην
 » παθ. α' τριψθείην
 » » 6' τριθείην

Παρον. τετριμμένος εἰην

Προστακτικὴ

- Ἐνεστ. τρίθου, -έσθιω
 Άόρ. μέσ. τρίψι, -άσθιω
 » παθ. α' τριψθητι, -ήτω
 » » 6' τριθητι, -ήτω
 Παρον. τέτριθ(σ)ψο, -ρθιω
 Απαρέμφατος

Ἐνεστ. τρίθεσθι:

- Μέλ. μέσ. τριψεσθι:
 » παθ. α' τριψθήσεσθι:
 » » 6' τριθήσεσθι:
 Άόρ. μέσ. τρίψασθι:
 » παθ. α' τριψθηναι:
 » » 6' τριθηναι:

Παρον. (τετρίθ-σθι) τετρίψθι:
 Μετοχὴ

- Ἐνεστ. τριθόμενος
 Μέλ. μέσ. τριψόμενος
 » παθ. α' τριψθησόμενος
 » » 6' τριβησόμενος
 Άόρ. μέσ. τρίψάμενος

Ἄρρ. παθ. α' τριπόθεις

» » δ' τρίθεις

Παροκκεῖμ. τετρι(θη)μένος

Ἐπιθ. φηματ. τριπτός, -τή, -τὸν

» » τριπτέος, -τέχ, -τέον

Tάττω (α)

Ἐνεργητικὸν

Οριστικὴ

Ἐνεστ. τάττω

Παροκτ. ἐταττον

Μέλλ. (τάγ-σω) τάξω

Ἄρρ. (ἐταχ-σα) ἐταξώ

Παροκτ. τέταχω

Υπερσ. ἐτετάχειν

Үποτακτικὴ

Ἐνεστ. τάττω

Ἄρρ. τάξω

Παροκτ. τετάχω

Εύκτικὴ

Ἐνεστ. τάττομαι

Μέλλ. τάξομαι

Ἄρρ. τάξαμαι

Παροκτ. τετάχομαι

Προστακτικὴ

Ἐνεστ. τάττε, -τέω

Ἄρρ. τάξον, -άτω

Ἀπαρέμφατος

Ἐνεστ. τάττειν

Μέλλ. τάξειν

Ἄρρ. τάξαι

Παροκτ. τεταχέναι

Μετοχὴ

Ἐνεστ. τάττων, -ουσα, -ον

Μέλ. τάξων, -ουσα, -ον

Ἄρρ. τάξας, -άσα, -άν

Παροκτ. τεταχώς, -υῖχ, -ός

Μέσον καὶ παθητικὸν

Οριστικὴ

Ἐνεστ. τάττομαι

Παροκτ. ἐταττόμην

Μέλ. μέσ. τάξομαι

» παθ. α' ταχθήσομαι

(» » δ' ταγήσομαι)

Ἄρρ. μέσ. ἐταξέμην

» παθ. χ' ἐτάχθην

Ψηφιστοικοιηθῆκε από το Ινστιτούτο Εκπαίδευσης Κηφισίας

Ἄρρ. πθ. δ' ἐτάγην

Προκτ. ἐν. 1 (τέταγ-μαι) τέταγμαι

» 2 (τέταγ-σαι) τέταξαι

» 3 (τέταγ-ται) τέτακται

δυ:z. 2 (τέταγ-σθον) τέταχθον

» 3 (τέταγ-σθον) τέταχθον

πληθ. 1 (τετάγ-μεθ) τετάγμεθα

πληθ. 2 (τετάγ-μεθ) τετάγμεθα

πληθ. 3 (τεταγ-μένοι) τεταγ-
μένοι εἰσὶν

*Γ' περσ. ἐν. 1 ἐτετάγμην

» 2 ἐτέταξο

» 3 ἐτέτακτο

δυικ. 2 ἐτέταχθον

» 3 ἐτετάχθην

πληθ. 1 ἐτετάγμεθα

» 2 ἐτέταχθε

» 3 τεταγμένοι ἦσαν

Μετ' ὅλ. μέλ. τετάξουσι

Ὑποτακτικὴ

Ἐνεστ. τάξτωμαι

Αόρ. μέσ. τάξωμαι

Αόρ. παθ. ταχθῶ

Παροκκ. τεταγμένος ὡ

Εὐκτικὴ

Ἐνεστ. ταττοίμην

Μέλ. μέσ. ταξοίμην

» παθ. α' ταχθησόμην

Αόρ. μέσ. ταξίμην

» παθ. α' ταχθείνην

ΣΗΜ. *Αν ἐν τῷ παθητ. παρακ. καὶ ὑπερσ. συμπέσωσι μ μ ἢ γ γ πρὸ τοῦ μ
τῆς καταλήξεως, ἀποβάλλεται τὸ ἐν μ ἢ γ π. χ.
κάμπτω (λυγίζω), κέκαμψαι, κεκάμψεθα, ἐκεκάμψην, κεκαμψένος
σφίγγω, ἔσφιγμαι, * ἐσφίγμεθα, ἐσφίγμην, ἐσφιγμένος

Παραδείγματα πρὸς ἀδκησίν.

Δρέπω, λάμπω, δρύπτω, κύπτω(ū), ἄπτω, μέμφομαι (μέσ. ἀποθ.), ἄπτομαι,
φλέγω, ψέγω, λήγω, ἄρχω, βρέγω, κτηρύπτω(ū), φυλάστω, φυλάττομαι, ἄρχομαι,
δέχομαι, εὔχομαι, φθέγγομαι.

§ 241. Θέματα ἔχοντα δδοντόφωνον χαρακτῆρα.

.Τὰ θέματα δσκ ἔχουσιν ὁδοντόφωνον χαρακτῆρα σχηματίζουσι πάν-

τας τούς ዝηματικούς τύπους (πλὴν τῶν δευτέρων γρόνων) κατὰ τὸ παιδεύω. Ἰσχύουσιν διμώς ἐνταῦθι οἱ ἐπόμενοι φωνολογικοὶ κανόνες.

α') τὸ ὁδοντόφωνον ἀποβάλλεται 1) πρὸ τοῦ γρανικοῦ γραμματῆρος κ., καὶ 2) πρὸ τοῦ σ· π. γ. ἐλπίδ-, πκρκμ. (ἡλπιδ-κα!) ἡλπικα, ἀρ. (ἡλπιδ-σα) ἡλπισα.

β') τὸ ὁδοντόφωνον γίνεται σ 1) πρὸ τοῦ μ, 2) πρὸ ἄλλου ὁδοντόφωνου π. γ. (πέπειθ-μα!) πέπεισμα²⁾, (ἐπειθ-θηγ) ἐπείσθηγ.

Πείθω

Ἐνεργητικὸν

Οριστικὴ

Ἐνεστ. πείθω

Πκρκτ. ἐπειθον

Μέλλ. (πειθ-σω) πείσω

Αόρ. (ἐπειθ-σα) ἐπεισα

Πκρκμ. (πέπειθ-κα) πέπεικκ

» 6' πεποιθκ

Υπερσ. ἐπεπείκειν

Υπερσ. 6' ἐπεποιθην

Υποτακτικὴ

Ἐνεστ. πείθω

Αόρ. πείσω

Πκρκμ. πεπεικω

Εὐκτικὴ

Ἐνεστ. πειθοιμι

Μέλλ. πείσοιμι

Αόρ. α' πείσαιμι

Πκρκμ. πεπεικοιμι

Προστακικὴ

Ἐνεστ. πειθε, -έτω

Αόρ. α' πεισον, -ήσω

Απαρέμφατος

Ἐνεστ. πειθειν

Μέλλ. πείσειν

Αόρ. πείσω:

Πκρκμ. πεπεικένικι

Μετοχὴ

Ἐνεστ. πειθων, πειθουσα, πειθον

Μέλλ. πείσων, πείσουσα, πείσον

Αόρ. πείσας, πείσκασ, πείσκων

Πκρκμ. πεπεικώς, -κυῖκ, πεπεικός

» 6' πεποιθώς, -θυῖκ, -θός

Μέσον καὶ παθητικόν.

Οριστικὴ

Ἐνεστ. πειθομαί

Πκρκτ. ἐπειθόμην

Μέλ. μέσ. (πειθ-σομαί) πείσομαι

» πκθ. (πειθ-θησ) πειθήσομαι

Αόρ. μέσ. α' ἐπεισάμην

(¹) Ἔγινε κατ' ἀναλογίαν τοῦ ἡλπι-σα, ώς πέπει-κα κατὰ τὸ ἐπει-σα.

(²) Κατ' ψηφιστόπητῆρε ἀπό τοῦ Νοτίου Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Αόρ. μέσ. 6' ἐπιθόμην	
» παθ. α' ἐπειθ-θην	
Πχρκκ. (πέπειθ-μξι) πέπεισμα	
Υπερσ. ἐπεπεισμην	
Μέλ. τετελ. πεπεισμα	
‘Υποτακτική	
Ἐνεστ. πειθωμα, -θη, -θηται	
Αόρ. μέσ. 6' πιθωμα, κλπ.	
» παθ. α' πεισθω, -θης, -θη	
Πχρκκμ. πεπεισμένος ὡ, θης, θη	
Εύκτική	
Ἐνεστ. πειθοίμην	
Μέλ. παθ. πεισθησοίμην	
Αόρ. μέσ. 6' πιθοίμην	
Αόρ. παθ. α' πεισθείην	
Πχρκκμ. πεπεισμένος εἴην	
Προστακτική	
Ἐνεστ. πειθου, -εσθω	

Πρὸς ἐντελὴ κατκνόησιν παραθέτομεν ἵδικ ὅλον τὸν συγκατισμὸν τῶν παρκκειμένων.

Παρακείμενος παθητικὸς	
Ἐνικ. 1 (πέπειθ-μξι) πέπεισμαι	
» 2 (πέπειθ-σξι) πέπεισαι	
» 3 (πέπειθ-τξι) πέπειστα	
Δυτικ. 2 (πέπειθ-σθον) πέπεισθον	
» 3 (πέπειθ-σθον) πέπεισθον	
Πλην. 1 (πεπειθ-μεθ) πεπεισμεθα	
» 2 (πέπειθ-σθε) πέπεισθε	
» 3 (πεπειθ-μένοι) πεπεισμένοι εἰσίν	
Προστκ. (πέπειθ-σσ) πέπεισο, (πεπειθ-θω) πεπείσθω	
Απαρκμ. (πεπειθ-σθξι) πεπεῖσθαι. Μετοχὴ πεπεισμένος, η, ον.	

ΣΗΜ. 4. Εἰς τὸ σπέρδω πανταχοῦ τὸ νδ πρὸ τοῦ σ ἀποβάλλεται καὶ τὸ πρὸ

Αόρ. μέσ. 6' πιθοῦ, -εσθω	
» παθ. α' πεισθητι, -θητω	
Πχρκκ. πέπεισο, -σθω	
‘Απαρέμφατος	
Ἐνεστ. πειθεσθαι	
Μέλλ. παθ. πεισθήσεσθαι	
Αόρ. μέσ. 6' πιθεσθαι	
» παθ. α' πεισθηναι	
Πχρκκμ. πεπεισθαι	
Μετοχὴ	
Ἐνεστ. πειθόμενος	
Μέλ. παθ. πεισθησόμενος	
Αόρ. μέσ. 6' πιθόμενος	
» παθ. α' πεισθεις	
Πχρκκμ. πεπεισμένος	
Ἐπιθ. θημ. πιστός, -θη, -τόν	
» » πειστέος, τέχ, τέον	

‘Υπερσυντέλικος παθητικὸς	
ἐπεπείσμην	
ἐπέπεισο	
ἐπέπειστο	
ἐπέπεισθον	
ἐπεπείσθην	
ἐπεπείσμεθα	
ἐπέπεισθε	
πεπεισμένοι εἰσίν	
πεπεισμένοι ήσαν	

αὐτοῦ εἰς ἔκτείνεται εἰς εἰς οἷον σπείσω, ἔσπεισα, ἔσπεισμαι. Ὁμοίως (πενθ-σο-
μαί) πείσομαι μέλλων τοῦ πάσχω.

ΣΗΜ. 2. Τὸ ἥγμα σφῖσω σγηματίζει τοὺς τύπους ποτὲ μὲν ἐκ τῆς ὁἰζης σφε-,
π. γ. σέσωσμαι, ποτὲ δὲ ἐκ τῆς ὁἰζης σω- (ἐκ τοῦ σαο-, ἵδε § 33, 3) π. γ. σώσω,
ἔσωσα, ἔσωθηρ, σέσωμαι.

Παραδείγματα ποθες ἄδεκτοιν.

Σπεύδω, φείδομαι, δοκιμάζω, ἀναγκάζω, γυμνάζω, δικάζω, ὀνομάζω, ἀσπά-
ζομαι, δικάζομαι, στοχάζομαι, ἀθροίζω, ἀκοντίζω, ἀφανίζω, νομίζω, ξενίζω,
όπλιζω, ὅρκίζομαι, πορίζω, σχίζω, τειγίζω, υδρίζω, γχρίζομαι, πίέζω.

§ 242. Δεύτεροι χρόνοι.

1. Σχηματισμὸς τῶν δευτέρων χρόνων.

Οἱ δεύτεροι γρόνοι σχηματίζονται κατὰ τοὺς ἐπομένους κανόνας·

1. Αἱ καταλήξεις προστιθενται ἡμέτως εἰς τὸ θέμα τοῦ ἥγματος ἕνε
γρονικοῦ γχρακτῆρος

α') ἐν τῷ ἀορ. β' ἐνεργ. καὶ μέσω εἰς μὲν τὴν ὄριστ. αἱ καταλή-
ξεις τοῦ παρατ., εἰς δὲ τὰς ἄλλας ἐγκλίσεις αἱ καταλήξεις τοῦ ἐνεστ.,
οἵον ἔλιπ-ον, -ες, -ε(ν), λίπ-ω, -ης, -η.

ἐτραπ-όμην, ἐτράπουν, κλπ., τράπωμαι, τράπη, κλπ.

β') ἐν τῷ μέλ. β' καὶ ἀορ. β' παθ. αἱ καταλήξεις τοῦ μέλ. α' καὶ
ἀορ. α' παθ. ἕνευ τοῦ θ, ἦτοι -ήσομαι καὶ -ην· οἵον γραφ-ήσομαι,
ἔγραφ-ην.

γ) ἐν τῷ παρακ. β' καὶ ὑπερσ. ἐνεργ. αἱ καταλήξεις τοῦ παρακ. α'
καὶ ὑπερσ. α' ἐνεργ. ἕνευ τοῦ γρονικοῦ γχρακτῆρος καὶ καὶ ἕνευ τροπῆς
τοῦ θεματικοῦ γχρακτῆρος εἰς τὸ ἀντίστοιχόν του δεσμὸν σύμφωνον· οἵον
τέτηκ-α, ἐτετήκ-ειν.

2. Τὸ φωνῆν τοῦ θέματος τοῦ ἐνεστῶτος ἐνίστεται μεταβάλλεται, α')
ἐν τῷ ἀορ. β' (ἐνεργ., μέσ. καὶ παθ.) καὶ ἐν τῷ μέλ. β' (παθ.).

1) Συστέλλεται

τὸ	η	εἰς	ᾳ	π.γ.	σήπω,	ἔσάπηρ,
ν	ᾳ	»	»	»	κραζίω,	ἔκραγον,
»	ι	»	ι	»	τριθώ	ἔτριθηρ (ι),
»	ει	»	»	»	λείπω,	ἔλλιπον
»	ευ	εἰς	ὕ	»	φεύγω,	ἔφυγον.

2) Τρέπεται τὸ ε εἰς α· ώς τρέπω, ἐτράπηρ, κλεπτω, ἐκλάπηρ.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΣΗΜ. 1. Διὰ τῶν συστολῶν τούτων ἀνευρίσκεται: ὁ τύπος ἐκεῖνος τοῦ ἡγματικοῦ θέματος, ἔξ οὖν πάντα τὰ ἄλλα ἡγματικά θέματα δὶ’ ἐκτάσεως τοῦ φωνήνετος παράγονται.

ΣΗΜ. 2. Τινὲς ἡγματα φυλάπτουσι: τὸ ε τῆς ἥζης ἐν τῷ ἀρ. 6' ἀμετάβλητον, οἷον συλλέγω, ουνελέγην, καὶ τίκτω (θ. τεκ-), ἔτεκον. Πρόλ. τὸ γίγνομαι, ἔγερμην, τέμνω, ἔτεμον (ἰδὲ §§ 93, 13 καὶ 94, 6).

6') Ἐν τῷ παρακμ. β' καὶ ὑπερσ. β' ἐνεργ.

1) ἐκτείνεται τὸ ἄ εἰς η (ἢ α), ιδὲ λέληθα § 95, 14, πρόλ. καὶ πέφηρα § 69, 3.

2) τρέπεται τὸ ε εἰς ο, π. γ. τίκτω (θέμ. τεκ-), τέτοκα
τὸ ει εἰς οι, π. γ. λείπω, λέλοιπα

3) Μετ' ἀγαδιπλασιασμοῦ (καὶ αὐξήσεως ἐν ἀργῇ αὐτοῦ ἐν τῇ ὅρισταικῇ) συγημματίζεται ὁ ἀρ. 6' τοῦ ἥγω, ἥγ-αγ-ον, ἀγάγω, ἀγάγοιμι, ἀγαγεῖν, ἀγαγών, τοῦ φέρω (θ. ἐνεκ-), οἷον ἥγεγκον (ἐκ τοῦ ἥγ-ενεκ-ον κατὰ συγκοπὴν τοῦ ε τοῦ θέμ.), καὶ εἴλον (θ. Φεπ-, ἐ-Φέ-Φεπ-ον=ἐ-επον=ἐ-επον=είπον).

ΣΗΜ. 1. Οἱ ἀναδιπλασιασμὸι τοῦ ἀρ. γίνεται: εἰς ὅλας τὰς ἐγκλίσεις καὶ εἰς τὴν ἀπαρέμφατον καὶ τὴν μετοχήν.

ΣΗΜ. 2. Δεύτεροι παρακ. συνήθεις εἶναι οἱ ἔξης (τηκ-) τέτηκα, (λαθ-) λέληθα, (πηγ-) πέληγα, (κεᾶ/-, κεά/-, ἀνέκεάγον) κεκεᾶγα, (Φᾶ/-, Φάγνυμι) κατέεάγα, (περᾶ/-) πέραπα/α, (φρεκ-) πέφρεκα, (πληγ-) πέπληγα, (φυγ-, φευγ-) πέφευγα, (πετ-) τέτοκα, (λειπ-, λιπ-) λέλοιπα, (Φειπ-, Φικ-) ἔουκα (=ΦέΦοικα), (Φειδ-) οἰδα, (πειθ-) πέποιθα.

2. Χρῆσις τῶν δευτέρων χρόνων.

Ἡ χρῆσις τῶν δευτέρων χρόνων εἶναι περιώδεισμένη.

α') Οὐδὲν ἡγματικόν εἶχει καὶ τοὺς τρεῖς ἀρ. 6' (ἐνεργ., μέσ. καὶ παθ.) καὶ τοὺς τρεῖς ἀρ. α' συνάμματα μόνον δ' εἰς τὸ τρέπω εἶναι πάντες ἐν χρήσει ὡς

ἀρ. 6' ἐνεργ. (ἐτρέπων), μέσ. ἐτρεπόμην, παθ. ἐτράπην
» α' » ἐτρεψ-, » ἐτρεψάμην, » ἐτρέψθην

β') πάντα σγεδόν τὰ ἡγματά, δια σγημματίζουσιν ἀρ. 6', εἴχουσιν ἢ μόνον τὸν ἐνεργ. καὶ μέσ. ἀρ. β' ἢ μόνον τὸν παθ. ἀρ. β', οὐχὶ δι συνάμματα τὸν ἐνεργ. ἀρ. β' καὶ τὸν παθ. ἀρ. β'.

3). Σημασία τῶν δευτέρων χρόνων.

Οι δεύτεροι χρόνοι συνήθως ἔχουσι τὴν τῶν πρώτων χρόνων σημασίαν.

Ἐξαιροῦνται:

α') ἐτραπόμην=ἔτρεψε όμως τόν, ἀμετάθ. (ἐν φ εἰρεψάμην=ἔτρεψε ἀπ' όμως τοῦ, ἔτρεψε εἰς φυγήν, μεταθ.).

β') οἱ παρακείμενοι: ή κένοραγα καὶ πέφρικα ἔχουσιν ἐνεστῶτος σημασίαν (§ 64, 19 καὶ 22).

γ') οἱ ἀμετάθετοι παρακμ. ή οέσηπα (εἴποι σάπιος), τέτηκα (εἴπει λειωμένος), πέποιθα (ἔγω πεποιθησιν), ἐνῷ οἱ αἱ πέπεικα=ἔγω πείσει μεταθ.). τῶν μεταθετικῶν ὅμως τῶν σίγων, τήκω, πείθω (§ 64, 25, 25, 27).

Ο ἐπόμενος πίναξ περιέχει τοὺς παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς εὐγρηστοτέρους δευτέρους χρόνους τῶν ὄμοιών ἀριθμολήκτων ὅμως τῶν σίγων.

Πίναξ τῶν εὐχρηστοτέρων δευτέρων χρόνων τῶν
διμαλῶν ἀφωνολήκτων δημάτων.

<i>Έρεστώς</i>	<i>Ἄδρ. β' ἐνεργητικ. (ἢ μέσ.)</i>	<i>Ἄδρ. (ἢ μέλ.) β' παιθ.</i>	<i>Παραζ. (ἢ ὑπερσ.) β' ἐνεργητ.</i>
1. τρίθω(ι)		ἐτριθῆν(ι)	
2. βλάπτω		ἐβλάπην	
3. κόπτω (κτυπῶ)		ἐκόπην	
4. κλέπτω		ἐκλάπην	
5. τρέπω	ἐτροκπόμην	ἐτρόπην	
6. τρέψω		ἐτρόπην	
7. στρέψω		ἐστράρην	
8. γράψω		ἐγράψην	
9. βάπτω		ἐβάρην	
10. θάπτω (ἰδίᾳ 9, 2, γ')		ἐτάρην	
11. φάπτω		ἐφράρην	
12. συάπτω		ἐσυάρην	
13. φίπτω		ἐφρίφην(ι)	
14. πνιγω(ι)		ἐπνιγην(ι)	
15. ἀλλάζτω		ἡλλάρην	
16. σφάζτω		ἐσφάρην	
17. συλλαγώ		συν-ελέγην	
18. πλένω		ἐπλάκην	
19. κράζω	ἐκρογην		κέκραγκ (φωνάζω)
20. ποάττω			πέποάγκ
21. τίκτω	ἐτεκον		τέτονκ
22. φρίττω(ι)			πέφριτκ (φρίττω)
23. (πλήττω)		ἐπλήγην	πέπληγκ
ἐκ-, κατα-πλήττ- τομαι, ἀμετέθ.		ἐξ-, κατε-πλάγην	
24. σήπω, σήπομαι		ἐσάπην	σέσηπκ (εἴμαι σά- πιος, σαπισμένος)
25. τήκω, τήκομαι		ἐτάκην	τέτηκα (εἴμαι λειώ- λελοιπκ [μένος])
26. λείπω	ἔλιπον		πέποιθκ (ἔχω ἔμπι- στοσύνην, πεποιθη-
27. πείθω, πείθομαι	ἐπιθόμην		πέριθυγκ [σιγ]
28. φεύγω	ἔφυγον		

ΣΗΜ. 1. Τὰ φήματα τρέπω, πλέπτω, συλλέγω καὶ πέμπω συγημ-
τίζουσι τὸν ἐνεργ. ὅ' παρακ. τρεπομένου τοῦ θεματικοῦ χαρακτῆρος εἰς
τὸ ἀντίστοιχόν του δικοὺ σύμφωνον. Ταῦτα καθὼς καὶ τὸ τρέφω καὶ
στρέφω τρέπουσι τὸ ε τοῦ θέματος εἰς ο. Τὰ δὲ τρέπω, τρέφω καὶ
στρέφω ἐν τῷ παθ. παρακμ. καὶ ὁρ. ὅ' τρέπουσι τὸ ε εἰς α.

<i>Ἐνεστῶς</i>	<i>Παρακμ. ἐνεργ.</i>	<i>Παρακμ. παθ.</i>	<i>Αόρ. παθ.</i>
τρέπω	τέτρορχ	τέτραμμαι	ἐτράπην
τρέψω (§ 9, 2, γ')	(τέτρορχ)	τέθραμμαι	ἐτράρην
στρέψω	ἔστρορχ	ἔστραμμαι	ἐστράρην
πλέπτω	κέκλορχ	κέκλεμμαι	ἐκλέπην
συλλέγω	συνεῖλορχ	συνείλεγμαι	συνελέγην
πέμπω	πέπορχ	πέπεμμαι	ἐπέμψην

ΣΗΜ. 2. Τοῦ φήματος τίκτω μόνον ἡ ἐνεστ. συγηματίζεται ἀνωμάλως ἐκ τῆς
ξιζῆς τεκν. τούτου εύρισκεται καὶ ὁ μέλ. τέξομαι.

ΣΗΜ. 3. Τὸ πληρίτω ἐν τῷ ἐνεστ. καὶ παρατ. ὡς ἀπλοῦν εἶναι ἄγριστον, ἀντ'
αὐτοῦ δὲ εἶναι ἐν γρήσει τὸ τύπτω.

§ 243. Γ'. Πρήματα ὑγρόδηκτα.

Ἐνεργητικὸν

<i>Οριστικὴ</i>	
Ἐνεστ. ἀγγέλλω	
Παρακτ. ἡγγελλον	
Παρακμ. ἡγγελκ	
Ὑπερσ. ἡγγέλκειν	
Αόρ. α' ἡγγειλκ	
Μέλλ. ἀγγελῶ	
ἀγγελεῖς	
ἀγγελεῖ	

Δυτικ.	ἀγγελεῖτον
Πληθ.	ἀγγελοῦμεν

ἀγγελεῖτε	
ἀγγελοῦσις(γ)	
<i>Υποτακτικὴ</i>	

Ἐνεστ. ἀγγέλλω	
Αόρ. ἀγγεῖλω	
Παρακμ. ἡγγέλκω	

<i>Εὐκτικὴ</i>	
Ἐνεστ. ἀγγέλλομεν	
Παρακμ. ἡγγέλκομεν	
Αόρ. ἀγγεῖλαμεν	
Μέλλ. (ἀγγελοῦμεν ἦ) ἀγγελοῖνη	

Ψηφιστοί οἱ θηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Προστακική

Ἐνεστ. ἀγγέλλει, -έτω
Ἄρρ. ἀγγειλού, -άτω

Απαρέμφατος

Ἐνεστ. ἀγγέλλειν
Παρκυ. ἀγγελένει:
Ἄρρ. ἀγγείλαι:
Μέλλ. ἀγγελεῖν

Μετοχή

Ἐνεστ. ἀγγέλλων
Παρκυ. ἀγγελώς

Ἄρρ. ἀγγείλας
Μέλλ. ἀγγελῶν, -λοῦσα, -λοῦν

*Μέσον καὶ Παθητικὸν**Οριστική*

Ἐνεστ. ἀγγέλλομαι
Παρκυ. ἀγγελόμην
Παρκυ. ἀγγελώμαι
Ὑπερσ. ἀγγέλωμην
Ἄρρ. μέσ. ἀγγειλάμην
Μέλ. μέσ. ἀγγελούμαι:
ἀγγελῆ
ἀγγελεῖται:
ἀγγελεῖσθαι
ἀγγελεῖσθαι
ἀγγελούμεθαι
ἀγγελεῖσθε
ἀγγελοῦνται:
Μέλ. παθ. ἀγγελθήσομαι
Ἄρρ. παθ. ἀγγέλθην

*Παρκυ. ἀγγελμένος ὡς**Εὐκτική*

Ἐνεστ. ἀγγελοίμην
Παρκυ. ἀγγελμένος εἶπη
Ἄρρ. μέσ. ἀγγειλάμην
» παθ. ἀγγελθείην
Μέλ. παθ. ἀγγελθησίμην
» μέσ. ἀγγελοίμην, -λοῖσα, -λοῖτο

Προστακική

Ἐνεστ. ἀγγέλλου, -έσθιο
Ἄρρ. μέσ. ἀγγειλαί, -άσθιο
» παθ. ἀγγέλθητι, -ήτιο
Παρκυ. ἀγγελσο, -λίθιο

Απαρέμφατος

Ἐνεστ. ἀγγέλλεσθι:
Παρκυ. ἀγγέλθι:
Ἄρρ. μέσ. ἀγγείλασθι:
» παθ. ἀγγελθῆτι:
Μέλ. » ἀγγελθήσεσθι:
» μέσ. ἀγγελεῖσθι:

Υποτακική

Ἐνεστ. ἀγγέλλωμαι:
Ἄρρ. μέσ. ἀγγείλωμαι:
» παθ. ἀγγελθῶ

<i>Μετοχὴ</i>	<i>Μέλ. παθ. ἀγγελθησόμενος</i>
<i>Ἐνεστ. ἀγγελλόμενος</i>	<i>» μέσα. ἀγγελούμενος</i>
<i>Παρακρ. ἀγγελμένος</i>	<i>Ἐπιθ. ῥηματ. ἀγγελτός, -τή, -τὸν</i>
<i>Ἄρδ. μέσα. ἀγγειλέμενος</i>	<i>» » ἀγγελτέος, -τέα, -τέον</i>
<i>» παθ. ἀγγελθεῖς</i>	

§ 244. Ἐνεστῶς καὶ παρατατικὸς τῶν ὑγρολήκτων.

Τὸ θέμα τῶν ὑγρολήκτων ῥημάτων σπανίως μένει ἀμετάβλητον εἰς τὸν ἐνεστ. καὶ παρακτατ. ως εἰς τὸ μέν-ω, νέμ-ω, τρέμ-ω, κλπ. Ως ἐπὶ τὸ πλεῖστον δὲ μεταβάλλεται προστιθεμένου τι (j).

1) Ἐὰν ὁ χαρακτὴρ τοῦ θέματος εἴνε ν ḥ ρ. ḥ γίνεται ὑπερπήδησις τοῦ : (ἢ ἀφομοίωσις καὶ ὕστερον ἀναπληρωτικὴ ἔκτασις) καὶ συγχώνευσις τοῦ μὲν α εἰς α:, τοῦ δὲ ε εἰς ει, τοῦ δὲ ἵ καὶ εις ᵵ καὶ ӯ, ως (θέμ. φαν-, φάν-ι ω), φαίνω, (σπερ-, σπέριω) σπείρω, (κλιν-, κλίνιω) κλι' ρω, (πλυν-, πλύνιω) πλῦν' ρω.

2) Ἐὰν ὁ χαρακτὴρ εἴνε λ, τὸ : ἀφομοιοῦται πρὸς κύτο, ως (στελ-, στέλ-ι-ω) στέλ-λω, (ἀγγελ-, ἀγέλ-ιω) ἀγέλλω.

3) Ἐὰν ὁ χαρακτὴρ εἴνε μ, προστιθεται τὸ πρόσσφυμα ν πολλάκις, ως (τεμ-) τέμ-νω, (κκρ-) κάμ-νω.

Μέλλων καὶ ἀδόριστος ἐνεργητικὸς καὶ μέσος

§ 245. Ὁ ἐνεργητικὸς καὶ μέσος μέλλων τῶν ὑγρολήπτων σγηματίζεται συνηρημένος εἰς -ῶ, -εῖς, -εῖ, κτλ. κοὶ -οῦμοι, -εῖ, -εῖται, κτλ. ως νέμω, νεμῶ, νεμοῦμαι.

§ 246. Ὁ ἐνεργητικὸς α' ἀόριστος καὶ ὁ μέσος ἀόριστος α' τῶν ὑγρολήκτων σγηματίζεται ἀνευ τοῦ σ καὶ ἐκτείνει τὸ μὲν ἄ εἰς η, μετὰ δὲ ρ ḥ : τὸ ἄ εἰς ἄ, τὸ ε εἰς ει καὶ τὸ ἵ καὶ ӯ εις ᵵ καὶ ӯ, ως

σφάλλω, σφᾶλῶ, ἔσφηλα

σημαίνω, σημάνω, ἔσημηνω

καθαίρω, καθάρω, ἔσκαθηρω (ἔκαθηρω)

μικίνω, μιάνω, ἔσμικνω

περαίνω πεισάγω ἔπερχων

Ψήφιστοι θήηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

μένω, μενῶ, ἔμεινα
 κεῖνω, κεῖνῶ, ἔκεινα, ἔκεινάμην
 ἀμένω, ἀμύνω, ἔμην α, ἔμηνάμην.

ΣΗΜ. Καὶ τὰ ὥρματα κεφαλήνω, κοιλάρω, λευκαίρω, λογναίρω, πεπαύω,
 δρογαίρω, γλυκαίρω, λιπαίρω ἔχουσιν εἰς τὸν ἀύριστον α, ώς ἐκέρδητα, ἐκοίτατα,
 κτλ. 2) Τὸ αἴρω (στροκόνω) καὶ ἄλλομαι (πηδῶ), ἡρα, ἀρω, ἀραιμι, ἀρον, ἀραι,
 ἀρασ, ἡλάμηη, ἀλαίμηη, ἀλαι, ἀλασθαι, ἀλάμερος.

Οἱ λοιποὶ ὁμοματικοὶ τύποι πλὴν τῶν δευτέρων χρόνων.

§ 247. Οἱ λοιποὶ ὁμοματικοὶ τύποι τῶν ύγρολήκτων πλὴν τῶν δευτέρων χρόνων συγκριτίζονται κατὰ τὸ παιδεύω, ώς ἀγγέλλω, ἡγγελ-κα,
 ἡγγελ-μαι, ἀγγέλ-θήσομαι, ἡγγέλ-θηται, ἡρ-α, ἡρ-κα, ἡρ-μαι, ἀρ θή-
 σομαι, ἡρ-θηται.

Σημειώτεκ δύως εἶνε τὰ ἐπόμενα:

1) Τὰ μονοσύλλαβχα θέματα τὰ ἔχοντα ε τρέπουσιν αὐτὸν εἰς α, ώς
 (στελ-) ἔσταλ-κα, ἔσταλ-μαι, (σπερ-) ἔσπαρ-κα, ἔσπαρ-μαι, σπαρ-τός,
 (φθερ-) ἔφθαρ-κα, ἔφθαρ-μαι, φθαρ-τός.

2. Ισχύουσιν οἱ ἔξτις κανόνες:

α') Εἰς τὸν παθ. παρακείμ. καὶ ὑπερσ. τὸ σμεταξὲν δύο συμφώνων
 ἀποθέλλεται καθὼς καὶ εἰς τὰ ἀρωνόλητα, ώς (χαρακτήσθε) ἡγγελθε,
 (περάν-σθι) πεφάρθαι, (ἐσπάρ-σθι) ἐσπάρθαι.

β') Εἰς τὰ εἰς -ν λήγοντα θέματα 1) τὸ ν πρὸ τοῦ κ γίνεται γ, ώς
 (πέρχαν-κα) πέρφαγκα· 2) πρὸ τοῦ μ. τρέπεται ώς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰς
 το εἰς τὸν παθητ. παρακ. καὶ ὑπερσυν., ώς (πέρχαν-μαι) πέρφασμαι, (με-
 μακν-μένος) μεμιασμένος.

Τὸ κρίνω, κλίνω, πλύνω καὶ τείρω συγκριτίζουσιν ἔξ ασθενοῦς θέ-
 ματος κρί-, κλί-, πλύ-, καὶ τά- (τη-) τὸν ἐνεργ. καὶ παθητ. παρακείμ. καὶ
 παθητ. μέλλ. καὶ ἀρ., ώς κέκλι-κα, κέκρι-μαι, ἔκρι-θητ, κέκλι-κα,
 κέκρι-μαι, ἔκλι-θητ, πέπλυ-μαι, ἔπλι-θητ, τέτα-κα, τέτα-μαι, ἔτα-θητ.

Ἐνίστε δὲ τὸ ν πρὸ τοῦ μ. τρέπεται εἰς μ, ώς (αἰσχυν-) ἴσχυμ-μαι,
 (ξένυ-) παράξυμ-μαι, ἔξηραμ-μένος.

ΣΗΜ. Τὰ ὥρματα μέρω καὶ τέρμω συγκριτίζουσι τὸν ἐνεργ. παρακείμ. καὶ

ἄλλους τινάς τύπους ἐκ τῶν θεμάτων μετε- καὶ νεμε-, ὡς μεμένη-κα, νενέμη-κα,
νενέμη-μαι, ἐνεμή-θην, μενετέορ, νεμητέορ.

Δεύτεροι χρόνοι

§ 248. Τῶν ὑγρολήκτων ῥημάτων εἶναι εὐχρηστοί: οἱ παθητ. Ἃ'
χρόνοι, οἱ δὲ ἐνεργ. καὶ μέσ. ἀρ. Κ' εἶναι σπάνιοι. Οὗτοι δὲ συγχριτί-
ζονται ἐντελῶς κατὰ τοὺς περὶ ἀρθρωτούς ῥημάτων ακνόντας ἐκ τοῦ
ῥηματικοῦ θέματος. Τοιοῦτοι εἶναι οἱ ἔξης:

1) Ἀόριστος Κ' ἐνεργητικὸς	πτήσονυμαι,	ἀρ.	Κ' ἐπταρον
	ἀποθηγήσω,	"	ἀπέθηνον
2) Ἀόριστος Κ' παθητικὸς	κατακλίνομαι,	κατεκλίνην	
	μαίνομαι,	μαίνην	
	φεύγομαι,	φεύγην	
	σφάλλομαι,	σφάλλην	
	δέρομαι,	δέρην	
	σπείρομαι,	σπείρην	
	φεύγομαι,	φεύγην	
	στέλλομαι,	στέλλην	
3) Πικρκείμενος Κ' ἐνεργητ.	φεύγω,	πέρην	
	ἀποκτείνω,	ἀπέκτον	

ΣΗΜ. Εἰς τὸν ἐνεργητ. Κ' παρακείμενον, τὸν ὅποῖον μόνον τινὰ ῥήματα
συγχριτίζουσι, τὸ μὲν αἱ τοῦ θέματος ἐκτείνεται εἰς η, τὸ δὲ ε εἰς ο, ὁδός (θάλλῳ)
τέθηλα, (φαίνω) πέφηρα, (ἀποκτείνω) ἀπέκτορα.

Μέλλων συνηρημένος ἢ περισπώμενος

§ 249. Τῆματά τινα συγχριτίζουσι τὸν ἐνεργ. καὶ μέσ. μελλοντα
περισπώμενον δἰκ συγκοπῆς τοῦ σ. Ο τοιοῦτος μέλλων λέγεται: Ἀττι-
κός. Ἀττικὸν μελλοντα συγχριτίζουσι τὰ ἔξης ῥήματα:

α') Τὰ εἰς -ίζω ὑπερδισύλλασθε καὶ τὸ καθίζω, ὡς (νομίζω) νομιῶ,
(κομίζω) κομιῶ, κομιοῦμαι.

β') Τὰ ὑγρόληκτα (στέλλω) στελῶ, (σπείρω) σπερῶ (§ 245. 246).

γ') Τὰ εἰς -άννυμι καὶ -έννυμι, ὡς (σλεδάγνυμαι) σκεδῶ, -ῆς, -ῆ, (ἐμ-
ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

φιέννυμι;) ἀμφιῶ, -εῖς, -εῖ. Καὶ τὸ ἀπολλυμι, ἀπολῶ, ἀπολοῦμαι καὶ τὸ δομνυμι, δμεῖ, δμεῖται⁽¹⁾.

δ') Τὰ ἔξης φήματα, καλῶ, τελῶ, ἀλῶ, ἐλαύρω, βιβάζω, μάχομαι καὶ καθέξομαι, ώς καλῶ, τελῶ, ἀλῶ, ἐλῶ, -ῆς, -ῆ, βιβῶ, -ῆς, -ῆ, μαχοῦμαι καὶ καθεδοῦμαι.

Δωρικὸς μέλλων

§ 250. Ρήματά τινα σγηματίζουσι Δωρικὸν μέλλοντα. Ο μέσος μέλλων εἰς -σομαι σγηματίζεται Δωρικὸς συνηρημένος εἰς -σοῦμαι, -σεῖ, -σεῖται, κτλ. Σγηματίζουσι δὲ Δωρικὸν μέλλοντα περὶ Αττικοῖς τὸ πίπιτο καὶ παιζω, πεσοῦμαι, παιξοῦμαι, τὸ δὲ πλέω καὶ φεύγω διροῦνται ἔχοντα μέλλ. μέσον καὶ Δωρικὸν πλεύσομαι καὶ πλευσοῦμαι, φεύξομαι καὶ φευξοῦμαι.

Μέσος μέλλων μετ' ἐνεργ. καὶ παθητικῆς σημασίας

§ 251. Πολλὰ ἐνεργητικὰ φήματα δὲν ἔχουσιν ἐνεργ. μέλλοντα, ἀλλὰ μέσον μὲ σημασίκην ἐνεργητικήν. Οἱ δὲ λιτόποι τύποι τοῦ μέσου τότε δὲν εἶναι εὔγραπτοι:

Ἄδω,	Ἄσομαι:	εἰνάζω,	εἰνάσσομαι;
Ἄκουω,	Ἄκουσσομαι:	εἰμι,	ἔτομαι:
Ἄμαρτάνω,	Ἄμαρτήσομαι:	ἐσθίω,	ἔδομαι:
Ἄνακύπτω,	Ἄνακυψομαι:	θευράζω,	θαυμάσσομαι:
Ἄνακιεύω,	Ἄνακιεύσομαι:	θέω,	θεύσομαι:
Ἄπαντῶ,	Ἄπαντήσομαι:	θήσκω,	ἀποθηκοῦμαι:
Ἄπαδιδράζτω,	Ἄπαδράσσομαι:	κάψηνται,	καμάσσομαι:
Ἄπολακώ,	Ἄπολακύσομαι:	λαγγάνω,	λήξομαι:
Βραδίζω,	Βραδίοσμαι:	λαμβάνω,	λήψομαι:
Βριγώ,	Βρήσομαι:	μανθάνω,	μαθήσομαι:
[Β:ῶ],	Βιώσομαι:	νέω,	νεύσομαι:

(1) Τὸ δμεῖ καὶ δμεῖται ἔγιναν κατ' ἀναλογίαν τῶν ἄλλων μελλόντων ἀντὶ τοῦ δμεῖ, δμοῦται.

βλέπω, βλέψομαι	οἰμώζω, οἰμώζομαι
βοῶ, βοήσομαι	οἶδω, εἴσομαι
γελῶ, γελάσομαι	ὄμνυμι, ὄμοῦμαι
γιγνώσκω, γνώσομαι	παίζω, παίξομαι
δέχνω, δέξομαι	πάσχω, πείσομαι
πηδῶ, πηδήσομαι	σπουδάζω, σπουδάσομαι
πίνω, πίομαι	τίκτω, τέξομαι
πίπτω, πεσοῦμαι	τρέχω, δραχμοῦμαι
πλέω, πλεύσομαι καὶ πλευσοῦμαι	τρώγω, τρώξομαι
πνέω, πνεύσομαι	τυγχάνω, τεύχομαι
πιθανό, σιωπήσομαι	φεύγω, φεύχομαι καὶ φευχοῦμαι

§ 252. Τὰ ἐπόμενα ῥήματα διφοροῦνται ἔχοντα καὶ τὸν ἐνεργητ. μέλλ. καὶ τὸν μέσον, ἀρπάζω, γηράσκω, διώκω, ἐγκωμάζω, ἐπαιτῶ, ἔρωτῶ, κλαίω, πλέπω, παραιτῶ, ποθῶ, συγκωρῶ, φθάρω καὶ χωρῶ. Τὸ δὲ κράζω ἔχει μέλλ. κεκράζομαι.

§ 253. Οἱ μέσοις μέλλων ἴδιως τῶν καθαρῶν ῥημάτων εἶναι ἐνίστε αντὶ τοῦ παθητ. μέλλοντος, ως

ἀδικήσομαι (θὲ ἀδικηθῶ), ζημιώσομαι (θὲ ζημιώθω), τιμήσομαι (θὲ τιμηθῶ), ὠφελήσομαι (θὲ ὠφεληθῶ).

Ωσκύτως ἀξομαι, βλάψομαι, εῖρξομαι, θρέψομαι, ταράξομαι, τρίψομαι Πρόλ. καὶ τυπτήσομαι, αὐξήσομαι, στερήσομαι.

Αποθετικά.

§ 264. Αποθετικά ῥήματα λέγονται δοκ δὲν ἔχουσιν ἐνεργητικὸν τύπον. Διακρίνονται δὲ τὰ ἀποθετικὰ εἰς μέσα ἀποθετικὰ καὶ εἰς παθητ. ἀποθετικά, καθ' ὅσον ὁ ἀρ. σχηματίζεται ἐκ τῆς μέσης καὶ παθητικῆς φωνῆς.

1) Ἀποθετικά μέσα. Τὰ μέσα ἀποθετικά ἔχουσι τὸν μέσον μέλλ. καὶ ἀδριστὸν. Τινὰ δὲ συγκριτίζουσι καὶ παθητ. γρόνους μὲ παθητικὴν σημασίαν, ως

α') ἀόρ. παθητ. μὲν παθητ. σημασίαιν	
ἰχομαι: (θεραπεύω)	ἰάθην (ἐθεραπεύθην)
προφοραῖζομαι:	προυφασίσθην
β') ἀόρ. καὶ παροκκ. παθ. μὲν παθητ. σημασίαιν	
αἰτιάζομαι: (κατηγορῶ)	αἰνίτομαι
δωρέομαι:	αἰνίζομαι: (ακνοποιῶ, τύπτω)
γειρόσομαι: (ὑποτάσσω)	βιάζομαι: (ἀναγνάζω)
λαθάζομαι: (βλάπτω)	λογίζομαι: (λογαρίζω)
μιμέομαι:	ἐργάζομαι:
λυμαίνομαι: (βλάπτω)	

Τινὰς τῶν φήματων τούτων ἔχουσι καὶ εἰς τὸν ἐνεστ. ἐνίστε παθητ. σημασίαιν ώς βιάζομαι (ἀναγνάζομαι), χειροῦμαι (ὑποτάσσομαι).

Τούγκυπτον δὲ τὰ φήματα ἀπολογέομαι, ἀποκρίνομαι (δίδω ἀπόκρισιν) καὶ ἐπέλλομαι (δίδω ἐντολὴν) μόνον εἰς τὸν παροκκ. ἔχουσι παθητικὴν σημασίαιν.

2) Ἀποθετικά παθητικά. Τὰ παθητικὰ ἀποθετικὰ ἔχουσι παθητ. ἀόρ., ἀλλ' ώς ἐπὶ τὸ πολὺ μέσον μέλλοντα.

ἀνιέομαι:	ἐνθυμέομαι:
ἀπογνέομαι:	προγνέομαι:
αἰδέομαι:	ἡττάζομαι:
διαλέγομαι: (διελέγηθην)	προθυμέομαι:
εὐλαβέομαι:	φιλοτιμέομαι:
διαγνέομαι:	ἐνχαντιόσομαι: (ἡγχαντιώθην)
ἀμιλλάζομαι:	ἀραιούσομαι:

Πρόλ. ἡγάσθην, ἐδυνήθην, ἡπιστήθην, ἐθουλήθην, ἐδεήθην, ἐπεμελήθην, φήθην, ἡγέθεσθην.

Παθητ. τύπον ἔχει ὁ ἀόρ. καὶ μέλλων τοῦ ἥδομαι, ἥσθησομαι, ἥσθητρ. Παθητ. καὶ μέσον δὲ μέλλ. ἔχουσι τὰ ἔξτις.

αὐλίζομαι:	ηύλισάμην καὶ ηύλισθην
πειρόμαι:	ἐπειρασάμην καὶ ἐπειράθην
πολιτεύομαι:	ἐπολιτευσάμην καὶ ἐπολιτεύθην
φιλοτροποῦμαι:	ἐφιλοτροπησάμην καὶ ἐφιλοτροπήθην

Μέσα παθητικά.

§ 255. Τό παθητικὸν ἐνεργητικῶν τινῶν ὀνομάτων ἔχει μέσην σημασίαν. Ταῦτα λεγόμενα μέσα παθητικὰ ἔχουσι παθητ. ἄρδ., ἀλλ' ὃς ἐπὶ τῷ πολὺ μέσον μέλλοντα:

α') Μέσος μέλλ. καὶ παθητ. ἀριστος.		
πορεύομαι,	πορεύσομαι,	ἐπορεύθην
κινοῦμαι,	κινήσομαι,	ἐκινήθην
όρμομαι,	όρμήσομαι,	ώρμήθην
πλανῶμαι,	πλανήσομαι,	ἐπλανήθην
περχοῦμαι,	περχώσομαι,	ἐπερχούθην
ἀνάγομαι,	ἀνάξομαι,	ἀνάγθην καὶ ἀνηγγέλην
κατάγομαι,	κατάξομαι,	κατάγθην καὶ κατηγγέλην
ἐπείγομαι,	ἐπείξομαι,	ἡπείγθην
ἀπ· αλλάζομαι,	ἀπαλλάξομαι,	ἀπηλλάγην (ἀπαλλαγήσομαι)
κομίζομαι,		ἐκομίσθην
λυποῦμαι,	λυπήσομαι,	ἐλυπήθην
φοβοῦμαι,	φοβήσομαι,	ἐφοβήθην
ἀνιάσομαι,	ἀνιάσσομαι,	ἡνιάθην
όργιζομαι,	όργιοῦμαι,	ώργισθην
αἰσχύνομαι,	αἰσχυνοῦμαι,	ἡσχύνθην (αἰσχυνθήσομαι),
εὐφραίνομαι,	εὐφρανοῦμαι,	ηὐφράνθην
έστιζομαι,	έστιάσσομαι,	είστιάθην
κοιμάομαι-ῶμαι,	κοιμήτομαι,	ἐκοιμήθην
ὄρέγομαι,	ὄρέξομαι,	ώρέγθην καὶ ὠρεξάμην

β') Παθητ. μέλλοντα ἀριστος:

σήπω (σαπίζω),	σαπήσομαι,	ἐσάπην
στρέφω (μέσο. στρέφομαι),	στρεφήσομαι,	ἐστρέψην
δι- (συγ-) αλλάζετω (φιλιώνω),	δι-αλλαγήσομαι,	δι-ηλλάγην
ἐκ-, κατα- πλήττω (φοβίζω)	ἐκπλαγήσομαι:	ἐξεπλάγην
σφίζω (μέσο. σφίζομαι),	σφήτομαι,	ἐσφίην
ψεύδω (χπετῶ, μέσο. χπετῶμαι),	ψευδήσομαι,	ἐψεύσθην

σφέλλω (πλανῶ, μέσ. πλανῶμαι), σφέλλεσσομαι, ἐσφέλλην
οξίνω (κάκινω φανερόν, μέσ. φαίνομαι), φανήσομαι καὶ
φανοῦμαι, ἐφάνην
κατα-κλίνω (κοιμίζω, μέσ. κοιμῶμαι) κατακλινήσομαι, κατεκλίνην
Πρόθλ. τὸ διαφέρομαι, προσφέρομαι. Τοῦ δὲ ψεύδω σχηματίζεται καὶ
μέσ. ἀρ. ἐψευσάμην=εἰπεις ψεύματα.

B') Συζυγία εἰς MI.

§ 256. Ἡ συζυγία τῶν εἰς -μι φέματων, ἦτοι τῶν ἔνευ συνδετικοῦ φωνήνετος, διαφέρει τῆς συζυγίας τῶν εἰς -ω κυρίως κατὰ τοῦτο, ὅτι δὲν σχηματίζει μόνον τὸν μέσον καὶ παθητικ. παρακείμενον ἔνευ συνδετικοῦ φωνήνετος, ἀλλὰ πρὸς τούτους καὶ τὴν ἐνεργ. καὶ μέσ. ἐνεστ., παρατατ. καὶ ἀδριστ. β'.

Καὶ τοὺς τρεῖς δῆμοις τούτους γερόνους σχηματίζουσι κατὰ τὴν συζυγίαν ταύτην μόνον τέσσαρα φέματα, τὸ τίθημι, ἵημι (πέμπω), δίδωμι καὶ ἵστημι, ἄλλα δὲ μόνον τὸν ἐνεστῶτα καὶ παρατατικόν (§ 84—87 καὶ 90—92) ἡ μόνον τὸν ἐνεργητικὸν ἀόριστον β' (§ 89) καὶ ἄλλα μόνον τύπους τινὰς (§ 83 καὶ 88).

Εἰς τὰ εἰς μι φέμα. οἱ προσωπικοὶ κατακλίζεις ἡ προστιθενταὶ ἀμέσως εἰς τὸ θέμα ἡ παρεντίθεται ἡ συλλαβήν τυ: ὡς δείκ-νυ-μι.

§ 257. Τὰ φέματα τίθημι, ἵημι, δίδωμι, ἵστημι.

Ἐνεργητικόν.

Ὀριστική

Ἐνεστ. τίθη-μι (τίθη-ς) τιθεῖς	ἵη-μι ἵε-ς	δίδω-μι δίδω-ς	ἵστη-μι ἵστη-ς
τίθησι(ν)	ἵη-σι(ν)	δίδωσι(ν)	ἵστησι(ν)
τίθε-τον	ἵε-τον	δίδο-τον	ἵστη-τον
τίθε-τον	ἵε-τον	δίδο-τον	ἵστη-τον
τίθε-μεν	ἵε-μεν	δίδο-μεν	ἵστη-μεν
τίθε-τε	ἵε-τε	δίδο-τε	ἵστη-τε
τίθε-ασι(ν)	ἵη-σι(ν)	δίδο-ασι(ν)	ἵστη-ασι(ν)

Παρατ. ἐ-τιθην	ἴην	ἐ-διδουν	ἰστην
ἐ-τιθεις	ἴεις	ἐ-διδους	ἰστης
ἐ-τιθει	ἴει	ἐ-διδου	ἰστη
ἐ-τιθετον	ἴετον	ἐ-διδοτον	ἰστατον
ἐ-τιθετην	ἴετην	ἐ-διδοτην	ἰστατην
ἐ-τιθεμεν	ἴεμεν	ἐ-διδομεν	ἰσταχμεν
ἐ-τιθετε	ἴετε	ἐ-διδοτε	ἰστατε
ἐ-τιθεσχν	ἴεσχν	ἐ-διδοσχν	ἰστασχν.
Μέλλ. θησω	ήσω	δώσω	στήσω
'Αρρ.α'			ἔστησω
'Αρρ.β' ἔθηκα ¹	ῆκα ¹	ἔδωκα ¹	ἔστηην
ἔθηκας	ῆκας	ἔδωκας	ἔστης
ἔθηκε(ν)	ῆκε(ν)	ἔδωκε(ν)	ἔστηη
ἐθετον	είτον	ἐδότον	ἔστητον
ἐθετην	είτην	ἐδότην	ἔστητην
ἐθεμεν	είμεν	ἐδόμεν	ἔστημεν
ἐθετε	είτε	ἐδότε	ἔστητε
ἐθεσχν	είσχν	ἐδόσχν	ἔστησαν
Παρακ. τεθεικα	είσκα	δέδωκα	ἔστηκα
Υπερσ. ἐτεθεικειν	είσκειν	ἐδέδωκειν	ἔστηκειν
Μέλλ. τετελ.			ἔστηξω

*Υποτακτική.

Ἐνεστ. τιθῶ	ἰῶ	διδῶ	ἰστῶ
τιθῆ-ς	ἱῆ-ς	διδῷ-ς	ἰστῇ-ς
τιθῆ	ἱῆ	διδῷ	ἰστῇ
τιθῆτον	ἱῆτον	διδῷτον	ἰστῇτον
τιθῆτον	ἱῆτον	διδῷτον	ἰστῇτον
τιθῶμεν	ἱῶμεν	διδῷμεν	ἰστῷμεν
τιθῆτε	ἱῆτε	διδῷτε	ἰστῇτε
τιθῶσι(ν)	ἱῶσι(ν)	διδῷσι(ν)	ἰστῷσι(ν)
'Αρρ.β' θῶ, θῆς, θῆ	ό, ης, η̄	δῶ, δῆς, δῆ	στῶ, στῆς, στῆ
θῆτον, θῆτον	ῆτον, ητον	δῶτον, δῆτον	στῆτον, στῆτον
θῶμεν, θῆτε,	ώμεν, ητε,	δῶμεν, δῆτε,	στῶμεν, στῆτε
θῶσι(ν)	ώσι(ν)	δῶσι(ν)	στῶσι(ν)
'Αρρ.α'			στήσω
Παρακ. τεθεικω	είσκω	δέδωκω	ἔστηκω

(1) Ἐν τῷ ἑινῷ ὁ ἀδρίστος β' τῶν τριῶν τούτων ὅτι μάτων δὲν εἶνε ἐν γράφει, ἀντ' αὐτοῦ δὲ εἶνε ἐν χρήσει ὁ ἀδρίστος α'.

Εὐκρική

Ἐγεστ. τιθείη-ν	ἰείη-ν	διδοίη ν	ισταίη-ν
τιθείη-ς	ἰείη-ς	διδοίη-ς	ισταίη-ς
τιθείη	ἰείη	διδοίη	ισταίη
τιθείη-τον ¹	ἰεῖ-τον ¹	διδοῖ-τον ¹	ισταῖ-τον ¹
τιθείη-την	ἰεῖ-την	διδοῖ-την	ισταῖ-την
τιθείη-μεν	ἰεῖ-μεν	διδοῖ-μεν	ισταῖ-μεν
τιθείη-τε	ἰεῖ-τε	διδοῖ-τε	ισταῖ-τε
τιθείη-εν	ἰεῖ-εν	διδοῖ-εν	ισταῖεν
Μέλλ. θήσοιμι	ῆσοιμι	δώσοιμι	στήσοιμι
Αόρ α'			στήσαιμι
Αόρ β' θείη-ν	εῖην	δοίη-ν	σταίη-ν
θείη-ς	εῖη-ς	δοίη-ς	σταίης
θείη	εῖη	δοίη	σταίη
(θείη-τον) θεῖ ον	(εῖη-τον) εἶτον	(δοίη-τον) δοίτον	(σταίη-τον)
			σταίτον
(θείη-την) θείτην	(εῖη-την) εἶτην	(δοιή-την) δοίτην	(σταίήτην)
			σταίτην
(θείη-μεν) θείμεν	(εῖη-μεν) εἶμεν	(δοίη-μεν) δοίμεν	(σταίη μεν)
			σταίμεν
(θείη-τε) θείτε	(εῖη-τε) εἶτε	(δοίη-τε) δοίτε	(σταίη τε)
			σταίτε
θεί-εν	εῖ-εν	δοίεν	σταί-εν
Παροχη. τεθείκοιμι	εἴκοιμι	δεδώκοιμι	έστηκοιμι

Προστακική

Ἐγεστ. τίθει	ἴει	διδού	ἴστη
τιθέ-τω	ἴ-τω	διδό-τω	ιστά-τω
τιθεί-τον	ἴε-τον	διδοί-τον	ισταῖ-τον
[τιθέ-των]	[ἴε-των]	[διδό-των]	[ιστά-των]
τιθέ-τε	ἴε-τε	διδό-τε	ιστά-τε
τιθέ-ντων	ἴε-ντων	διδό-ντων	ιστά-ντων
(ἢ τιθέ-τωσκν)	(ἢ ίε-τωσκν)	(ἢ διδό-τωσκν)	(ἢ ιστά-τωσκν)
Αόρ. α'			στήσον
» β' θές	ἔς	δός	στή-θι
θέ-τω	ἔ-τω	δό-τω	στή-τω
θέτον	ἔ-τον	δό-τον	στή-τον
[θέ-των]	[ἔ-των]	[δό-των]	[στή-των]
θέ-τε	ἔ-τε	δό-τε	στή-τε
θέ-των	ἔ-των	δό-των	στά-των

(1) Ιδε § 78, 2, 2 σημ.

‘Απαρέμφατος

Ἐνεστ. τιθέ-ναι	ἰέναι	διδό-ναι	ιστά-ναι
Μέλ. θήσειν	ῆσειν	δώσειγ	στήσειν
‘Αρρ.α’			στήσαι
‘Αρρ.β’ θείγαι	είναι	δοῦγαι	στήγαι
Πχρκμ. τεθεικέναι	είλεναι	δεδωκέναι	έστη-κέναι

Μετοχὴ

Ἐνεστ. τιθείς, -έντος	ἰείς, ιέντος	διδούς, διδόντος	ιστάς, ιστάντος
τιθεῖσα, -σης	ἰεῖσα, -σης	διδοῦσα, -σης	ιστάσα, -σης
τιθέ-ν, -έντος	ἰέ-ν, ιέντος	διδό-ν, -όντος	ιστά-ν, -άντος
Μέλ. θήσων	ῆσων	δώσων	στήσων
‘Αρρ.α’			στήσαις
» β’ θείς, -θεῖσα, -θέν	είς, είσα, ἔν	δούς, δοῦσα, δόν	στάς, στάσα,
θέ-γντ-τος	ἔ-γντ-ος	δό-γντ-ος	στά-γν-τος[σὸν
Πχρκμ. τεθεικῶς	είκως	δεδωκώς	έστηκώς

Μέσον

‘Οριστικὴ

Ἐνεστ. τιθε-μαι	ἰε-ψαι	διδο-μαι	ιστα-μαι
τιθε-σαι	ἰε-σαι	διδο-σαι	ιστα-σαι
τιθε-ται	ἰε-ται	διδο-ται	ιστα-ται
τιθε-σθον	ἰε-σθον	διδο-σθον	ιστα-σθον
τιθε-σθον	ἰε-σθον	διδο-σθον	ιστα-σθον
τιθέ-μεθικ	ἰε-μεθικ	διδό-μεθικ	ιστά-μεθικ
τιθε-σθε	ἰε-σθε	διδο-σθε	ιστα-σθε
τιθε-γνται	ἰε-γνται	διδο-γνται	ιστα-γνται
Πχρκτ. ἐ-τιθέ-μην	ἰε-μην	ἐ-διδό-μην	ιστά-μην
ἐ-τιθε-σο	ἰε-σο	ἐ-διδο-σο	ιστα-σο
ἐ-τιθε-το	ἰε-το	ἐ-διδο-το	ιστα-το
ἐ-τιθε-σθον	ἰε-σθον	ἐ-διδο-σθον	ιστα-σθον
ἐ-τιθέ-σθην	ἰε-σθην	ἐ-διδό-σθην	ιστά-σθην
ἐ-τιθέ-μεθικ	ἰε-μεθικ	ἐ-διδό-μεθικ	ιστά-μεθικ
ἐ-τιθε-σθε	ἰε-σθε	ἐ-διδο-σθε	ιστα-σθε
ἐ-τιθε-γντο	ἰε-γντο	ἐ-διδο-γντο	ιστα-γντο

Παρακμ. τέθειμαι	είμαι	δέδομαι	(έστε-μαι)
*Γπερσ. ἐτεθείμην	είμην	ἐδεδόμην	
Μελ. μέσ. θήσομαι	θίσομαι	δώσομαι	στήσομαι
» παθ. τεθήσομαι	έθήσομαι	δοθήσομαι	σταθήσομαι
*Αόρ. μέσ. α'			έστησάμην
" " δ' ἔθέμην	εί-μην	ἐ-δό-μην	
ἔ-θου	εί-σο	ἔ-δο-ου	
ἔ-θε-το	εί-το	ἔ-δο-το	
ἔ-θε-σθον	εί-σθον	ἔ-δο-σθον	(δὲν ἔχει)
ἔ-θέ-σθην	εί-σθην	ἐ-δό-σθην	
ἔ-θέ-μεθι	εί-μεθι	ἐ-δό-μεθι	
ἔ-θε-σθε	εί-σθε	ἔ-δο-σθε	
ἔ-θε-γντο	εί-γντο	ἔ-δο-γντο	
» Παθ. ἐτέθην	είθην	ἐδόθην	έστάθην

Ὑποτακτικὴ

*Ενεστ. τιθῶ-μαι	ιῶ-μαι	διδῶ-μαι	ιστῶ-μαι
τιθῆ	ιῆ	διδῷ	ιστῇ
τιθῆ-ται	ιῆ-ται	διδῶ-ται	ιστῆ-ται
τιθῆ-σθον	ιῆ-σθον	διδῶ-σθον	ιστῆ-σθον
τιθῆ-σθον	ιῆ-σθον	διδῶ-σθον	ιστῆ-σθον
τιθῶ-μεθι	ιώ-μεθι	διδώ μεθι	ιστώ-μεθι
τιθῆ-σθε	ιῆ-σθε	διδῶ-σθε	ιστῆ σθε
τιθῶ-γνται	ιῶ-γνται	διδῶ-γνται	ιστῶ-γνται
Παρακμ. τεθειμένος ὡ	είμένος ὡ	δεδομένος ὡ	
*Αόρ. παθ. τεθῶ, θῆσι, -θῆ	ἔθῶ, -θῆσι, -θῆ	δεθῶ, -θῆσι, -θῆ	σταθῶ, -θῆσι, θῆ
» μέσ. δ' θῶ-μαι, -θῆ,	ὦ-μαι, ὦ,	δῶ-μαι, δῷ, δῶ-	
θῆται, θῆσθον,	ἡ-ται, κλπ.	ται, δῶσθον,	
θῆσθον, θώμεθι,		δῶσθον, δώμεθι,	(δὲν ἔχει)
θῆσθε, θῶνται		δῶσθε, δῶνται	
*Αόρ. μέσ. α'			στήσωμαι

Εὐκτικὴ

*Ενεστ. τιθεῖ-μην	ιεί-μην	διδοῖ-μην	ισταῖ-μην
τιθεῖ-ο	ιεί-ο	διδοῖ ο	ισταῖ-ο
τιθεῖ-το	ιείτο	διδοῖ-το	ισταῖ-το
τιθεῖ-σθον	ιείσθον	διδοῖ-σθον	ισταῖ-σθον
τιθεῖ-σθην	ιείσθην	διδοῖ-σθην	ισταῖ-σθην

τιθεί-μεθικ	ιεί-μεθικ	διδούμεθικ	ισταί-μεθικ
τιθεῖ-σθιε	ιεῖ-σθιε	διδοῖ-σθιε	ισταῖ-σθιε
τιθεῖ-ντο	ιεῖ-ντο	διδοῖ-ντο	ισταῖ-ντο
Πικραμ. τεθειμένος εῖην	ειμένος εῖην	δεδουμένος εῖην	
Μέλ. μέσ. θησοίμην	ήσοίμην	δωσοίμην	στησοίμην
» πικθ. τεθησοίμην	έθησοίμην	δοθησοίμην	σταθησοίμην
Αόρ. πικθ. α' τεθείην	έθείην	δοθείην	σταθείην
» μέσ. α'			στησαίμην
» μέσ. β' θείμην, θεῖο,	ειμην, ειο,	δοίμην, δοῖο,	
θεῖτο, κλπ.	είτο, κλπ.	δοῖτο, κλπ.	(δὲν ἔχει)

Προστακική

Ἐνεστ.	τιθεσο	ιε-σο	διδο-σο	ιστα-σο
	τιθέ-σθιω	ιέ-σθιω	διδό-σθιω	ιστάζ-σθιω
	τιθε-σθιον	ιε-σθιον	διδο-σθιον	ισταζ-σθιον
	τιθέ-σθιων	ιέ-σθιων	διδό-σθιων	ιστάζ-σθιων
	τιθε-σθιε	ιε-σθιε	διδο-σθιε	ισταζ-σθιε
	τιθέ-σθιων	ιέ-σθιων	διδό-σθιων	ιστάζ-σθιων
Πικραμ.	τεθεισο	εισο	δεδο-σο	έστασο
Αόρ. μέσ. α'				στησαι, -άσθιω
» β' θοῦ	οῦ	δοῦ		
θέ-σθιω,	έ-σθιω	δό-σθιω		
θέ-σθιον	έ-σθιον	δό-σθιον		
θέ-σθιων	έ-σθιων	δό-σθιων		
θέ-σθιε	έ-σθιε	δό-σθιε		
θέ-σθιων	έ-σθιων	δό-σθιων		
(ἢ θέ-σθιωσιν)	(ἢ έ-σθιωσιν)	(ἢ δό-σθιωσιν)		(δὲν ἔχει)
Αόρ. πικθ. α' τεθητι	έθητι	δοθητι		σταθητι

Ἀπαρέμφατος

Ἐνεστ.	τιθε-σθιαι	ιε-σθιαι	διδο-σθιαι	ιστα-σθιαι
Πικραμ.	τεθεισθιαι	εισθιαι	δεδοσθιαι	έστασθιαι
Μέλ. μέσ. θησεσθιαι	ήσεσθιαι	δώσεσθιαι	στήσεσθιαι	
» πικθ. τεθησεσθιαι	έθησεσθιαι	δοθησεσθιαι	σταθησεσθιαι	
Αόρ. μέσ. α'				στήσασθιαι
» β' θέσθιαι	έσθιαι	δόσθιαι		(δὲν ἔχει)
» πικθ. τεθηηναι	έθηηναι	δοθηηναι		σταθηηναι

Μετοχὴ

[·] Ενεστ. τιθέμενος, -η, -ον	ιέ-μενος, -η, -ον	διδόμενος, -η, -ον	ιστάμενος, -η, -ον
Παραχρ. τεθειμένος	είμένος	δεδομένος	(έσταχμένος)
Μέλ. μέσ. θησόμενος	ήσόμενος	διωσόμενος	στηθόσμενος
» παθ. τεθησόμενος	θήθησόμενος	διθησόμενος	σταθησόμενος
'Αόρ. μέσ. α'			στησάμενος
» » 6' θέμενος, -η, -ον	έ-μενος, -η, -ον	δό-μενος, -η, -ον	(δὲν ἔχει)
'Αόρ. παθ. τεθεις	έθεις	δοθεις	σταθεις
'Επιθ. φημ. θετός	έτός	δοτός	στατός
θετέος	έτέος	δοτέος	στατέος

‘Ρήματα εἰς -ννυμι καὶ -νυμι.

‘Ενεστώς καὶ παραταπκός.

§ 258 Τὰ μὲν εἰς -ννυμι ῥήματα ἔχουσι χαρακτῆρα σ., τὸ ὅποιον ἀφρομοιοῦται πρὸς τὸ ἐπόμενον ν., ως σκεδάν-νυμι (σκεδχ-), (σβεσ-) ἀπο-σβέν-νυμι. Τὸ σ τοῦτο τοῦ θέματος φάνεται εἰς τοὺς παθ. χρόνους, ἐσθέσ-θην, ἐσκέδχσ-μαι. Κατ’ ἀναλογίαν δ’ ἔγιναν καὶ τὸ δώννυμι, στρώννυμι καὶ χώννυμι.

Τὰ δὲ εἰς -νυμι εἶνε ἀφωνόληπτα ἡ ὑγρόληπτα, ως δείκ-νυ-μι, δημ-νυ-μι (δρικίζομαι).

§ 259. Τὰ ῥήματα ταῦτα κλίνονται κατὰ τὰ εἰς μι μόνον εἰς τὸν ἐνεργ. καὶ παθ. ἐνεστῶτα καὶ παρατάτ. τῆς ὄριστικῆς, προστατ., ἀπα-ρεμφότου καὶ μετοχῆς, τῆς δὲ ὑποτάτ. καὶ εύκτ. ὁ ἐνεργητ. καὶ μέσος (παθητ.) ἐνεστ. σχηματίζεται ἐκ τοῦ εἰς -ν(ν)ύω τύπου. 'Αλλὰ καὶ εἰς πάσας τὰς ἐγκλίσεις ἀπκντῶσι καὶ τύποι κατὰ τὰ εἰς -ω π.χ. δεικνύει, δεικνύουσιν, ἐδείκνυε, δεικνύων.

‘Ενεργητικόν.

‘Οριστική	δείκ-νυ-τον
‘Ενεστ. δείκ-νυ-μι	δείκ-νυ τον
δείκ-νυ-ς	δείκ-νυ-μεγ
δείκ-νυ-σι(γ)	δείκ-νυ-τε
	δεικνύ-κσι(γ)

Παρατατ.	ἐδείκ-ν-ῦ-γ ἐδείκ-ν-ῦ-ς ἐδείκ-ν ἐδείκ-ν-ῦ-τον ἐδείκ-ν-ῦ-την(ὕ) ἐδείκ-ν-ῦ-μεν ἐδείκ-ν-ῦ-τε ἐδείκ-ν-ῦ-σαν	Ἐνεστ.	Προστακτική δείκ-ν-ῦ δείκ-ν-ῦ-τω(ὕ) δείκ-ν-ῦ-τον δείκ-ν-ῦ-των(ὕ) δείκ-ν-ῦ-τε (δείκ-ν-ῦ-τωσαν) ἢ δεικνύντων
Μέλλ.	δείξω	Ἄρρ.	δείζον, -άτω
Ἄρρ.	ἔδειξε	Ἀπαρέμφατος	
Παρακμ.	δεδειχώ	Ἐνεστ.	δείκ-ν-ῦ-γα:
Τιμερσυν.	ἔδεδειχειν ‘Υποτακτική	Μέλλ.	δείξειν
Ἐνεστ.	δεικνύω, -ῆς, -ῃ	Ἄρριστ.	δείξαι
Ἄρρ.	δείξω, -ῆς, -ῃ	Παρακμ.	δεδειχέναι
Παρακμ.	δεδειχώ, -ῆς, -ῃ	Ἐνεστ.	Μετοχή
	Εὐκτική		δεικνύς, -γύντος
Ἐνεστ.	δεικνύοιμι, -οις, -οι	Μέλλ.	δεικνύσσω, -γύντος
Μέλλ.	δείξοιμι		δεικνύν, -γύντος
Ἄρρ.	δείξαιμι	Ἄρριστ.	δείξαι
Παρακμ.	δεδειχόιμι	Παρακμ.	δεδειχώς, -υῖα, -ός
			-ότος, -υῖας, -ότος

Μέσον (καὶ παθητικόν).

Ἐνεστ.	‘Οριστική	Παρατατ.	ἐδείκ-ν-ῦ-μην(ὕ)
	δείκ-ν-ῦ-μαι		ἐδείκ-ν-ῦ-σο
	δείκ-ν-ῦ-σκε		ἐδείκ-ν-ῦ-το
	δείκ-ν-ῦ-ται		ἐδείκ-ν-ῦ-σθον
	δείκ-ν-ῦ-σθον		ἐδείκ-ν-ῦ-σθην
	δείκ-ν-ῦ-σθον		ἐδείκ-ν-ῦ-μεθι
	δείκ-ν-ῦ-μεθι		ἐδείκ-ν-ῦ-σθε
	δείκ-ν-ῦ-σθε		ἐδείκ-ν-ῦ-ντο
	δείκ-ν-ῦ-νται	Μέλ. μέσ.	δείξομαι
	δείκ-ν-ῦ-νται	παθ.	δειχθάσκω
Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδεύτικής Γολτσίκης			

Ἄρρ. μέσ. ἐδειξάμην	δεικ-γύ-σθωσιν
Παροκμ.. δέδειγματι	ἢ δεικνύσθων
Ὑπερσυντ. ἐδειδείγμην	
Μέλ. τετλ. (δεδειξομαι)	Ἄρρ. μέσ. δειξαι, -άσθω
‘Υποτακτική	» παθ. δειχθητι
Ἐνεστ. δεικνύ-ωματι, -η, -ητη ¹	Παροκμ.. δέδειξο, -χθω
Ἄρρ. μέσ. δειξωματι	Ἀπαρόμφατος
» παθ. δειχθῶ	
Παροκμ. δεδειγμένος ὡ, ἥς, ἦ	Ἐνεστ. δεικνυσθαι
Ἐντακτή	Μέλ. μέσ. δειξεσθαι
Ἐνεστ. δεικνυσίμην, -οιο, -οιτο	» παθ. δειχθῆσθαι
Μέλ. μέσ. δειξοίμην	Ἄρρ. μέσ. δειξασθαι
Μέλ. παθ. δειχθησόμην	» παθ. δειχθῆναι
Ἄρρ. μέσ. δειξάμην	Παροκμ. δεδειχθαι
» παθ. δειχθεῖν	Μετοχή
Παροκμ. δεδειγμένος εἶναι	Ἐνεστ. δεικνύμενος
Προστακτική	Μέλ. μέσ. δειξόμενος
Ἐνεστ. δεικ-γύ-σο	» παθ. δειχθησόμενος
δεικ-γύ-σθω	Ἄρρ. μέσ. δειξάμενος
δεικ-γύ-σθων	» παθ. δειχθεῖς, -θεῖσαι, -θέν
δεικ-γύ-σθων	Παροκμ. δεδειγμένος, -μένη, -νον
δεικ-γύ-σθε	Ἐπιθ. ρήμ. δεικτός, -τή, -τὸν
	» » δεικ-τέος, -τέκ, -τέον

§ 260. Ἐξήγησις τῶν πινάκων.

α') Τὰ εἰς -μι ρήματα εἰς τὸν ἐνεστ. καὶ παρατ. ἐνεργ. καὶ μέσ. (ἢ παθ.) ἐπαναλαμβάνουσιν ἐν ἀρχῇ τοῦ θέματος τὸ ἀρκτικὸν σύμφωνον μετὰ τοῦ ι (ἐνεστωτικὸς ἀναδιπλασιασμός): οἷον θέμ. θε, ἐνεστ. τιθη-μι, θέμ. δο, ἐνεστ. δι-δω-μι, θέμ. σε, ἐνεστ. (σί-ση-μι) ἔ-η-μι, θέμ. στα, ἐνεστ. (σ)ἔ-στη-μι. Τὰ δὲ εἰς -νυμι μεταξὺ τοῦ θέματος καὶ τοῦ -μι παρενθέτουσι τὸ νυ, ὡς δείκ-νυ-μι.

ΣΗΜ. Τὸ φημι, εἴμι καὶ εἴμι δὲ, ἔγουσιν ἀναδιπλασιασμόν. Ομοίως καὶ τὰ εἰς -νυμι.

β) Τὸ φωνῆν τοῦ θέματος ἐκτείνεται, τὸ μὲν α καὶ ε εἰς η, τὸ δὲ ο εἰς ω καὶ τὸ ο εἰς οὐ

τιθηται

1) εις τὸν ἑνικ. τοῦ ἐνεργ. ἐνεστ. καὶ παρατ. τῆς δριστικῆς

Ἐνεστ. τίθημι ίημι δίδωμι ιστημι

(τιθηται) τιθεῖς ιεῖς δίδως ιστης

τιθησι(ν) ιησι(ν) δίδωσι(ν) ιστησι(ν)

Παρατ. ἐτιθην ιην ιστην,
ιστης, ιστη2) εἰς δλον τὸν ἀόρ. θ' ἐνεργ. τοῦ ιστημι εἰς τὴν ὄριστ., προσταχ.
(πλὴν τοῦ 3 πληθ. προσ.) καὶ τὸ ἀπαρέμφατον.

Παντοῦ δὲ ἀλλοῦ φυλάσσεται τὸ βροχὴν φωνῆν.

γ') Αἱ καταλήξεις προσάπτονται ἀμέσως εἰς τὸ θέμα.

Ἐξαιρέσεις εἶναι αἱ ἐπόμεναι :

1) Ἐν τῇ ὑποτακτικῇ, ἣτις σχηματίζεται ἐκ τοῦ ἐκτεταμένου θέματος (θη-, δω-, ἡ-, στη-), τίθενται τὰ ἐγκλιτικὰ φωνήντα καὶ ο (§ 221), τὰ ὅποια συναρροῦνται, (τιθή-ω) τιθῶ, (διδώ-ω) διδῶ, (τιθή-ομεν) τιθῶμεν, (τιθή-ε-τε) τιθῆτε, (ιστη-ε-τε) ιστῆτε.

2) Ἡ εὐκτικὴ ἔχει ἐν μὲν τῷ ἑνικῷ ἀριθ. τῆς ἐνεργητ. φωνῆς ἐγκλιτικὸν φωνῆν ιη, παντοῦ δὲ ἀλλοῦ ι, ως τιθε-ίη-ν, ιστα-ίη-ν, διδο-ίη-ν, ιστα-ι-μεν, τιθε-ι-τε, διδο-ι-τε, ιστα-ι-μην, τιθε-ι-το, κτλ.

3) Οι ἐπόμενοι τύποι σχηματίζονται κατὰ τὰ συνηρημένα:

α') τὸ θ' ἐνεργ. ἑνικ. πρόσωπ. τῆς ὄριστικ. καὶ προστ. τοῦ τίθημι καὶ ίημι καὶ τὸ θ' ἑνικ. τῆς προστ. τοῦ δίδωμι, ως τιθεῖς, ιεῖς, τίθει, ιει, δίδον.

β') δλος ὁ ἑνικὸς τοῦ ἐνεργ. παρατ. τοῦ δίδωμι καὶ τὸ θ' καὶ γ' ἑνικ. πρόσ. τοῦ παρατατ. τοῦ τίθημι καὶ ίημι, ως ἐδίδοντ, ἐδίδοντς, ἐδίδον, ἐτίθεις, ἐτίθει, ιεις, ιει.

ΣΗΜ. Ἡ προσταχτ. τοῦ ἐνεστ. τοῦ ιστημι καὶ ὁ ἀόρ. θ' αὐτοῦ εἰς πάντας τοὺς τύπους τῆς ὄριστ. καὶ προσταχτ. σχηματίζονται ἐκ τοῦ μακροῦ θέματος οιη-, ιστη-, ιστηρι, στηθι.

§ 261. Οἱ ἐνεργητ. ἐνεστῶς τῆς ὄριστικῆς ἔχει τὰς ἐπομένας καταλήξεις :

Ἐνικ. 1 -μι Δυτικὸς Πληθ. 1 -μεν

2 -ς 2 -τον 2 -τε

3 -σι 3 -τον 3 -ται(ν)

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Εἰς τὸ γ' πληθ. πρόσωπον τοῦ ἵστημι καὶ ἥημι ἡ κατάληξις -ᾶσι συνκιρεῖται μετὰ τοῦ φωνήντος τῶν θεμάτων ἴστα- καὶ ἰε- καὶ οὗτο γίνεται ἴστασι(ν), ἴασιν.

Πάντες οἱ ἄλλοι τύποι ἔχουσι τὰς συνήθεις κατάληξις τῶν εἰς -ω ὁμηράτων.

ΣΗΜ. 1. 'Η κατάληξις θε τῆς προστακτ. φυλάττεται μόνον εἰς τὸν ἀρ. 6' τοῦ ἵστημι, ὁ δὲ ἀρ. 6' τοῦ τίθημι, ἥημι καὶ δίδωμι εἶνε θέσις, δὲ καὶ δάσις.

ΣΗΜ. 2. Πάσαι αἱ ἐνεργ. μετοχαὶ λαμβάνουσιν ἐν τῇ ὄνομαστ. κατάληξιν εἰς, ως (τιθεντ-) τιθείσι, (διδοντ-) διδούσι, (ἴσταντ-) ισταῖς.

§ 262. Το μέσον ἔχει τὰς συνήθεις κατάληξις τῶν εἰς -ω. 'Η κατάληξις δύμως -σαι καὶ -σο μένει ἐν τῇ ὄριστ. πάντοτε ἀμετάβλητος.' Η δὲ κατάληξις -σο ἀποθάλλει τὸ σ καὶ συνκιρεῖται μετὰ τοῦ θεματικοῦ φωνήντος μόνον εἰς τὸ 6' ἐνικ. πρόσωπον τοῦ μέσο. ἀρ. 6' ἐν τῇ ὄριστ. καὶ προστακτ., ως ἔθου, ἔδου, θοῦ, δοῦ, πλὴν τοῦ εἶσο καὶ ὕρησο.

§ 263. Αἱ μετοχαὶ τοῦ ἐνεργ. ἐνετατ. καὶ ἀρ. 6' εἶνε ὀξύτονοι, τιθείσι, θείσι, διδούσι, δούσι.

§ 264. Τὸ φωνῆν τοῦ θέματος μένει βραχὺν εἰς τοὺς κυρίως παθητ. χρόνους, εἰς δὲ τοὺς ἄλλους ἐκτείνεται τὸ μὲν α καὶ ε εἰς η, τὸ δὲ ο εἰς ω. 'Ο δὲ παρκκ. ἔμαι ἐσχηματίσθη ἐν τοῦ θέματος σε μετ' ἀναδιπλασιασμοῦ (σέ-σε-μκι, ἔ-ε-μκι) εἰμαι. Όμοίως τούτῳ ἐσχηματίσθη καὶ τὸ ἐνεργ. είκα καὶ τέθειμαι καὶ τέθεικα.

§ 265. Τὸ τίθημι, ἥημι, δίδωμι ἔχουσιν εἰς τὸν ἐνεργ. ἀρ. χρονικὸν χρεωκτήρα κ, ως ἔθηκα, ἥκα, ἔδωκα.

§ 266. Εἰς τὸν ἐνεργ. παρκκ. τὸ ἵστημι ἔχει ἀναδιπλασιασμόν, (σ)ε-, εἰς δὲ τὸν ὑπερσυντέλικον ώς ἐπί τὸ πλείστον ἔχει εί-, ως ἔστηκα (ἐκ τοῦ σέστηκα), είστηκεν (ἐκ τοῦ ἔσεστήκειν).

§ 267. Τὸ θέμα -ε- πανταχοῦ, ὅπου δὲν ἐκτείνεται (κατὰ τὸν ἀνωτέρω κανόνα § 264) αὐξάγεται εἰς εί, ως είσαν, εἴθην, είμην (διότι ἔχει σ ἐν ἀρχῇ καὶ ἔλατε συλλαβήικὴν αὐξησιν).

Διπλοῖ τύποι. Χρῆσις καὶ σημασία τῶν χρόνων.

§ 268. Διπλοῖ τύποι. Εἰς τὸν παρκκ. καὶ ὑπερσ. τοῦ ἵστημι ὑπάρχουσι καὶ ἄλλοι βραχύτεροι τύποι ἐκ ρίζης ἴστα-. Τοιοῦτοι δ' εἶνε οι ἔξιται:

Πχρακ. ὄριστ. δυτικός ἔστατον, ἔστατον. Πληθ. ἔσταμεν, ἔστατε, ἔστάσι(ν). Ἀπκρ. ἔστάναι, Μετογ. ἔστως, ἔστώτος, ἔστώσα, ἔστως. Ὑποτ. μόνον ἔστώμεν, ἔστώτιν. Ὑπερσ. δυτικ. ἔστάτην, πληθ. ἔσταμεν, ἔστατε, ἔστασκν.

2) Τοῦ ἐνεστῶτ. καὶ ἀρ. 6' μέσ. εἰς τὴν εὔκτ. τοῦ τίθημι καὶ ἵημι εὔρισκονται καὶ τύποι (οὐχὶ μόνον κατὰ τὸ α' καὶ 6' ἐνικ.) καὶ κατὰ τὰ εἰς -ω συνηρημένα, ως τυθοῖτο, τυθοῖτο, προοῖτο, ἀφοῖτο.

§ 269. Χρῆσις καὶ σημασία τύπων τινῶν.

α') 'Ο ἀρ. α' καὶ ἀρ. 6' ἐνεργ. τοῦ τίθημι, ἵημι, δίδωμι συμπληροῦσιν ἀλλήλους ἐν τῷ Ἀττικῷ λόγῳ, ὥστε ἐκ μὲν τοῦ ἀρ. α' σχηματίζεται ὁ ἐνικός καὶ οὐχὶ σπανίως τὸ τρίτον πληθ. πρόσωπον τῆς ὄριστ., ἐκ δὲ τοῦ ἀρ. 6' πάντες οἱ ἄλλοι τύποι. Τοῦ δὲ μέσου εἶνε ἐν χρήσει τοῦ μὲν τίθημι, ἵημι, δίδωμι ὁ ἀρ. 6', τοῦ δὲ ἕστημι μόνον ὁ ἀρ. α'.

β') Οἱ τύποι τοῦ ἕστημι ἔχουσι τὰς ἐπομένας σημασίας:

1) εἰς μὲν τὸ ἐνεργ. ὁ ἀρ. 6' ἔστην (ἔσταμάτησα) καὶ ὁ παρακείμ. ἔστηκα καὶ ὑπερσ. εἰστήκειν καὶ ὁ μετ' ὅλιγον μέλλων ἔστηξα ἔχουσιν ἀμετάθετον σημασίαν (στέκω), οἱ δ' ἄλλοι γρόνοι ἔχουσι μεταθετικὴν σημασίαν (στήνω).

2) Εἰς δὲ τὸ μέσον ὁ ἐνεστ., παρατ. καὶ μέλλ. ὅτε μὲν ἔχουσιν ἀμετάθετον σημασίαν (σταματῶ), ὅτε δὲ μέσην (στήνω διὰ τὸν ἀστύτον μου).

3) Εἰς δὲ τὸ παθ. σημαίνουσι στήνομαι (ὑπ' ἄλλου). "Οθεν

στήνω τινὰ	στήνω δι' ἐμαυτὸν	στήνομαι	σταματῶ
ἴστημι	ἴσταμαι	ἴσταμαι	(ἀμεταθ.)
στήσω	στήσομαι	σταθήσομαι	ἴσταμαι
ἔστησα	ἔστησάμην	ἔσταθην (ἴσταμαι)	παθ. τὸ ἔστην ἔστηκα (στέκω) ἔστηξα (θὰ σταθῶ) καὶ ἡ θὰ στέκω)

γ') 'Αντὶ τοῦ παθητ. παρακ. τοῦ τίθημι εὐχρηστὸν εἶνε τὸ κεῖμα καὶ ἀπλοῦν καὶ σύνθετον.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

δ') Τὸ ἔημι ἀπλοῦν εἶνε σπάνιον, σύγηθες δὲ τὸ σύνθετον. Τὸ δὲ μέσον κύρτου=όρμῳ πρός τι.

Σύνθετα τοῦ τίθημι, ἔημι, δίδωμι, ἵστημι.

§ 270. Τοιουτός. Ο τόνος οὐδέποτε δύναται νὰ ὑπερβαίνῃ τὴν τελευταῖκην συλλαβῆην τοῦ προτελευταίου συνθετικοῦ μέρους, ὡς παράδος, ἀνταπόδος, συνέκδος, κτλ.

2) Τὸ δέ' ἐνικ. πρόσωπον τοῦ μέσου ἀρ. δέ' τῆς προστακτ. (θοῦ, οῦ, δοῦ) φυλάττει τὸν τόνον, ἐὰν εἴνε σύνθετον μετὰ μονοσυλλάβου προθέτωνς ἢ μετὰ δισυλλάβου παθούσης ἔκθλιψιν· ἐὰν δὲ ἡ πρόθεσις εἴνε δισύλλαβος ἀγέκθλιπτος, ἀναβίθαζει τὸν τόνον, ὡς προσ-θοῦ, ἀφ-οῦ, προ-δοῦ, ἀλλὰ περὶ-θοῦ, ἀπό-δον:

ΣΗΜ. Τὰ εὐχρηστότερα σύνθετα:

1) Σύνθετα τοῦ τίθημι.

Ἀνατίθημι, διατίθημι, κατατίθημι, μετατίθημι, παρατίθημι, προστίθημι, συντίθημι.

2) Σύνθετα τοῦ ἔημι.

Ἄφημι, ἐξῆημι, ἐφίημι, καθίημι, μεθίημι, παρίημι, προίημι, συνίημι, υφίημι.

3) Σύνθετα τοῦ δίδωμι.

Ἀποδίδωμι, διαδίδωμι, ἐκδίδωμι, ἐνδίδωμι, μεταδίδωμι, προδίδωμι.

4) Σύνθετα τοῦ ἵστημι.

Ἀνίστημι, ἀφίστημι, ἐξίστημι, καθίστημι, μεθίστημι, παρίστημι, προίστημι, συνίστημι, ἐγκαθίστημι, παρακαθίστημι, ἐξανίστημι.

§ 271. Τὰ ἄλλα φήματα τὰ κατὰ τὸ ἵστημι σχηματιζόμενα:

α') Ἐνεργητικά.

1. αἱ-χρημ (δχνεῖζω, θ. χρο-, χρη-), μέλλ. χρήσω, ἀρ. ἔχρησα, παρ. κέχρηκα. Μέσ. αἱχρᾶμαι (δχνεῖζομαι), ἀρ. ἔχρησάμην, μέλλ. χρήσομαι, παρακ. κέχρημαι.

2. αἱ-μ-πλημ, συνήθως ἐμπίμπλημ (πληρῶ, γεμίζω) ἐκ θέμ. πλαχ-, πλητ-, ἐν δὲ τοῖς ἄλλοις χρόνοις ἐκ θέμ. πληθ- (πλήθω=εἰμαὶ πλήρης), ἐμπλήσω, κτλ. ἐμπλησθήσομαι, ἐνεπλήσθη, ἐμπεπλησμαι, ἐμπληστέος.

3. πλ-μ-πρημ, συγήθως ἐμπίμπρημ (κκιώ) ἐν θέμ. πρα-, πρη-, ἐν δὲ τοῖς ὄλλοις γρόνοις ἐν θ. πρηθ-, ἐμπρήσω, ἐνέπρησθη, ἐμπέρησμα, πρηστήρ, κτλ.

4. ὀνίνημι (θέμ. ὄνχ-, ὄνη-) (ώρειλῶ), παρ. (ώρέλουγ), ὀνήσω, ὄνησα, ὄνήθη. Μέσ. ὀνίναμαι, ὀνήσομαι, ὄνήμην, ὄνησο, ὄνητο, κτλ. εὐκτ. ὄναίμην, ὄναιο, ὄναιτο, κτλ. ὄνασθαι.

6') Ἀποθετικά.

5. ἄγαμαι (θυμάζω), ἥγασθην, ἄγαστος.

6. δύναμαι, ἐδυνάμην, δυνήσομαι, ἐδυνήθην, καὶ ἐδυνάσθην, δεδύ-
νημαι, δυνατός.

7. ἐπίσταμαι (γνωρίζω), ἥπιστάμην, ἐπιστήσομαι, ἥπιστήθην.

8. κρέμαμαι, κρεμήσομαι.

§ 272. Τὰ ἀποθετικά ταῦτα διαφέρουσι τοῦ ἵστημι κατὰ τὰ ἔξης:

1) ἀναβίθαζουσι τὸν τόνον εἰς τὴν ὑποτακτ. καὶ εὐκτ., ως δύνωμαι, ἐπίστη, κρέμηται, ἄγαντο, δύναυσθε, ἐπίσταιτο, ως καὶ τὸ ἀνωτέρω (ἀρ. 4) ὄναίμην, ὄναιο, κτλ.

2) ἀποθέλλουσι τὸ σ τῆς καταλήξεως σο καὶ συγαιροῦσι τὸ ο μετὰ τοῦ φωνήστος τῆς βίζης, ως ἡδύνω, ἥπιστω, προστακτ. ἐπίστω.

ΣΗΜ. Κατὰ ταῦτα σχηματίζεται καὶ ὁ ἀόρ. ἐπριάμην (ἡγόρασσα), ἐπρίω, ἐπρίατο, ὑποτ. πρέωμαι, πρήγ, κτλ. εὐκτ. πριαίμην, πρίαο, κτλ., προστ. πρέω, πριάσθω, ὀπαρ. πρίασθαι, μετοχ. πριάμενος, τὰ δὲ λοιπὰ ἐκ τοῦ ἀγνοῦμα.

Οἱ λοιποὶ τύποι τῶν εἰς -ννυμι ὄπιμάτων.

§ 272. Τὸ φωνῆν τοῦ χαρακτῆρος δὲν ἔκτείνεται εἰς τοὺς παραγό-
μένους γρόνους πλὴν τῶν συγκεκομμένων τύπων κέρδαμαι, ἐκρᾶ'θην,
κρατέος τοῦ κεράννυμι.

2) τὸ πέπταμαι τοῦ πετάννυμι δὲν ἔχει σ.

3) πάντα τὰ εἰς -άννυμι καὶ -έννυμι ἔχουσι τὸν Ἀττικὸν μέλλ. πλὴν τοῦ σφέννυμι.

§ 273. Τὰ εἰς -ννυμι ἔχουσι πρὸ τοῦ ν φωνῆν α, ε καὶ ω.

α') "Εχοντα φωνῆν α.

1. κεράννυμ (ἀναμιγνύω), κερῶ, -ῆς, -ῆ, ἐκέρδασα, ἐκεράσθην,
ἐκρᾶ'θην, κέρδαμαι, κρατέος.

Φημιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

2. κρεμάννυμι (μεταθ. κρεμῶ), κρεμῷ, -ῆς, -ῆ, ἐκρέμασα, ἐκρεμάσθη
(ὕρω 271, 8).

3. πετάννυμι (ἀνοίγω), ως ἐπὶ τὸ πολὺ ἀναπετάννυμι, πετῷ, -ῆς, -ῆ,
ἐπέτάσα, ἐπετάσθη, πέπταμαι.

4. σκεδάννυμι (σκορπίζω), συνήθως σύνθετον (δια-, κατα-, ἀπο-),
σκεδῷ, -ῆς, -ῆ, ἐσκέδασα, ἐσκεδάσθη, ἐσκέδασμαι.

6') "Εχοντας φωνῆν ε.

5. ἀμφιέννυμι (ἐνδύω), γέσ. ἀμφιέννυμαι (ἐνδύομαι), ἀμφιῷ, -ῆς,
-εῖ, ἡμφίεσα, ἡμφίεσμαι.

6. σβέννυμι (μεταθ. σβήνω), συνήθως ἀπο-, κατα-, σβέσω, ἐσβεσα,
ε' ἐσβητηρ, ἐσβέσθη, ἐσβητηκα, ἐσβεσμαι.

γ') "Εχοντας φωνῆν ω.

7. ζώννυμι (ζώνω), ζώσω, ἔζωσα, διέζωμαι.

8. δόννυμι (δυγκωνώ), δώσω, ἔδωσα, ἐδρώσθη, ἔδρωμαι, ἔδρ-
ωσο, ἀδρωστος, εὔδρωστος.

9. στρώννυμι (στρώνω), στρώσω, ἔστρωσα, ἐστρώθη, ἔστρωμαι.

Οι λοιποὶ τύποι τῶν εἰς -ννυμι φημάτων.

§ 274. Έκ τῶν ἐνταῦθα ἀγηκόντων ὄημάτων εἶνε τὸ πτάργυμαὶ ἐνεστ.,
κόρ. 6' ἐπιταρον.

Παρὰ τὸ ἀποκτείνω (φονεύω) εὑρίσκεται οὐχι σπανίως ἀποκτίννυμι
καὶ παρὰ τὸ ἀνοίγω εὑρίσκεται τὸ ἀνοίγνυμι.

α') Αφωνόδηκτα φήματα.

1. ζεύγνυμι, ζεύξω, ἔζενξα, ἔζύγητη, ἔζενγμαι.

2. μίγνυμι, μι'ξω, ἔμιξα, ἔμι'χθητη, ἔμι'γητη, μέμιγμαι, μικτός,
μικτέος.

3. ἀγνυμι (τσακίζω), ἄξω, ἔαξα, ἄξαι (ἀπαρ.), ἔαγα (εἴμαι τσακι-
σμένος), ἔάγητη (μετοχ. καταγείς). Συνήθως κατάγνυμι.

4. πήγνυμι (πήγω), πήξω, ἔπηξα, πέπηγα (εἴμαι στερεός), ἐπάγητη.

5. δήγνυμι (σχίζω), δήξω, ἔδρηξα, ἔδραγήτη, ἔδρωγα (εἴμαι σχι-
σμένος), συνήθως (δια-, κατα-) δήγνυμι σύνθετον.

6') Τγρόληκτα όντα.

6. δλλυμι (ἐκ τοῦ ὅλ-νυ-μι), συγήθως ἀπόλλυμι, μέλλ. ἀπολῶ, -εῖς, -εῖ, ἀσρ. ἀπώλεσα, ἀπολόλεκα. Πχθ. ἀπόλλυμαι, ἀπολοῦμαι, -εῖ, -εῖται, ἀσρ. ἀπωλόμην, ἀπόλωλα, ἀπωλόλειν.

7. δμυνμι (δρκιζομ.χι.), δμοῦμαι, δμοσα, δμώμοκα, δμωμόκειν, δμόθην, δμώμοται.

Κάθημαι (θέμ. ήσ-).

§ 275. Τὸ κάθημαι εἶνε σύνθετον ἐκ τῆς προθέσεως κατὰ καὶ τοῦ ὥμαι.
Οριστ. κάθημαι, κάθησκι, κάθηται, κάθημεθα, κάθησθε, κάθηνται.
Ὑποτακτ. καθῶμαι, καθῆ, καθῆται, καθώμεθα, καθῆσθε, καθῶνται.
Εὔκτ. καθήμην, καθῆσο, καθῆτο, κτλ.

Προστ. κάθησο, καθήσθω, κτλ.

Απαρ. καθῆσθαι. Μετοχὴ καθήμενος.

Παρατ. ἐκκαθήμην καὶ καθήμην, ἐκάθησο καὶ καθῆσο, ἐκάθητο καὶ καθῆστο, κτλ.

Οι ἄλλοι τύποι τοῦ κάθημα: συμπληροῦνται ὑπὸ τοῦ καθέζομαι ἢ καθίζω. Τίθεται δὲ τὸ κάθημαι ὡς παρακ. τοῦ καθέζομαι. Εἶνε δὲ ἀπὸ τὰ ὄλιγαστα φήμητα, τὰ ὅποικ σγηματίζουσι μονολεκτικῶς τὸν μέσ. καὶ παθ. παρακείμ. τὴν ὑποτακ. καὶ εὐκτικ., δπως καὶ τὸ μέμνημαι, ὑποτακ. μεμνῶμαι, -ῆ, -ῆται, εὔκτ. μεμνήμην, ἦ, -ῆτο καὶ τὸ καλέομαι, εὔκτ. κεκλήμην καὶ τὸ βάλλομαι, εὔκτ. βεβλήμην καὶ τὸ κτῶμαι, κεκτήμηρ.

ΣΗΜ. Τὸ ἀπλοῦν ὥμαι εὑρίσκεται μόνον εἰς τοὺς ποιητάς.

Κεῖμαι.

§ 276. Τὸ κεῖμαι γίνεται ἐκ θέμ. κι- καὶ κατ' ἔκτασιν κει-, δπερ πρὸ φωνήνετος γίνεται κε.

Οριστ. κεῖμαι, κεῖσκι, κεῖται, κτλ.

Ὑποτ. κένηται, κένησθε, κέωνται.

Εὔκτ. κέοιτο, κέοιντο.

Προστ. κεῖσο, κεῖσθω, κτλ.

Απαρ. κεῖσθαι. Μετ. κείμενος.

Παρατ. ἐκείμην, ἐκείσο, ἐκείτο, κτλ.

Μέλλ. κείσομαι, κείσει, κτλ.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΣΗΜ. Τὰ κεῖματα τίθεται συνήθως ως παθ. παρακ. τοῦ τιθηματοῦ ἀντὶ τοῦ τέθειματοῦ. Εν δὲ τῇ ἀπαρεμφ. καὶ ὅταν εἶναι σύνθετον, δὲν ἀναβιβάζεται τὸν τόνον, ως κατακεῖσθαι.

Σύνθετα τοῦ κεῖματος, ἀγάκειματα, ἀπόκειματα, διάκειματα, ἔγκειματα, ἐπίκειματα, κατάκειματα, πρόκειματα, σύγκειματα, ὑπόκειματα.

Ἐλμὶ καὶ χρῆ.

§ 277. Τὸ ἐλμὶ γίνεται ἐκ βίζης ἐσ-, (ἐσ-μί, ἐμμι:) εἰμί, ἐσ-μέν, ἐσ-τέ. Οἱ τύποι δὲ τοῦ ἐλμὸς ἐξετέθησαν ἐν § 185. Ἐνταῦθι δὲ σημειοῦμεν μόνον ὅτι ὁ παρακ. γέγονα καὶ ὁ ἄρδ. ἐγενόμην λαμβάνονται ἐκ τοῦ γίγνομαι.

§ 278. Τονισμὸς τοῦ εἰμί. Πάντες οἱ τύποι τοῦ ἐνεστῶτος τῆς ὁριστικῆς πλὴν τοῦ εἰ ὁξύνονται καὶ ἐγκλίνονται (§ 31, δ'). "Οταν δ' ἔχῃ τὴν σημασίαν τοῦ ὑπάρχειν, πάντες οἱ τύποι φυλάττουσι τὸν τόνον αὐτῶν (ὁρθοτονοῦνται). Τὸ δὲ τρίτον ἐνικ. πρόσωπον ἀναβιβάζεται τότε τὸν τόνον, ως ἔστι Θεός, ἔστιν οὕτως. Τὸ ἔστι τίθεται α') ἐν τῇ σημασίᾳ τοῦ ἔξεστιν (εἶναι ἐπιτετραχυμένον, δυνατόν), ως ἔστιν ἰδεῖν· β') μετὰ τὸ ὡς, οὐκ, εἰ, καί, καθὼς καὶ μετὰ τὸ τοῦτο καὶ ἀλλ', οἷον ως ἔστι, τοῦτο ἔστιν, ἀλλ' ἔστιν.

2) 'Ο τόνος τῶν συγθέτων ἀκολουθεῖ πάντοτε τὰ ἐν § 188, οἷον πάρεστιν, ἀλλὰ παρῶ, παρεῖμεν, κτλ. παρεῖναι, παρών. 'Ο τόνος τοῦ παρέσται ἐρμηνεύεται ἐκ τοῦ ἀρχικοῦ τύπου τοῦ παρέσται.

Σύνθετα. Ἀπειμι, ἔξεστι (ἐπιτρέπεται), ἔνειμι, ἔνεστι (εἶναι δυνατόν), μέτεστι μοι τυρος (ἔχω μέρος ἀπό τι), πάρειμι, πάρεστι μοι (εἶναι εἰς τὴν ἔξουσίαν μου), περίειμι (ὑπερέχω), πρόσειμι, σύνειμι (συναναστρέφομαι, φημ. ἐπιθ. συνεστέον), ὕπειμι.

§ 279. Τὸ χρῆ (=πρέπει, εἶναι χρεία) εἶναι κυρίως οὐσικοτικὸν (=χρεία), εἰς τὸ ὄποιον ἐννοεῖται τὸ ἔστι, συγχρέπεται μετὰ τοῦ εἶναι καὶ σχηματίζονται οἱ ἐπόμενοι τύποι· ὑποτ. χρῆ (ἐκ τοῦ χρῆ ἦ), εὔκτ. χρείη (χρῆ εἴη), ἀπαρέμφ. χρῆναι (χρῆ εἰναι), μετ. χρεῶν (ἀκλιτον, § 109), παρατ. χρῆν (ἐκ τοῦ χρῆ ἦν καὶ ἐχρῆν).

Τὸ ἀπόχρονο (օρθότερον ἀποχρῆ = ἀρκεῖ) κυρίως ἀνήκει εἰς τὸ ἥπια ἀποχρήσιον καὶ γ' πληθ. ἀποχρῶσιν, ἀπαρεμφ. ἀποχρῆν, μετογ. ἀποχρῶν, ἀποχρῶσα, παρατ. ἀπέχρονη, μέλλ. ἀποχρήσει, ἄρδ. ἀπέχρησεν. ✓

Eīmu (θὰ ὑπάγω).

§ 280. Τὸ εἴμι ἔχει θέματα ἰσχυρὸν εἰ- καὶ ἀσθενὲς ἶ-, κλίνεται δὲ ὡς ἔξης:

Όριστ. εἴμι, εἰ, εἰσι, ἵτον, ἵτον, ἵμεν, ἵτε, ἵσσιν, παρίσσιν.

Υποτ. ἵω, ἵης, ἵη, ἵητον, ἵητον, ἵωμεν, ἵητε, ἵωσιν.

Εὔκτ. ιοίην (ιοιμ!), ιοις, ιοι, ιοίτον, ιοίτην, ιοιμεν, ιοιτε, ιοισιν.

Προστ. ιθι, ιτω, ιτον, ιτε, ιόντων (καὶ ιτωσαν).

Ἀπαρ. ιέναι. Μετοχ. ιών, ιοῦσα, ιόν.

Παροχατατ. ἡκαὶ ἡειν, ἡεισθι, ἡει, ἡτον, ἡτην, ἡμεν, ἡτε, ἡσαν.

Πημ. ἐπιθ. ιτός (δυσπρόσιτος), ιτέος καὶ ιτητέος.

Τόνος. Ἡ μετοχὴ εἶναι ὁξύτονος λόγω.

Σημασία. 'Ο ἐνεστ. τῆς ὄριστικῆς ἔχει σημασίαν μέλλοντος, ἐνεστῶς δ' εἶνε τὸ ἔρχομαι, ἡ δ' ἐνκτ.. τὸ ἀπαρ. καὶ ἡ μετοχὴ ἔχουσι σημασίαν ἐνεστ. καὶ μέλλοντος, ἡ δὲ ὑποτακτ. καὶ προστ. μόνον ἐνεστῶτος.

Σύνθετα. "Ανειμι, ἅπειμι, διειμι, εἰσειμι, ἔξειμι, κάτειμι, μέτειμι, πάρειμι, περίειμι, πρόειμι, πρόσειμι, σύνειμι.

Oīda καὶ δέδια.

§ 281. Τὸ ὁῆμα οīδα (κυρίως = ἔχω γνωρίσῃ, ἔχω μάθη) εἶναι δὲ παρακ. μετὰ σημασίας ἐνεστῶτος (= γνωρίζω), οἱ δὲ ἐλλείποντες γρόνοι ἐκ τοῦ γιγνώσκω.

Παρακ. ὄριστ. οīδι, οīσθι, οīδε, ιστον, ιστον, ισμεν, ιστε, ισθσι(ν).

Υποτ. εἰδῶ, εἰδῆς, εἰδῆ, κτλ. Εὔκτ. εἰδεῖ-ην, εἰδείης, εἰδεῖη, κτλ.

Προστ. ισθι, ιστω, κτλ. Απαρ. εἰδέναι. Μετοχ. εἰδώς, εἰδυῖκ, εἰδός.

Ὑπερφ. ὄριστ. ἡδειν καὶ ἡδη, ἡδεις καὶ ἡδεισθι, ἡδει(ν), ἡδειτον, ἡδείτην, ἡδειμεν, ἡδειτε, ἡδεσκν καὶ ἡστον, ἡστην, ἡσμεν, ἡστε, ἡσκν.

Μέλλ. εἰσομαι, εἰσει, κτλ. καὶ δέδησεις, συνειδήσεις. Πημ. ἐπιθετον λιστέον.

Σύνθετον σύνοιδα, ὑποτ. συνειδῶ, προστ. σύνισθι, ἀπαρ. συνειδέναι, μετοχ. συνειδώς.

§ 282. Όμοιά ἔχει λίγαν πρὸς τὴν κλίσιν τοῦ οīδα τὸ δέδια (φοβοῦμα!), ἔχον καὶ ἄλλον τύπον δέδοικα μὲ τὴν αὐτὴν σημασίαν.

Παρακ. ὄριστ. δέδοικα, δέδοικας καὶ δέδοικε μόνον καὶ δέδια, δέδικι, δέδι:τον, δέδι:μεν, δέδι:τε, δέδι:άσι(ν).

‘Υποτακτ. μόνον δεδίη καὶ δεδίωσιν.
 Προστακτ. δέδιθι, δεδίτω, κτλ.
 Ἀπαρ. δεδιέναι καὶ δεδοικέναι.
 Μετοχ. δεδιώς καὶ δεδιός καὶ δεδοικώς, δεδοικιά.
 ‘Υπερσ. ἐδεδοίκη καὶ ἐδεδοίκειν, ἐδεδοίκεις, ἐδεδοίκει: καὶ γ' πληθ. ἐδεδοίκεσκν καὶ ἐδεδίη καὶ ἐδεδίεις, ἐδεδίει: καὶ γ' πληθ. ἐδεδισκν.
 Μέλλ. δεισομαι. Ἀρό. ἐδεισκ.

‘Ο ἄνευ συνδετικοῦ φωνήνεντος ἀόριστος.

§ 283. Τινὰ ρήματα σχηματίζουσιν ἀόρ. 6' μόνον κατὰ τὴν εἰς -μι συγγίαν. Οὗτοι δὲ οἱ ἀόριστοι σχηματίζονται ἐκ μακροῦ θέματος πλην. τῆς εὐκτ. καὶ μετοχῆς, ἐν αἷς γίνεται χρῆσις τοῦ βραχέος θέματος, ἀλλ' ὅμως καὶ βιφόη λέγεται.

Τοιαύτα δὲ ρήματα είνε τὰ ἔξης:

α') “Εχοντας φωνήν α (α), η.

1. βαίρω (θ. βᾶ-), συνήθως σύνθετον, βήσομαι, ἔθην, βέθηκ.
2. φθένω (προλαχμένω), φθήσομαι, ἔφην, ἔφθασκ.
3. ἀποδιδράσκω (δραπετεύω), ἀποδιᾶσθαι, ἀπέδραν, ἀποδέδρακ.

β') “Εχοντας φωνήν ε, η.

4. σθέννυμαι (ἀμετάθ.), ἀποσθήσομαι, ἀπέσθην, συνήθως ἀποσθέννυμι, κατασθέννυμι.

γ') “Εχοντας φωνήν ο-ω.

5. γιγνώσκω, γνώσομαι, ἔγνων, ἔγνωκα.
6. (βιόω), βιώσομαι, ἔβιων, βεβίωκα.
7. ἀλίσκομαι (συλλαχμένομαι), ἀλώσομαι, ἔαλων, ἔαλωκ (καὶ ἥλων, ἥλωκ).

δ') “Εχοντας φωνήν ο.

8. δύνω (δύομαι) (βιουτά), θ. δυ, δύσομαι, ἔδυν, δεδύκα.
9. φύσκω (φυτρώω), θ. φῦ, φῆσομαι, ἔφυν, πέφυκ (εἰμι καὶ φύσεως).

Παραδείγματα.

ἔθην	ἀπέσθην	ἔγνων	ἔδυν
ἔθης	ἀπέσθης	ἔγνως	ἔδυς
ἔθη	ἀπέσθη	ἔγνω	ἔδυ
ἔθητον	ἀπέσθητον	ἔγνωτον	ἔδυτον
ἔθήτην	ἀπέσθήτην	ἔγνωτην	ἔδυτην
ἔθημεν	ἀπέσθημεν	ἔγνωμεν	ἔδυμεν
ἔθητε	ἀπέσθητε	ἔγνωτε	ἔδυτε
ἔθησαν	ἀπέσθησαν	ἔγνωσκαν	ἔδυσκαν

‘Υποτακτική

βῶ	ἀποσθῶ	γνῶ	δῦ· ω
βῆς	ἀποσθῆς	γνῶς	δῦ· ς
βῆ	ἀποσθῆ	γνῶ	δῦ· γ
βῆτον	ἀποσθῆτον	γνῶτον	δύητον
βῆτον	ἀποσθῆτον	γνῶτον	δύητον
βῶμεν	ἀποσθῶμεν	γνῶμεν	δύωμεν
βῆτε	ἀποσθῆτε	γνῶτε	δύητε
βῶσι(γ)	ἀποσθῶσι(γ)	γνῶσι(γ)	δύωσι(γ)

Εὐκτική

βαίνων	ἀποσθείνων	γνοίην
βαίνεις	ἀποσθείης	γνοίης
βαίνη	ἀποσθείη	γνοίη
βαίτον	ἀποσθείτον	γνοίτον
βαίτην	ἀποσθείτην	γνοίτην
βαίμεν	ἀποσθείψεν	γνοίμεν
βαίτε	ἀποσθείτε	γνοίτε
βαίεν	ἀποσθείεν	γνοίεν

Προστακτική

βῆθι	ἀπόσθηθι	γνῶθι	δῦθι
βήτω	ἀποσθήτω	γνώτω	δύτω
βῆτον	ἀπόσθητον	γνῶτον	δύτον
βῆτε	ἀπόσθητε	γνώτε	δύτε
βάζτων	ἀποσθέντων	γνόντων	δύντων

'Απαρέμφατον

βῆνας: ἀποσθήνας: γνῶνας: δύνας:

Μετοχὴ

βὲς	ἀποσθεῖς	γνῶς	δὺς
βὲσσα	ἀποσθεῖσα	γνοῦσα	δῦσα
βὲν	ἀποσθεῖν	γνὸν	δὺν

'Ο ἀόριστος τοῦ ἀποδιδράσκω ἀπέδραν (ἐδραπέτευσα) πανταχοῦ φυλάττει τὸ α., διότι προηγεῖται ρ.

'Οριστ. ἀπέδραν, ἀπέδρας, ἀπέδρα, ἀπέδρατον, ἀπέδρατην, ἀπέδραμεν, ἀπέδρατε, ἀπέδρασαν.

'Υποτ. ἀποδρῶ, ἀποδρᾶς, ἀποδρᾷ, ἀποδράτων, ἀποδράτον, ἀποδράμεν, ἀποδράτε, ἀποδρῶσι(ν).

Εὔκτ. ἀποδραίην, ἀποδραίης, ἀποδραίη, κτλ.

Προστ. ἀπόδραθι, ἀποδράτω, κτλ.

'Απαρ. 'Αποδράνας. Μετοχ. ἀποδράς, ἀποδράσα, ἀποδράνη, γενικ. ἀποδρά' ντος.

'Ανώμαλα όντα.

§ 284. Τὰ ἀνώμαλα ρήματα δικιροῦνται εἰς πέντε τάξεις τὰς ἑξῆς:

α' τάξις. 'Ρήματα, εἰς τὸ θέμα τῶν ὅποιων προστίθεται ε 1) εἰς τὸν ἐνεστ. καὶ παρατ. (δοκ-, δοκέω). 2) εἰς τοὺς ἄλλους χρόνους, (ἐθέλω, μέλ. ἐθελήσω).

β' τάξις. 'Ρήματα εἰς τῶν ὅποιων τὸ θέμα τοῦ ἐνεστ. καὶ παρατατ. προστίθεται ν ἢ νε, δάκ-νω.

γ' τάξις. 'Ρήματα, εἰς τῶν ὅποιων τὸν ἐνεστ. καὶ παρατ. προστίθεται αν- (αιν-) εἰς τὸ θέμα, 1) ἔνευ μεταβολῆς τοῦ θέματος· 2) παρεμβαλλομένου ν πρὸ τοῦ χαρακτῆρος, ώς ἀμαρτ-άρω, (θ. λαθ-) λαμβάνω.

δ' τάξις. 'Ρήματα, εἰς τῶν ὅποιων τὸν ἐνεστ. καὶ παρατ. προστίθεται σκ ἢ ισκ- εἰς τὸ θέμα, 1) ἔνευ ἐνεστωτικοῦ ἀναδιπλασιασμοῦ· 2) μετὰ ἐνεστωτικοῦ ἀναδιπλασιασμοῦ, ώς γηρά-σκω, γι-γηρώ-σκω.

Ψηφιοποιηθήκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ε' τάξις. Ρήματα, τὰ ὅποια συγηματίζουσι τοὺς διαφόρους χρόνους ἐκ διαφόρων θεμάτων, ώς ἐσθίω, μέλλ. ἔδομαι, ἀρ. ἔφαγον.

§ 285. Περὶ τὸν σχηματισμὸν τῶν ἀνωμάλων ὄγημάτων συμβολίνει καὶ συγκοπὴ πολλάκις καὶ μετάθεσις.

§ 86. Συγκοπή λέγεται ἡ ἀποθολήρωνήνεντος μεταξύ συμφώνων. Γίνεται: δὲ ἡ συγκοπὴ 1) ἐν τοῖς ἀναδιπλασιασμοῖς συνήθιως (ἀξεπτ-, πι-πέτω) πι'-πιω, (γεν-, γη-) γίγνομαι, (τεκ-, τκ-) τι-κτω, πέπρακα, πέπραμαι, κέκραμαι (τοῦ κεράννυμ!), πέπταμαι (τοῦ πετάννυμ!). 2) καὶ εἰς ἄλλους χρόνους, μάλιστας ἡσ. 6', ὡς (ἢ λυθον) ἥλθον, (ειγ-, σγ-) ἔσχον, ἔσχόμην, σκήσω, ἔσχηκα, (ἐγερ-, ἐγρ-) ἥγρομην, (ἱρελ-, ἱρλ-) δῆφλον, ἔσται (ἔσεται!), (ταχεγ-, ταχεσσω) θοᾶ' τιω.

§ 287. Μετάθεσις λέγεται ἡ μετατόπισις γράμματος τινος ἀπὸ θε-
σεώς τινος εἰς ἑτέρουν, ως ἐφραξεν, ἐφραξεν, ἀφρακτος, ἀφρακτος.

ΣΗΜ. Τὸ βλη- εἰς τὸ βάλλω, βέβληκα, κτλ. τὸ θνη- εἰς τὸ τέθνηκα, τὸ κλη- εἰς τὸ κέ-κλη-κα, τὸ κμη- εἰς τὸ (χάμνω) κέκμηκα, τὸ τιμη- εἰς τὸ (τέμνω) τέ- τμηκα καὶ τὸ στρω- εἰς τὸ (στορέννυμι) ἔστρωμαι δὲν προτίθον ἐκ συγκοπῆς, ἄλλ’ εἶνε ἀσθενεῖς μορφὴ δισυλλάχου ῥίζης (βελε-, θανα-, καλε-, καμα-, τεμε-, στοσε-).

Πρώτη τάξις.

§ 288. Πρόμακτος, εἰς τῶν ὄποιων τὸ θέμα προστίθεται ε., εἶνε ταῦτα
α') εἰς ἐνεστῶτα καὶ παρακτικάν

- δοκέω (μοι φαίνεται, νομίζω), δόξω, ἔδοξε, δέδοκται.
 - ώθέω (σπρώχνω), ὥστε, ἔωσκε. Μέσ. ὠθοῦμαι, ὥστημαι, ἔωσθμην, ἔωσκημαι. Παθ. ὠάρο. ἔώσθην.
 - γαμέω (λαμβάνω σύζυγον), μέλλ. γαμῶ, ἔγημε, μέσ. ἐγημάτην.
Καὶ τὸ δίπτω λέγεται καὶ μετὰ τοῦ εἱ διπτῶ, ἐδροπίτουν.

6') εἰς τοὺς ἀλλούς χρόνους

 - ἐθέλω, ἐθελήσω, ἡθέλησα, ἡθέληκα.
 - εῦδω, συνήθως καθεύδω (κοιμῶμαι!), κακθευδήσω, κακθευδητέον.
 - ἔψω (ψήνω), ἔψήσω, ἡψησα, ἡψήθην, ἡψημαι, ἔψητός, ἔρθος, ἀπερθος.
 - ἴζω (ἴζειν^θ οἷμεθκε από το ιντεριόρετο έξοδο επιτηρητικής θύλακης καὶ ἐκά-

θισκ, μέλλ. μέσ. καθιζόσομαι. Μέσ. καθιζόμαι, μέλλ. καθεδούμαι, παρατ. ἐκαθιζόμην (ώς ἀόριστ.).

8. μέλλω, ἔμελλον (ἡμελλόν), μελλήσω, ἔμελλησω.

9. ὅζω (ἀμετ. μυρίζω), ὁζήσω, ὥζησω.

10. ὄφειλω (χρεωστῶ), ὄφειλήσω, ὥφειλησκ, ἀόρ. 6^ο ὄφειλον, ὥφειλησκ.

11. τύπτω κτυπῶ), τυπτήσω, ἐπάταξα καὶ ἔπαισσω, πέπληγα. Παθ. τύπτομαι, μέλλ. μέσ. ώς παθ. τυπτήσομαι, ἐπλήγην, πέπληγμαι.

12. γχιρω, γχιρήσω, ἔγχρονη, κεχάρηκα.

13. γί-γνομαι, γενήσομαι, ἔγενομην, γεγένημαι καὶ γέγονα.

14. (ἐρωτῶ), ἐρήσομαι, ἡρόμην.

15. οἰχομαι, οἰχήσομαι, ωχόμην (ό ἐνεστ. ἔχει σημ. πκρκκ. — ἀπελήλυθη, εἴμαι μακράν).

16. πέτομαι (πετῶ), πτήσομαι, ἐπτόμην, πεποτημαι.

17. βουλομαι (θέλω), βουλήσομαι, ἐβουλήθην, βεβουλήμαι.

18. δέομαι (χρειάζομαι, πκρκκλῶ), δεήσομαι, ἐδεήθην, δεδέημαι.

19. δεῖ μοί τινος (ἔχω ἀνάγκην τινός) καὶ δέω, δεήσω, ἐδέησκ, δεδέηκα.

20. ἐπιμέλομαι, ἐπιμελήσομαι, ἐπεμελήθην. Λέγεται καὶ ἐπιμελέομαι, μέλει: μοί τινος, μελήσει, ἔμελησε, μεμέληκε (ἔστι μοι φροντίς).

μεταμέλει: μοί τινος (μετανοῶ), μεταμελήσει, μετεμέλησεν.

21. οἴμαι: (στοχάζομαι), οἱήσομαι, ὥθην.

22. ἀχθομαι: (ἀγκυνκτῶ), ἀχθήσομαι, ὥχθεσθην.

23. μάχομαι, μαχοῦμαι, ἐμαχεσάμην, μεμάχημαι, μαχετέον.

Πρότ. καὶ τὸ μένων καὶ νέμω ἐν § 247, 2, 6', σημ.

Δευτέρα τάξις.

§ 289. Τήματα προσλαμβάνοντα γ— εἰς τὸ θέμα τοῦ ἐνεστ. καὶ παρατητικοῦ εἶνε ταῦτα:

α') θωνηντόληκτα θέματα

1. ἐλκύνω (διώκω, σύρω), θέμ. ἐλκ-, μέλλ. ἐλᾶ, -ῆσ, -ῆ, ἀόρ. ἕλασκ, ἐλήλακκ, ἕλάχθην, ἐλήλαψκ.

2. τίνω (πληριώσαι, θέμ. πληρώσω, θέμ. πληρώσην, θέμ. πληρώσης, Πολιτικής πληρώσης τινός),

τι'σω (τείσω), ἐτισθην (ἐτείσθην), τέτισμαι (τέτεισμαι), ἐτισάμην (ἐτεισάμην), τιστέος (τειστέος).

Πρόλ. καὶ βχίνω, φθίνω, δύνω § 283, 1.2.8. Τοῦ βαίνω ἀπκντῷ καὶ ὁ παθητ. παρακ. καὶ ἀόρ. καὶ τὸ ῥῆμα. ἐπιθ. ἐν συνθέσει, παραβέβαμαι, παρεβάθην τοῦ παραβαίνω, διαβατὸς τοῦ διαβαίνω.

6') συμφωνόληκτα θέματα

3. δάκνω (δαγκάνω), δάξομαι, ἔδακνον, ἔδήχθην, δέδηγμα.

4. βάλλω (βίπτω), βαλλῶ (συνήθως σύνθετος), ἔβαλον, βέβληκα, ἔβληθην, βέβλημα.

5. κάμνω (ἀποκάμνω), κακοσύμα: ἔκαμον, κέκαμημα.

6. τέμνω, τεμῶ, ἔτεμον, τέτμηκα, ἔτμήθην, τέτμημα, τμητέος.

7. πίνω (θέμα πι-) ὅρα § 292, 5.

γ') 'Ρήματα προσλαμβάνοντα νε- εἰς τὸ θέμα τοῦ ἐνεστῶτος καὶ παρτατικοῦ.

8. ἴνεσμα: (φθίνω), συνήθως ἀρικνέομα: ἀριζομα: ἀρικόμην, ἀρικέσθα: ἀριγμα:.

9. ὑπισχγέομα: ὑποσχήτομα: ὑπεσχόμην, ὑπέσχημα:.

Τρίτη τάξις.

§ 290. 'Ρήματα προσλαμβάνοντα αν- (ἢ αἰν-) εἰς τὸ θέμα τοῦ ἐνεστ. καὶ παρατ. εἶνε

α') ἔνειν μεταθοῖται τοῦ θέματος

1) Πάντα τὰ ῥήματα ταῦτα σγηματίζουσιν ἐνεργ. (ἢ μέσ.) ἀόρ. 6' πλὴν τοῦ αὐξάνω.

2) Πρὸς σχηματισμὸν τῶν πρώτων γράμμων προστίθεται ε εἰς τὴν φίλαν (§ 288, 6').

3) Μέσον μέλλοντα μετ' ἐνεργ. ἐνεστ. ἔχει μόνον τὸ ἀμαρτάνω.

1. αἰσθάνομα: αἰσθήσομα: ἡσθόμην, ἡσθημα:.

2. ἀπεγκάνομα: ἀπεγκήσομα: ἀπηγκόμην, ἀπήγθημα:.

3. ὀσφραίνομα: ὀσφρήσομα: ὀσφρόμην.

4. ἀμαρτάνω, ἀμαρτήσομα: ἡμάρτον, ἡμάρτηκα, ἡμάρτηθην, ἡμάρτημα:.

5. αὐξάνω, αὔξω, αὐξήσω, γῆγησκ, αὐξηθήσομαι καὶ αὐξήσομαι,
ηὔξηθην, ηὔξημαι.
6. βλαστάνω, βλαστήσω, ἔβλαστον, ἔβλαστηκα.
7. καταδαρέζω, κατέδαρθον, καταδεδάρθηκα (τὰ δὲλλα ἐκ τοῦ κα-
θεύδω).
8. ὄφλισκάνω, ὄφλήσω, ὄφλον, ὄφληκα.
9. ὄλισθάνω, ὄλισθήσω, ὄλισθον.

6') Πήματα εἰς -ανω μετὰ προσθήκης ἑτέρου ν πρὸ τοῦ γχρακτ.

1) Ταῦτα σγηματίζουσι πάντας ἀρ. 6' ἐνεργ. (καὶ μέσ.).

2) Οἱ πρῶτοι χρόνοι σγηματίζονται ἢ ἐκ θέματος τοῦ ἀρ. 6' ἐκτε-
ταμένου διὰ προσθήκης τοῦ ε (μαθήσομαι, μεμάθηκα, μαθητός, τε-
τύχηκα) ἢ ἐκ θέματος ἔχοντος μακρὸν φωνῆν (η, ευ) πλὴν τοῦ πέ-
πυσματι.

3) Πάντας ἔχουσι μέλλ. μέσον πλὴν τοῦ λανθάνω.

10. πυνθάνομαι (ἐρωτῶ, μανθάνω), πεύσομαι, ἐπυθόμην, πέπυσμαι,
πευστέον.

11. λαγγάνω (λαμβάνω ἐκ λαγνοῦ), λήξομαι, ἔλαχον, εἰληγχ.,
ἐλήχθην, εἰληγμένος.

12. λαμβάνω, λήψομαι, ἔλαχον, εἰληρχ. Μέσ. λαμβάνομαι τινας
(πιάνομαι), ἔλαθόμην, εἰλημμαι. Ηαθ. ἐλήρθην (ἀντίθετον εἶνε τὸ
διδώμαι).

13. μαθήσω, μαθήσομαι, ἔμαθον, μεμάθηκα, μαθητός.

14. τυγγάνω, τεύζομαι, ἔτυχον, τετύγηκα.

15. λανθάνω, λήσω, ἔλαθον, λέληθκ. ἐπιλανθάνομαι, ἐπιλήσσομαι,
ἐπελαθόμην, ἐπιλέσμαι.

Τοῦ φεύγω εὑρίσκεται ἐν συνθέσει μετὰ τῶν προθέσεων ἀπο-, δι-,
κατα- ὁ ἔτερος τύπος φυγγάνω.

Σύνθετα τοῦ λαμβάνω καὶ τυγγάνω.

καταλαμβάνω, μεταλαμβάνω, παραλαμβάνω, συλλαμβάνω.
ἀποτυγγάνω, ἐντυγγάνω, ἐπιτυγγάνω, συντυγγάνω.

Τετάρτη τάξις.

§ 291. Πήματα προσλαμβάνοντα σκ- ἢ ισκ- εἰς τὸ θέμα τοῦ
ἐνεστ. καὶ παρατ. εἶνε

α') ἀνευ ἐνεστωτικοῦ ἀναδιπλασιασμοῦ

1. γηράσκω (γηράζω), γηράσκομαι, ἐγήρασκ, ἀπηρέμω. γηρᾶται, καταγεγήρακε.

2. ἡβάσκω (γίνημαι ἔρηθος, νέος), ἡβήσω, ἡβησκ, ἡβηκα—ἡβάσκω (εἰμι: ἔρηθος).

3. ιλάσκομαι, ἔξιλάσομαι, ἔξιλάσαμην, ἔξιλάσθην.

4. ἀρέσκω, ἀρέσω, ἥρεσκ.

5. μεθύσκω (ἀχμων όλον νὴ μεθύη), κατεμέθυσκ· μεθύω (εἰμι: μεθύσος), ἐμεθύσθην.

6. ἀναβίωσκομαι: (ξυναγό), ἀνεβίωσκμην (μεταβ.), ἀνεβίωγ(ἀμεταβ.).

7. ἀναλίσκω καὶ ἀναλόω (ἐξοδεύω), ἀναλώσω, (ἀναλωσκ καὶ) ἀνάλωσκ, (ἀνάλωκ καὶ) ἀνάλωκ, (ἀνάλωθην καὶ) ἀνηλώθην, (ἀνάλωμαι καὶ) ἀνήλωμαι.

Πρβλ. καὶ ἀλίσκομαι: § 283, 7.

8. εύρίσκω, εύρήσω, ἀόρ. δ' αὔρον, προστ. εύρε, εύρηκε, εύρεθην, εύρημαι.

9. στερίσκω (μόνον ἐνεστ.), στερήσω, ἐστέρησκ, ἀπεστέρημαι.

ἀποστερέω (ἀφαιρῶ), ἀποστερήσομαι, ἀποστερηθήσομαι, ἐστερήθην, ἐστέρημαι καὶ στέρημαι (εἰμὶ ἐστερημένος).

10. θυγάσκω, ἀποθυγοῦμαι, ἀπέθυκον, τέθυνηκ, μέλλ. τέτελ. τεθύνεω. Βραχύτεροι τύποι: τοῦ παρκκ, τέθυντον, τέθυναμεν, τέθυνσιν, ὑπερσ. ἐτέθυνασκ, ἀπαρ. τεθνάγαι, μετοχ. τεθνεώς, θηλ. τεθνεῶσκ. Εἶνε δὲ ὡς παθ. τοῦ ἀποκτείνω.

11. διδάσκω, διδάξω, ἐδιδάξκ, δεδιδάχγκ, ἐδιδάχθην, δεδιδάχγμαι, διδάξιομαι, ἐδιδάξάμην, διδαχτός.

6') μετὰ ἐνεστωτικοῦ ἀναδιπλασιασμοῦ

12. πιπράσκω (πωλῶ), ἀποδώσομαι, ἀπεδόμην, πέπράκκ, ἐπρᾶθην, πέπράμαι.

13. μιμηγάσκω (ἐνθυμιάζω), συνήθως ἀναμιμηγάσκω, ὑπομιμηγάσκω, ἀναμηγάσω, ἀνέμηγησκ, ἐμηγάσθην, μέμηγμαι, μεμηγάσομαι: (θὰ ἔχω ἐνθυμηθῆ).

14. τιτρώσκω (πληγώνω), τρώσω, ἔτρωσκ, ἔτρώθην, τέτρωμαι.

15. γιγγάσκω, γνώσομαι, ἔγνων, ἔγνωκ, ἔγνώσθην, ἔγνωσμαι.
Προβλ. τὸ ἀποδιδόταν § 283, 3.

Πέμπτη τάξις.

§ 292. Ρήματα ἔχοντα διάφορα θέματα εἶναι τὰ ἔξης :

1. ἔρχομαι, εἰμι, ἥλθον, ἐλθέ, ἐλήλυθκ.
2. ἐσθίω (τρώγω), ἔδομαι, ἔφαγον, ἐδήδοκκ, κατεδήδεσμαι, ἐδεστέος.
3. ὄράω (βλέψω), ὅψομαι, εἰδον, ιδέ, ἔρρκκα (έώρακκ), ὥφην, μέσ.
- εἰδόμην (συνήθως προ-, συν-), ἔρραμαι καὶ ώμμαι, ὁρτός, περιοπτέος.
4. πάσχω, πείσομαι, ἔπαθον, πέπονθα.
5. πι'νω, πι'ομαι, ἔπικον, πιθή, πέπωκα, ἐπόθην, πέποιμαι, ποτός, ποτέος.

6. πι'πτω, πεσοῦμαι, ἔπεσον, πέπτωκα.

7. τρέχω, ὥρχμοῦμαι, ἔδρχμον, δεδράψηκα καὶ μέλλ. ἀποθρέζομαι, θρεκτέον.

8. ἔχω, ἔξω καὶ σχήσω, ἔσχον, προστ. σχές, ἔσχηκκ, μέσ. μέλλ. ἔξομαι καὶ σχήσομαι, ἀρ. ἐσχόμην, ἔσχημαι, ἔκιέος, σχετέος.

9. λέγω, λέξω καὶ ἔρω, ἔλεξη καὶ εἴπον (εἴπκ), εἰρηκκ, ῥηθήσομαι καὶ λεχθήσομαι, ἐρρήθην, εἰρημαι, εἰρήσεται, ῥητός, ῥητέος.

10. φέρω, οἴσω, ἤνεγκον καὶ ἤνεγκα, ἐνήνογκ, ἤνέγκην, ἐνήνεγμαι, μέλλ. οἴσομαι, ἤνεγκάμην, ἐνήνεγμαι, οἰστός, οἰστέος.

Προβλ. αἰρέω (λαμβάνω), μέσ. αἰροῦμαι (ἐκλέγω) § 234.

ΣΗΜ. 1. Άντι τῆς ὑποτ., εύκτ. κτλ. τοῦ ἔρχομαι εἶναι ἐν χρήσει αἱ ἀντίστοιχοι ἔγκλισεις τοῦ εἰμι (§ 280), άντι δὲ τοῦ ἥρχόμην ὁ παρατ. ἦσιν ἢ ἂν καὶ ἀντὶ τοῦ (ἀλεύσομαι) τὸ εἰμι.

ΣΗΜ. 2. Οἱ τύποι εἴπας, εἴπατε τοῦ α' ἀσφίστου εἶνε προτιμότεροι τῶν ἀντιστοίχων τοῦ θ' ἀρίστου, ὁ δὲ ἤνεγκα εἶνε εἰς ὅλην τὴν ὄριστ. εὐχρηστος.

ΣΗΜ. 3. Τὰ ἐπόμενα σύνθετα τοῦ λέγω καὶ ἀγορεύω ἔχουσιν εἰς τὸν μέλλ., ἀρ. κτλ. τοὺς τύπους ἔρω, εἴπον, κτλ. (ἵδε ἀνωτ. § 292. 9).

Σύνθετα τοῦ πίπτω, ἔχω, φέρω, λέγω, ἀγορεύω.

Ἐκπίπτω, ἐπιπίπτω, περιπίπτω. — ἀνέχομαι, ἀνισχω, ἀντέγω, ἀπέγω, ἀπέχομαι, κατέχω, μετέχω, παρέγω, προσέχω, ὑπερέγω. — διαφέρω, διαφέρομαι, διαφέρει, προσφέρω, συμφέρω. — ἀντιλέγω, προλέγω. — προσγορεύω, ἀναγορεύω, ἀπαγορεύω, καταγορεύω, προσαγορεύω.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΚΤΟΝ

Περὶ συνδέσμων.

§ 293. Οἱ σύνδεσμοι εἰνε οἱ ἔξης. Εἰνε δὲ σύνδεσμοι λέξεις συνδέουσαι λέξεις μετ' ἄλλων λέξεων ἢ πρότασιν μετ' ἄλλης προτάσεως.

α') Συμπλεκτικοί, καὶ, τέ, καὶ—καὶ, τέ—καὶ, οὔτε—οὔτε, μήτε—μήτε, οὐ μόνον—ἄλλὰ καὶ, οὐχ ὅτι—ἄλλὰ καὶ, μὴ ὅτι—ἄλλο οὐδέ, οὐχ ὅπως—ἄλλὰ καὶ (ἢ οὐδέ).

β') Διαζευκτικοί, ἢ—ἢ, εἴτε—εἴτε, ἐξν τε—ἐξν τε.

γ') Ἐγαντιωματικοί, τόδε, τιμέν, τιμέντοι, ἄλλά, καίτοι, καὶ ὅμως, ὅμως αὖ, καίπερ, εἰ καὶ, ἀν καὶ.

δ') Αἰτιολογικοί, τιγάρ, δτι, διότι, ώς, ἐπει, ἐπειδή, ἀτε, οία.

ε') Εἰδικοί, δτι, ώς.

Ϛ') Συμπερασματικοί, τιχροι, τιοῦν, τιτοίνυν, ὥστε.

ζ') Υποθετικοί, εἰ, ἐξν, ἀν, ἢν.

η') Τελικοί, ἵνα, δπως, ώς.

θ') Χρονικοί, δτε, ὀπότε, ἐπει, ἐπειδή, ἔως, ἔστε, μέγρι, πρίν, ἀγρι.

ι') Ἐρωτηματικοί, εἰ, ἐξν, ἀν καὶ ἢν μετὰ ῥήματα ἐρωτηματικά.

ια') Δυνητικός, ἀν.

ΣΗΜ. Τινὲς σύνδεσμοι δὲν τίθενται ἐν ἀργῇ καὶ λέγονται ἐπιτακτικοί, οἵτινες ἀνωτέρω σημειούνται διὰ τοῦ τι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΒΔΟΜΟΝ

Περὶ προθέσεων.

§ 294. Αἱ μὲν κύριαι προθέσεις εἶνε 18, ἐν, εἰς (ἐς), ἐκ (ἐξ), πρός, πρό, σύν (ζύν), ἀνά, διά, κατά, μετά, παρά, ἀντί, ἀμφί, ἐπί, περί, ἀπό, ὑπό, ὑπέρ.

Αἱ δὲ καταχρηστικαὶ προθέσεις εἶνε 12, ἀνευ, ἀμα, ἔνεκα (ἔνεκεν καὶ εἴνεκα), ἀχρι, μέχρι, πλήν, χωρίς, χάριν, ώς, νή, μὰ καὶ δίκην.

Προθέσις εἶνε λέξις τιθεμένη πρὸ τῶν ὄνομάτων καὶ ῥῆμάτων καὶ σημαντικούς διαφόρους σχέσεις κατὰ τόπον, χρόνον, αἰτίαν, κτλ., ώς ἔργομαι: ἐκ τῆς οικίας, πορεύομαι: εἰς τὴν οικίαν· κατα-θάλλω, προ-θαίνω,

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΟΓΔΟΟΝ

Περὶ ἐπιφρήματων καὶ ἐπιφωνημάτων.

§ 295. Ἐπίφρημα λέγεται λέξις, ἡτις διορίζει τὸ φῆμα κατὰ τόπον, χρόνον, τρόπον καὶ ποσόν, ὡς ἔργομαι αἴρων· κατέβην χθὲς Ἀθήνας· ζῶ καλῶς. Ἐνίστε δὲ διορίζει καὶ οὐσικεστικὸν καὶ ἐπιθετον καὶ ἄλλο ἐπιφρηματικόν, ὡς ἡ ἄγαν ἐπιμέλεια.

Τὰ ἐπιφρήματα εἶναι τεσσάρων εἰδῶν, τοπικά, χρονικά, τροπικά καὶ ποσότητος σημαντικά.

1) *Τοπικά ἐπιφρήματα* εἶναι τὰ σημαίνοντα τόπον, ὡς πόθεν, ποῦ, ποῖ, πῇ, ἐνταῦθα, ἐνθάδε, ἐκεῖ, ἔσω, ἔνδον, ἔξω, ἀνω, κάτω, πόρρω, δεῦρο, ἐγγύς, εὐθὺς (=κατ' εὐθείαν), δμοῦ, χαμαί, ἀλλαχοῦ, πανταχοῦ, πανταχόθεν, πανταχῆ, οὐρανόθεν (καὶ πάντα τὰ εἰς -θεν), οἰκεδε, Ἀθήνας (καὶ τὰ δμοις), πέραν καὶ ἀντιπέραν καὶ ἀντιπέρας, πρόσθεν, ἐμπροσθεν, ἐπίπροσθεν, ἀντικρύ, καταντικρύ.

2) *Χρονικά ἐπιφρήματα* εἶναι τὰ σημαίνοντα χρόνον, ὡς πότε, πηγίκα, σήμερον, αὔριον, χθὲς ἢ ἐχθές, νύκτωρ, ἅμα, νῦν, πρόην, ἀεί, ἔτι, πώ, πρωὶ καὶ πρώ, δψέ, πάλαι, ἄρτι, εἴτα, ἐπειτα, νεωστί, πέρυσι, εὐθύς, τάχα, τότε.

3) *Τροπικά ἐπιφρήματα* εἶναι τὰ σημαίνοντα τρόπον, ὡς πᾶς, εὖ, ἔξης, ὡς, κρύβδην (καὶ τὰ δμοις), τάχα (=ισως), λάθρη, δή, δῆθεν, ἥ, ἄρα, μᾶν, ἀγεληδὸν (καὶ τὰ δμοις), καλῶς (καὶ τὰ δμοις), ἐλληνιστὶ (καὶ τὰ δμοις), τοί, γέ, πέρ, χωρίς, ναί, οὐ, μή, παντάπασι(ν), ἄντικρυς, οἴλα, εἴεν, οὔτω(ς).

ΣΗΜ. Τὸ ναὶ λέγεται ιδίᾳ καταφατικόν, τὸ δὲ οὐ καὶ μὴ ὄμοι μὲν λέγονται ἀποφατικά, ιδίᾳ δὲ τὸ μὲν οὐ ἀρνητικόν, τὸ δὲ μὴ ἀπαγορευτικόν.

4) *Ποσότητος σημαντικά ἐπιφρήματα* εἶναι τὰ σημαίνοντα ποσόν, ὡς ποσάκις (καὶ πάντα τὰ εἰς -ακις), μάλα, λίαν, ἄγαν, σφόδρα, πάνυ, λιχνοῦς, πέρα, πολύ, δλίγον, πόσον, μάλιστα, ἡκιστα, οὕτω(ς), τοσοῦτον, μόνον, ἀπαξ, δίς, τρίς, ἄλις, αὐθις, αὖ, πάλιν.

§ 296. Ἐπιφώνημα λέγεται φωνὴ παριστάνουσα ψυχικὸν πάθημα, ὡς φεῦ, ὁ, αἱ.

Τὰ ἐπιφωνήματα εἶναι διαφόρων εἰδῶν.

1) θαυμαστικά, ὁ, βαβαί, παπαῖ, φεῦ, αἱ.

- 2) κλητικόν, ὁ, δπερ τίθεται πρὸ τῶν κλητικῶν τῶν ὄνομάτων.
 3) σχετλιαστικά, ίού, ονάι, οῖ, οἵμοι, ίώ, παπαῖ, αλαῖ.
 4) ἐκπληκτικά, ἄ, ἔα.
 5) θειαστικά, εύοῖ, εὐάν, σαβοῖ.
 6) γελαστικά, ἄ ἄ.

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟΝ

ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΟΝ

§ 297. Τὸ ἐτυμολογικὸν διδάσκει τὸ ἐτυμον τῶν λέξεων, ἦτοι πῶς σχηματίζονται λέξεις ἐξ ἄλλων λέξεων. Σχηματίζονται δὲ λέξεις ἐξ ἄλλων λέξεων εἴτε διὰ παραγωγῆς εἴτε διὰ συνθέσεως. "Οθεν τὸ ἐτυμολογικὸν διαφέται εἰς δύο κεράλαια: α') περὶ παραγωγῆς καὶ β') περὶ συνθέσεως.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ

Περὶ παραγωγῆς λέξεων.

§ 298. Αἱ λέξεις παράγονται ἡ ἐκ ρίζης ἡ ἐξ ὄνοματικοῦ θέματος προστιθεμένων εἰς αὐτὰ τῶν πτωτικῶν ἡ τῶν προσωπικῶν καταλήξεων ἡ ἀμέσως ἡ ἀρ' οὐ τεθῶσι μεταξὺ γράμματά τινα, τὰ όποια λέγονται προσφύματα ἡ παραγωγικαὶ καταλήξεις. Καὶ δοκι μὲν παράγονται ἐκ ρίζης λέγονται πρωτότυποι, δοκι: δὲ παράγονται ἐξ ὄνοματικοῦ θέματος λέγονται παράγωγοι, π. χ. ἀπὸ τὴν ρίζαν γραφ- ἔγινε τὸ πρωτότυπον γράφ-ω, ἀρ' οὐ προσετέθη ἡ προσωπικὴ κατάληξις -ω ἀμέσως εἰς τὴν ρίζαν γραφούματος· ὅμοιως ἀπὸ τὴν ρίζαν γραφ- ἔγινε καὶ τὸ πρωτότυπον γραφ-εύς, ἀρ' οὐ ἐτέθη τὸ πρόσωρυμα -εν μεταξὺ τῆς ρίζης γραφ- καὶ τῆς πτωτικῆς καταλήξεως -ε. Ωσαύτως ἐκ τοῦ ὄνοματικοῦ θέματος ἀρχα (ἀρχὴ) ἔγινε τὸ παράγωγον ἐπίθετον ἀρχα-ιο-ς, ἀρ' οὐ προσετέθη τὸ πρόσωρυμα -ιο καὶ ἔπειτα ἡ πτωτικὴ κατάληξις -ε. Καὶ ἐκ παραγώγων γίνονται πάλιν ἄλλαι παράγωγοι· π. χ. ἐκ τοῦ παραγώγου ἐπιθέτου ἀρχαῖος γίνεται τὸ παράγωγον οὐσιαστικὸν ἀρχαιότης.

§ 299. Λέξεις παράγωγοι εἶνε α') δρόματα· β') δήματα καὶ γ') ἐπιρρήματα.

Α') Ὀρόματα παράγωγα.

§ 300. Τῶν ὀνομάτων δσα παρέγονται: ἐκ ῥηματικοῦ θέματος λέγονται: δηματικά, δσα δὲ παράγονται: ἐξ ὀνοματικοῦ θέματος λέγονται: παρώνυμα.

ΣΗΜ. Ὄλιγα μόνον ἐκ τῶν ὀνομάτων σχηματίζονται: ἀμέσως ἐκ ῥηματικοῦ θέματος ἄνευ παραγωγικῆς καταλήξεως ἡ προσφύματος, ως βήδι ἐκ τῆς ῥίζης βηχ.

§ 301. "Οταν εἰς συμφωνόληπτον θέμα προστίθενται παραγωγικαὶ καταλήξεις ἀρχόμεναι: ἀπὸ συμφώνου, ὁ θεματικὸς χαρκκτὴρ πέσχει τὰς ἀναγκαῖς μεταβολάς, ως (γραφ-) γράμ-μα, (λεγ-) λέξις (=λέγ-σι-ς), (δικαδ-) δικασ-τή-ς.

§ 302. "Οταν εἰς φωνητόληπτον θέμα προστίθενται παραγωγικαὶ καταλήξεις ἀρχόμεναι: ἀπὸ συνήθως τὸ θεματικὸν φωνῆν ἔκτεινεται, ἐνίστε δὲ προστίθεται: σ καθὼς καὶ εἰς τὸν παθ. παρακμ., ως (ποιε-) ποίημα (πεποίημα), ποίησις, ποιητής, (μισθο-) μίσθωμα, μίσθωσις, μισθωτής, (σει-) σει-σ-μός (παρακ. σέσεισμα).

§ 303. "Οταν τὸ θεματικὸν φωνῆν εἰς τινας χρόνους τοῦ ῥήματος μένη βραχύ, συνήθως μένει καὶ εἰς τὰ ῥηματικὰ ὄνόματα, ως αἰρέ-ομαι, γρηματι, γρέθητη, ῥηματικὰ αἴρεσις, αἴρετός δέω, δήσω, ἔδησα, δέδεμαι, ἔδεθητη, ῥηματικὰ δέ-σις, δε-σ-μός.

§ 304. Πολλάκις τὸ θέμα τῶν ὀνομάτων πάσχει: μεταβολὴν ὄμοιαν πρὸς τὴν τοῦ παρακειμ., ως λαθ- (παρακ. λέ-ληθ-α), οὐσ. λήθη, λειπ- (παρακ. λέ-λοιπ-α) ἐπίθ. λοιπός. Συνηθεστάτη δὲ εἶναι ἡ τροπὴ τοῦ εἰς ο, ως τρεπ-, οὐσιαστ. τρόπος, φλεγ-, οὐσ. φλόξ (=φλόγ-ς).

§ 305. Τονισμὸς τῶν οὐσιαστικῶν.

Πάντας σχεδὸν τὰ οὐδέτ. οὐσιαστ. εἶναι βραύτονα, ως γένος, δῶρον, πτυεῦμα, λείψανον.

§ 306. Τὰ παράγωγα ὀνόματα εἰνε α') οὐσιαστικὰ καὶ β') ἐπίθετα.

α') Οὐσιαστικὰ παράγωγα.

§ 307. Τὰ παράγωγα οὐσιαστικὰ παρέγονται: α') ἐκ ῥημάτων (δηλ. ῥηματικῶν θεμάτων)· β') ἐξ ἐπίθετων (ἢ ἐπίθετικῶν θεμάτων) καὶ γ') ἐξ ἄλλων οὐσιαστικῶν (ἢ οὐσιαστικῶν θεμάτων).

1) Ούσιαστικὰ παράγωγα ἐκ ὄντων.

§ 308. Τὰ οὐδικαστικὰ τὰ παραγόμενα ἐκ ὄντων σημαίνουσι 1) τὸ πρόσωπον, τὸ ὁποῖον πράττει τὸ ὑπὸ τοῦ ὄντος σημαίνομενον· 2) τὴν πρᾶξιν· 3) τὸ ἀποτέλεσμα τῆς πρᾶξεως· 4) τὸ ὅργανον, δι' οὗ γίνεται ἡ πρᾶξις· 4) τὸν τόπον, ὅπου γίνεται ἡ πρᾶξις.

§ 309. Τὰ παράγωγα ἐκ τῶν ὄντων οὐσιάστησι τὰ σημαίνοντα τὸ πρόσωπον, τὸ ὁποῖον πράττει τὸ ὑπὸ τοῦ ὄντος σημαίνομενον, ἔχουσι τὰς ἔξτης καταλήξεις:

α') -εὺ-ς (ἀρσ. πάκντα ὁξύτονος), οἷον γραφ-εύ-ς, γον-εύ-ς (θέμ. γεν-, γίγνομαι).

ΣΗΜ. Τινὰ εἰς -εύ-ς δὲν σημαίνουσι πρόσωπον, ἀλλὰ ὅργανον, οἷον τομ-εύς, κοπ-εύς, κο-εύς.

β') -τη-ς, -τηρ, -τωρ ἀρσ., θηλ. -τις, -τρις, -τρια, -τειρα, ως φάλ-τη-ς, φάλ-τρια, κλέπ-τη-ς, κρι-τή-ς, ποιη-τή-ς, ποιή-τρια, μαθη-τή-ς, μαθή-τρια, αὐλη-τή-ς, αὐλη-τρίς, προφή-τη-ς, ἡ προ-φῆ-τις, (φε-, φη-μι), σω-τήρ, σώ-τειρα, δο-τήρ, δό-τειρα, δή-τωρ, συλλήπ-τρια, συλλήπ-τρια.

γ') -μων (γεν. -μονος), ἡγε-μῶν (ἡγέομαι), κηδε-μῶν (κήδομαι), δαί-μων.

ΣΗΜ. 1. Τὰ πλεισταὶ τούτων εἶναι κοινοῦ γένους, δλιγά δὲ μόνον ἔχουσι καὶ θηλυκόν.

ΣΗΜ. 2. Πολλὰ τῶν εἰς -τηρ σημαίνουσιν ὅργανον, ως ζωσ-τήρ, κρα-τήρ, νηπ-τήρ, λου-τήρ, φωσ-τήρ, ξυσ-τήρ.

δ') -ο-ς, ως τρο-φό-ς (τρεφ-, τρέφω), ἀοιδ-ὸ-ς (ἀείδω), χδω-, πομπ-ὸ-ς (πέμπω).

ΣΗΜ. Τινὰ σημαίνουσιν ὅργανον, ως στόλ-ο-ς.

§ 310. Τὰ παράγωγα ἐκ τῶν ὄντων οὐσιαστικὰ τὰ σημαίνοντα τὴν πρᾶξιν ἢ τὴν ἔννοιαν τοῦ ὄντος ἔχουσι τὰς ἐπομένας καταλήξεις:

α') -τι-ς, -σι-ς καὶ -σία θηλ. βαρύτονα, ως πίσ-τις (πιθ-, πειθομαι), γένε-σις (γεν-, γενε-, γίγνομαι), μίμη-σις (μιμε-, μιμέομαι), πρᾶξις (πρᾶγ-, πράττω), πό-σις (πο-, πίνω), δοκιμα-σία (δοκιμαδ-, δοκιμάζω¹⁾

β') -μὸ-ς ἀρσεν., -μὴ θηλ. συνήθως ὁξύτονος, ως δδυρ-μὸς (δδυρ-,

1. Τὸ θνοία ἐκ τοῦ θύτης, ως (εὔεργέτης) εὐεργεοία.

όδύρομαι), σει-σ-μός (σει-, σειώ), δε-σ-μός (δέω·δῶ), γραμ-μή (γραφ-, γράφω), τι-μή (τι-, τιώ), γνώ-μη (γνω-, γιγνώσκω).

γ') -ά, -ή θηλυκά ὁδύτονα, ώς χαρ-ά (χρο-, χρίω), φθορ-ά (φθερ-, φθείρω), ἀρχ-ή (ἀρχ-, ἀρχώ), φυλακ-ή (φυλακ-, φυλάσσω).

δ') -ος βρούτονα, ώς ὁ λόγ-ο-ς (λεγ-, λέγω), ὁ φρό-ο-ς (φερ-, φέρω).

ε') -το-ς (ἡ -ε-τός), ώς κάμα-τος (καμ-, κάμνω), θάνατος (θνη-, θνεῖν), τρυγη-τός (τρυγά-ω), ἔμε-τος (ἔμε-ω), ἄρο-τος (ἀρό-ω), πό-τος (πο-, πίνω), παγ-ετός (παγ-, πήγνυμι!), ὕ-ετός (ὕ-ω), νιφ-ετός (νίφ-ω), κοπ-ετός (κοπ-, κόπ-τω), τοκ-ετός (τεκ-, τίκτω).

ΣΗΜ. Συγγενῆ πρὸς ταῦτα εἶναι καὶ τὰ εἰς -η, οἷον τελε-τὴ (θ. τέλει-), κοίτη (θ. κει-), μελ-έτη (θ. μέλ-ει), ἀρε-τὴ (ἀρέσκω).

σ') -ία συνήθως παροξύτονα, ώς βασιλε-ία (βασιλεύ-ω), παιδε-ία (παιδεύ-ω), δουλε-ία (δουλεύ-ω), μαν-ία (μαν-, μαίνομαι), πολιορκ-ία (πολιορκ-έω), ἄγρο-ια (ἄγνο-έ-ω).

§ 311. Τὰ παράγωγα ἐκ ῥημάτων οὐσιαστικὰ τὰ σημαίνοντα τὸ ἀποτέλεσμα τῆς πράξεως ἔχουσι τὰς ἔξης καταλήξεις:

α') -μα (πρόσδημα ματ-) οὐδέτερα βρούτονα, ώς πρᾶγ-μα (πρᾶγ-, πράττω), ὅη-μα (ὅε-), τιμῆ-μα (τεμ-, τέμνω).

ΣΗΜ. Ὅσα γίνονται ἐκ φωνηεντολήκτων θεμάτων, πάντα ἐκτείνουσι τὸ θεμάτ. φωνῆιν, ώς ποίη-μα, ὑπόδη-μα, πᾶ-μα.

β') -ος (πρόσδημα εσ-) οὐδέτ. βρούτονα, ώς ἔθος (ἔθ-, εἰωθικ, ἔθιζω), γένος (γεν-, γίγνουμι!), τέκος (τεκ-, τίκτω).

§ 312. Τὰ παράγωγα ἐκ ῥημάτων οὐσιαστικὰ τὰ σημαίνοντα τὸ ὅργανον ἔχουσι τὰς ἔξης καταλήξεις:

α') -τρον (ἢ -θρον) οὐδ. καὶ -τρα (ἢ -θρα) θηλυκά, ώς ἄρο-τρον (ἀρό-ω), κλεῖ-θρον (κλει-ω), σεισ-τρον (σει-ω), πλήκ-τρον (πλήττ-τω), ἔνσ-τρα (ἔν-ω), κολυμβή-θρα (κολυμβάω).

ΣΗΜ. Πολλὰ τούτων ἐν πληθ. ἀριθμῷ σημαίνουσι τὸν μισθὸν ἢ τὴν ἀμοιβήν, ώς λι-τρον ἢ λύ-τρα, δίδακ-τρα, θρέπ-τρα, οφσ-τρα. Τινὰ ὅτε σημαίνουσι τὸν τόπον, ώς παλαί-σ-τρα, ὀφεή-σ-τρα, θέα-τρον, λου-τρόν.

β') -όνη, -άνη, -ανον, ώς βελό-νη (βελ-, βέλλω), περ-όνη (περ-, περάω), ἀκ-όνη (ἀκ-, ἀκ-ή), ἀγχ-όνη (ἄγχ-ω), ἀμπεκ-όνη (ἄμπεχο-μι!), σκαπ-άνη (σκάπ-τω), στεφ-άνη (στέφ-ω), δρέπ-ανον (δρέπ-ω).

§ 313. Τὰ παράγωγα ἐκ ῥημάτων οὐσιαστικὰ τὰ σημαίνοντα τὸν τό-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

πον, ἔνθι γίνεται: ἡ πρᾶξις, ἔχουσι: τὴν ἐζῆς κατέληξιν, -τήριον (οὐδέτ. προπαροξύτονχ), ως ἀκροα-τήριον, και-τήριον, δικασ-τήριον, βουλευ-τήριον.

ΣΗΜ. Ταῦτα κυρίως γίνονται: ἐκ τῶν εἰς -τηρ οὐσιαστικῶν. Πολλὰ δὲ τούτων σημαίνουσι καὶ ὅργανον, μισθὸν ἢ πρᾶγμα καὶ ἐν πληθ. ἑορτήν, ως ποτήριον, χαιριστήρια, θελκτήριον, πλυντήρια.

2) Οὐσιαστικὰ παράγωγα ἐξ ἐπιθέτων.

§ 314. Τὰ οὐσιαστικὰ τὰ παραγόμενα ἐξ ἐπιθέτων σημαίνουσιν ἴδιότητα καὶ εἶναι ἀφηρημένα. "Ἔχουσι: δὲ τὰς ἐζῆς κατέληξεις:

α') -της (πρόσωμυκ τητ-) θηλ. παροξύτονχ, ως νεό-της, λισό-της, ταχύ-της.

ΣΗΜ. Ταῦτα παράγονται: ἐξ ἐπιθέτων ἦν ἢ γ' κλίσεως. Τινὰ δὲ καὶ δεύονται: ως δημοτής, διφορεῖται τὸ ταχύτης καὶ ταχνής, βραδύτης καὶ βραδυτής.

β') -σύνη θηλ. παροξύτονχ, ως δικαιο-σύνη (δίκαιος), σωφρο-σύνη (σωφρών-, -ονος).

ΣΗΜ. Τὸ ο πρὸ τοῦ -σύνη γίνεται ω, ἐν ἣ πρὸ αὐτοῦ συλλαβή εἶναι βραχεῖα, ως ἀγω-σύνη.

γ') -ία (θηλ. παροξύτονχ ἢ προπαροξύτονχ), ως σοφ-ία (σοφός), κακ-ία (κακός), εὐδαιμο-νία (εὐδαίμων).

ΣΗΜ. 1. Τὰ ἐκ δευτεροκλίτων εἰς -ος παραγόμενα ἀποδάλλουσι τὸ ο τοῦ θεμάτων καὶ παροξύνονται, τὰ δὲ ἐκ τῶν εἰς -οος προπαροξύνονται, ως (εὔνοος) εὐνοία, (εὔπλοος) εὔπλοια.

ΣΗΜ. 2. Ἡ κατάληξις -ια μετὰ θεματικοῦ φωνήνετος ε τῶν εἰς ε σ ληγόντων θεμάτων, τὰ ὄποια ἀποδάλλουσι τὸ σ, γίνεται -εια, μετὰ δὲ τοῦ ο τῶν εἰς -οος γίνεται -οια, ως ἀλήθε-ια (θέμ. ἀληθεσ- τοῦ ἀληθής), εὐνο-ια (εὔνοο-).

ΣΗΜ. 3. Τινὰ ἐκ τῶν εἰς -ης (θέμ. εσ-) ἐπιθέτων παραγόμενα λήγουσιν εἰς -ια καὶ οὐχὶ εἰς -εια, οἷον (εὐτυχής) εὐτυχία, (εὐσυής) εὐσυνία, (δυσώδης) δυνωδία. Τὸ δὲ τ πρὸ τοῦ ια τρέπεται συνήθως εἰς σ, π. γ. ἀκραοία (ἐκ τοῦ ἀκρατος), δὲν τρέπεται δέ, δταν πρὸ τοῦ τ εἶναι ν ἡ σ, ως (ἀνατιγχυτος) ἀναισχυντία, (ἀγάριστος) ἀκαριοτία.

δ') τὰ εἰς -άς (γεν. -άδος), θηλ. δεύτονχ, ἐξ ἀριθμητικῶν ἐπιθέτων παραγόμενα, οἷον δυάς (δύο), τριάς (τρίχ), τετράς, δεκάς, εἰκάς (εἴκοσι), τριακάς (τριάκοντα), κτλ.

ε') τὰ εἰς -ος οὐδέτερων τριτόκλιτα γίνονται ἀγέσσως ἀπὸ τῆς ρημ.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ρίζης, ως βάθος (βαθ-ύνω), τάχ-ος (ταχ-ύνω), αἰσχ-ος, κάλλ-ος (καλλ-ύνω), μῆρ-ος, φεῦ-δος.

σ') οὐσιαστικά τινα ἀρχηρημένα εἰς -α καὶ εἰς -η γίνονται ἐκ τῶν θηλ. ἐπιθέτων μόνον ἀναβιθάζοντα τὸν τόνον ἢ καὶ φυλάττοντα αὐτόν, ώς ἐκ τοῦ ἐπιθ. θερμὴ γίνεται: θέρμη, ἐκ τοῦ ἐχθρὰ τὸ ἔχθρα, ἐκ τοῦ κακῆ τὸ κάκη, κτλ. Ὄμοιώς ἐκ τοῦ θηλ. (τοῦ αἰτίος) αἰτία γίνεται τὸ οὐσιαστ. ἢ αἰτία, ἐκ τοῦ θηλ. (τοῦ χεῖος) δέξια τὸ οὐσιαστ. ἢ δέξια.

ζ') Καὶ κύρια ὄνόματα σχηματίζονται ἐξ ἐπιθέτων οὕτως ἀναβιθάζομένου ἀπλῶς τοῦ τόνου, π. χ. Λάμπρος (ἐκ τοῦ λαμπρός), Φαιδρος (ἐκ τοῦ φαιδρός), Κράτερος (ἐκ τοῦ κρατερός), Διογένης (ἐκ τοῦ διογενής), κτλ. Καὶ ἐκ μετοχῶν, π. χ. Λώσων (γεν. -ωνος, ἐκ τῆς μετοχ. δώσων), καὶ (σωζόμενος) Σωζομενός, Πείθων (-ωνος ἐκ τοῦ πειθων). Κατ' ἀναλογίαν τούτων σχηματίζονται καὶ ἐξ ἐπιθ. κύρια ὄνόματα εἰς -ων, γεν. -ωνος, ως Ἀγάθων (-ωνος ἐκ τοῦ ἀγαθός), Ιέρων (-ωνος ἐκ τοῦ ἱερούς), Ἀγρων (-ωνος ἐκ τοῦ ἀγρούς), κτλ.

3) Οὐσιαστικά παράγωγα ἐξ οὐσιαστικῶν.

§ 315. Τὰ οὐσιαστικὰ τὰ παραγόμενα ἐξ ἄλλων οὐσιαστικῶν σημαίνουσι: α') σμίκρουντιν (ὑποκοριστικά) ἢ τούναντίον μεγέθυνσιν (μεγεθυντικά) τοῦ οὐσιαστικοῦ, ἐξ οὐ παράγονται: β') τὸν καταγόμενον ἐκ τίνος πατρὸς ἢ προγόνου (πατρωνυμικά): γ') τὸν καταγόμενον ἐκ τίνος ἔθνους ἢ πόλεως (ἔθνικά): δ') τὸν τόπον, δῆπου ὑπάρχει ἢ γίνεται: τὸ οὐσιαστικόν, ἐξ οὐ παράγονται (τοπικά). "Οθεν τὰ οὐσιαστικὰ τὰ παραγόμενα ἐξ ἄλλων οὐσιαστ. εἶνε α') ὑποκοριστικά: β') μεγεθυντικά: γ') πατρωνυμικά: δ') ἔθνικά καὶ ε') τοπικά.

§ 316. "Υποκοριστικά λέγονται: τὰ παράγωγα οὐσιαστικὰ τὰ σημαίνοντα σμίκρουντιν τοῦ οὐσιαστ., ἐξ οὐ παράγονται, ὅτοι: παριστάνουσιν οὐτὸ μικρότερον εἴτε θιωπευτικῶς εἴτε καὶ ἐμπαικτικῶς. Ἔγουσι: δὲ τὰς ἐπομένκς καταλήξεις:

α') -ιον (οὐδέτ.), οίον παιδίον, κηπίον, ἀσπίδιον.

ΣΗΜ. Παραλλαγαὶ τῆς καταλήξεως -ιον εἶνε καὶ καταλήξεις -αιοιον, -ίδιοιον, -ύλλιον, ως παιδ-άιοιον, θυρ-ίδιοιον, μελ-άνδριον, ἐπ-ύλλιον (ἴποιος). "Ετι: δὲ αἱ καταλήξεις -άσιοιον, -άφιοιον, -άγηιον, -άγημοιον, ως καρ-άσιον (κάρη), ξυρ-άφιοιον (ξυρόν), Ψηφιοποιηθῆκε από τὸ Ινστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

ζω-ύφιον (ζῶον), πολ-ίχνιον (πόλις). Καὶ συναίρεσις γίνεται γῆδιον (γῆ-ίδιον) χρεάδιον (χρεα-ίδιον).

β') -ίσκος, θηλ. -ίσκη, ως νεαν-ίσκος, στεφαν-ίσκος, παιδ-ίσκη.

γ') -ις (γεν. -ίδος) θηλυκά, ως θεραπαιν-ις, πυνακ-ις, θυρ-ις, υησ-ις, θρονίς.

ΣΗΜ. 1. Πολλὰ ὑποκοριστικὰ ἀπέβαλον τὴν ὑποκοριστικὴν σημασίαν καὶ ἔχουσι τὴν σημασίαν τῶν πρωτοτύπων, ως βιβλίον (=βιβλος), θηρον (=θήρ), ἀκόντιον (=ἄκων), στόμιον, κτλ. Οὔτω καὶ τὰ πλειστα τῶν οὐσιῶν τῆς ὄμιλουμένης κεφάλη (=κεφαλή), χέρι (=χείρ), πόδι (=πούς). Τινὰ δὲ ἔχουσι μόνον τύπον ὑποκοριστικῶν ἄνευ σημασίας ὑποκοριστικῆς, λαχίον, λχνιον, δαπριον, φρούριον, πεδίον.

ΣΗΜ. 2. Τὰ εἰς -ιαν ὑποκοριστικὰ τρισύλλαβα μὲν ὄντα καὶ μετὰ μακρᾶς προπαραληγούσης παροξύνονται, ως παιδίον, ἔξαιρεται τὸ πούμιον καὶ κώμιον. Τὰ δὲ τριθράχεα τρισύλλαβα καὶ τὰ ὑπερτρισύλλαβα προπαροξύνονται, ως πόδιον, κτενίον, ἀνθρώπιον.

§ 317. Μεγεθυντικὰ λέγονται τὰ παράγωγκ οὐσιαστ. τὰ σημαίνοντα μεγέθυνσιν τοῦ οὐσιαστ., ἐξ οὗ παράγονται, ἐμπακιτικῶς ή καὶ ἄνευ ἐμπακιγμοῦ. "Εχουσι δὲ τὰς ἐπομένας καταλήξεις:

α') -ων, ως κεφάλων (ἐκ τοῦ κεφαλή) (ἐν τῇ ὄμιλουμένῃ κεφάλας), γάστρων (ἐν τῇ ὄμιλ. κοιλαρίᾳ), χειλῶν (ἐν τῇ ὄμιλ. χειλαρίᾳ).

β') -ιας, ως μετωπίας (ἐκ τοῦ μέτωπον), φρονηματίας (ἐκ τοῦ φρόνημα).

§ 318. Πατρωνυμικὰ λέγονται τὰ παραγόμενα ἐκ κυρίων ὄνομάτων καὶ σημαίνοντα τὸν καταγόμενον ἐκ τίνος πατρός ή προγόνου, ἐνίστε δὲ καὶ ἐκ μητρός. "Εχουσι δὲ τὰς ἐπομένας καταλήξεις:

α') -δη-ς (ἀρσ παροξύτονχ) καὶ -ις, -ας (θηλ. ὁξύτονχ). Ή κατάληξις αὐτὴν εἰς τὰ ὄνόματα ~~πατ~~ ἔχοντα θέμικ εἰς -α προστίθεται ἀμέσως εἰς τὸ θέμικ, ως Βορεά-δης, θηλ. Βορεάς, Αἰγαί-δης, Αἰγαίας. Εἰς δὲ τὰ ὄνόματα τὰ ἔχοντα συμφωνόληκτον θέμικ προστίθεται : μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τῆς καταλήξεως, ως (Κεκροπ-, Κέκροψ) Κεκροπ-ίδης, θηλ. Κεκροπίς, Ατλαντ-ίδης, θηλ. Ατλαντίς, Μεμυον-ίδης, θηλ. Μεμυονίς. Τὰ δὲ τριτόκλιτα ὄνόματα τὰ ἔχοντα θέμικ εἰς -ευ ή -ο συναίροσι τὸ ε μετὰ τὴν ἀποθολήν τοῦ ο καὶ τὸ ο μετὰ τοῦ : εἰς ει καὶ οι, ως (Πηλεύς) Πηλε-ί-δης, (Λητώ, Λητό-ος) Λητο-ί-δης. Όμοίως ἀποθάλλεται πρὸ τοῦ : καὶ τὸ ο τῶν δευτεροκλίτων θε-

μάτων, ώς (Τάχταλο-ς) *Tāntāl-i-ðης*, *Tāntālis*, (Κρόνο-ς), *Krōn-i-ðης*. Τὰ δὲ ἐκ τῶν εἰς -ιος δευτεροκλίτων γίνονται -ιάδης, ώς (Μενοίτιο-ς) *Mēnoit-iáðηs*, (Θέστιος) *Théstis* Θεστιάδης.

6') -ιων, σπανιωτέρων καὶ ποιητικὴ κατάληξις τῶν πατρωνυμικῶν, ώς (Κρόνος) *Krōn-iōn*, (Πηλεύς) *Pīlēi-iōn*.

ΣΗΜ. Παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς πεζογράφοις τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς δηλοῦται διὰ γενικῆς, ώς «Θῆσεὺς ὁ Αἴγεως» καὶ «Δῆμοσθέντις ὁ Δῆμοσθένους». Τὰ δὲ εἰς -δης παρ' αὐτοῖς εἶνε ὄνοματα γενῶν, ώς Ἡρακλεῖδαι, Πελοπίδαι.

§ 319. Συγγενῆ πρὸς τὰ πατρωνυμικὰ εἶνε τὰ συγγενικὰ εἰς -ιδοῦς, ώς ἀδελφιδοῦς (υἱὸς ἀδελφοῦ ή ἀδελφῆς), ἀδελφιδῆ (θυγάτηρ ἀδελφοῦ ή ἀδελφῆς), θυγατριδοῦς, θυγατριδῆ (υἱὸς θυγατρὸς ή θυγατρός), ἀνεψιαδοῦς (υἱὸς ἀνεψιοῦ ή ἀνεψιᾶς). 2) Τὰ γονεωνυμικά, τὰ σηματινούτα νεογνὰ ζώων καὶ καταλήγοντα εἰς -ιδεύς, ώς λεοντ-ιδεύς (τέκνον λέοντος), λυκ-ιδεύς (τέκνον λύκου), ἀλωπεκ-ιδεύς, λαγ-ιδεύς, αετιδεύς, κτλ.

ΣΗΜ. Τὰ νεογνὰ ζώων τινῶν ὄνομάζονται δι' ιδίων ὄνομάτων, οἷον οκύμορος (νεογνὸν λέοντος), μύσχος (νεογνὸν βρούς), πλῶος (ἴππου καὶ ὄνου), ἀμύρος (προσβάτου), νεβρός (ἐλάφου), ἔριφος (αιγάρος), σκύλαξ (κυνός), δέλφαξ (χοίρου). Όμοιώς ἐν τῇ ὥμιλουμένῃ μοσχάρῳ (νεογνὸν βρούς), ποντάρι (ἴππου), πιτσοῦν (περιστερᾶς), κοντάρι (κυνὸς ή λύκου).

§ 320. Ἐθνικὰ λέγονται τὰ παραγόμενα ἐκ χυρίων ὄνομάτων ἐθνῶν, γεωρῶν ή πόλεων καὶ σηματινούτα τὸν καταγόμενον ἐξ αὐτῶν. Ἔχουσι δὲ τὰς ἐπομένας καταλήξεις:

α') -ιο-ς (θηλ. -ία, σπανίως -ιάς), τῆς ὅποιας τὸ ι μετὰ προηγουμένου φωνήνετος α, ε, ι, ω (πλὴν τοῦ ο, τὸ ὅποιον ἀποβάλλεται) συναρτεῖται εἰς αι, ει, ι, ω, ώς (Τροιζήν) *Troizήn-iōs*, (Σαλαμίς) *Salamíz-iōs*, (Αθηγανί) *Athēganí-iōs*, (Σμύρνη) *Smyrñi-iōs*, (Θῆρει) *Thēri-iōs*, (Αργος) *Aρgoe-iōs*, (Χίος) *Xiōs*, (Κῶς) *Kōs*, (Κόρινθος) *Korínθ-iōs*.

ΣΗΜ. Τὰ ἐκ τῶν εἰς -ους, γεν. -οῦντος κυρίων ὄνομάτων ἄλλα μὲν φυλάττουσι τὸν θεματικὸν χαρακτῆρα τ., ώς (Σελινοῦς) *Selinount-iōs*, ('Οποῦς) **Opoúntiōs*, ἄλλα δὲ τρέπουσιν αὐτὸν εἰς σ, ώς ('Αμαθιοῦς) **Amaθiōs*, ('Αγνοῦς) **Agnōs*-ιος, ώς καὶ (Μίλητος) *Milēt-iōs*. Ἀν δὲ πρὸ τοῦ ου εἶνε φωνῆν η ṽ, τρέπεται καὶ τὸ ου εἰς α, ώς (Φλειοῦς) *Phleio-s*, ('Αναγυροῦς) **Anagyrōs*-ιος.

6') εύ-ς (θηλ. -ίς) ὁξύτονος, ώς (Μέγαρα) *Megarēs*, θηλ. *Megarēs*, (Χαλκίς) *Xalchīdeus*, ('Αλικαρνασσός) **Alikarνassos*, ('Αλικαρνασσεύς, ('Ερέτρια) **Alikarνassos*, Ψηφιοποιήθηκε από τονιστικούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ἐρετριεύς, (*Εὔθοις*) *Εὐβοεύς*, (*Πλάκτων*) *Πλαταιεύς*, (*Φώκαιος*) *Φωκαέύς*, (*Φωκίς*) *Φωκεύς*, κτλ.

γ') -ης (θηλ. -τις), ἥτις ἐνίστε γίνεται -ίης, -ιάτης, -ώτης, οἷον (*Τεγέα*-*της*, θηλ. *Τεγεᾶ*-*τις*, (*Ποτειδαιά*-*της*, (*Αἴγινα*) *Αἰγινή*-*της*, (*Αβδηρά*) *Ἀβδηρ-*της, (*Σπάρτη*) *Σπαρτιάτης*, (*Αμπρακία*) *Αμπρακι-*ώτης, (*Σικελία*) *Σικελι-*ώτης, (*Ηράκλεια*) *Ἡρακλεάτης*.

δ') -ηνός, -ανός, -ῖνος, αἰτινες προστιθενται πρὸ πάντων εἰς ὄντυματα πόλεων ἡ γωρῶν ἐκτὸς τῆς καθ' αὐτὸν Ἐλλάδος, ως (*Λάζιψακος*) *Λαμψακηνός*, (*Αθηδος*) *Ἀθυδηρός*, (*Σηλυμερία*) *Σηλυμβριανός*, (*Ασία*) *Ασιαρός*, (*Σάρδεις*) *Σαρδιανός*, (*Ράγιον*) *Ρηγίνος*, (*Τάρρος*) *Ταραντίνος*, ἀλλὰ καὶ (*Αμοργός*) *Αμοργίνος*.

§ 321. Τοπικά λέγονται τὰ παράγωγα οὐσιαστ. τὰ σημαίνοντα τὸν τόπον, διου ὑπάρχει ἡ γίνεται τὸ οὐσιαστικόν, ἐξ οὗ παράγονται. "Εχουσι δὲ τὰς ἐπομένας καταλήξεις:

α') -εῖον ἢ -ιον (τῆς ὁποίας τὸ : , δταν προηγήται: α, ε, ω, συναίρεται: εἰς κι, ει, φ), ως λογ-εῖον, φυλακ-εῖον, κουρε-εῖον (κουρεύς), Θησε-ιον (*Θησεύς*), Μουσ-εῖον (*Μοῦσα*), *Ἡρα-ιον* ("Ἡρά"), ηρωῖον (*ἥρωας*), *Ἄρτεμισ-ιον* (ἐκ τοῦ *"Ἄρτεμις* *Ἄρτεμιτ-ος* ἀντὶ *Ἄρτεμιδ-ος*), *Ἄφροδίσ-ιον* (*Ἄφροδίτη*).

ΣΗΜ. Ταῦτα σημαίνουσι καὶ νάὸν ἡ τόπον ἀφιερωμένον εἰς θεόν τινα ἡ ἥρωα καὶ λέγονται τεμενικά, ως *Ἡραιον*, *Θησεῖον*, *Ἄρτεμίσιον*.

β') -ῶν (γεν. -ῶνος) ἢ -εῶν (γεν. -εῶνος) ἀρσεν. ὀξύτονα, ως ἀμπελῶν (*ἄμπελος*), ἔλαιων (*ἔλαιος*), οἰνῶν (*οἶνος*), ἀνδρῶν ἢ ἀνδρωτῖτις (ἢ) ἐκ τοῦ ἀνήρ, περιστερ-εῶν (ἐκ τοῦ περιστερά). Τὰ τοιαῦτα σημαίνουσι τόπον περιέχοντα πολλὰ τοῦ ὑπὸ τοῦ θέματος δηλουμένου καὶ λέγονται περιεκτικά.

ΣΗΜ. 1. Περιεκτικά εἶνε καὶ τὰ εἰς -ιὰ ἢ -ωνιά (θηλ. ὀξύτονα), ως αφηκιά (φωλεά σφηκῶν), μυομηκιά (φωλεὰ μυριμήκων), νεοτιά (φωλεὰ νεοστῶν), φοδωνιά (ἐκ τοῦ φόδον), λωνιά (ἐκ τοῦ λον).

ΣΗΜ. 2. Τοπικὰ εἶνε καὶ τινὰ φηματικὰ εἰς -ήριον (περὶ ὧν δρα § 313).

ΣΗΜ. 3. Τοπικά γίνονται καὶ ἐξ ἔθνηκῶν, ως (*Αρκάς*) *Ἀρκαδία*, (*Μακεδόν*) *Μακεδονία*, (*Ιων*) *Ιωνία*, (*Μάγνης*) *Μαγνησία*, (*Κιλικίς*) *Κιλικία*, κτλ.

6') Ἐπίθετα παράγωγα.

§ 322. Τὰ ἐπίθετα παράγονται ἐκ θεμάτων ὄνοματικῶν καὶ ἀρματικῶν (δηλ. ὄνοματων καὶ ἀρματων). Αἱ κυριώτεραι δὲ παραγωγικαὶ καταλήξεις, δι' ᾧ σχηματίζονται ἐπίθετα, εἶναι αἱ ἔξης:

α') -ιο-ς, ἡτις προστίθεται εἰς θέματα ὄνοματων. Τὰ εἰς -ιο-ς λήγοντα ἐπίθετα σημαίνουσι τὸ ἀνῆκον ἢ ἔχον σχέσιν πρὸς τὸ οὐσιαστ., ἐξ οὗ παράγονται, καὶ λέγονται κιητικά, ως (οὐρανός) οὐράνιος, (ἐσπέρη) ἐσπέριος.

Περὶ τούτων σημειωτέον τὰ ἔξης:

1) Εἰς τὰ φωνηεντόληκτα θέματα τὸ : τῆς κατάληξεως μετὰ τῶν θεματικῶν φωνηέντων ἀποτελεῖ διφθόγγους, αἵτινες περισπῶνται συγήθως, ως (χγορά) ἀγορα-ιο-ς, (βασιλεύς, βασιλε(υ)-) βασίλε-ιο-ς, (τέλος, τελε(σ)-) τέλε-ιο-ς, (αἰδώς, αἰδο(σ)-) αἰδο-ιο-ς, (ἥρω-ς) ήρω-ς.

2) Καὶ ἔξ ἐπίθετων παράγονται: ἐπίθετα εἰς -ιο-ς, ως (ἐλεύθερος) ἐλευθέρ-ιο-ς, (όρθος) ὄρθ-ιο-ς, (ῆσυχος) ἡσύχ-ιο-ς.

ΣΗΜ. 1. Εἰς δύναματα προσώπων ἢ ζώων προστίθεται ἡ κατάληξις -ειος, ως (Κύρος) Κύρειος, (Πυθαγόρας) Πυθαγόρειος, (ἀνθρωπος) ἀνθρώπειος, βασιλειος, ἵππειος, βόειος, ὅρειος, κτλ. Εἰς -ειος εἶναι καὶ τινα ἐπίθετα ἔξ ἐπίθετων γινόμενα, ως (καθαρός) καθάρειος, (μέγας) μεγαλεῖος, κτλ.

ΣΗΜ. 2. Τὸ ο τοῦ θέματος τῶν δευτεροκλίτων ἀποθάλλεται: πρὸ τοῦ -ιος, ως (οὐρανο-) οὐράν-ιος.

ΣΗΜ. 3. Ἐὰν τὸ θέμα τοῦ δύναματος λήγῃ εἰς τ, τούτο τρέπεται εἰς σ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ως (ἐνιαυτός) ἐνιαύσ-ιος, (δημόσης) δημόσ-ιος, (ἰκέτης) ἰκέσ-ιος, (ἐκοντ-, ἔκδι) ἐκονό-ιος, (ἐθέλων, -οντος) ἐθέλον-ιος.

6') -ικός (όξυτον τρικατάληκτα). Τὰ εἰς -ικός ἐπίθετα, δοκι μὲν παράγονται ἐκ ἀρματικῶν θεμάτων, σημαίνουσι τὸν ἴκανὸν ἢ ἐπιτήδειον πρὸς τὸ ὑπὸ τοῦ θέματος σημαίνομενον, ως ἀρχ-ικός (ἰκανός ἀρχειν), γραφ-ικός, πολεμ-ικός. "Οσα δὲ παράγονται ἔξ ὄνοματικῶν θεμάτων, σημαίνουσι τὸ ἀνῆκον ἢ ἀρμόζον εἰς τὸ ὑπὸ τοῦ θέματος σημαίνομενον, ως βασιλ-ικός (ὁ ἀνήκων εἰς τὸν βασιλέα), φυσ-ικός, (Δαρείος) Δαρε-ικός (ἀντὶ τοῦ Δαρει-ικός), (Δεκέλεια, Δεκελει-ικός) Δεκελε-ικός, (Ἀγχιός, Ἀγχι-ικός) Ἀγχαῖος, ἀλλ' ὅμως (κερχμεὺς) κεραμε-ικός.

ΣΗΜ. Θηλυκά τινα τῶν εἰς -ικός ἐπίθετων λαμβάνονται ὡς οὐσιαστικὰ τεγχῶν ἢ ἐπιστημῶν ψηφιστοί οι θήκεις από τὸ ινστιτούτο Εκπαιδεύτικής Πόλεως, ως μιν-

σική, γραμματική, θητορική. Τὸ δὲ ἀρσεν. σημαίνει τὸν ἀσχολούμενον εἰς τέγνην ἢ ἐπιστήμην, ὡς μονοικός, γραμματικός, τακτικός.

γ') -ινος (προπαροξύτονος) { Τὰ τοικῦτα σημαίνουσι τὴν ὑλην ἢ τὸ δ') -εος (συγχρημένα οὓς) { χρῶμα τοῦ οὐσιαστικοῦ, ἐξ οὗ παράγονται, καὶ λέγονται μετουσιαστικά, ὡς ξύλ-ινος, λιθ-ινος, κρίθ-ινος, κίτρινος, πράσινος, χρυσοῦς, ἀργυροῦς, πορφυροῦς.

ΣΗΜ. Τὰ εἰς -ινὸς ὅξετονα ἐπιθετα σημαίνουσι χρόνον (χρονικά), ὡς ἔπειρος, νυκτερο-ινός, ἥαρ-ινός, θερ-ινός. Χρονικὰ ώσαύτως εἶνε καὶ τὰ εἰς -αῖος ἀριθμητικὰ παραγόμενα ἐκ τῶν τακτικῶν, ὡς τριταῖος, τεταρταῖος, δεκαταῖος (§ 152).

ε') εις, θηλ., -εσσα, -εν (πρόσδρυμα -εντ-). Τὰ ἐπιθετα ταῦτα σημαίνουσι πλησμορήν τοῦ ὑπὸ τοῦ θέματος δηλουμένου, ὡς χαρί-εις (πλήρης χάριτος), ὑλή-εις (δικαιοδης, ἐκ τοῦ ὕλη), ἀνεμό-εις, ἀστερό-εις.

σ') -ώδης (οὐδ., -ώδες). Τὰ τοικῦτα σημαίνουσι πλησμονὴν τοῦ ἐξ οὗ παράγονται οὐσιαστ. ἢ ὄμοιούτητα πρὸς αὐτό, ὡς φαμμ-ώδης (πλήρης ψάμμου), αίματ-ώδης (πλήρης αἷματος), γυναικ-ώδης, σφηκ-ώδης.

ζ') -μων (χρεν. καὶ θηλ.), -μον (οὐδ.). Τὰ τοικῦτα παράγονται ἐκ ρήματικῶν θεμάτων καὶ σημαίνουσι τὸν ἔχοντα κλίσιν πρὸς τὸ ὑπὸ τοῦ ρήματος σημανινόμενον, ὡς μηῆ-μων (μέμνημαι), ἀλείη-μων, οἰκτίρ-μων (οἰκτίρω), ἐπιλήσ-μων (ἐπιλανθάνομαι), πολυπράγ-μων (πράττω), κτλ.

η') -μος ἢ -ιμος (προπαροξύτονος). Τὰ τοικῦτα ἔχουσιν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον παθητικὴν σημασίαν καὶ σημαίνουσι τὸν ἐπιτήδειον ἢ ἔξιον νὰ πάθῃ καὶ νὰ πράξῃ τὸ σημανινόμενον ὑπὸ τοῦ οὐσ., ἐξ οὗ παράγονται, ὡς χρήσι-μος (ἐπιτήδειος πρὸς χρῆσιν), φύξι μος (ἔξιος νὰ τὸν ἀπαρύγη τις), ἀοίδ-μος (ἔξιος ςοίδης, φύδης), μάχ-μος (ἰκανὸς πρὸς μάχην).

ΣΗΜ. Συγγενῆ πρὸς ταῦτα εἶνε καὶ τὰ εἰς -ιμαῖος παράγογα, ὡς κλοπ-ιμαῖος, ὑποβολ-ιμαῖος (ὑποθελημένος, κεκλεμμένος), ἐπιστολ-ιμαῖος (ἐν ἐπιστολῇ περιει-λημμένος).

θ') -νος. Τὰ εἰς -νος ἐπιθετα σημαίνουσι τὸν προξενοῦντα τὸ ὑπὸ τοῦ θέματος σημανινόμενον ὡς σεμ-νὸς (ὁ ἔξιος σεβασμοῦ), τερπ-νὸς (ὁ τέρπων), κτλ. "Οσα δὲ γίνονται ἐξ ὄνομάτων, σημαίνουσι πλησμονὴν τοῦ σημανινούμενου ὑπὸ τοῦ οὐσ., ἐξ οὗ παράγονται, ὡς (πεδίον) πεδι-νός, (ὅρος, ὄρεσ-, ὄρεσ-νός, ὄρεν-νός) δρει-νός. Κατ' ἀναλογίαν δὲ καὶ σκοτει-νός, φωτεινός, ποθεινός, ἐλεεινός, ἐλεινός.

ι') -λὸς (-ηλός, -ωλός). Ταῦτα σημαίνουσι τὸν ἔχοντα κλίσιν πρὸς Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τὸ ὑπὸ τοῦ θέματος σημανόμενον, ως ἀπατη-λὸς (ἀπατή-ω), ἀμαρτ-ωλὸς (θέμ. ἀμαρτ-ίγω).

(ιχ') -ρὸς (-ερός, -ηρός). Ταῦτα σημαίνουσι τὸν ἔχοντα πλησιονὴν τοῦ σημανομένου ὑπὸ τοῦ θέματος ἢ κλίσιν πρὸς αὐτό, ως λαμπ-ρὸς (πλήρης λάμψεως), σκι-ερός (ὁ ἔχων σκιάν), φθον-ερός (ὁ ἔχων κλίσιν νὰ φθονῇ), δλισθ-ηρός, κτλ.

(ιε') -αλέος. Τὰ εἰς -αλέος σημαίνουσι τὸν γέμοντα τοῦ ὑπὸ τοῦ οὐσ. ἐξ οὗ παράγονται: δηλούμενου, ως δωμ-αλέος (ὁ ἔχων πολλὴν δώμην), διηρ-αλέος, πειν-αλέος, ψωρ-αλέος, θαρρ-αλέος, κερδ-αλέος.

(ιγ') -ιαῖος. Τὰ εἰς -ιαῖος σημαίνουσι τὸν ἔχοντα τὸ μέγεθος τοῦ οὐσιαστ., ἐξ οὗ παράγονται, ως ποδ-ιαῖος (ὁ ἔχων μέγεθος ἐνὸς ποδὸς), πηχναῖος (ἴσος πρὸς πηχὺν), ἀμαξ-ιιτῖος (ἴσος πρὸς ἄμαξαν ἢ δι' ἀμάξης μόνον κινούμενος).

(ιδ') -τὸς (-η, -τόν). Ταῦτα παράγονται ἐκ δημάτων (δηματικὰ) καὶ σημαίνουσι τὸν πεζόντα ἥδη τὸ ὑπὸ τοῦ δηματος σημανόμενον ἢ τὸν δυνάμενον νὰ πάθῃ ἢ τὸν ἀξίον γὰρ πάθῃ αὐτό, ως γραπ-τὸς (ὁ γεγοναμένος ἢ δυνάμενος νὰ γραφῇ ἢ ἀξίος νὰ γραφῇ), θαυμασ-τὸς (ὁ ἀξίος νὰ θαυμάζηται), κτλ. Σπανίως δὲ ἔχουσι καὶ ἐνεργ. σημασίαν, ως «οἱ καιροὶ οὐ μενετοί» (οὐ μένουσιν). Ενίοτε ἔχουσι καὶ τὰς δύο σημασίες, ως «τὰ τῆς πόλεως ἀπρακτά ἔστι» (παθητ.) καὶ «ἐπανῆλθεν ἀπρακτος» (ἐνεργ., οὐδὲν πράξας).

(ιε') -τέος (-τέα, -τέον). Καὶ ταῦτα εἶναι δηματικὰ καὶ σημαίνουσι τὸν ὄφελοντα νὰ πάθῃ τὸ ὑπὸ τοῦ δηματος σημανόμενον, ως τιμη-τέος (δστις πρέπει νὰ τιμάται), δακουσ-τέος (δστις πρέπει ν' ἀκούηται), κτλ.

B') Παραγάγωγα δήματα.

§ 323. Τὰ πλεῖστα τῶν παραγάγων δημάτων παράγονται ἐξ ὄνομάτων, ὅλιγα δὲ μόνον ἐκ δημάτων ἢ καὶ ἐπιρρημάτων καὶ ἐπιφωνημάτων.

a') *Pήματα παραγόμενα ἐξ ὄνομάτων.*

§ 324. Αἱ κυριώτεραι καταλήξεις τῶν ἐξ ὄνομάτων παραγομένων δημάτων εἶναι αἱ ἔξης: ιχ') -άω· ιε') -έω· γ') -όω· δ') -εύω· ε') -ίζω· σ') -άζω· ζ') -αίνω· η') -ύρω· θ') ώττω.

1) τὰ εἰς -άω φήματα παράγονται: τὰ πλεῖστα ἐκ θηλ. οὐσ. τῆς χ' κλίσ. καὶ σημαίνουσιν ἔχω ἢ πράττω τὸ ὑπὸ τοῦ οὐσ. σημαίνόμενον, ώς (τόλμα) τολμάω, (τιμὴ) τιμάω, (νίκη) νικάω, (κόμη) κομάω. "Ἐτὲ δὲ παράγονται καὶ ἐξ ὄνομάτων τῆς ή' κλίσεως, ώς (γόας) γοάω, (χριστον) ἀριστάω.

2) τὰ εἰς -έω παράγονται: ἐξ οὐσιαστ. καὶ ἐπιθ. πασῶν τῶν κλίσεων, τὰ πλεῖστα δὲ ἐκ τῶν τῆς ή' κλίσεως καὶ σημαίνουσιν εἶμαι ἢ ἔχω τὸ ὑπὸ τοῦ ὄνοματος σημαίνόμενον, ώς (φίλος) φιλέω, (φωνή) φωνέω, (εὔδαιμον) εὐδαιμονέω, (σώφρων) σωφρονέω, (εὐτυχής) εὐτυχέω.

3) τὰ εἰς -όω πάντα σχεδὸν παράγονται: ἐξ οὐσιαστ. καὶ ἐπιθ. τῆς ή' κλίσεως καὶ σημαίνουσι κάμινο τὸ ὑπὸ τοῦ ὄνομ. σημαίνόμενον, ώς (χρυσός) χρυσόω, (δοῦλος) δουλόω, (γυμνός) γυμνόω, (ἐλεύθερος) ἐλευθερόω. Τινὰ δὲ καὶ ἐξ ὄνομ. α' καὶ γ' κλίσεως, ώς (ζημία) ζημιόω, (πλήρης) πληρόω.

4) τὰ εἰς -εύω παράγονται: ἐκ τῶν εἰς -ευς οὐσιαστικῶν (τὰ ὁποῖα σημαίνουσι πρόσωπα) ἢ ἐξ οὐσ. καὶ ἐπιθ. πάσης κλίσεως καὶ σημαίνουσιν εἶμαι ἢ κάμινο τὸ ὑπὸ τοῦ ὄνοματος σημαίνόμενον, ώς (βασιλεὺς) βασιλεύω, (φόνος) φονεύω, (ἀγορά) ἀγορεύω, (θήρα) θηρεύω, (ικέτης) ικετεύω, (τόξον) τοξεύω.

5) τὰ εἰς -ίζω σημαίνουσιν ἔχω ἢ κάμινο τὸ ὑπὸ τοῦ ὄνοματος σημαίνόμενον, ώς (ἐλπίς, ἐλπίδյω) ἐλπίζω, (ἔρις) ἐρίζω, (γάρις) χαρίζομαι, (ὅρος) δρίζω, (τεῖχος) τειχίζω. Τινὰ δὲ παράγονται: ἐκ κυρίων ἢ ἔθνικῶν ὄνομάτων καὶ σημαίνουσι μιμοῦμαι τὸ ὑπὸ τοῦ ὄνοματος σημαίνόμενον πρόσωπον, ώς (Ἑλλην) ἐλληνίζω, (Μῆδος) μηδίζω, (Φιλιππος) φιλιππίζω.

6) τὰ εἰς -άζω σημαίνουσι κάμινο τὸ ὑπὸ τοῦ ὄνοματος σημαίνόμενον, ώς (δίκη) δικάζω, (ὄνομα) διομάζω, (θεῦμα) θαυμάζω, (σκιά) σκιάζω, (χτιμός) ἀτιμάζω, ἔօρτάζω, μετριάζω, κτλ. καὶ εἶμαι, (ὑγιής) διγιαίω.

7) τὰ εἰς -αινω παράγονται: ἐξ οὐσ. ἢ ἐπιθ. καὶ σημαίνουσι κάμινο τὸ ὑπὸ τοῦ ὄνομ. σημαίνόμενον, ώς (λευκός) λευκαίνω, (μέλας) μελαίνω, (θερμός) θερμαίνω, (κοῖλος) κοιλαίνω, (κέρδος) κερδαίνω, κτλ. ἢ εἶμαι, (ὑγιής) διγιαίω.

8) τὰ εἰς -ύω τὰ πλεῖστα παράγονται: ἐξ ἐπιθ. μάλιστα τῶν εἰς -υς, τινὰ δὲ καὶ ἐξ οὐσ. καὶ σημαίνουσι κάμινο τὸ ὑπὸ τοῦ ὄνοματος σημαί-

νόμενον, ώς (ἡδὺς) ηδύρω, (βαρὺς) βαρύρω, (βραδὺς) βραδύρω, (λαχυ-
πρὸς) λαμπρύρω, (αῖσχος) αἰσχύρω, (κάλλος) καλλύρω.

9) τὰ εἰς -ώττω (-ώσσω) σημαίνουσι (συνήθως κατάστασιν ἀσθενικὴν)
ἔχω ἢ εἴμαι τὸ ὑπὸ τοῦ ὄντος σημακινόμενον, ώς λιμώττω (λιμός),
τυφλώττω (τυφλός), ἀμβλύττω, δύειρωττω, ὑπνώττω.

ΣΗΜ. Πολλάκις ἐξ ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ θέματος παράγονται ὥρματα ἔχοντα
διαφόρους καταλήξεις καὶ διάφορον σημασίαν, ώς δουλόω (ποιῶ δοῦλον) καὶ δου-
λεύω (εἴμαι δοῦλος), πολεμόω (ἐμβέλλω δὲλλον εἰς πόλεμον) καὶ πολεμέω ἢ πο-
λεμίζω (κάμνω ἐγὼ πόλεμον).

β') 'Ρήματα παραγόμενα ἐκ όημάτων.

§ 325. Τὰ ἐκ όημάτων παραγόμενα όηματα εἶνε ὀλίγα. Τοιαῦτα
δ' εἶνε 1) τὰ ἐφετικά· 2) τὰ θαμαστικά καὶ 3) τὰ ἐναρκτικά.

1) ἐφετικά όηματα λέγονται τὰ σημαίνοντα ἐφεσιν (ἐπιθυμίαν) πρὸς
τὸ ὑπὸ τοῦ θέματος δηλούμενον. "Εχουσι δὲ τὰς ἐπομένας καταλήξεις:

α') -είω, ἡτις προστίθεται εἰς τὸ θέμα τοῦ μέλλοντος, οἷον γελασ-είω
(ἐπιθυμῶ νὰ γελῶ), δρασ-είω (ἐπιθυμῶ νὰ πράττω), πολεμησ-είω, ἀπα-
λλαξ-είω (ἐπιθυμῶ ν' ἀπαλλαγῶ).

β') -άω ἢ -ιάω. Ταῦτα δύμας παράγονται ἐξ οὔσιαστικῶν, ώς θανα-
τάω (ἐπιθυμῶ τὸν θάνατον), μαθηιάω (ἐπιθυμῶ νὰ γίνω μαθητής),
στρατηγιάω, κλαυσιάω, κτλ.

ΣΗΜ. Τινὰ τῶν εἰς -άω ἢ -ιάω σημαίνουσι πολλάκις καὶ σωματικὸν πάθος ἢ
ἀσθενεῖαν, ώς δρθαλμιάω (πάσχω δρθαλμίαν), ωχριάω (πάσχω ωχρίαν), σπλη-
νιάω (τὸν σπλῆνα ἀλγῶ), κτλ.

2) θαμαστικά όηματα λέγονται τὰ σημαίνοντα δτι θαμά (συγκὰ^{κά}
κάνω τὸ ὑπὸ τοῦ θέματος σημακινόμενον. "Εχουσι δὲ ταῦτα τὰς κατα-
λήξεις -άζω, -ίζω, -ύζω· δριτάζω (συγκὰ σίπτω), στενάζω (συγκὰ^{κά}
στένω), ἔρωτάζω, κτλ.

3) ἐναρκτικά όηματα λέγονται τὰ σημαίνοντα ἐναρξιν, δτι δηλ. ἀρ-
χίζω νὰ εἴμαι τὸ ὑπὸ τοῦ θέματος δηλούμενον. Ταῦτα λαμβάνουσι τὴν
κατάληξιν -σκω, ώς γηράσκω (γηράχω, ἀρχίζω νὰ εἴμαι γέρων), ηβάσκω
(ἡβάχω), κτλ.

ΣΗΜ. Πολλὰ τῶν εἰς -σκω δὲν ἔχουσιν ἐναρκτικὴν σημασίαν, ώς γηγνώσκω⁴
· πρώσκω, φάσκω, κτλ.

γ') Ἄρματα παραγόμενα ἐξ ἐπιρρημάτων.

§ 326. Τὰ ἐξ ἐπιρρημάτων παραγόμενα εἰνε ὀλίγιστα. Ἔχουσι δὲ ταῦτα τὴν κατάληξιν -ζω, (πέλας) πελάζω, (χωρίς) χωρίζω.

Ἐνίστε δὲ γίνονται καὶ ἐξ ἐπιφωνημάτων μετὰ τῆς καταλήξεως -ζω, (οἵμως) οἴμωζω, (ἀλκλή) ἀλαλάζω, (χιξί) αἰάζω.

ΣΗΜ. Τοιαῦτα ἄρματα γίνονται καὶ ἐκ φωνῶν ζώντων ἢ ἐκ κλητικῶν, ως (γρῦ) γρύζω, (κόκκυ) κοκκύζω, (πάτερ) πατερίζω, κτλ.

Γ') Ἐπιρρήματα παράγωγα.

§ 327. Τὰ παράγωγα ἐπιρρήματα παράγονται ἐξ ὀνομάτων, ἀντωνυμιῶν, ἔρημάτων ἢ ἐξ ἄλλων ἐπιρρημάτων. Σημαίνουσι δὲ ἡ τόπον καὶ λέγονται τοπικὰ ἐπιρρήματα ἢ τρόπον καὶ λέγονται τροπικὰ ἢ ποσὸν καὶ λέγονται ποσωτικά.

α') Τοπικὰ ἐπιρρήματα.

§ 328. Τὰ τοπικὰ ἐπιρρήματα σημαίνουσι 1) τὴν ἐν τόπῳ στάσιν (δηλ. τόπον, ὅπου στέκει τις). 2) τὴν ἐκ τόπου κίνησιν (δηλ. τὸν τόπον ἐκ τοῦ ὅποιον ἀρχίζει νὰ κινῆται τις) καὶ 3) τὴν εἰς τόπον κίνησιν (δηλ. τὸν τόπον, εἰς τὸν ὅποιον πηγαίνει).

§ 329. Τὰ ἐπιρρήματα τὰ σημαίνοντα τὴν ἐν τόπῳ στάσιν παράγονται ἐξ ἀντωνυμιῶν τῇ προσθήκῃ τῆς καταλήξεως -θι εἰς τὸ θέμα κύτων, π. χ. αὐτό-θι, ἄλλο-θι.

§ 330. Ἐπιρρήματα σημαίνοντα τὴν ἐν τόπῳ στάσιν εἰνε καὶ τὰ εἰς -σι(ν) καὶ -οι, τὰ ὅποια παράγονται ἐξ ὀνομάτων πόλεων ἢ γραῦν, ως (Ἀθῆναι) Ἀθήρησιν, (Πλαταιᾶ) Πλαταιᾶσιν, (Ολυμπία) Ολυμπίασιν, (Ισθμὸς) Ισθμοῖ, Πυθοῖ (ἐν Δελφοῖς), Μεγαροῖ, οἴκοι, (θύραι) θύρασιν. *Ησαν δὲ ταῦτα ἀρχαῖαι τοπικαὶ πτώσεις.

§ 331. Τὰ ἐπιρρήματα τὰ σημαίνοντα τὴν ἐκ τόπου κίνησιν παράγονται ἐξ ἀντωνυμιῶν, ὀνομάτων καὶ ἐπιρρημάτων, προστιθεμένης εἰς τὸ θέμα κύτων τῆς καταλήξεως -θεν, ως αὐτό-θεν, ἄλλο-θεν, θύρα-θεν, οὐρανό-θεν, οἴκο-θεν, Ἐλευσινό-θεν, ἄνωθεν, κάτω-θεν, πόρρωθεν, κτλ.

§ 332. Τὰ ἐπιρρήματα τὰ σημαίνοντα τὴν εἰς τόπον κίνησιν παρά-

γονται: ἐξ ἀντωνυμιῶν, ὄνομάτων καὶ ἐπιφρημάτων προστιθεμένης τῆς καταλήξεως -σε, -δε (-ξε), ως αὐτό-σε, ἄλλο-σε, Μέγαρά-δε, Ἐλευσῖνά-δε, οἰκα-δε, Ἀθήναζε (=Αθήνας-δε), Θήβαζε (=Θήβας-δε), θύραζε (=θύρας-δε), κτλ.

β') *Τροπικὰ ἐπιφρήματα.*

333. Τὰ τροπικὰ ἐπιφρήματα παράγονται: ἐξ ὄνομάτων, ἀντωνυμιῶν, ὁρμάτων καὶ μετοχῶν.

1) Τὰ ἐξ ἐπιθέτων παραγόμενα ἐπιφρήματα τρόπου γίνονται προστιθεμένης τῆς καταλήξεως -ως εἰς τὸ θέμα κατάτον. Διαφέρουσι δὲ τῆς γεν. πληθ. τῶν ἐπιθέτων μόνον καθ' ὅτι λήγουσιν εἰς ε καὶ οὐχὶ εἰς ν, ως (κακός) κακῶν, κακῶς, (δίκαιος) δικαίων, δικαίως, (πάτης) πάντως, (σκηνής) σαφῶς, (εὐήθυνης) εὐήθυνως, (εὔθυνς) εὐθέως.

ΣΗΜ. 1. Ἐκ τῶν παραθετικῶν ἐπιθέτων δὲν σχηματίζονται ἐπιφρ. εἰς -ως, ἀλλὰ τὸ οὐδέτερον αὐτῶν γρηγορεύει καὶ ως ἐπιφρ. (§ 140). Ἐνίστε οὖμας σχηματίζονται ἐπιφρήμ. καὶ ἐκ τῶν συγκριτικῶν ἐπιθ., ως μειζόνως, καλλιόρως, ποθειοτέρως, ἀκολαστοτέρως, πλουσιοτέρως. Σπανιότατα δὲ εἶνε τὰ ἐξ ὑπερθ. ἐπιθ. ἐπιφρήματα, ως ἔσχάτως, ξυντομωτάτως, κτλ.

ΣΗΜ. 2. Καὶ ἐκ μετοχῶν σχηματίζονται: ἐπιφρ. εἰς -ως ἐνεστῶτος, ἀορίστ. καὶ παραχ. γρόνου, ως δμολογημένως, πρεπόντως, προσηκόντως, ἐπισταμένως, δυτῶς, διαφερόντως, θαρρούντως, κεχαρισμένως, ἐρρωμένως, ἡμελημένως.

ΣΗΜ. 3. Ἐξ ἀντωνυμιῶν ὀλίγα μόνον ἐπιφρ. εἰς -ως σχηματίζονται, π.χ. ως, ὥς, οὕτως, ἐτέρως, ποτέρως, ὅποτέρως, ἐκείνως, ἄλλως.

ΣΗΜ. 4. Τὰ εἰς -ξ, -ψ, -ας κτλ. ἐπιθετα σχηματίζουσι τὰ ἐπιφρ. ἐκ τῶν εἰς -ικός ἐπιθ. τῶν παραγομένων ἐξ αὐτῶν, π.χ. (θλάξ) βλακιῶς, (ἄρπαξ) ἀρπακτικῶς, (νομάς) νομαδικῶς, κτλ.

2) Τὰ ἐκ ὁρμάτων καὶ οὐσιαστικῶν ή ἐπιθέτων παραγόμενα τροπικὰ ἐπιφρ. ἔχουσι τὰς ἐξῆς καταλήξεις:

α') -δὸν (οξύτονος), ως ἀνα-φαν-δὸν (φανερός, θέμ. φαν-), ἀγελη-δὸν (ἀγέλη), βοτρυ-δὸν (βότρυς).

β') -ην (ι καὶ ει) οξύτονος, ως δρυμαστὴν (ὄνομάζω), ἐλληνιστὴν (ἐλληνίζω), πανδημεῖν (πάγδημας), παμφηφεῖ, τεωστί, μεγαλωστί.

δ') -ίνδην, ως πλουτίνδην, ἀριστίνδην.

ε') -ίνδα (σημαίνουσι παγγιδιον), ως δστρακίνδα (δστρακον), φαινίνδα.

ε') -ι, ως ἀναμίξ, ἐναλλάξ, πύξ, λάξ.

γ') Ποσωτικὰ ἐπιφρήματα.

§ 334. Τὰ ποσωτικὰ ἐπιφρήματα παράγονται εξ ἀριθμητικῶν ή ἀλλών ἐπιθέτων καὶ ἀντωνυμιῶν προσθήκη τῆς κατελήξεως -άκις, ως τετράκις, δεκάκις, πολλάκις, δσάκις, κτλ. (όρος § 156).

ΣΗΜ. Ός ἐπιφρήματα λαμβάνονται καὶ πολλὰ ὄνόματα κατὰ πλαγίαν πτῶσιν, ως δίκηη, κάριη, δωρεάν, ίδιη, δημοσίη, κινῆ, πεζῆ η ἐμπρόθετα, ως ἐκποδών ἐκ ποδῶν), ἐμποδὼν (κατ' ἀναλογίαν τοῦ ἐκποδῶν), παραχρῆμα, προῦργον (πρὸ ἔργου) η καὶ ῥήματα, ως ἄγε, φέρε, θι, ίδοι, ἀμέλει.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

Περὶ συνθέσεως λέξεων.

§ 335. "Οσαι λέξεις γίνονται εξ ἑνὸς μόνου θέματος, λέγονται ἀπλαῖ, δσαι δὲ γίνονται διὰ συνεγώσεως δύο η περισσοτέρων θεμάτων λέγονται σύνθετοι.

§ 336. Τὰ θέματα, εξ ὧν γίνεται η σύνθετος λέξις, εἰνε συνήθως δύο καὶ λέγονται συνθετικὰ μέρη, πρῶτον συνθετικὸν μέρος καὶ δεύτερον συνθετικὸν μέρος, ως ἀστυ-γείτων (ἀστυ α' συνθ. μέρος καὶ γείτων β' συνθ. μέρος).

ΣΗΜ. Ενίστε γίνεται καὶ ἡπλὴ παράθεσις δύο λέξεων, ητοι συνένωσις δύο λέξεων ἔνεισις μεταβολῆς, ως νεώσ-οικος (νεώς οίκος), Ἐλλήσποντος ("Ελλῆς πόντος"), ἀρα-βατνω, κτλ.

Α') Περὶ τοῦ πρῶτου συνθετικοῦ μέρους.

§ 337. Τὸ πρῶτον συνθετικὸν μέρος εἰνε η ἀκλιτὸν μέρος τοῦ λόγου η ἀκλιτον. Οθεν τὸ πρῶτον συνθετικὸν μέρος εἰνε α') ὄνομα· ζ') ῥῆμα· γ') ἀκλιτον μέρος, ἐπίφρημα.

α') "Ορομα ως πρῶτον συνθετικὸν μέρος.

§ 338. Οταν τὸ πρῶτον συνθετικὸν μέρος εἰνε ὄνομα, λαμβάνεται ἐν τῇ συνθέσει τὸ θέμα κύτου, ως λιθο-βόλος, λογο-γράφος, νεω-κόρος, λεω-φόρος, τελεσ-φόρος, ναύ-κληρος.

§ 339. Ὅταν τὸ δέ συνθετικὸν μέρος ἔρχηται ἀπὸ φωνήνετος, τὸ θεματικὸν φωνῆν τοῦ α' συνθετικοῦ μέρους ἀποβάλλεται, ώς λοχ-αγός (ἀντὶ τοῦ λοχο-αγός), καμ-άρχης.

§ 340. Ὅταν τὸ πρῶτον συνθετικὸν ἔγη θέμα συμφωνόληκτον, παρεντίθεται ο μεταξὺ τοῦ α' καὶ τοῦ δέ συνθετικοῦ μέρους, ώς ἀνδριαντο-ποιός, ρυκτ-ο-φύλαξ (ἄλλα πυρ-φόρος, μελαγ-χολία, μελάμ-πεπλος ἔνευ συνδετικοῦ φωνήνετος). Ἐὰν δημαρχός τὸ δέ ἔρχηται ἀπὸ φωνήνετος, δὲν τίθεται συνδετικὸν φωνῆν, ώς πατρ-άδελφος, παιδ-αγωγός.

ΣΗΜ. Ἐὰν τὸ δέ συνθετικὸν μέρος εἴναι ἐκ τῶν λέξεων, αἵτινες εἶχον ἐν ἄρχῃ F ἢ σ., τὸ συνδετικὸν φωνῆν δὲν ἀποβάλλεται, ώς μηρο-ειδής (=μηρο-ειδής), θυμο-ειδής, δριμοεπής (=δριμοεπής), ἀγαθο-εργός (=ἀγαθο-εργός). Πολλάκις δὲ συναριστάται, ώς δημιούργος (=δημιο-εργός), ἕφαδοῦχος (=ἕφαδος(σ)ογός).

§ 341. Πολλάκις ἀντὶ τοῦ ο τίθεται ώς συνδετικὸν φωνῆν α ἢ η, ώς πολι-α-νόμος, ἐλαφ-η-βόλος, λαμπταδ-η-φόρος. Ἐνίστε δὲ καὶ ι, ώς ἀργ-ι-πος, χαλκ-ι-οικος, καλλ-ι-επής, καλλί-κομος.

ΣΗΜ. Εἰς τὸ ὄδοι-πόρος, ταλαν-πωρος, πυλαι-μάχος ἐν τῷ α' συνθ. μέρει εἴνε λείψανα τοπικής πτώσεως.

§ 342. Τὰ εἰς -ες καὶ -ας λήγοντα θέματα συγκρίπτονται: πολλάκις μετὰ τοῦ δέ συνθετικοῦ μέρους ἔνευ συνδετ. φωνήνετος, ώς τελεσ-φόρος, σελασ-φόρος, κερασ-φόρος. Συνήθως δημαρχός ἀποβάλλουσι τὸ -ες καὶ -ας καὶ λαρυγάνουσι τὸ συνδετικὸν ο, ώς φευδο-μάρτυς, τειχο-ποιός, σκυτοτόμος, ξιφο-φόρος, κρεο-πώλης, γηρο-βοσκός.

§ 343. Τὰ εἰς μη(τ)- λήγοντα θέματα ἐν τῇ συνθέσει ἢ τίθενται πλήρη μετὰ τοῦ συνδετικοῦ ο ἢ ἀποβάλλουσι τὸ ατ πρὸ αὐτοῦ, ώς ἀγαλματ-ο-ποιός, αίματ-ο-σταγής, ἄλλα αἷμ-ο-χαρής, σπερμ-ο-λόγος, στομ-αλγία.

ΣΗΜ. 1. Σημειωτέα είναι τὰ ἐκ τοῦ ὅδωρο, φρέαρ καὶ μέλι σύνητα ὄδρο-φόρος (ἄλλ' ὄδατο-στεφής), φρε-άντιλης, μελι-ηδής, μελιτ-ο-πώλης.

ΣΗΜ. 2. Τὸ γῆ γίνεται ώς α' συνθετικὸν συνήθως γεω-, ἐνίστε δὲ καὶ γη-, ώς γεω-γράφος, γεω-λόγος, γεω-μέτρης· ἄλλα γῆ-λοφος, γῆ-πεδον, γη-γενής. Τὸ δὲ ἐπιθετον πᾶς ἐν συνθέσει γίνεται συνήθως παν- ἔνευ συνδετικοῦ φωνήνετος, ώς πάγ-καλος, πάγ-κακος, πάν-τολμος, πάν-σοφος, ἄλλα καὶ παντ-ο-δύναμος.

§ 344. Πολλάκις ώς πρῶτον συνθετικὸν είναι πτῶσις, ώς (όνομ.) Νεά-πολις, Τερά-πολις, (γεν.) νεώσ-οικος, Ελλήσ-ποντος, Διόσ-κοροι, (δοτ.), πασί-δηλος, δορί-κτητος, δρεσι-τροφος, πυρί καυστος, (αἰτιατ.) δορυ-φόρος, φωσ-φόρος, τουν-εχής.

§ 345. Τῶν ἀριθμητικῶν ἐπιθέτων τὰ ἀκλιτα μένουσι: συνήθως ἀμετάβλητα ἐν συνθέσει, ώς πεντε-δραχμίχ, πεντέ-πους, ἕξ-μέδιμνος, ἕξ-πηχυς, δκτώ-πους, ἑκατόμπυλος. Τὰ δὲ 4 πρῶτα μεταβάλλονται εἰς μονο-, δι-, τρι-, τετρα-, ώς μονό-ζυγος, δί-ζυγος, τρί-πους, τετρά-πους.

ΣΗΜ. Πολλάκις εὑρίσκονται καὶ διαφόρως, ώς ἕξ-πηχυς καὶ ἕκ-πηχυς, ἕκ-μηνος καὶ ἕξ-άμηνος, πεντά-μηνος, δκτά-κηρημος, ἑκατοντα-έτης καὶ ἑκατοτούτης.

β') 'Ρῆμα ὡς πρῶτον συνθετικόν.

§ 346. "Οταν τὸ πρῶτον συνθετικὸν μέρος εἴνε φῆμικ, τίθεται μόνον τὸ θέμα καὶ ἡ φίλη κύρωσ. Τότε δὲ

α') ἔκει τὸ β' συνθετικὸν μέρος ἀρχηται ἀπὸ φωνήντος, συνάπτεται τοῦτο ἀμέσως μετὰ τοῦ φημικτικοῦ θέματος ἢ παρεντίθεται σ., ως πείθαρχος, ἐχ-έγγυος, δίψη-ασπις (=φίλ-σ-ασπις), πλήξ-ιππος (πλήγ-σ-ιππος).

β') ἔκει δὲ τὸ β' συνθ. μέρος ἀρχηται ἀπὸ συμφώνου, παρεντίθεται : ἡ εἴ ἡ ο ἡ σι ἡ το, ως ἀρχ-ι-τέκτων, ἐχ-έ-φρων, φυγ-ό-στρατος, παν-σί-λυπτος, δύψη-κίνδυνος (=φίπ-σο-κίνδυνος).

γ') ἔκει δὲ τὸ α' συνθετ. μέρος εἴνε φῆμικ συνηρημένον, ἀποθέλλεται τὸ θεματικὸν φωνῆν, ως φιλ-άνθρωπος, μισ-άνθρωπος· ἔκει δὲ τὸ β' συνθετικὸν μέρος ἀρχηται ἀπὸ συμφώνου, παρεντίθεται τὸ συνδετικὸν σ., ως μισο-πόνηρος, φιλό-πονος, φιλό-ιππος, κτλ.

γ') "Ακλιτον ὡς πρῶτον συνθετικὸν μέρος.

§ 347. 'Ως πρῶτον συνθετικὸν μέρος δύναται νὰ εἴνε καὶ ἀκλιτος λέξις, δηλ. πρόθεσις, ἐπίφρημικ ἢ μόριον ἀχώριστον.

ΣΗΜ. 'Αχώριστα μόρια λέγονται οσα, οὐδέποτε εύρισκονται χωριστά, ἀλλὰ πάντοτε ἐν συνθέσει.

§ 348. 'Αν τὸ α' συνθετ. μέρος εἴνε πρόθεσις ἢ ἐπίφρημικ, οὐδεμίαν μεταθολὴν πάσχουνται ταῦτα πλὴν τῶν μεταθολῶν τῶν προεργομένων ἐκ τῆς ἐκθλίψεως, κράτεως, κτλ., προ-λέγω, προσ-τίθημι, σύλ-λογος, ἀντάξιος, προύχω (προέχω), συγ-γενής, πλημ-μελής, παλίμ-παις.

ΣΗΜ. Τὰ ἐπίφρ. λᾶξ καὶ πὺξ γίνονται λακ-, πυγ-, ως λακ-πατῶ, πυγ-μάχος. Σημειωτέον τὸ ὑπερ-ή-φαντος καὶ ἐπ-ή-βολος, μεγαλεπ-ή-βολος.

§ 349. Τὰ ἀχώριστα μόρια εἴνε τάξει.

α') τὸ στερητικὸν ἀ- καὶ πρὸ φωνήντος ἀν- σημαίνει στέρησιν καὶ κακότητα, ως ἀν-ανδρος, ἀν-άξιος, ἀ-παις, ἀ-βατος. Καὶ πρὸ φωνήντος ἔχοντος F ἢ σ τὸ ἀ- μένει ἀ-, ως ἀ-όρατος, ἀ-ηδής, ἀ-οικος, ἀ-οπλος (=ἀ-σοπλος). Εγίστε δὲ καὶ συναριθεῖται, ως (ἀ-εργός) ἄργός, (ἀ-εκών) ἄκων.

β') τὸ νή- σηματινον στέρησιν καὶ συναριθούμενον μετὰ τοῦ ἔπομ, φωνήντος, ως νη-ποινεί, νηνεμί (νή-ἀνεμίκ), νηστις (νή ἔδ-τις), νωδός (νή-όδονς).

γ') τὸ ἀθροιστικὸν ἀ- σημαίνει δροῦ, ως ἀ-κόλουθος (=όμοκελευθος), ἀδελφός (όμόδελφος, ἐκ τῆς αὐτῆς δελφύος). Τοῦτο κατὰ πρῶτον ἐδιασύνετο καὶ σώζεται : ἔτι ἡ δικεῖσις εἰς τινας λέξεις, ως ἄπας, ἀθρόος.

δ') τὸ ἐπιτατικὸν ἀ-, ως ἀ-χανής, ἀ-τενής.

ε') τὸ δυσ- σημαῖνον δυσκολίαν ἡ κκκότητα (ἀντίθετον τοῦ εὗ), ὡς δύσ-βατος, δύσ-λυτος, δυσ-τυχής.

ζ') τὸ ἥμι- (ἥμισυς), οὗ τὸ : δὲν ἐκθλίθεται, ὡς ἥμι-πους, ἥμι-ορος, ἥμι-ωβόλιον, ἥμι-θρής.

ΣΗΜ. Παρὰ ποιηταῖς εἶνε καὶ ἄλλα ἀγώριστα ἐπιτατικά, βου-, ζα-, ἀρι-, ἐρι-, ὣν τινα καὶ παρὰ τοῖς πεζοῖς, ὡς βου-λιμία, ζά-πλοντος, ἀρι-πρεπής, ἀρι-δηλος, ἐρι-γδουπος.

Β') Περὶ τοῦ β' συνθετικοῦ μέρους.

§ 350. Τὸ β' συνθετικὸν μέρος εἶνε ἡ ῥῆμα καὶ ὅνομα καὶ ἀκλιτος λέξις.

Τὸ β' συνθ. μέρος καὶ μένει ἀμετάβλητον καὶ μεταβάλλεται, ὡς προ-βάλλω, σύμμαχος (σὺν μάχομαι). Ἡ μεταβολὴ δὲ τοῦ β' συνθετικοῦ μέρους γίνεται: ἡ ἐν τῇ ἀρχῇ κύτου ἡ ἐν τῷ τέλει ἡ ἀμφοτέροις.

§ 351. Μεταβολαι ἐν ἀρχῇ τοῦ β' συνθετικοῦ μέρους εἶνε αἱ ἔξτις α' διταν τὸ β' συνθετ. μέρος ἀρχηται: ἀπὸ α, ε, ο, συνήθως τούτῳ (ἄν μὴ ἀποτελῇ θέσει: μακρὸν συλλαβῆν) ἐκτείνεται: εἰς η, ω, ώς στρατ-ηγός (στρατὸν ἔγω), δι-ώδοφος (δύο ὄδοφοι), δι-ηλάτης (ὄνος ἐλαύ-νειν), ἀν-άμαλος (ά καὶ ὄμαλός), δι-ώβολον. Ἐνίστε τὸ α γίνεται: α, ώς λοχ-αγός, ξεν-αγός, οὐν-αγός. Δὲν ἐκτείνεται: δὲ τὸ φωνῆν, ἐκν τὸ β' συνθετικὸν εἶνε λέξις ἀρχομένη ἀπὸ Φ ἡ σ, ὡς ἥδυ-επής, δι-ετής, ἥρι-οχος (= ἥνι-(σ)οχος).

ΣΗΜ. 1. Το ὄδοφος καὶ ὄλεθρος ἐκτείνουσι: τὸ ο εἰς ω, ἐὰν ἡ προτηγουμένη συλλαβὴ εἶνε βραχεῖα, ώς μον-άδοφος, ἀν-άλεθρος, ψυχόλεθρος.

ΣΗΜ. 2. Τὰ εκ τοῦ δύνομα σύνθετα τρέπουσι καὶ τὸ δεύτερον α εἰς ο Αἰολ-κῶς, ώς ἐπ-ώνυμος, ἀν-ώνυμος.

β') διταν τὸ α' συνθ. μέρος λήγη εἰς βροχὴν φωνῆν, τὸ δὲ δεύ-τερον ἀρχηται ἀπὸ ρ, διπλασιάζεται: τὸ ρ, ώς ἐπίρ-οημα, ἀρ-ρητος, ἄλλ' εὐ-ρωστος.

§ 352. "Οταν τὸ δεύτερον συνθετικὸν μέρος εἶνε ἀκλιτος λέξις, μένει ἀμετάβλητος, ώς ἔκ-παλαι, ἀντι-πέραν, σύν-εγγυς, ἔν-δεκα, σύμ-πεντε, ὑπέρ-ευ.

§ 353. "Οταν τὸ β' συνθετ. μέρος εἶνε ῥῆμα, 1) μετὰ μὲν τῶν προθέσεων μένει ἀμετάβλητον, ώς προ-λέγω, συμ-βάλλω, 2) μετ' ἀλλων δὲ λέξεων μεταβάλλεται καὶ γίνεται ὅνομα, ώς ναυ-μάχος (ναῦς μάχο-μαι), λογο-γράφος (λόγον γράφω).

Τὰ σύνθετα ταῦτα ὄνόματα ἔχουσι κκτάληξιν -ι, ἥτις ἡ προστιθεται ἀμέσως εἰς τὸ θέμα ἕνευ προσφύματος, ώς πρόσ-φυξ (= πρόσ-φυγ-ι), νομο-φύλαξ (= νομο-φύλακ-ι), ἡ μετὰ προσφύματος, ώς ἵππ-αρχ-ο-ι, ἄ-πρακ-το-ι. "Οθεν αἱ κκτάληξις εἶνε αὔται:

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

1) -*ς*, οἰκο-φύλαξ (οἰκο-ρύλακν-ς), ἀ-γνώ-*ς* (ἀγνῶτ-ος, ἀγνῶτ-ς), ἥμι-θνή-*ς*.

2) -*ος*, λογο-γράφ-*ος*, δορυ-φόρ-*ος*.

3) -*τος*, ἀπαίδεν-*τος*, δύσ-λυ-*τος*.

4) -*ης* ἢ -*ας τῆς* α' κλίσεως, ώς τελ-ών-ης, βιβλιο-πώλ-ης, γυμνα-σι-άρχ-ης, δρυιθο-θήρ-*ας*, ἢ -*ης*, -*ες* γ' κλίσεως, ώς εὐ-λαβ-ης, ἐπι-μελ-ης.

5) -*ης*, -*ηρ*, -*τωρ*, νομο-θέ-*της*, συμ-πλω-τήρ, παιδ-ολέ-*τωρ*.

§ 354. "Οταν τὸ δεύτερον συνθετικὸν μέρος εἴνε ὄνομα, τὸ ὄνομα τοῦτο δύναται· νὰ είνε ἐπίθετον ἢ οὐσιαστικόν.

1) ἐὰν τὸ δέ συνθετικὸν μέρος εἴνε ἐπίθετον, συντίθεται ἀμετάβλητον, ως ἀντ-άξιος, πρό-δηλος, φιλ-αλήθης.

2) ἐὰν δὲ τὸ δέ συνθ. μέρος εἴνε οὐσιαστικόν, 1) μένει οὐσιαστ. ἀμετάβλητον, ως τραγ-έλαφος, ἀκρό-πολις· 2) γίνεται ἐπίθετον καὶ μένει ἀμετάβλητον, ως ἄ-παις, μακρό-χειρ, δί-πους, φιλό-πολις· 3) γίνεται ἐπίθετον καὶ μεταβλητούντος λαμβάνει τὰς ἔξης καταλήξεις:

α') -*ος* ἢ -*ιος*, ώς εὖ-φων-*ος*, εὖ-ζων-*ος*, ἀ-σώματ-*ος*, μεσ-ουράν-*ιος*, ἀπ-αίσ-*ιος* (ἀπὸ αἰσα).

β') -*ως*. Ταύτην ἔχουσιν ὄνοματα τῆς Ἀττ. δέ κλίσεως καὶ τὰ ἐκ τοῦ γῆ καὶ ναῦς, κέρας, γῆρας, κρέας, ώς ἀνά-πλεως, εὖ-γεως, λιπό-νεως, εὖ-κερ-ως, ἀ-γήρ-ως, ἡδύ-κρε-ως.

γ') -*ης*. Ταύτην λαμβάνουσι τὰ εἰς -ος οὐδέτ. τριτόκλιτα, εὖ-ήθης (εὖ θήος), ἀ-βαθής, προ-μήκης (πρὸ μῆκος).

δ') -*ων*. Ταύτην λαμβάνουσι τὰ εἰς -μα καὶ τὰ ἐκ τοῦ φρήν σύν-θετα, ώς πολυ-πρόγυμ-ων, ἀ-κτίμη-ων, εὖ-σχήμη-ων, σώ-φρων, ἄ-φρων.

ε') -*ωρ*. Ταύτην λαμβάνουσι τὰ ἐκ τοῦ πατήρ, μήτηρ, γαστήρ σύν-θετα, ώς ἀ-πάτ-ωρ, ἀ-μήτ-ωρ, προ-γάστ-ωρ.

ΣΗΜ. Τὰ ὄγηματικὰ οὐσιαστ. εἰς -οις μετὰ μὲν προθέσεων συντίθέμενα μένουσιν ἀμετάβλητα, ώς ἀνά-βασις, κατά-βασις, σύν-εσις. Μετ' ἄλλων δὲ λέξεων συντίθέμενα μεταβάλλουσι τὴν κατάληξιν οις εἰς -σία, ώς (ὅπσις) παρρησία, (γνῶσις) θεογνωσία, (χύσις) αἷματονούσια.

§ 355. *Παρασύνθετα*. 'Εκ τῶν συνθέτων ὄνομάτων παράγονται πολλάκις ὄγηματα ἢ ὄνοματα, τὰ ὅποια λέγονται παρασύνθετα (ἢ τοι παράγωγα ἐκ συνθέτων), ώς ναν μαχῶ, ναν-μαχία, ἵππο-τροφῶ, ἵππο-τροφία (ἐκ τοῦ ἵπποτρόφος), εὔσεβῶ, εὔσεβεια (ἐκ τοῦ εὔσεβής).

ΣΗΜ. Πολλάκις τὸ σύνθετον ὄνομα, ἐξ οὗ παράγεται τὸ παρασύνθετον, δὲν σώζεται, ώς νοιθετῶ (νοιθέτης δὲν ὑπάρχει), ἀνδραγαθία (ἀνδραγάθος δὲν ὑπάρχει), Ἄρεοπαγίης ('Ἄρεοπαγος οὐχί, ἀλλ' Ἄρειος πάγος).

Τονισμὸς τῶν συνθέτων.

§ 356. Περὶ τοῦ τονισμοῦ τῶν συνθέτων ἔχουμεν εἰπῆ τινας σποράδην. Ψηφιδοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

Ἐνταῦθικ συγκερδαλαῖοῦμεν τὰ εἰρημένα καὶ συμπληροῦμεν.

§ 357. Γενικὸς κανὼν περὶ τοῦ τονισμοῦ τῶν συνθέτων εἶναι ὁ ἔξῆς:

Τὰ σύνθετα ἀναβίβαζουσι τὸν τόνον δσον ἐπιτρέπει ἡ λήγουσα ἀνωτέρω· οὐδέποτε δμως ἀνωτέρω τῆς τελευταίας συλλαβῆς τοῦ προτελευταίου συνθετικοῦ μέρους καὶ τῆς αὐξήσεως καὶ τοῦ ἀναδιπλασιασμοῦ τῶν ἄρχατων, ως φιλό-τικος, σώ-φρων, ἀ-βίωτος, ἀλλὰ συνέκ-δος, ἀπόδος, ἀπ-εῖχον, ἀφ-ῆκται.

§ 358. Ιδίᾳ δὲ σημειωτέα εἶναι τὰ ἔξης:

α') Τὰ εἰς -α, -η, -ευς, -μος, -της, -τηρ καὶ -τέος σύνθετα φυλάττουσι τὸν τόνον τῶν ἀπλῶν, ως ἐπι-τομή, συμ-φρονά, συγ-γραφεύς, ἀναδασμός, συνδικαστής, συμπλωτήρ, προτιμητός. Ἐξαιροῦνται ἐκ μὲν τῶν εἰς -της τὸ δινειροκρίτης καὶ δικαιοκρίτης, ἐκ δὲ τῶν εἰς -μος τὰ σύνθετα ἐκ τοῦ δεσμός, ως σύνδεσμος, ἐπίδεσμος, κτλ.

β') Τὰ εἰς -ης σύνθετα τριτόκλιτα εἶναι ὀξύτονα, ως εὐ-τυχής, ἀ-ληγής, ἔγ-κρατής. Ἐξαιροῦνται τοις ζόμενα ἐπὶ τῆς παραληγούσης τὰ λήγοντα εἰς -άντης, -άρκης, -ήθης, -ήκης, -ήρης, -κήτης, -ώδης, -ώκης, -ώλης καὶ τὰ κύρια ὄντοτα, ως ἀν-άντης, αὐτ-άρκης (ἀλλὰ δι-αρκής, ἐπ-αρκής), εὐ-μήκης, τρι-ήρης, μεγα-κήτης, εὐ-ώδης, ποδ-ώκης, ἔξ-ώλης, Δημο-σιένης, Ἀριστο-τέλης. Ομοίως καὶ τὰ ἐκ τοῦ μέγεθος σύνθετα, ως εὐμεγέθης, ὑπερμεγέθης.

ΣΗΜ. 1. Τὰ ἐκ τοῦ ἔτος σύνθετα πάλαι ἦσαν παροξύτονα, παρὰ τοῖς νεωτέροις δὲ ὀξύτονα, διέτης καὶ διετής, δεκαέτης καὶ δεκαετής.

ΣΗΜ. 2. Ἐκ τῶν εἰς -της τὰ μὲν ἐκ τῆς ἔξης πετ- τοῦ πίπτω γινόμενα σύνθετα εἶναι ὀξύτονα τριτόκλιτα, τὰ δὲ ἐκ τῆς τοῦ πέτομα (πετῶ) εἶναι παροξύτονα πρωτόκλιτα, ως γονυ-πετής (ὁ πίπτων εἰς τὰ γόνατα), οὐρανοπετής (ὁ ἐξ οὐρανοῦ πεσών), ἀλλ᾽ ἴγντετης (ὁ πετόμενος ύψηλά), οὐρανοπετής.

γ') τὰ εἰς -ης (γεν. -ητος) καὶ -ως (γεν. -ωτος) σύνθετα εἶναι ὀξύτονα, ως προ-βλής, ἡμι-θυής, ἀγνώς (ἀγνῶτος).

δ') Τὰ εἰς -ος σύνθετον, ων τὸ δέ συνθετικὸν μέρος εἶναι ἄρχατικὸν θέμα, τονιζονται ως ἔξης:

1) ἐάν τη παραλήγουσα εἶναι φύσει ἡ θέσει μακρὰ καὶ τὴ σημασία ἐνεργητική ὀξύνονται, ως στρατηγός, λοχαγός, μελοποιός, ψυχοπομπός, παιδαγωγός, ἀγαθοεργός.

ΣΗΜ. Ταῦτα δταν ἀνασυντίθωνται ἡ ἔχωσι παθητικὴν σημασίαν προπαροξύνονται, ουσιοράτηγος, ἐπολόχηγος, εὐάγωγος, ἀνάγωγος.

2) Ἐάν τη παραλήγουσα εἶναι βραχεῖα, παροξύνονται μὲν τὰ ἔχοντα ἐνεργ. σημασίαν, προπαροξύνονται δὲ τὰ ἔχοντα παθητικήν, ως ἵπποτρόφος (ὁ τρέφων ἵππους), πατροκοτόρος (ὁ φονεύσας τὸν πατέρον), ἀλλὰ νεότομος (νεωστὶ τετμημένος), λιθόβολος (λίθοις βεβλημένος), μητρόκτονος (ὑπὸ μητρὸς φονευθεὶς).

Ἐξαιροῦνται τὸ πανοῦργος, κακοῦργος καὶ τὰ ἔχοντα δέ συνθ. μέρος τὸ ἔχω, συλῶ, ἀκούω ἡ ἄρχατική των, τὰ όποια καίπερ ἐνεργητική Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

προπαροξύνονται, ώς ἵππαρχος, ἥριοχος, (ἅρβδόοχος) ὁρθοῦχος, ἵερό-συλος, ὑπήκοος, ἰσόρροπος, αὐτόμολος. Ωστά τοις καὶ συνθετικοῖς εἶναι μάριοιν, ώς εὐφορος, εὐτοκος, δύστοκος, πάμφορος.

ε') Τὰ εἰς -τος ῥηματικὰ σημαίνοντα μὲν τὸν δυνάμενον νὰ πάθῃ ὁξύνονται καὶ εἶναι τρικατάληκτα, ώς διαβατός, -τή, -τόν, σημαίνοντα δὲ τὸν παθόντα προπαροξύνονται καὶ εἶναι δικατάληκτα, ώς ἔξαιρετος (ό ἔξηρημένος, ἐν φέξαιρετός—ό δυνάμενος νὰ ἔξηρεθῇ). Πάντα δὲ ταῦτα σύνθετα προπαροξύνονται καὶ εἶναι δικατάληκτα, ώς ἀκίνητος, εὐκίνητος, ἄγραπτος, γεόκτιστος, δυσχείρωτος, κτλ.

Σημασία τῶν συνθέτων

§ 359. Τὰ σύνθετα ὄντα μετατρέπονται κατὰ τὴν σημασίαν εἰς τρεῖς κυρίως τάξεις:

1) Τὰ προσδιοριστικὰ σύνθετα, εἰς τὰ ὅποια τὴν κυρίαν ἔννοιαν σημαίνει τὸ β' συνθετικόν, τὸ δὲ πρώτον προσδιορίζει ἡκριθέστερον τὴν ἔννοιαν τοῦ δευτέρου, ώς ἀκρόπολις (=ἄκρος πόλις), μεσημβρία (=μέση ημέρα), ψευδοκήρυξ (ψευδῆς κήρυξ), δμόδονλος (όμου δούλος), δηρίγονος (όψει γεγονώς).

2) Τὰ κατηγορηματικὰ σύνθετα, εἰς τὰ ὅποια ἡ δευτέρη λέξις προσδιορίζεται ὑπὸ τῆς πρώτης, ἀμφότεραι δὲ ἀποτελούσιν ἔννοιαν, ἣτις ἀποδίδοται (κατηγορεῖται) εἰς ἄλλην μὴ περιεχομένην ἐν τῇ συνθέτῳ. Ισοδυναμεῖ δὲ πρὸς τὴν μετοχὴν ἔχων καὶ ἀντικείμενον μετὰ προσδιορισμοῦ, ώς μακρόχειρ (=ἔχων χεῖρα μακράν), ἀργυρότοξος (ό ἔχων ἡ φέρων ἀργυροῦν τόξον), δμότροπος, γλαυκῶπις, πικρόγαμος, κουφόνος, κτλ.

3) Τὰ ἀντικειμενικὰ ἡ κατ' ἔξαρτησιν σύνθετα, εἰς τὰ ὅποια ἡ ἔτερη τῶν δύο συνθετικῶν μερῶν ἐν τῇ ἔρμηνειχ θὰ εἶναι κατὰ μίκην τῶν πλαγίων πτώσεων, ώς ἥριοχος (ό τὰ ἡνίκα ἔχων), λογογράφος (λόγους γράφων), ἀξιόλογος (ἀξιος λόγου), φιλόμουσος (φιλῶν τὰς Μουσας), δεισιδαίμον (ό δειδῶς τοὺς δαιμονας), χειροποίητος (χειρὶ ποιητός), θεοβλαβῆς (ὑπὸ θεοῦ βεβλαχμένος), οἰκογενῆς (ἐν οἰκῳ γενόμενος), ξιφοπτόρος (χειρὶξιφει κτείνουσα), κτλ.

ΣΗΜ. Αἱ προθέσεις δύνανται νὰ συντίθωνται μετ' αὐσιαστ. καὶ κατὰ τοὺς 3 ἀνωτέρω τρόπους: α') προσδιοριστικῶς, ώς ἀμφιθέατρον (κυκλικὸν θέατρον), ἀπελεύθερος (ό ἀπό τινος ἐλεύθερος); β') κατηγορηματικῶς, ώς ἔνθεος (ό ἐν ἔσυτῷ Θεὸν ἔχων), ἀμφικιάν ρεός (κιόνας ἀμφ' ἔσυτὸν ἔχων); γ') κατ' ἔξαρτησιν, ώς ἐγχώριος (ό ἐν τῇ γήρᾳ ὃν), ἐφιππος (ἐπ' ἵππου ὃν).

<i>Κεφ. Β'.</i> Περὶ ἐπιθέτων	Σελ. 55
Καταλήξεις τῆς δρομαστικῆς τῶν ἐπιθέτων	» 55
Τονισμὸς τῶν ἐπιθέτων	» 56
Ἄρώμαλα ἐπίθετα.	» 58
Παράθεσις τῶν ἐπιθέτων	» 59
Α'. Ὁμαλὰ παραθετικά.	» 59
Β'. Ἀρώμαλα παραθετικά	» 61
Παράθεσις τῶν ἐπιρρημάτων	» 62
<i>Κεφ. Γ'.</i> Περὶ δριθμητικῶν	» 63
<i>Κεφ. Δ'.</i> Περὶ ἀντωνυμιῶν.	» 69
Προσωπικά	» 69
Ἀντός, -ή, -ό	» 70
Ἀντοπαθής	» 71
Ἄλληλοπαθής	» 72
Κτητικά.	» 72
Δεικτικά	» 73
Ἐρωτηματικά καὶ ἀδροῖστοι.	» 73
Ἀναφορικά	» 74
Συσχετικά	» 76
<i>Κεφ. Ε'.</i> Περὶ δήματος	» 78
Διάθεσις τοῦ δήματος	» 78
Χρόνοι τοῦ δήματος	» 79
Ἐγκλίσεις τοῦ δήματος.	» 80
Πρόσωπα τοῦ δήματος.	» 80
Ῥηματικὰ ὀνόματα	» 80
Συζηγίαι τοῦ δήματος.	» 80
Συζηγία εἰς -ω	» 81
Ἐλμύ	» 82
Παιδεύω	» 84
Τονισμὸς τοῦ δήματος	» 90
Τονισμὸς τῶν συνθέτων δημάτων.	» 91
Σχηματισμὸς τῶν δημάτων	» 91
<i>Α'.</i> Μεταβολαὶ καὶ προσθῆκαι ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ θέματος	» 91
Ἀνέξησις	» 91
Ἄναδιπλασιασμός.	» 92
Ἄτικδς ἀναδιπλασιασμός	» 93
Ἄνωμαλίαι ἐν τῇ ανέξησι καὶ τῷ ἀναδιπλασιασμῷ	» 94
Α') Ῥήματα ἀπὸ φωνήντος ἀρχόμενα	» 94
Β') Ῥήματα ἀπὸ συμφώνου ἀρχόμενα	» 95
Ἀνέξησις τῶν συνθέτων δημάτων καὶ ἀναδιπλασιασμός	» 96
Ἀναμολύμαντέσσεων καὶ ἀναδιπλασιασμοῦ συγχρ. δημ.	» 97
Ψηφίσται οἱ θύμκει από το Νοτιόστο Εκπαιδευτικής Πολιτικῆς	

<i>B')</i> Προσθῆκαι εἰς τὸ τέλος τοῦ θέματος.	Σελ. 98
Τυπικὰ καταλήξεις	» 98
<i>A')</i> Χρονικὸς χαρακτήρ	» 101
<i>B')</i> Συνδετικὰ φωνήεντα , , , ,	» 102
<i>Γ')</i> Ἐγκλιτικὰ φωνήεντα	» 103
<i>Δ')</i> Ηροσωπικὰ καταλήξεις	» 103
<i>Γ"')</i> Μεταβολὰ ἐν τῷ θέματι	» 105
<i>A')</i> Ῥήματα καθαρά	» 105
<i>a')</i> Ῥήματα εἰς -εω	» 106
<i>β')</i> Ῥήματα εἰς -αω	» 109
<i>γ')</i> Ῥήματα εἰς -όω	» 113
Οἱ ἄλλοι δηματικοὶ τύποι τῶν καθαρῶν δημάτων	» 116
*Αρωματίαι ἐν τῷ σχηματισμῷ τῶν χρόνων	» 118
<i>a')</i> Ἰδιότητες τῶν καθαρῶν δημάτων.	» 118
<i>β')</i> Ῥήματα ἀφονόληπτα	» 121
*Οἱ ἐνεστῶς καὶ παρατατικός.	» 121
Οἱ ἄλλοι δηματικοὶ τύποι πλὴν τῶν δευτέρων χρόνων	» 121
Θέματα ἔχοντα χειλόφωνον καὶ οὐρανισκόφ. χαρακτῆρα	» 121
Θέματα ἔχοντα δδοντόφωνον χαρακτῆρα	» 125
ΔΕΥΤΕΡΟΙ ΧΡΟΝΟΙ	
1. Σχηματισμὸς τῶν δευτέρων χρόνων	» 128
2. Χρῆσις τῶν δευτέρων	» 128
3. Σημασία τῶν δευτέρων χρόνων	» 130
4. Ῥήματα ὑγρόληπτα	» 132
Μέλλων συνηρημένος ἢ περισπώμενος	» 136
Δωρικὸς μέλλων	» 137
Μέσος μέλλων μετ' ἐνεργ. καὶ παθητ. σημασίας.	» 137
*Αποθετικὰ δήματα	» 138
Μέσα παθητικά	» 140
<i>B')</i> Συζυγία εἰς -μι	» 141
*Ῥήματα εἰς -ννυμὶ καὶ -ννυμὶ	» 147
Διπλοῖ τύποι. Χρῆσις καὶ σημασία τῶν χρόνων	» 151
Χρῆσις καὶ σημασία τύπων τυῶν.	» 152
Tὸ δῆμα κάθημαι	» 156
» κεῖμαι	» 156
» εἶμι καὶ χρή	» 157
» εἴμι	» 158
» οἶδα καὶ δέδια.	» 158
*Οἱ ἄνευ συνδετικοῦ φωνήεντος δάριστος	» 159
ΑΝΩΜΑΛΑ ΡΗΜΑΤΑ	» 162
<i>Πρώτη τάξις</i> Ψηφιστοιηθήκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής	» 161

<i>Λευτέρα τάξις</i>	<i>Σελ. 163</i>
<i>Τρίτη τάξις</i>	<i>» 164</i>
<i>Τετάρτη τάξις</i>	<i>» 165</i>
<i>Πέμπτη τάξις</i>	<i>» 167</i>
<i>ΠΕΡΙ ΣΥΝΔΕΣΜΩΝ</i>	<i>» 168</i>
<i>ΠΕΡΙ ΠΡΟΘΕΣΕΩΝ</i>	<i>» 168</i>
<i>Περὶ ἐπιρρημάτων καὶ ἐπιφωνημάτων</i>	<i>» 169</i>
<i>ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟΝ. ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΟΝ</i>	<i>» 170</i>
<i>Κεφ. A'. Περὶ παραγωγῆς λέξεων</i>	<i>» 170</i>
<i> A') Ὄντα παράγωγα</i>	<i>» 171</i>
<i> a') Ονομαστικὰ παράγωγα</i>	<i>» 171</i>
<i> 1. Ονομαστικὰ παράγωγα ἐκ δημάτων</i>	<i>» 172</i>
<i> 2. Ονομαστικὰ παράγωγα ἐξ ἐπιθέτων</i>	<i>» 174</i>
<i> 3. Ονομαστικὰ παράγωγα ἐξ ονομαστικῶν</i>	<i>» 175</i>
<i> β') Ἐπίθετα παράγωγα</i>	<i>» 179</i>
<i> B') Παράγωγα δήματα</i>	<i>» 181</i>
<i> a') *Ρήματα παραγόμενα ἐξ δημάτων</i>	<i>» 181</i>
<i> β') *Ρήματα παραγόμενα ἐκ δημάτων</i>	<i>» 183</i>
<i> γ') *Ρήματα παραγόμενα ἐξ ἐπιρρημάτων</i>	<i>» 184</i>
<i> Γ') Ἐπιρρήματα παράγωγα</i>	<i>» 184</i>
<i> a') Τοπικὰ ἐπιρρήματα</i>	<i>» 184</i>
<i> β') Τροπικὰ ἐπιρρήματα</i>	<i>» 185</i>
<i> γ') Ποσοτικὰ ἐπιρρήματα</i>	<i>» 186</i>
<i>Κεφ. B'. Περὶ συνθέσεως λέξεων</i>	<i>» 186</i>
<i> A') Περὶ τοῦ πρώτου συνθετικοῦ μέρους</i>	<i>» 186</i>
<i> a') Ὅνομα καὶ πρῶτον συνθετικόν</i>	<i>» 186</i>
<i> β') *Ρῆμα καὶ πρῶτον συνθετικόν</i>	<i>» 188</i>
<i> γ') *Ἀκλιτον καὶ πρῶτον συνθετικόν</i>	<i>» 188</i>
<i> B'. Περὶ τοῦ δευτέρου συνθετικοῦ μέρους</i>	<i>» 189</i>
<i>Τονισμὸς τῶν συνθέτων</i>	<i>» 191</i>
<i>Σημασία τῶν συνθέτων</i>	<i>» 192</i>

Πρωτ. 24761.
Αριθ. Διεκπ. 20997.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Το Υπουργείον των Εκκλησιαστικών και της Δημοσιας
Εκπαίδευσεως

Πρός τὸν κ. Δημ. 'Η. Κυριακόπουλον

"Έχοντες ὑπ' ὅψει τὸν ρόμον ΒΤΓ' τῆς 12 Ιουνίου 1895 περὶ διδακτικῶν βιβλίων τῆς Μέσης καὶ Δημοτικῆς Εκπαίδευσεως καὶ τὸ Βασιλικὸν Διάταγμα τῆς 10 Οκτωβρίου 1895 καὶ τὴν ἐκθεσιν τῆς οἰκείας ἐπιτροπείας τῶν προτῶν τῶν διδακτικῶν βιβλίων, τῶν εἰς τὰ Ελληνικὰ σχολεῖα εἰσακτέων, γνωρίζομεν ὑμῖν, ὅτι ἐγκρίνομεν τὴν γνώμην τῆς ἐπιτροπείας ταύτης, καθ' ἣν τὸ ὑμέτερον σύγγραμμα Γραμματικὴ τῆς Αττικῆς διαλέκτου ἐπιθεωρηθεῖσα ὑπὸ Γ. Ζηκίδου τὸ κατὰ τὸν εἰρημένον ρόμον ἐγκριθὲν εἴτε καλῶς καὶ κατὰ τὸν ρόμον ἐκτετυπωμένον, συμφώνως δὲ τῇ γνώμῃ τῆς ἐπιτροπείας δοξάζομεν τιμὴν ἐκάστου ἀντιτύπου δραχμὴν μίαν καὶ λεπτὰ ἐνενήκοντα (1,90).

Ἐν Ἀθήναις τῇ 20 Νοεμβρίου 1904

Ο Υπουργός
Κ. Λ. ΛΟΜΒΑΡΔΟΣ

ΣΤΕΦ. Μ. ΠΑΡΙΣΗΣ

Αριθμ. Πρωτ. 5924
Διεκπ. 9764

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 25 Ιουνίου 1904.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤ. ΚΑΙ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

Πρόσ ον Δημ. Η. Κυριακόπουλον.

Ἐχοντες ὃπ' ὅψει τὸν νόμον „ΒΤΓ" τῆς 12 Ιουνίου 1895 περὶ διδακτικῶν βιβλίων τῆς Μέσης καὶ Δημοτικῆς Ἐκπαίδευσεως καὶ τὸ Βασιλικὸν Διάταγμα τῆς 10 Οκτωβρίου 1895 καὶ τὴν ἔκθεσιν τῆς οἰκείας ἐπιτροπείας τῶν κριτῶν τῶν διδακτικῶν βιβλίων τῶν εἰς τὰ Ἑλληνικὰ σχολεῖα εἰσακτέων, γνωρίζομεν ὑμῖν, ὅτι ἐγκρίνομεν τὴν γνώμην τῆς ἐπιτροπείας ταύτης, διπλας τὸ ὑμέτερον σύγγραμμα «Διδακτικὴ γραμματικὴ τῆς Ἀρχαίας Ἑλληνικῆς γλώσσης διορθωθεῖσα ὑπὸ Γεωργ. Δ. Ζηκίδου» τὸ κατὰ τὸν εἰρημένον Νόμον ἐγκριθὲν εἰσαχθῆ ἐν τοῖς δημοσίοις, δημοσιοντηρήτοις καὶ ἴδιωτοις Ἑλληνικοῖς σχολείοις ἐπὶ ΠΕΝΤΕ σχολικὰ ἔτη ἀπὸ τοῦ σχολικοῦ ἔτους 1904—1909.

Ο. Υπουργὸς
Α. Σιμόπούλος

Στεφ. Μ. Παρίσης

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ψηφιοποιήθηκε από το ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής